

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

+ 800
266

Αριθ. ελ.

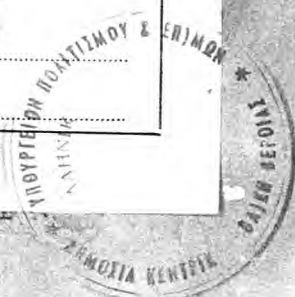
~~115~~ 266

ΔΩΡΕΑ

Αγοραθέν

ERYER-00090

προσφωτισμένη - σε 1 φθον λαγ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

2-26
85
90
Π. ΟΒΙΔΙΟΥ ΝΑΣΟΝΟΥ

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ

ΤΑ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΙΩΝ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΣΤΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

BIBLION V, VI & VII.

ΑΘΗΝΗΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ»

28, Ὁδὸς Ἀγίου Μάρκου, 28.

1880.

85
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροίας

Δ
+ 20
2

Αριθ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Παρατηρήσας τὴν ἔλλειψιν ἐκδόσεως παρ' ἡμῖν τοῦ ΟΒΙΔΙΟΥ ἀπεφάσισα, ὅπως παράσχω βοήθημά τι εἰς τοὺς σπουδαστάς τῆς λατινικῆς φιλολογίας ὅπως οὖν δυνάμενον νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν φιλομάθειαν αὐτῶν. Καὶ πρὸς ἐντελεστέραν κατανόησιν τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λεγομένων προέταξα μακρὰν σχετικῶς εἰσαγωγὴν περὶ τε τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ κριτικῶς ἐξεταζομένων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ κεφάλαια τῆς διανοητικῆς μου περιουσίας δὲν ἐπῆρχουν πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν, κατέφυγον εἰς τὰς φιλολογικὰς τραπέζας τῶν Γερμανῶν καὶ Γάλλων δανεισθεὶς τὰς ἐγκριτωτέρας ἐκδόσεις. Καὶ ἐκ μὲν τῶν Γερμανικῶν ἐκδόσεων συνεβουλεύθην τὴν τοῦ Moriz Haupt, Johannes Siebelis, Wilhelm, ἐκ δὲ τῶν Γαλλικῶν τὴν τοῦ M. Charpentier καὶ F. de Parnajon καὶ τὴν λατινικὴν ὑπὸ Rittus Loers.

Ὅφειλω δὲ πολλὰς χάριτας τῷ καθηγητῇ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου Φιλίππῳ Ἰωάννου, τῷ στυλοβάτῃ τούτῳ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἐκ τῶν παρέργων τοῦ ὁποῦ οὐ φελέθη πολὺ, ἐρανισθεὶς οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν πέντε βιβλίων τοῦ Ὀβιδίου τῶν μετενηνεγμένων ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν φωνήν.

Ἐκδίδωμι δὲ τοῦτον χάριν τῶν φίλων τῆς Λατινικῆς φιλολογίας καὶ τῶν μαθητῶν.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Ἰωάν. Κ. Κοφινιώτης

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Περὶ τοῦ βίου τοῦ **Πουβλίου Ὀβιδίου Νάσσου** πολλὰς μαρτυρίας ἔχομεν, ὧν τὰς πλείστας καὶ κυριωτάτας παρέχει αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐν τῷ δεκάτῳ ποιήματι τοῦ τετάρτου βιβλίου τῶν *Tristia*. Οὗτος γεννηθεὶς ἐν Σουλμῶνι τῆς Ἰταλίας (*Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis*) τῷ 711 ἁ. κ. **Ῥ.** (43 π. **Χ.**) ἐκ πατρὸς ἴλιαν εὐπόρου καὶ εἰς τὴν τῶν ἱππέων τάξιν ἀνήκοντος, πρῶτον μὲν εἰς τὰ τῆς πατρίδος διδασκαλεῖα παις ὧν ἐφοίτησεν, εἶτα ἱκανῶς ἐν τούτοις ἐκπαιδευθεὶς μετὰ τοῦ κατὰ ἐν ἔτος πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ εἰς Ῥώμην ἀπῆλθε τελειοτέρας παιδεύσεως χάριν. Ἐνταῦθα τῇ τοῦ πατρὸς μάλλον κελεύσει καὶ ἐπιθυμίᾳ ἢ ἐξ ἐσωτερικῆς ἀγάπης περὶ τὰ ῥητορικὰ μάλιστα ἐσπούδασε, διακούσας τῶν τότε ἐπὶ ῥητορικῇ δεινότητι κλειζομένων, Ἀρελλίου τε φύσκου καὶ Πορκίου Λάτρωνος. Καὶ ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰ ῥητορικὰ δὲν ἦτο μικρά, διότι ὁ *Annaeus Seneca* ἀκούσας τὸν ποιητὴν ἀπαγγέλλοντα ῥητορικόν τινα λόγον ἐγκωμιάζει μὲν τοῦτον ὡς πνευματώδη, ψέγει ὁμως ὡς καταλήγοντα ἄνευ αὐστηρᾶς τάξεως καὶ ἐν γένει ὀνομάζει τοὺς λόγους τοῦ ποιητοῦ ποιήματα ἄνευ στιχοιργίας. Ἐκ Ῥώμης δὲ μετέβη εἰς Ἀθήνας, ἵνα τύχῃ εὐρυτέρας παιδεύσεως ὁ ποιητὴς, ὁπόθεν μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθε πάλιν εἰς Ῥώμην γενόμενος εἰς τῶν *Triumviri Capitales*, οἵτινες ἔχοντες τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ ἐποπτείαν τῶν δεσμωτηρίων ἐπετήρουν ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διὰ δημόσια ἐγκλήματα ἐπιβεβλημένων ποινῶν. Εἶτα δὲ ἀνέλαβε καὶ δικαστικὸν ὑπόργημα ἀναδειχθεὶς *δεκαδύρχης* (*Decemvir stitibus judicandis*). Ἀλλ' αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀδύνατον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ πολιτικά, καὶ χαίρειν τοῦτοις εἰπὼν, ἐπεδόθη ὅλος εἰς τὴν ποίησιν, ἥτις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ δι' ἰσχυρᾶς δυνάμεως ἐπεσπᾶτο, διατελὼν τοῦ λοι-

πού ἐν φιλικωτάταις μετὰ τῶν λογιωτέρων ἀνδρῶν τῆς Ῥώμης σχέσεσιν, ἰδίᾳ δὲ μετὰ τῶν ποιητῶν Τιβούλλου, Προπερτίου, Κορνήλιου Γάλλου. Μετὰ δύο δὲ ἀτυχεῖς γάμους ἠγάγετο γυναῖκα χήραν τινὰ ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας καὶ συγγενοῦς τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου, μεθ' ἧς ἀρμονικώτατα ἐζήσεν. Ἄλλ' ἡ εὐδαιμονία αὕτη διαταράχθη, διότι ὁ Αὐγουστος ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Τόμιν τῆς Μοισίας βορειοτάτην χώραν τῆς Βουλγαρίας, διατάξας συγχρόνως νὰ ἀποβληθῶσι τῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν καὶ πάντα τὰ ἐρωτικά αὐτοῦ ποιήματα.

Εἰς ἐξακρίβωσιν δὲ τῶν αἰτίων τῆς ἐξορίας ἀπαιτεῖται μεγίστη δξύνουα, διότι πᾶν ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ τούτου ἐμπεριέχεται εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα ἐν τῇ ἐξορίᾳ ποιήματα. Ὁ τρόπος ὅμως καθ' ὃν ὁμιλεῖ ὁ ποιητὴς περὶ τῶν αἰτίων οὐδὲν βέβαιον παρέχει. Ἰσως δὲ κρύπτονται ἐκ προμελέτης καὶ μόνον ἡ κατηγορία, δι' ἣν βλάπτεται ἡ ἠθική, λέγεται διακεκριμένως καὶ σαφῶς (Trist. 2. 207). Ἀλλαχοῦ δὲ ὁμολογεῖ ὅτι ἡ ἐπιβληθεῖσα αὐτῷ ποινὴ ἦτο πολὺ βαρεῖα, (Trist. 2. 122), ὅτι ὁ Αὐγουστος ἡσθάνθη ἑαυτὸν βαρέως προσβληθέντα (Trist. 2, 133), καὶ περιορίζει τὴν ἐνοχλήν του εἰς ἀκούσιόν τινα συνθεωρίαν κακῆς πράξεως (Trist. 3, 5, 45).

Ἐκ τῶν τοιούτων δηλώσεων δὲν δύναται τις οὐδὲν νὰ μαντεύσῃ φαίνεται ὅμως, ὅτι τὸ ἐρωτικὸν ποίημα δὲν ἦτο ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς αὐστηρᾶς κρίσεως τοῦ Αὐγούστου κατὰ τοῦ ποιητοῦ. Ἄλλ' οὐδὲ εἰς πολιτικούς λόγους ἀποδοτέαν τὴν ἐξορίαν, εἰς τὸ ὅτι δηλ. ὁ ποιητὴς θέλων νὰ διεγείρῃ τὴν πατρικὴν στοργὴν τοῦ αὐτοκράτορος ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ Ἀγρίππα, ἐξορίστου ὄντος εἰς τὴν νῆσον Πλανασίαν, ἐπέσυρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Τιβερίου καὶ τῆς Λιβίας. Ἡ κυρία λοιπὸν αἰτία ἀποδίδεται εἰς οἰκογενειακοὺς λόγους, διότι κατὰ τοὺς μὲν ἐγένετο αὐτόπτης πράξεώς τινος ἀθεμίτου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Αὐγούστου σχέσιν ἐχούσης πρὸς τὴν Ἰουλίαν, κατὰ τοὺς δὲ ἐγένετο συμμέτοχος τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἐκασθεὶς αὐτῆς τῆς θυγατρὸς τοῦ Αὐγούστου Ἰουλίας.

Ἔνεκα τῆς σκληρᾶς ταύτης τύχης ὁ ποιητὴς ἀποσπασθεὶς βίῳ ἀνέτου καὶ πλήρους ἀπολαύσεων, ἀποχωρισθεὶς τῆς γυναικὸς καὶ θυγατρὸς καὶ ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς παιδεύσεως καὶ κοινωνικότητος Ῥώ-

φθεις εἰς ἀμορφώτους κατοίκους ἀθλίας τινὸς πόλεως ἀπέκτησε πολλὰς κακὰς ἐξεις. Καὶ ἀληθῶς δὲν ἀπέστη μὲν τῆς ποιήσεως καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἀλλ' ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἀταραξία καὶ ἡ γελῶσα καὶ παίζουσα φαντασία μετεβλήθη εἰς μελαγχολικὸν πένθος καὶ ἡ ἐκφρασις προσεκλήσατο χλωμὸν καὶ μονότονον χρῶμα.

Οὐτε οἱ θρήνοι οὐτε αἱ παρακλήσεις καὶ κολακείαι κατάρθωσαν νὰ κινήσῃ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ αὐτοκράτορος μέχρις οὗ τοῦ 770 (17 μ. Χ.) ἀπέθανεν ὁ Ὀβίδιος καὶ ἐτάφη εἰς Τόμιν τεθέν-
τος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἐπιγράμματος, ὅπερ αὐτὸς ὁ ἴδιος συνέταξε.

*Hic ego qui jaceo, tenerorum lusor amorum,
ingenio perii Naso poeta meo.*

at tibi qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,

Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.

Ἡ γόνιμος δὲ τοῦ ποιητοῦ φαντασία ἐγκατέλιπεν ἡμῖν τὰ ἐπό-
μενα ποιήματα, ἐκτὸς τινων ἄλλων ἀπολεσθέντων.

1) *Amores*. Τὸ ποίημα τοῦτο ἔργον τῆς νεανικῆς ἡλικίας ἀ-
ποτελεῖται ἐκ τριῶν βιβλίων περιεχόντων τεσσαράκοντα ἑνέα ἐ-
λεγεία, ἅπερ εἰκονίζουσι τὰ ἐρωτικὰ αἰσθήματα, τὰς εὐθυμίας
καὶ λύπας, τὰς ψυχικὰς ἐκείνας συγχινήσεις καὶ ἐντυπώσεις, ἐξ
ᾧ ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ δυστυχία τῶν ἐραστῶν προέρχεται. Διακρί-
νεται δὲ ἐν τοῦτοις ἀκολασία μᾶλλον ἢ πάθος καὶ ἔρωρ, καὶ ὁ
ποιητὴς δείκνυται φιλήδονος συρόμενος μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἄρματος
τῆς κτηνώδους ἱκανοποιήσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ ἱπτάμενος ἐπὶ τῶν
πτερύγων τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀγνοῦ ἐκείνου ἔρωτος τοῦ σκοπὸν ἔ-
χοντος τὴν ἀμειβαίαν ἀφοσίωσιν καὶ λατρείαν καὶ τὴν ἐντεῦθεν
ἐνωσιν τῶν ψυχῶν. Ἡ Κορίννα, περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ ποιητής, εἶνε
τέρας διαφθορᾶς. Διὰ τοῦτο δικαίως ὁ Κυντιλιανὸς προκρίνει τού-
του τὸν Τιβούλλιον καὶ Προπέρτιον τοὺς ἐρωτικούς ἐκείνους ποιη-
τάς, οἵτινες, ἂν καὶ δὲν ἔχωσι τι Πλατωνικόν, εἶνε ὅμως πλήρεις
αἰσθημάτων ἀγνῶν καὶ εἰλικρινῶν.

2) *Heroides*. Οὕτω καλοῦνται αἱ ἐρωτικαὶ ἐπιστολαί, ἃς αἱ
ἡρώιδες τῆς ἀρχαιότητος ἀπευθύνουσι πρὸς τοὺς ἀπόντας αὐτῶν
ἐραστάς ὀδυρόμεναι ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ καὶ ἀποχωρισμῷ ἢ ἄλλα κα-
τηγοροῦσαι αὐτῶν. Ἄν καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις παρα-

τηρείται ἐπιπολαιότης καὶ ἀναχρονισμός, διαλάμπει ὅμως ἡ ψυχολογικὴ ἀλήθεια καὶ τὸ δραματικὸν πάθος.

3) *Ars amatoria* ἢ *amandi*. Διαιρεῖται εἰς τρεῖς βιβλία, ἐν τῷ μὲν πρῶτῳ διδάσκει πῶς εὐρίσκεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτος, τὸ δευτέρῳ πῶς διατηρεῖται τοῦτο, καὶ τὸ τρίτον πῶς αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ φέρονται, ἵνα ἀγαπῶνται. Τὰ διδακτικὰ ταῦτα περὶ ἔρωτος ποιήματα πεχνικῶς μὲν εἶνε ἀριστουργήματα, διότι τὸ προτέρημα τοῦ ποιητοῦ ἐν ὅλῃ τῇ δεσποτείᾳ τῆς ὕλης, ἐν ἐπινοητικῇ εὐφυίᾳ, ἐν καθαρᾷ χάριτι καὶ κορυφῇ εὐκίνησιν ἀναφαίνεται, ἀλλὰ ὑπὸ ἡθικῶν ἔκποσιν ἐξετάζοντες ταῦτα ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀποδοκιμάσωμεν τὴν ἐννοιαν, ἐξ ἧς ἐπήγασαν. Ἐν τούτοις δὲν πρόκειται περὶ ἔρωτος ἀλλὰ περὶ διαφθορᾶς καὶ ἀκολασίας. Ὁ ποιητὴς δὲν σέβεται παντελῶς τὸν ἀναγνώστην ἢ τοῦλάχιστον ἀπευθύνεται πρὸς ἀναγνώστας ἀγαπῶντας τὴν εὐφυίαν καὶ τοὺς καλοὺς στίχους ἢ φροντίζοντας περὶ τῆς αἰδοῦς. Αὐπηρὸν ὄντως εἶνε, ὅτι ὁ ποιητὴς, ὡς οἱ ἄσωτοι, ἔρριψεν ἀφθόνως τὰ πλούτη τῆς εὐφυίας του, ἀδιαφορήσας ἂν τὸ ριπτόμενον ἦτο χαλκός ἢ χρυσός.

Αἰσθανόμενος δὲ ὅτι δὲν θὰ ἀπαλλαγῇ πάσης κατηγορίας διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς τὴν ἡθικὴν ἀσέβειαν προσεπάθησε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἐλέγχου δημοσιεύσας ἀμέσως μετὰ ταῦτα τὸ

4) *Remedia amoris*, πραγματευόμενον περὶ τῶν μέσων, δι' ἃν δύνανται τις νὰ ἀπαλλάσσῃται ἐκ τῶν παθῶν τοῦ ἔρωτος. Ἐν τούτῳ δηλοῖ, ὅτι ἐπλανήθη ὑπὸ τοῦ πάθους δημοσιεύσας τοιαῦτα ποιήματα καὶ ὑπισχνείται ὅτι τοῦ λοιποῦ ἡ αἰδώς θὰ ἐμῇ διὰ τοῦ στόματός του. Ἀπολογία ἀθλία καὶ ψευδής, ἣν αὐτὸς οὗτος διαψεύδει ἐν τούτῳ τῷ ποιήματι, ὃπερ περιέχει μὲν εὐγενῆ ἀξιώματα, σωτηριώδη παραγέλλματα, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένον αἰσχρῶν εἰκόνων. Ἑτέρας δὲ ἀπόδειξις τῆς ψευδοῦς μεταμελείας εἶνε καὶ ἡ δημοσίευσίς τοῦ

5) *Medicamina faciei*, πραγματευομένου περὶ διαφορῶν μέσων πρὸς διατήρησιν τῆς ὡραιότητος.

6) *Fasti*, διηροῦντό εἰς δώδεκα βιβλία ὅσοι εἶνε οἱ μῆνες, ἀλλὰ διεσώθησαν μόνον ἑξ, ἐν οἷς περιγράφονται αἱ τῶν ἑξ μηνῶν ἑορταὶ καὶ συγκεκριμένηνται πάντα, ἥσα ἐγγνώριζεν ὁ ποιη-

τῆς περὶ δεισιδαιμονιῶν, περὶ διαφορῶν ἑορτῶν καὶ περὶ παντὸς ἀποβλέποντος εἰς τὴν δημοσίαν θεησκείαν.

7) *Tristia*, διαιρεῖται εἰς πέντε βιβλία, περιέχοντα πενήκοντα ἐλεγείας.

8) *Epistolae ex ponto*, διὰ τούτων ὁ ποιητὴς παρακαλεῖ τοὺς φίλους αὐτοῦ, ὥπως ἐνεργήσωσιν ὑπὲρ τῆς εἰς Ῥώμην ἐπανόδου.

9) *Ibis*, διὰ τούτου τοῦ σατυρικοῦ ποιήματος εὐχεται θάνατον κατὰ ἀνωνύμου τινὸς ἔχθρου ἐνεργούντος νὰ δημευθῶσι τὰ κτήματα αὐτοῦ καὶ ἐξερθεῖζοντος τὸν Αὐγουστον. Ἐν ταύτῃ ἐμιμήθη καθ' ὅλα τὸν Καλλίμαχον οὕτως ἐπιγράψαντα τὴν δηλητηριώδη ἐκείνην διατριβὴν κατὰ τοῦ Ἀπολλωνίου Ῥοδίου.

10) *Halieutica*, ποίημα ἐξ ἑκατὸν τεσσαράκοντα στίχων περὶ τῶν ἰχθύων τῆς Μαύρης θαλάσσης.

11) *Nux*, ἑλεγεία, ἣτις νοθεύεται μὲν παρά τινων, πολλὰ κινὰ ὅμως ἔχουσα πρὸς τὸ ὕφος τοῦ Ὀβιδίου.

Ἐκτὸς τούτων ἀναφέρεται μετ' ἐπαίνων καὶ τραγωδίᾳ τις *Μήδεια* ὀνομαζομένη, ἐξ ἧς εἰς μόνος στίχος διεσώθη. Περὶ ταύτης λέγει ὁ Κυντιλιανὸς ὅτι ὁ ποιητὴς ἐπέδειξε τί ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ ἂν διεύθυνε τὴν ἀφθονίαν τῶν προτερημάτων ἀντὶ ὑπ' αὐτῶν νὰ διευθύνηται.

Τῶν δὲ ποιημάτων ἐν τοῖς καλλίστοις κρίνεται τὸ τῶν *Μεταμορφώσεων* (*metamorphoseon*) ἐν δέκα καὶ πέντε βιβλίοις ἀπαρτιζόμενον, ἐν οἷς πολλοὺς τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος μύθους διασκευάσας κατεκόσμησε διὰ τῶν χαρίτων τῆς ποιήσεως, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Κόσμου ἐκ τοῦ χάους γενέσεως μέχρι τῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἀποθεώσεως. Οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, ἂν ἄνθρωποι οὕτως εὐφαντασίωτοι, ὅποιοι ὑπῆρξαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, μεταμορφώσεων ποικίλων μύθους ἔπλασαν καὶ ἐπίστευον, διότι εἰς τὴν νεκρὰν παρ' ἡμῖν νομιζομένην καὶ ἄψυχον φύσιν ἐνόμιζον, ὅτι ἐνοικεῖ ψυχὴ τις αἰτία οὕσα τῆς ἐν αὐτῇ ὀρωμένης κινήσεως. Ἀκόλουθον ἄρα καὶ συνωδὸν πρὸς τὴν τοιαύτην τῆς φύσεως θεωρίαν ἦτο καὶ τὸ τῶν φιλοσόφων περὶ μετεμψυχώσεως δόγμα καὶ τὸ τῶν ποιητῶν περὶ μεταμορφώσεως πλάσμα.

Πρώτιστος δὲ τῶν ποιητῶν Βοῖός τις ἀρχαῖος ἔλαβε τὰς μετα-

μορφώσεις ὡς ὑπόθεσιν ποιήματός τινος μὴ περὶσωθέντος. Ἰννομά-
σθη δὲ τὸ ποίημα Ὀριθολογία, διότι μυθολογεῖται ἐν αὐτῷ, ὅτι
ἐξ ἀνθρώπων μετεμορφώθησαν οἱ ὄρνεις. Ἐπειτα κατὰ τοὺς χρό-
νους τῶν Ἀλεξανδρινῶν Νικάνδρος ὁ Κολοφώνιος εἰς πέντε βιβλία
ἐτεροιούμενα ἔγραψεν, ἐξ ὧν προσέλαβε πολλὰ ὁ Ὀβίδιος. Καί
ἄλλος δὲ ποιητὴς Ἕλλην Παρθένιος ὁ ἐκ Νικαίας μετεμορφώσεις
συνέταξε. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐξ ὅλων τούτων τῶν ποιημάτων ὁ
Ὀβίδιος ὠφελήθη πολὺ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἰδίου ποιήματος.

Τέλος ὁ Ὀβίδιος προὔτιμησεν οὐχὶ τὴν σφαρὰν καὶ ἐμβριθὴ καὶ
ὑψίλοπον ποίησιν, ἀλλ' ἱλαρὰν τινα καὶ ἐπαφρόδιτον ψυχαγωγίαν
χάριν καὶ τέρψεως. Πολὺ δὲ εὐφυῶς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποι-
ήσεως εἶχε, διαφέρων καὶ κατὰ τὴν ἀγγίνοιαν καὶ εὐτραπέλιαν
καὶ κατὰ τὴν ζωηρότητα τῆς φαντασίας. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ πλεῖ-
στα τῶν ποιημάτων δύναται τις νὰ εὕρῃ πλουτοὺν ἀγγιχνῶν ἐν-
θυμημάτων καὶ παιγνίων τερπνῶν, καὶ λέξεως κομψότητα καὶ
ποικίλην χροιάν, καὶ στιχουργίαν εὐρυθμον καὶ ρέουσαν. Τοιοῦτος
λοιπὸν ὑπῆρξεν ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ὀβιδίου.

OBIDII

METAMORPHOSEON.

LIBER QUINTUS.

Dumque ea Cephenum medio Danaeius heros ^{Περσεύς}
 Agmine commemorat, fremida regalia turba
 Atria complentur. nec coniugialia festa
 Qui canat, est clamor, sed qui fera nuntiet arma:
 Inque repentinos convivia versa tumultus
 Assimilare freto possis, quod saeva quietum
 Ventorum rabies motis exasperat undis.
 Primus in his Phineus, belli temerarius auctor,

5

1—235. Ὁ Περσεύς ἐπιβουλεύεται ὑπὸ τοῦ Φινέως, ἀδελφοῦ τοῦ Κηφέως, ἐγγυωμένου πρώτου τὴν Ἀνδρομέδαν, μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, δεῖξας τὴν Γοργόνα, ἐλίθωσεν αὐτὸν παραχρῆμα. 1) Ea, ταῦτα, ὅτι δηλ. ὁ Περσεύς διηγεῖται τίνι τρόπῳ ἀπελαιμώθηκε τὴν Γοργὼν ἐκ τοῦ αἵματος τῆς ὁποίας ἐξέφυ ὁ Πήγασος. Cephenum, Κηφῆνης ἔθνος ἦσαν Αἰθιοπῶν οὕτως ὀνομασθέν ἐκ τοῦ βασιλέως Κηφέως. Ἡρόδ. βιβλ. Ξ, 61 Danaeius, Δαναΐος ἥρωας λέγεται ὁ Περσεύς, διότι ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης θυγατρὸς τοῦ Ἀκριοῦ βασιλέως Ἀργεῶς. Οὗτος εἰς ὧν τῶν περιφημοτέρων ἡρώων, αὐξηθεὶς ἐπὶ τῆς Σπέρτου, ἐπέμψθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλευόντος Πολυδέκτου, νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνης Μεδούσης· βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἐνίκησε τὸ τέρας τοῦτο λαβὼν τὴν τρομερὰν ἐκείνης κεφαλὴν. Heros (ἥρωας) εἶνε ὁμηρικὸς τίτλος ἀποδιδόμενος κυρίως τοῖς ἐκ θεῶν ἢ βασιλέων καταγομένοις, οἵτινες καὶ πραγματικὴν τινα περὶ τὸ πολεμεῖν δεξιότητα ἔχουσι. 2) Medio agmine, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐμίλου τῶν συμποσιζόντων. 3) Nec coniugialia, ὁ θόρυβος δηλ. ὁ γενόμενος δὲν εἶνε θόρυβος ἐορτῆς, ὃν ἀκούει τις τὴν ἡμέραν τοῦ ὑμεναίου, ἀλλὰ θόρυβος μνηνῶν πόλεμον. 4) Arma, κατὰ μετωνομίαν ἀντὶ pugnam. 5) Saeva quietum, ἡ τοιαύτη φρεσολογία ἡ ἐξζήρουσα τὰ λεγόμενα συνήθως παρ' Ὀβιδίῳ 3, 50 fecerat exiguas iam sol altissimus umbras, quietum, ἐνῷ εἶνε ἥσυχος, ἤρεμος. Ἡ τύρβη δὲ ἡ ἐγερθεῖσα παρεκκλίνεται πρὸς ἡρεμοῦντα πόντον, ὃν τραχύνει ἡ ὁμηρικὴ δύναμις τῶν ἀνέμων. Ὁμοίως καὶ Ὀμηρος παρέθηκε τὴν κίνησιν καὶ παραχὴν τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὴν τῆς θαλάσσης. Ἠλ. 2. 141 κινήθη δ' ἀγορὴ φῆ κύματα μακρὰ θάλασσης πόντου Ἰκαρίοιο, τὰ μὲν τ' Εὐρὸς τε Νότος τε ὥρορ', ἐπαίξας πατρὸς Αἰδὸς ἐκ νεφελάων.

Fraxineam quatiens aeratae cuspidis hastam,
 'En.' ait 'en adsum praereptae coniugis ultor.
 Nec mihi te pennae, nec falsum versus in aurum
 Iuppiter eripiet.' conanti mittere Cepheus
 'Quid facis? exclamat 'quae te, germane, furem
 Mens agit in facinus? meritisne haec gratia tantis
 Redditur? hac vitam servatae dote rependis?
 Quam tibi non Perseus, verum si quaeris, ademit,
 Sed grave Nereidum numen, sed corniger Ammon,
 Sed quae visceribus veniebat belua ponti
 Exsaturanda meis. illo tibi tempore rapta est,
 Quo peritura fuit: nisi si crudelis id ipsum

9) Aeratae cuspidis, γενική τῆς ἰδιότητος. 10) Praereptae con., εἰς τὸν Φινέα τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κηφέως εἶχον τὴν Ἀνδρομέδαν ἥδη ὑποσχεθῶς σύζυγον. 11) Pennae, εἶνε τὰ talaria, τὰ περσῶτὰ δηλ. πέδιλα, οἷα ἦσαν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Περσέως. Versus in aurum, μεταμορφωθείς εἰς ψευδῆ χρυσόν. Ἀκρίσιος ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῦς φοβούμενος τὴν πληρωσιν τοῦ μαντεῖου, ὅπερ προσεῖπεν εἰς αὐτὸν ὅτι μέλλει νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ παιδὸς τῆς ἰδίας θυγατρὸς Δανάης, ἐνέκλεισε ταύτην εἰς τινα πύργον καὶ ἐφύλαττεν αὐστηρῶς ἀπαγορεύων πᾶσαν σχέσιν καὶ κοινωνίαν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ταύτην ὁμως ἀγαπήσας ὁ Ζεὺς καὶ μεταμορφωθείς εἰς χρυστὴν βροχὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸν πύργον καὶ μετ' αὐτῆς συνευρεθείς ἐγέννησε τὸν Περσέα. 12) Mittere, δηλ. hastam. 13) Mens, πάθος, μένος, θυμός. Ὅρτ. Ὡδ. 1, 16, 22 compesce mentem=ἔσχε μένος. Meritis ne, αὕτη ἡ χάρις (ἢ ἀνταπόδοσις) ἀποδίδεται διὰ τὰ τόσα εὐεργετήματα εἰς τὸν Περσέα. ὅστις τὴν Ἀνδρομέδαν ἔσωσε. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ὁ Κηφεὺς ὁ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεὺς συμβουλεύσας τὸ μαντεῖον περὶ ἀπαλλαγῆς ἐνδὸς φιδεροῦ τέρατος, ὅπερ ὁ Ποσειδῶν ἐπεψεν εἰς τὴν χώραν του, ἔμαθεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦτου ἂν μὴ προσφέρῃ τὴν ἰδίαν θυγατέρα Ἀνδρομέδαν εἰς βορὰν τοῦ θηρίου. Ὑπακούσας λοιπὸν τῇ χρησμῷ ἔδωκε ταύτην ἐπὶ τινος βράχου, ὃ δὲ Περσεὺς διαβαίνων ἐκείθεν ἐφώνευσεν τὸ θηρίον ἀπαλλάξας ἐκ βεβαιοῦ θανάτου τὴν νέαν, ἣν καὶ γυναῖκα ἔλαβε. 14) Haec dote, διὰ τοῦτου τοῦ δώρου, τοῦ βραβεῖου. 15) Quam, ταύτην τὴν Ἀνδρομέδαν. 16) Grave numen Nereidum, αἱ Νηρηίδες αἱ βαρύνουσαι ἦσαν δὲ αὐτὰς βαρύνουσαι, διότι ἡ Κασσιόπη ἡ μήτηρ τῆς Ἀνδρομέδας ἐκαυχῆθη ὅτι εἶνε ὑπεριστέρη αὐτῶν. Ammon, ὑπὸ τοῦτο τὸ ὄνομα ἐλατρεύετο αὐτὸς ὁ Ζεὺς ἐν Λιβύᾳ παριστανόμενος ὅτι εἶχε κέρατα κριοῦ, διὸ καὶ corniger καλεῖται. Οὗτος λοιπὸν ἐπέταξε ποινὴν τῇ ἀλώᾳ Ἀνδρομέδα διὰ τὴν ἀλαζονίαν τῆς μητρὸς· β. βλ. 4, 670. 18) Visceribus meis, ἀντὶ me filia. Διότι viscera λέγονται τὰ σπλάγγνα (ἡ καρδία, τὸ ἥπαρ, ὁ πνεύμων, ὁ σπλήν) ἰλλὰ καὶ ποιητικῶς τὸ τέκνον, ὁ γόνος. 6, 651 vescitur inque suam sua viscera congerit alvum. 8, 478 rogas ille cremet mea viscera ἀντὶ filium meum. 10, 165 accipit obsceno genitor sua viscera lecto.

Δημόκριτος Κενταύριος ἑβραϊσθῆσαι ἑβραϊσθῆσαι

Exigis, ut pereat, luctuque levabere nostro.

Scilicet haud satis est, quod te spectante revincta est,

Et nullam quod opem patruus sponsusve tulisti:

Insuper, a quoquam quod sit servata, dolebis

Praemiaque eripies? quae si tibi magna videntur, 25

Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.

Nunc sine, qui petiit, per quem haec non orba senectus,

Ferre quod et meritis et voce est pactus; eumque

Non tibi, sed certae praelatum intellege morti.

Ille nihil contra: sed et hunc et Persea vultu 30

Alterno spectans, petat hunc, ignorat, an illum:

Cunctatusque brevi contortam viribus hastam,

Quantas ira dabat, nequiquam in Persea misit.

Ut stetit illa toro, stratis tum denique Perseus

Exiluit, teloque ferox inimica remisso 35

Pectora rupisset, nisi post altaria Phineus

Isset: et, indignum! scelerato profuit ara.

21) Levabere, μέλλ. ὀρίσσει. = te levabis = θὰ ἀνγκουρισθῆς διὰ τῆς ἐμῆς λύπης, διὰ τοῦ ἐμοῦ πένθους· δηλ. ἡ ἐμὴ συμφορὰ καὶ λύπη ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τῆς θυγατρὸς εἶνε εἰς σέ χαρὰ καὶ παραμυθία. 22) Scilicet, μετὰ ἰσχυρᾶς πικρίας σημαίνει βεβαίωσιν ὅτι οὗτος ἔμεινεν ἀπλοῦς θεατῆς ὅταν αὐτὴ ᾔτο δεδεμένη· te spectante, ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σου. 23) Patruus, θείορ, πάτωρ, διότι οὗτος ἦτο ἀδελφὸς Κηφέως. 24) Praemia, τὴν Ἀνδρομέδαν, ἣν ὁ Περσεὺς ἔλαβεν ὡς ἄθλον. 25) Petisses = tibi petenda erant. 26) Qui petiit, προσδιορισμὸς τοῦ eum ὑποκειμένου ὄντος τοῦ ferre. Haec senectus, τοῦτο τὴ γῆρας, τὸ ἔμην δηλ. στίχ. 222 hanc animam concede mihi. 28) Ferre, φέρειν, ἔχειν. Meritis et voce, ἔργοις, διότι ἔσωσε αὐτὴν φονεύσας τὸ κῆτος 4, 706, λόγῳ δέ, διότι οἱ γονεῖς ὑπεσχέθησαν νὰ δώσωσι αὐτὴν εἰς γάμον 4, 703. Pactus est, εἰς τὸ meritis λαμβάνεται κατὰ ζεύγμα. 29) Praelatum, προτιμηθέντα οὐχὶ σοῦ ἀλλὰ βεβίαιου θανάτου. 30) Contra, δηλ. αὐτ. 12, 232 ille nihil contra (ait). Συνήθως παρὰ ποιηταῖς τὸ βῆμα τοῦτο παραλείπεται, ἢ δηλ. hasta. 34) Torus et strata, εἶνε τὰ προσκεφάλαια ἐπὶ τῶν ὁποίων παρὰ τὴν τράπεζαν κατεκλίνοντο οἱ ἀρχαῖοι. 35) Teloque remisso, αὐτὸ ἔκτεινε τὸ τοῦ Φινέως δόρυ πάλιν ἀφείκε, ὅπερ ἀποχῆσαν τοῦ Περσέως ἔστη ἐν τῇ στρωμνῇ. Inimica pectora, εἶνε τοῦ Φινέως. 36) Altaria, εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἐν χρήσει καὶ ὅπου ὁ λόγος εἶνε περὶ ἑνός, βωμοῦ ὡς ἐνταῦθα altaria εἶνε ὁ βωμὸς τῶν penates (57, 155). 37) Indignum, συγχάκις τίθεται τὸ ἐπίθετον τοῦτο ὡς ἐκφρασις ἀγανακτήσεως καὶ ἀποδοκιμασίας ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως, καθ' ὃν ὁ ναὸς δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπερασπίσῃ τοιοῦτον κακοῦργον.

Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus. 55
 Tum quoque lenta manu flectentem cornua Persens
 Stipite, qui media positus sumabat in ara,
 Perculit et fractis confudit in ossibus ora.
 Hunc ubi laudatos iactantem in sanguine vultus
 Assyrius vidit Lycabas, iunctissimus illi 60
 Et comes et veri non dissimulator amoris,
 Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
 Deploravit Athin, quos ille tetenderat arcus
 Arripit et 'mecum tibi sint certamina', dixit
 Nec longum pueri fato laetabere, quo plus 65
 Invidiae, quam laudis habes'. haec omnia nondum
 Dixerat, emicuit nervo penetrabile telum,
 Vitatumque tamen sinuosa veste pependit.
 Vertit in hunc harpen spectatam caede Medusae
 Acrisioniades, adigitque in pectus. at ille 70
 Iam moriens, oculis sub nocte natantibus atra,

56) Tum quoque, ἀνκρέσεται εἰς τὸ flectentem. Lenta, ἢ εἰς τὸ manu = ἡσύχῳ χειρὶ = ὠχελῶς, ἢ εἰς τὸ cornua = τὰ κέρα τοῦ τόξου ὥστε νὰ γίνῃ εὐκαμπτον. Cornua, δὲ λέγεται τὸ τόξον ἐνεκὰ τῆς πρὸς τὸ κέρασ ὁμοιότητος. 58) Fractis confudit, τὸ κτύπημα θραύσαν τὰ ὀστέα τοῦ προσώπου κατέστησε τοὺς χαρακτῆρας (ora) αὐτοῦ συγκεχυμένους καὶ δυσγνωρίστους. 59) Laudatos vultus, τὸ ὥρατον πρόσωπον 49 egregius forma. 62) Sub, σημαίνει τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν εἰς ἣν ὑποπίπτει τι, καὶ γενικώτερον τίθεται εἰς δηλώσιν αἰτίας. 'Ομοίως καὶ οἱ Ἕλλη- νες συντάσσουσι τὴν ὑπὸ μετὰ δοτικῆς. 'Ιλ. 3, 352. 2, 459 ὑπὸ δουρὶ δαμῆναι. 65) Longum, τὸ ἐπιθ. longus τίθεται ἐπὶ τόπου epistola longa μακρὰ ἐπιστολὴ καὶ ἐπὶ χρόνου morbus longus χρονία νόσος. 'Ἐνταῦθα τὸ longum τεθὲν ἐπὶ χρόνου ἔχει σημασίαν ἐπιρρηματικὴν (longe) καθ' ἣν παρὰ ποιηταῖς τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων ἐνικού καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς. Βιργ. Ἑκλ. 3, 63 suave (suaviter) rubens. Αἰν. 6, 288 horrendum stritens. Ἑκλ. 3, 8 transversa tu- entibus. Quo, δηλ. fato = ἐξ οὗ φόνου. 67) Penetrabile telum, ὁξύς, δι- αττιτρίων, διαδυντικὸς δισπός. Ἐτέθη δὲ ἐνεργητικῶς: ὥς καὶ παρὰ Βιργ. Γεωρ. 1, 93 penetrabile frigus' εὔρηται δὲ καὶ παθητικῶς τεθειμένον. 69) Harpen, ἄρπην (ξίφος δρεπανοειδὲς 1, 717 falcato ense), ἣν ὡς δ- πλὸν μεταχειρίζετο ὁ Περσεὺς λαβὼν παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ (4, 727, 5, 176 cyllenide harpe). Spectatam, δόκιμος, δεδοκιμασμένος, κλεινός. Caede, ἄρ. τοῦ αἵτιου εἰς τὸ spectatam. 70) Acrisioniades. ὁ Ἀκρисиωνιάδης, ὁ Περσεὺς διότι ἦτο ἔγγονος τοῦ Ἀκρисиῦ. 71) Oculi natantes, λέγον- ται οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμφότες ὀφθαλμοὶ τῶν μεθούτων καὶ ἀποθνησκόντων

Circumspexit Athin, seque acclinavit in illum,
 Et tulit ad manes iunctae solacia mortis.
 Ecce Syenites, genitus Metione, Phorbas
 Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam, 75
 Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat,
 Conciderant lapsi. surgentibus obstitit ensis,
 Alterius costis, iugulo Phorbantis adactus.
 At non Actoriden Erytum, cui lata bipennis
 Telum erat, hamato Perseus petit ense, sed altis 80
 Extantem signis murræque in pondera massa
 Ingentem manibus tollit cratera duabus,
 Infligitque viro. rutilum vomit ille cruorem
 Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
 Inde Semiramio Polydaemona sanguine cretum 85
 Caucasiumque Abarin Sperchionidenque Lycetum
 Intonsumque comas Helicem Phlegyanque Clytumque
 Sternit, et extructos morientum calcat acervos.
 Nec Phineus ausus concurrere comminus hosti,

ἐφ' ὧν ἐπικάθηται τὸ σκότος τοῦ θανάτου (nox atra). Βιργ. Γεωρ. 4, 496
 natantia lumina, Lucan. 2, 26 oculos in morte natantes. 73) Ad ma-
 nes, εἰς τὸν Ἅδην. Manes λέγονται αἱ τῶν τεθνεώτων ψυχαί, σκιάι.
 Λέγονται καὶ ἐπὶ ἐνὸς μόνου τεθνεώτος κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν (13,
 448-Achilleos manes, 14, 105 manes paternos). Tulit, τὸ συναποθα-
 νεῖν τῷ ἐταίρῳ ἔφερεν ὡς παραμυθία. 11. 13, 414 ἔφημι εἰς αἰδὸς περ-
 ῖοντα Πυλάρταο κρατεροῦ γηθήσειν κατὰ θυμὸν, ἐπεὶ ῥα οἱ ὥπασα πορ-
 πόν. 74) Ecce, τίθεται ἐπὶ αἰφνιδίων καὶ ἀπροσδοκῆτων μεταβαλλόντων
 τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Βιργ. Αἰν. 2, 57, 318, 525. Ὁμοίως
 καὶ ὅταν τὸ ἐπιφερόμενον εἴνε παράδοξόν τι ἢ φοβερόν. Syenites, ὁ Συ-
 ηνίτης ἐκ Συήνης πόλεως αἰγυπτιακῆς ἐν ταῖς μεθορίοις τῆς Αἰθιοπίας.
 75) Avidi, συντάσσεται μετὰ γενικῆς avidus gloriae, μετὰ γερουνδίου
 avidus belli gerendi, καὶ μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἐνταῦθα. Committere
 pugnam, καὶ ἀλλαχοῦ certamen=συνάπτειν μάχην, ἀγῶνα. 77) Sur-
 gentibus, σημαίνει προσπάθειαν=τοῖς προσπαθοῦσι νὰ ἐγερθῶσι. Em-
 sis, τὸ ξίφος τοῦ Περσέως. 78) Alterius costis, εἰς τὰς πλευράς τοῦ μὲν
 δηλ. Ἀμφιμέδοντος. Εἶνε δὲ τὸ σχῆμα χιαστόν. 80) Hamato ense, ξί-
 φει ἀγκιστρῶδει, ἄρπη. 81) Signis, εἰκόσι. Multae mariaz, πολλοῦ
 ὄγκου, βάρους. Εἶνε δὲ γενικῆ τῆς ιδιότητος. 82) Cratera, ἑλληνικὸν
 τύπος τῆς αἰτίας. 85) Semir. sanguine cretum, γεννηθέντα ἐκ Σεμι-
 ράμιδος γενεᾶς. 87) Intonsum comas, ἀκερσεύμενην. 88) Morientum
 παιητικὸς τύπος τῆς γενικῆς πληθυντ. ἀντὶ morientium. 89) Concurrere

Intorquet iaculum : quod detulit error
 Expertem frustra belli et neutra arma
 Ille tuens oculis inmitem Phinea torvis
 'Quandoquidem in partes' ait 'abstrahor
 Quem fecisti hostem, pensaque hoc vuln
 lamque remissurus tractum de corpore
 Sanguine defectos cecidit collapsus in a
 Tum quoque Cephenum post regem prin
 Ense iacet Clymeni : Prothoënora percu
 Hypsea Lyncides. fuit et grandaevus in
 Emathion, aequi cultor timidusque deor
 Qui, quoniam prohibent anni bellare, lo
 Pugnat et incessit scelerataque devovet
 Huic Chromis amplexo tremulis altaria
 Decutit ense caput : quod protinus incie
 Atque ibi semianimi verba exsecrantia
 Edidit, et medios animam expiravit in i
 Hinc gemini fratres Broteasque et caest
 Invictus, vinei si possent caestibus ense
 Phinea cecidere manu, Cererisque sacer
 Ampycus, albenti velatus tempora vitta
 Tu quoque, Lampetide, non hos adhiben

comminus hosti, ὁμόσε τῷ ἐχθρῷ φέρεσθαι, συμβ
 ἔρῳ. 90) Error, ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ. 91) Ne
 κολουθήσαντα οὐδέτερα ὄπλα, σύμμαχον οὐδετέρου
 abstrahor, ἔλκομαι βιαίως εἰς τὸ νὰ λάβω μέρος ἐν
 ἀπότισον τὸ τραῦμα, ὅπερ μοὶ ἔδωκας, διὰ τοῦτο
 97) Post regem, μετὰ τὸν βασιλέα τῶν Κηφήνων.
 κείδης ἐνταῦθα εἶνε ὁ Περσεύς, διότι ὁ πάππος αὐ
 "Ἀδαντος, ἔγγονος δὲ Λυγκέως ἦτο. 100) Timid
 τοὺς θεοὺς. 101) Loquendo, ἀναφέρεται καὶ εἰς
 incessit' ὥστε incessere aliquem (dictis ἢ loque
 πτεσθαί τινος λόγῳ, ὀνειδιζειν τινά. 107) Caesti
 τῇ πυγμῇ. Laestus δὲ εἶνε ὁ ἱμᾶς τῶν πυγμαίων.
 τῆς χειρὸς τοῦ Φινέως. Eührηται δὲ phinetus καὶ
 vitta, τριπλῆ λευκῇ εἰς δῆλωσιν εὐφροσύνης. Vitta
 ἱερῆς. 13, 643 Anius (ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος) i
 pora vittis concutiens. 15, 676 castos evincens
 sacerdos. 411) Tu quoque δηλ. cecidisti. Adhi

Sed qui, pacis opus, citharam cum voce moveres,
Iussus eras celebrare dapes festumque canendo.

Cui procul astanti plectrumque inbelle tenenti
Petallus irridens 'Stygiis cane cetera' dixit

115

'Manibus' et laevo mucronem tempore fixit.

Concidit, et digitis morientibus ille retentat

Fila lyrae; casuque fuit miserabile carmen.

Nec sinit hunc inpune ferox cecidisse Lycormas,

Raptaque de dextro robusta repagula posti

120

Ossibus inlisit mediae cervicis. at ille

Procubuit terrae mactati more iuveni.

Demere temptabat laevi quoque robora postis

Cinyphius Pelates: temptanti dextera fixa est

Cuspide Marmaridae Corythi, lignoque cohaesit.

125

Haerenti latus hausit Abas: nec corrui ille,

τάλληλος. 115) Stygiis manibus, διὰ τὰς Στυγίας ψυχάς, διὰ τοὺς ἐν ᾨδου. 116) Laevo tempore, ἀριστερῷ χρόνῳ. Σπανίως ὁ ἐνικός ἀριθμὸς tempus σημαίνει τοὺς χρόνους, συνηθέστερον ὁ πληθυντικός tempora σημαίων, καθὼς τὸ ἑλληνικὸν τὰ καίρια, τὰ δεξιὰ ἐκεῖνα τῶν μελῶν, ἐνθα αἱ πληγαὶ εἶνε θανατηφόροι. Βιργ. 9, 418 iit hasta per tempus utramque. Figit, τὸ figere συντάσσεται μετ' ἀφαιρ. ἐμπροθ. cuspidem in terra, μετ' αἰτ. ἐμπροθ. in terram, καὶ μεθ' ἀπλῆς ἀφαιρ. ὡς ἐνταῦθα. 118) Fila lyrae, filum κυρίως σημαίνει νῆμα, μίτος, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ, τι ὁμοιάζει πρὸς ταῦτα. "Ὅθεν fila lyrae λέγονται αἱ χορδαὶ τῆς λύρας. Retentat, ἡ ἔννοια ἔχει οὕτως: τὸ θανατηφόρον κτύπημα ἐκτύπησεν τὸν Λαμπετίδην παίζοντα τὴν λύραν, καὶ ἐνῶ αὐτὸς ἔπαισεν οἱ δάκτυλοι: ἐξηκολούθουν ἀκόμῃ νὰ κρούωσι τὰς χορδὰς. 119) Lycormas, οὗτος καὶ ὁ ἐν στιχ. 124 Pelates ἦσαν ὀπαδοὶ τοῦ Περσέως, ὁ δὲ Corythus καὶ ὁ Abas τοῦ Φινέως. 120) Repagula, ἐκ τοῦ re-rango σημαίνει τὸν μάνδαλον, μοχλὸν τῆς θύρας. 122) More mactati, καθὼς θυόμενος μόσχος. 123) Robora, γενικώτερον εἶπε robora ἀντὶ repagula. 124) Cinyphius, εἶνε τοπικὸν ὄνομα ἀπὸ τοῦ Κῖνυψ, καὶ ἀρσενικῶς μὲν σημαίνει τὸν θυάκον ποταμὸν τῆς Λιβύας, θηλυκῶς δὲ τὴν χώραν, δι' ἧς ῥέει. 125) Marmaridae, Μαρμαρίδης ὁ κάτοικος τῆς Μαρμαρικῆς χώρας παρὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Ἀφρικῆς μετὰ τὸν Κερκεραϊκὸν καὶ Αἰγύπτου κειμένης. Ligno cohaesit, πρὸς τῷ μοχλῷ ἐπάγη. 126) Hausit, τὸ haurire σημαίνει τὸ πρῶτον ἀντλεῖν· εὐρηται ἐνίοτε μεταφορικῶς ἀντὶ τοῦ ἀντλεῖν τὸ αἷμα ἐκ τινος βαθείας πληγῆς, ἐπομένως ἀντὶ τοῦ τιτρώσκειν, αἱμάσσειν, βάλλειν, ὡς ὁμοίως μεταφορικῶς καίται τὸ δηρικὸν ἀφύσσειν. Ἰλ. 14, 517 διὰ δ' ἔντερα γαλακὸς ἀφύσσειν. Ὁδιδ. μεταμ. 9, 411 latus ecus erit ensis. 8, 371 nostro femur hausit adunco. 439 hausit nefondo pectora

Sed retinente manum moriens e poste pependit.
 Sternitur et Menaleus, Perseïa castra secutus,
 Et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri;
 Dives agri Dorylas, quo non possederat alter 130
 Latius, aut totidem tollebat turis acervos.
 Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum;
 Letifer ille locus, quem postquam vulneris auctor
 Singultantem animam et versantem lumina vidit
 Bactrius Halcyoneus, 'hoc, quod premis' inquit 'habeto 135
 De tot agris terrae' corpusque exsangue reliquit.
 Torquet in hunc hastam calido de vulnere raptam
 Ultor Abantiades, media quae nare recepta
 Cervice exacta est, in partesque eminet ambas.
 Dumque manum Fortuna iuvat, Clytiumque Claninque, 140
 Matre satos una, diverso vulnere fudit.
 Nam Clytii per utrumque gravi librata lacerto
 Fraxinus acta femur: iaculum Clanis ore momordit.
 Occidit et Celadon Mendesiū: occidit Astreus,
 Matre Palaestina, dubio genitore creatus: 145

Plexippi. 128) Secutus castra, τὸ sequi castra σημαίνει κατὰ γενικὴν ἔννοιαν μάχεσθαι ὑπὲρ τινος, συμμαχῶ τινι· στιχ. 96 secutum arma neutra. 129) Nasamoniaci, οἱ Νασαμώνες τὸ μὲν παλαιότατον δυσμενωτέραν χώραν πρὸς Αἴθα ἀνεμὸν ὄκουσι, ἐν δὲ τοῖς ῥωμαϊκοῖς χρόνοις πρὸς τὰ ἐσθινιώτερα μέχρι τῆς Μαμαρικῆς παρεώθησαν. Diti-simus agri, τὸ ἐπίθ. dives συντάσσεται μετὰ γενικῆς dives gregis, dives agri ὡς τὸ ἐλληνικὸν ἀφνειὸς βιότοις Ἰλ. 5, 544. Σ. Κοριν. § 98. Εὐρῆται δὲ καὶ μετ' ἄρσιρ. Βιργ. Αἰν. 4, 37 dives triumphis. 130) Dives agri Dorylas, ἡ ἐπανάληψις εἶνε συχνοτάτη παρὰ τε τοῖς Ῥωμαίοις καὶ Ἕλλησι. 130) Possederat, ὁ ὑπερσυντελικὸς τοῦ possido, καταλαμβάνω, εἶνε πλησίον τῆς ἔννοιαις τοῦ παρκαίμενου τοῦ possideo, κέκτημαι, διότι ἐκ τῆς ἀρπαγῆς καὶ καταλήψεως τῆς κτήσεως προέρχεται ἡ κτήσις. 133) Letifer ille locus, σαρσετέρα θά ἦτο ἡ ἐκφυγισι letale: est illius loci vulnus. Vulneris auctor, ὁ αἴτιος τοῦ τραυματισμοῦ, ὁ πρῶτος ὅστις εἶνε ὁ ἐν στιχ. 135 Bactrius Halcyoneus. 135) Bactrius, Βάκτριος ἀπὸ Βάκτρων καταγόμενος τῆς μητροπόλεως τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς. 136) Terrae, γεν. μεριστική εἰς τὸ hoc. 138) Abantiades, ὁ Περσεύς. 143) Fraxinus, κατὰ μετωνυμίαν ἀντὶ hasta fraxinea, καθὼς pinus ἀντὶ navis εὐρῆται ἄλλαχού. Iaculum ore momordit. Ἰλ. 5, 75 ἦριπε δ' ἐν κόνει, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 144) Mendesiū, Mendes, πόλις τῆς Αἰγύπτου.

Aethionque sagax quondam ventura videre,
 Tunc ave deceptus falsa: regisque Thoactes
 Armiger, et caeso genitore infamis Agyrtes.
 Plus tamen exhausto superest. namque omnibus unum 150
 Opprimere est animus. coniurata undique pugnant
 Agmina pro causa meritum impugnante fidemque.
 Hac pro parte socer frustra pius et nova coniunx
 Cum genetrice favent ululatuque atria complent.
 Sed sonus armorum superat gemitusque cadentum,
 Pollutosque semel multo Bellona penates 155
 Sanguine perfundit renovataque proelia miscet.
 Circueunt unum Phineus et mille secuti

147) Ave falsa, ψευδής, ἀπατηλός ὁ αἰῶνός λέγεται· διότι δὲν ἐδή-
 λωσεν αὐτῷ τὸν κίνδυνον. Ἐκ τῆς πτήσεως δὲ καὶ τοῦ θαυμάσιου τῶν πτη-
 νῶν ἐξήγουν τὸ μέλλον. Regis, Φινίως. 148) Caeso genitore, σημνίζει
 τὸ αἵτιον τοῦ infamis=αἰσχρὸς ἐκ τοῦ φονευθέντος γεννήτορος, διότι
 ἐφόνευσε τὸν πατέρα. 149) Exhausto, ἐξυπακουστέον ἢ τὸ οὐσιαστικὸν
 Perseo καὶ τότε ἐξηγητέον οὕτω «περισσότερον ἔργον ὑπολείπεται εἰς
 τὸν κεκμηκότα Περσέα» ἢ τὸ laboru καὶ τότε ἐξηγητέον «περισσότερον
 ἔργον ὑπολείπεται ἢ ὅσον ἐξετελέσθη 150) Est animas omuibus, πέν-
 τας ἐπιθυμοῦσιν. Animus mihi est=cupio· ὅρα δὲ ὅτι ἐκ τοῦ οὐσια-
 στικοῦ animus ἐξαρτᾶται ἀπαρέμφατος. Βιργ. Αἰν. 11, 325 animus est
 capessere gentem. Αἰν. 2, 10 si tantus amor cognoscere casus παρ
 Βιργ. Αἰν. 2, 10, ἔκδοσιν Ἰ. Κορινθίωντου. coniurata agmina, στίφη συν-
 δεδεμένα δι' ἔρκου. 12, 6 coniuratae sequuntur mille rates. 151) Pro
 causa, δηλ. Phinei jure meritum fidemque impugnabat=δι' ὑπόθεσιν
 ἣτις meritum τὴν εὐεργεσίαν τὴν ὀφειλομένην εἰς τὸν Περσέα διὰ τῆς
 ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀνδρομέδας προσβάλλει, καὶ fidem, τὴν πίστιν
 δηλ. τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὑπὸ τοῦ Κηφείως δοθεῖσαν εἰς τὸν Περσέα ὅτ
 θὰ δώσῃ αὐτῷ εἰς γάμον τὴν Ἀνδρομέδαν. 152) Hac pro parte, ὑπὲρ
 ταύτης τῆς μερίδος, ὑπὲρ τοῦ Περσείως δηλ. socer, ὁ Κηφεύς. Nova co-
 nix, ἡ Ἀνδρομέδα. 153) Cum genetrice, μετὰ τῆς Κασσιόπης· ὅρα
 δὲ πῶς συντάξιν τὴν ὑπάρχουσαν ἀντὶ τῆς συνηθεστέρως nova coniunx
 et genetrix favent. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες ἀντὶ δύο ὑποκειμένων θέ-
 τοῦσι τὸ ἐν, τὸ δ' ἕτερον ἐκφέρουσι μετὰ γεν. ἐμπροθέτου μετὰ τῆς μετ
 προβέσεως καὶ τὸ ῥήμα πληθυντικῶς. Ξενφ. Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντι-
 θεοῦ ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομένάς. Ἡ φράσις δὲ favent pro καὶ ἡ ἀνωτέρω
 pugnant pro εἶνε ἰσοδύναμοι. Ululatus, λέγεται ἐπὶ γυναικείας κραυγῆς
 Βιργ. Αἰν. 4, 667 femineo ululatu. 154) Superat, ἐτέθη ἄνευ ὀρισμέ-
 νου ἀντικειμένου. 155) Bellona, ἡ Ἐνυὸς θεὰ τῶν πολέμων καὶ ἀδελφὴ
 τοῦ Ἄρεως. 157) Circueunt unum, περικυκλοῦσιν ἓνα (τὸν Περσέα)
 Mille, ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν εἶνε ὀρισμένη δῆλωσις τῶν ὑπαδῶν τοῦ Φι-
 νέως, ἀλλ' ἐτέθη γενικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ πλήθους.

Phinea. tela volant hiberna grandine plura
 Praeter utrumque latus praeterque et lumen et aures.
 Applicat hinc umeros ad magnae saxa columnae,
 Tutaque terga gerens adversaque in agmina versus
 Sustinet instantes. instabat parte sinistra
 Chauonius Molpens, dextra Nabataeus Ethemon!
 Tigris ut auditis diversa valle duorum
 Extimulata fame mugitibus armentorum
 Nescit, utro potius ruat, et ruere ardet utroque:
 Sic dubius Perseus, dextra laevane feratur,
 Molpea traieci summovit vulnere cruris,
 Contentusque fuga est: neque enim dat tempus Ethemon;
 Sed furit et, cupiens alto dare vulnera collo,
 Non circumspectis exactum viribus ensem
 Fregit in extrema percussae parte columnae:
 Lammina dissiluit, dominique in gutture fixa est.
 Non tamen ad letum causas satis illa valentes
 Plaga dedit: trepidum Perseus et inermia frustra
 Bracchia tendentem Cyllenide confodit harpe.
 Verum ubi virtutem turbae succumbere vidit,
 'Auxilium', Perseus 'quoniam sic cogitis ipsi',

159) Praeter, πλησίον τῶν πλευρῶν ἐκείνου. Lumen, ὁ ἐνὶ κῆρ ἀρι-
 μος ἐπέθη ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ lumina, ὅστις ὁμως δηλοῦται διὰ τοῦ
 utrumque latus et aures. 160) Applicat, ὁ Περσεύς. 162) Instabat,
 ἐπέκειτο δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ Περσέως. 165) Fame, τὸ εἶναι πάντοτε
 μακρόν, διότι κατὰ τὴν παλαιότεραν διάλεκτον ἐκλίνετο κατὰ τὴν πέμ-
 πτην κλίσιν (fames). Armentorum, ὁ πέμπτος ποῦς εἶνε σπονδεῖος ἀρ-
 μέν-τῦρῦμ. 166) Nescit, ὁ στίχος οὗτος διὰ τῶν πέντε αὐτοῦ ὁρμη-
 τικῶν δακτύλων καὶ διὰ τῶν πολλῶν r (ruat, ruere, ardet, utroque)
 ζωγραφίζει ἐναργῶς τὸ ἄγριον πρὸς τὸ φαγεῖν πάθος τῶν τίγρεων. Utro
 καὶ utroque, εἶνε ἐπιρρήματα. Ardet, τὸ ardere συντάσσεται μετ' ἀ-
 παρεμφάτου. Bery. Aln. 4, 281 ardet abire. 2, 105 ardemus scitari.
 169) Contentus est fuga, ἔστεργε τῇ φυγῇ ἐκείνου τοῦ Μολπέως. 173) Do-
 minique in gutture, εἰς τὸν λαμβὸν τοῦ κυρίου, αὐτοῦ τοῦ ἰδίου δηλ.
 176) Cyllenide harpe, ἄρπη, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ ἐν Κυλλήνῃ θρεῖ
 τῆς Ἀρκადίας ὑπὸ τῆς Μαίας ταχθέντος, Ἀπολλοδ. 2, 4, 2 λαβὼν παρὰ
 Ἑρμοῦ ἀδαμαντίνην ἄρπην. 177) Virtutem, τὴν αὐτοῦ ἀνδρίαν. Tur-
 ba=multitudini hostium.

Dixit 'ab hoste petam. vultus avertite vestros,
 Siquis amicus adest !' et Gorgonis extulit ora. 180
 'Quaere alium, tua quem moveant miracula' dixit
 Thescelus ; utque manu iaculum fatale parabat
 Mittere, in hoc haesit signum de marmore gestu.
 Proximus huic Ampyx animi plenissima magni
 Pectora Lyncidae gladio petit ; inque petendo 185
 Dexterâ dirigit, nec citra mota nec ultra.
 At Nileus, qui se genitum septemplete Nilo
 Ementitus erat, clipeo quoque flumina septem
 Argento partim, partim caelaverat auro,
 'Aspice', ait 'Perseu, nostrae primordia gentis : 190
 Magna feres tacitas solacia mortis ad umbras,
 A tanto cecidisse viro'—pars ultima vocis
 In medio suppressa sono est, ad apertaue velle
 Ora loqui credas, nec sunt ea pervia verbis.
 Increpat hos 'vitio' que 'animi, non viribus' inquit 195
 'Gorgoneis torpetis ;' Eryx 'incurrite mecum
 Et prosternite humi iuvenem magica arma moventem !'
 Incursurus erat : tenuit vestigia tellus,
 Inmotusque silex armataque mansit imago.
 Hi tamen ex merito poenas subiere. Sed unus 200
 Miles erat Persei, pro quo dum pugnat, Acontens,

179) Ab hoste, παρὰ τῆς Μεδοῦσης, ἣν αὐτὸς ἐρόννευσε. 180) Gorgonis, ἐξεῖλε τῆς Γοργόνης τὸ πρόσωπον· ἦσαν δὲ αἱ Γοργόνες τρεῖς ἀδελφαὶ θυγατέρες τοῦ Φόρκυος καὶ τῆς Κητοῦς, ἡ Εὐρυάλη, ἡ Σθενώ καὶ ἡ Μέδουσα. Παραστάνοντο δ' αὐτὰι ὡς φοβερά καὶ καταπληκτικὰ τέρατα, ὧν αἱ κεφαλαὶ εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἀπολιθώωσι τοὺς προσβλέποντας. Τούτων ἐπισημωτέρα ἦτο ἡ Μέδουσα. 182) Fatale, δηλ. ad interitum = τὸν ἀκόντα τὸν μοιραῖον πρὸς καταστροφὴν, ἐπομένως τὸν ἀλέθριον. 183) In hoc gestu, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τοῦ ῥίπτοντος δηλ. Signum de marmore haesit, ἔστι σημεῖον μαρμάκου, ἀπελιθώθη. 185) Lyncidae, τοῦ Λυγκείδου, τοῦ Περσείως δηλ. ὡς ὄντος ἐγγόνου τοῦ Λυγκείως. 187) Septemplete Nilo, ἐξ ἐπταστούμου, ἐπταπρόβου Νείλου. 195) Vitio animi, κακία ψυχῆς, ἐλλεῖπει θάρρους, ἀνανδρία. 200) Ex merito, ἐπαξίως κατ' ἀξίαν, δικαίως. 201) Pro quo, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου Περσείως.

Gorgone conspecta saxo concrevit oborto.
 Quem ratus Astyages etiamnum vivere, longo
 Ense ferit. sonuit tinnitibus ensis acutis.
 Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem, 205
 Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
 Nomina longa mora est media de plebe virorum
 Dicere. bis centum restabant corpora pugnae,
 Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
 Paenitet iniusti tunc denique Phinea delli. 210
 Sed quid agat? simulacra videt diversa figuris,
 Agnoscitque suos, et nomine quemque vocatum
 Poscit opem, credensque parum, sibi proxima tangit
 Corpora: marmor erant. avertitur, atque ita supplex
 Confessasque manus obliquaque brachia tendens 215
 'Vincis', ait 'Perseu: remove tua monstra, tuaeque
 Saxificos vultus, quaecumque ea, tolle Medusae:
 Tolle, precor. non nos odium regnique cupido
 Compulit ad bellum: pro coniuge movimus arma.
 Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra. 220
 Non cessisse piget. nihil, o fortissime, praeter
 Hanc animam concede mihi: tua cetera sunt'.
 Talia dicenti neque eum, quem voce rogabat,
 Respicere audenti 'quod', ait 'timidissime Phineu,

204) Tinnitibus acutis, ἤχον ὀξύν ἀφῆκε τὸ ξίφος, διότι εἶχεν ὁ Ἀκοντεύς ἀπολιθωθῆ. 205) Naturam traxit, τὸ trahere σημαίνει λαμβάνειν τι. 3, 399 ossa ferunt lapidis traxisse figuram. 2, 236 Aethiopum populos nigrum traxisse colorem. 208) Restabant pugnae, ἔμειναν σῶσι ἐκ τοῦ πολέμου. 210) Paenitet, συντάσσεται αἰτ. καὶ γεν. ἴδε Συντ. Κορ. § 29, γ. denique, τέλος ἔπειτα δὲ ἀπὸ τόσους φόνους, ὅψε μετενόησεν ὁ Φινεύς διὰ τὸν πόλεμον, ὃν ἤγειρε κατὰ τοῦ Περσέως. 213) Credensque parum, καὶ πιστεύων ὀλίγον, καὶ ἀπιστῶν εἰς τὰς ἀπολιθώσεις τῶν ὀπαδῶν του. 215) Confessasque manus, ἀντὶ confessus tentensque manus ἄλλ' ὁ ποιητὴς μετέφερε τὴν ιδιότητα ἐκ τοῦ προσώπου εἰς τὰς χεῖρας. 220) Causa, σὺ ἔχεις δίκαιον περισσότερον ἐμοῦ, διότι ἔσωσας τὴν Ἀνδρομέδαν, ἐγὼ δὲ ὑπερέχω σοῦ tempore κατὰ τὸν χρόνον, διότι πρότερος ἐγενόμην ἐγὼ μνηστὴρ αὐτῆς. Nostra (δλ. causa fuit melior) tempore.

Et possum tribuisse et magnum est munus inertī, 225
 Pone metum, tribuam, nullo violabere ferro.
 Quin etiam mansura dabo monimenta per aevum;
 Inque domo soceri semper spectabere nostri,
 Ut mea se sponsi soletur imagine coniunx.
 Dixit, et in partem Phoreynida transtulit illam, 230
 Ad quam se trepido Phineus obverterat ore.
 Tum quoque conanti sua vertere lumina cervix
 Deriguit, saxoque oculorum induruit umor.
 Sed tamen os timidum vultusque in marmore supplex
 Summissaeque manus faciesque obnoxia mansit. 235
 Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
 Intrat, et inmeriti vindex ultorque parentis
 Aggreditur Proetum: nam fratre per arma fugato
 Acrisioneas Proetus possederat arces.
 Sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce 240
 Torva colubriferi superavit lumina monstri.
 Te tamen, o parvae rector, Polydecta, Seriphi,
 Nec iuvenis virtus per tot spectata labores

225—229) Οὗτοι οἱ στίχοι μεσποιοῦν ἐν ἡλικίᾳ καὶ εἰρωνείᾳ. 230) Phoreynida, τὴν θυγατέρα τοῦ Φόρκυος, δηλ. τὴν κεραιὴν τῆς Μεδοῦσης. 233) Umor oculorum, ἡ χυμὸς τῶν ὀφθαλμῶν. 235) Summissae manus, ἱκετευτικαὶ χεῖρες.

236—249. Μετὰ τὴν νίκην ἐπανερχεται ὁ Περσεὺς εἰς τὸ Ἄργος καὶ εἰς λίθον μεταβάλλει τὸν Προῖτον, ὃς τὸν ἀδελφὸν Ἀκρίσιον τῆς ἀρχῆς ἐξεβεβλήκει· εἶτα δὲ εἰς Σέριτρον παραγενόμενος τὸν αὐτῆς βασιλεύοντα Πολυδέκτην ὁμοίως ἀπολοῦσθαι φιλαπεχθῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενον καὶ τῷ τῆς Γοργοῦς ἀπιστοῦντᾷ φόνῳ, ὃν αὐτῷ ἄθλον ἐτεστάχει ἐπικίνδυνον καὶ ὀλέθριον. 236) Abantiades, ὁ Ἀβαντιάδης ὁ Περσεὺς δηλ. ὅτε γεννηθεὶς ἐκ Δανάης τῆς τοῦ Ἀκρίσιου θυγατρὸς, ἐγγόνου δὲ Ἀδαντος. 4, 673. patrios muros, τὸ Ἄργος. 237) Parentis, οὐχὶ πατρὸς, ἀλλὰ πάππου, διότι ὁ Ἀκρίσιος οὐχὶ πατήρ, ἀλλὰ πάππος ἦτο τοῦ Περσέως· ἡ λέξις parens σημαίνει οὐχὶ μόνον τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ τὸν πάππον καὶ προπάππον, τὴν μητέρα, πᾶν μαμὸν καὶ τὴν προμάμην. inmeriti, τοῦ ἀνεξίου τοιαύτης τύχης. 239) Acrisioneas arces, τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Ἀργεῶς, ἐνθα ὁ Ἀκρίσιος ἐβασίλευε. 240) Male, ἀδίκως. Οὗτος ὁ στίχος καὶ ὁ ἐπόμενος σημαίνουν τὴν ἀπολλοῦσιν τοῦ Προίτου. 243) Iuvenis, τοῦ Περσέως.

Nec mala mollierant. sed inexorabile durus
 Exerces odium, nec iniqua finis in ira est. 245
 Detrectas etiam laudem, fictamque Medusae
 Arguis esse necem. 'dabimus tibi pignera veri.
 Parce luminibus!' Perseus ait, oraque regis
 Ore Medusaeo silicem sine sanguine fecit.

Hactenus aurigenae comitem Tritonia fratri 250
 Se dedit. Inde cava circumdata nube Seriphon
 Deserit, a dextra Cythno Gyaroque relictis,
 Quaque super pontum via visa brevissima, Thebas
 Virgineumque Heliconā petit. quo monte potita
 'Constitit, et doctas sic est affata sorores : 255
 Fama novi fontis nostras pervenit ad aures,
 Dura Medusaei quem praepetis ungula rupit.

248) Parce luminibus, φυλάξατε οἱ ἄλλοι τοὺς ὀφθαλμούς, ἀποστρέψατε τὸ πρόσωπον. 249) Silicem sine sanguine, εἶνε εἶδος πλεονασμοῦ. Bury. Aiv. 6, 558 Vacuos sine remige. Ὁβιδ. μεταμ. 20, 245 sine coniuge coelebs. Σοφ. Ἀντιγ. 440 ἡ θέλεις ἔξω βαρυσίας αἵτης ἐλευθερον. Αἴας 464 γυμνὸν φανόντα ἄτερ ἀριστείων. Ὀμ. Ἰλ. Φ, 50 γυμνὸν ἄτερ κέρυθος καὶ ἀσπίδος.

250—293. Ἡ Ἀθηνᾶ ἢ μέχρι τοῦδε μόνιμος ἦν πανταχοῦ τῷ Περσεΐ συνοδῆτις καὶ παραστάτις, εἰς τὴν Ἐλικὸνὰ ἔρχεται τὴν νέαν πηγὴν ὀψομένη τὴν Ἰπποκρήνην. Αἱ δὲ Μοῦσαι ἕκαὶ παροῦσαι πολλὰ αὐτῇ ἐξῆς διηγοῦνται ἀκοῆς ἄξια. Μία οὖν τῶν Μουσῶν πρῶτον τὸν τοῦ Πυρηνέως θάνατον διὰ βραχείων διεξείσι, τὰς θεὰς βουλευσαμένην βιάσασθαι. 250) Aurigenae, χρυσογόνος ἢ χρυσοπᾶτωρ λέγεται ὁ Περσεύς, διότι ἐγεννήθη ἐκ Διὸς εἰς χρυσὴν βροχὴν μεταμορφωθέντος στίχ. 11. Fratri, ὁ Ζεὺς ἦτο πατὴρ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Περσεΐως. Tritonia, Τριτὴ καὶ Τριτωνία καὶ ἐστὶ Τριτογενὴς καὶ Τριτογένεια ἐπονυμάζεται ἡ Ἀθηνᾶ, κατὰ τινας μὲν διὰ τὸ τελεθῆναι ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς Τριτὴ γὰρ κατὰ τὴν βοιωτικὴν ἢ αἰολικὴν διάλεκτον ἐκκληῖτο ἡ κεφαλὴ κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν βοιωτικῇ ποταμοῦ Τρίτωνος, ἐνθα ἐκ παλαιστάτου ναὸς ἱδρυτο κατ' ἄλλους δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς ἐν Αἰθῶν Τριτωνίδος λίμνης, ἐνθα χρόνῳ ὑπέρω ἡ τῆς θεᾶς λατρεία ὑπὸ Μινυῶν μετενέβη. 252) Cythno Gyaroque, ἡ Κύθνος καὶ ἡ Γυαρος νῆσοι τῶν Κυκλάδων εἶνε. 254) Virgineumque Heliconā, Ἐλικῶν ὄρος τῆς βοιωτίας ταῖς Μούσαις ἀπειρωμένον. 2, 216 virgineusque Helicon. 255) Doctas sorores, ἀδελφὰς λογίαις τὰς Μούσας λέγει. 257) Quem, δηλ. fontem, ἢν πηγὴν Ἰπποκρήνην. Ungula, ὀπλή. Medusaei praepetis, τοῦ περὶ τοῦ Μεδουσείου ἵππου, ἦτοι τοῦ Πηγάσου ὃς ἐκ τῆς Μεδούσης ἐγεννήθη ὀμίλησάσης τῇ Ποσειδῶνι· ἐξέθρε δὲ τῆς

Is mihi causa viae, volui mirabile factum
 Cernere, vidi ipsum materno sanguine nasci'.
 Excipit Uranie 'quaecumque est causa videndi
 Has tibi, diva, domos, animo gratissima nostrae
 Vera tamen fama est, et Pegasus huius origo
 Fontis' et ad latices deduxit Pallada sacros.
 Quae mirata diu factas pedis ictibus undas,
 Silvarum lucos circumspicit antiquarum,
 Antraque et innumeris distinctas floribus herbarum
 Felicesque vocat pariter studioque locoque
 Mnemonidas. Quam sic affata est una sororum
 'O, nisi te virtus opera ad maiora tulisset,
 In partem ventura chori Tritonia nostri,
 Vera refers, meritoque probas artesque locum
 Et gratam sortem, tutae modo simus, habemus
 Sed—vetitum est adeo sceleri nihil—omnia te
 Virgineas mentes, dirusque ante ora Pyreneus
 Vertitur, et nondum tota me mente recepi.
 Daulida Threïcio Phoeceaque milite rura
 Ceperat ille ferox, iniustaque regna tenebat.
 Tempa petebamus Parnasia : vidit euntes,

μητρός ὅτε αὐτὴν ἐκατατόμησεν ὁ Περσεύς. 259) Ipsum, γασόν. 260) Excipit, ἀποκρίνεται· τὸ excipere=respondere ἀκολουθῶν τινα ἐν τῷ λέγειν ἐκδέχεται, παραλαμβάνει τοῦ γεῖται. Βιργ. Αἰν. 4, 111 sic excipit, 9, 258 καὶ excipit Uranie, Οὐρανία, Μοῦσα τῆς ἀστρονομίας. 261) Has domos τέραν κατοικίαν. 262) Origo, αἴτιος. 1, 79 mundi mundi. 265) Lucos silvarum, οἱ ποιηταὶ θέτουσι συχνάκις τὰ ἀνθρώπων ἐνδιαφέρεται ἢ θεότης, ὡς luci, templa, arae εἰς πληθύνει καὶ ἐνθα μόνον ὁ ἐνικός ἀριθμὸς ἦτο κατάλληλος. Ἀπέμπτως ποῦς εἶνε κατ' ἐξαίρεσιν σπονδείοις antil quarum vocat, εὐτυχεῖς καλεῖ, ὀλβίζει, μακαρίζει. Studioque locum τιον τοῦ felices=ἐνεκα τῶν ἔργων, τῶν ἐργασιῶν (διότι τῶν προΐσταντο, μάλιστα δὲ τῆς ποιήσεως) καὶ ἐνεκα τοῦ τῶν Mnemonidas, εἶνε ὀνομασία τῶν 9 Μουσῶν ὡς τῆς Μνημοσύνης. 269) Virtus, πολεμικὴ ἀρετὴ. Ad opera maiora ὑπέρτερα, εἰς ἔργα δηλ. τοῦ πολέμου. 270) In partem chori τοῦ τοῦ τῶν ἡμετέρων χορῶν. 276) Daulida rura, τὰς γαίαντος πόλεως τῆς Φοικίδος.

Nostraque fallaci veneratus numina vultu,
 "Mnemonides", cognorat enim, "consistite", dixit 280
 "Nec dubitate, precor, tecto grave sidus et imbrem" —
 Imber erat—"vitare meo, subiere minores,
 Saepe casas superi." dictis et tempore motae
 Annuimusque viro, primasque intravimus aedes.
 Desierant imbres, victoque aquilonibus austro 285
 Fusca repurgato fugiebant nubila caelo.
 Impetus ire fuit. claudit sua tecta Pyreneus,
 Vimque parat. quam nos sumptis effugimus alis.
 Ipse secuturo similis stetit arduus arce,
 "Qua" que "via est vobis, erit et mihi" dixit "eadem", 290
 Seque iacit vecors e summae culmine turris,
 Et cadit in vultus, discussique ossibus oris
 Tundit humum moriens scelerato sanguine tinctam.
 Musa loquebatur: pennae sonuere per auras,
 Voxque salutantum ramis veniebat ab altis. 295
 Suspicit, et linguae, quaerit, tam certa loquentes
 Unde sonent. Hominemque putat Iove nata locutum.
 Ales erat. numeroque novem, sua fata querentes,
 Institerant ramis imitantes omnia picae.
 Miranti sic orsa deae dea. "nuper et istae 300

279) Fallaci vultu, διὰ προσποιητοῦ σεβασμοῦ. 281) Grave sidus et imbrem, πλησίον ἐτέθησαν ἡ αἰτία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, διότι grave sidus νοητέον τὸ ἐλθέριον τὸ ὀμβρὸν καὶ ὑστεῖα προκαλοῦν. 283) Tempore, ὑπὸ τῆς βροχῆς. 284) Primas aedes, τὸ πρόσθιον μέρος τῆς αἰκίας, ὁ πρόδρομος. 287) Impetus ire, ἀπαρέμφοτος ἐξηρτήθη ἐκ τοῦ impetus ὡς συνήθως καὶ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν. 150, opprimere est animus. 2, 662 currere campis est impetus. 289) Similis secuturo, ὁμοίως πρὸς μέλλοντα νὰ ἀκολουθήσῃ. Arce, arx, πύργος.

294—317. "Ἄλλη Μοῦσα διηγεῖται, ὅτι αἱ Πιερίδες θυγατέρες τοῦ Πιέρου ἐρίσασα· περὶ πρώτων ᾧ δῆς πρὸς τὰς Μοῦσας καὶ ἐν τούτῳ νικηθεῖσαι εἰς χίσσας ἀνθρωπομίμως φεγγόμενας μετεβλήθησαν. 294) Musa loquebatur, ἡ Μοῦσα ἐφθέγγετο ἐτι. 295) Vox salutantum, αἱ χίσσαι ἐφώνουν salve=χαῖρε. 296) Quaerit, ἡ 'Αθηνᾶ (nata Iove) unde linguae tam certa loquentes sonent, ὅπως γλῶσσαι τέσον ἀσφῆδμιλοῦσαι κηδῶν. 300) Deae, τῇ 'Αθηνᾷ· dea, ἡ Μοῦσα.

Auxerunt volucrum victae certamine turbam.
 Pieros has genuit Pellaeis dives in arvis:
 Paeonis Euipe mater fait. illa potentem
 Lucinam noviens, noviens paritura, vocavit.
 Intumuit numero stolidarum turba sororum, 305
 Perque tot Haemonias et per tot Achaïdas urbes
 Huc venit et tali committit proelia voce:
 "Desinite indoctum vana dulcedine vulgus
 Fallere. nobiscum, siqua est fiducia vobis,
 Thespiades, certate, deae. nec voce, nec arte 310
 Vincemur: totidemque sumus. vel cedite victae
 Fonte Medusaeo et Hyantea Aganippe.
 Vel nos Emathiis ad Paeonas usque nivosos
 Cedamus campis Dirimant certamina nymphae".
 Turpe quidem contendere erat, sed cedere visum 315
 Turpius. electae iurant per flumina nymphae,
 Factaque de vivo pressere sedilia saxo.

302) Pieros, βασιλεὺς τῆς Ἠμαθίας ἐν Μακεδονίᾳ. Pellaeis arvis, ἐν τῇ Πελλαίᾳ χώρᾳ. Πέλλα δὲ πόλις τῆς Μακεδονίας. 303) Paeonis, Παιονίς· ἡ δὲ Παιονία χώρα κειμένη πρὸς ἄρκτον Μακεδονίας. 304) Lucinam, ἡ Εἰλήθουα θεὰ τοῦ τόκου ταῖς τικτούσαις ἀρωγὸς παρὰ χιγνομένην. 305) Intumuit numero, ὑπερηφανεύθησαν ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ, ἐπὶ τῷ πλήθει· αἱ ἀδελφαί. 306) Haemonias, Αἰμονία εἶνε ἀρχαῖον ὄνομα Θεσσαλίας ἀπὸ Αἰμονος βασιλέως πατρὸς Θεσσαλοῦ. 307) Huc, εἰς τὸν Ἑλικῶνα· αἱ θυγατέρες τοῦ Πιέρου πορεύονται ἀπὸ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν ἐν Βοιωτίᾳ Ἑλικῶνα διὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἀχαΐας. 310) Thespiades, Θεσπιάδες θεαὶ καὶ Μοῦσαι λέγονται ἀπὸ Θεσπιῶν πόλεως βοιωτικῆς, ἐνθα αἱ Μοῦσαι τὸ παλαιότατον ἐλάτρουοντο. 311) Totidemque, τόσαι ὅσων. Ἐννέα δὲ ἦσαν αἱ θυγατέρες Πιέρου, ἐννέα δὲ καὶ αἱ Μοῦσαι. (Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Καλλιόπη). 312) Fonte Medusaeo. πηγὴν τοῦ Πηγάσου τὴν Ἰπποκρήνην καλεῖ ἐνταῦθα ὁ ποιητής, ὅτε ἀνατείσχασαν ἐκ τῆς πέτρας, ἐνθα ὁ Πήγασος τῇ ὀπλῇ τὸ ἔδαφος ἐπλήξεν· ἡ δὲ Ἀγανίπη ἐτέρη ἐλτὶν ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος πηγῇ. Ὑαντεία δὲ λέγεται ἀπὸ Ὑάντων φυλῆς πιασγικῆς οἰκησάσης ἐν Βοιωτίᾳ. 313) Emathiis campis=Macedoniis. Ἠμαθία δὲ εἶνε χώρα μακεδονικὴ, συνεκδογικῶς δὲ καὶ ἡ Μακεδονία ὅλη Ἠμαθία καλεῖται. 314) Turpe, αἰσχρὸν ἐράνη εἰς ἡμᾶς θεὰς οὖρας νὰ ἐρίσωμεν πρὸς τὰς ἀλαζονικάς θνητάς παρθένους. 315) Iurant, ὤμωσαν αἱ νύμφαι ὅτι ὡς ἀγωνοδίκαι θὰ δικάσωσι κατὰ συνείδησιν. 317) De vivo saxo, vivum saxum, λέγεται ἡ αὐτοφυὲς πέτρα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μετὰ τέχνης πεποιημένην. Βίγγ. Αἰν. 1, 166. Vivoque sedilia saxo.

Tunc sine sorte prior quae se certare professa est,
 Bella canit superum falsoque in honore Gigantas
 Ponit, et extenuat magnorum facta deorum: 320
 Emissumque ima de sede Typhoëa terrae
 Caelitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
 Terga fugae, donec fessos Aegyptia tellus
 Ceperit et septem discretus in ostia Nilus.
 Huc quoque terrigenam venisse Typhoëa narrat, 325
 Et se mentitis superos celasse figuris:
 "Duxque gregis" dixit 'fit Iuppiter; unde recurvis
 Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon:
 Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
 Fele soror Phoebi, nivea Saturnia vacca, 330
 Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis."
 Hactenus ad citharam vocalia moverat ora.

318—336. Μία τῶν τοῦ Πιέρου θυγατέρων πρώτη ἄρ-
 χεται· νᾶ ᾄσῃ πρὸς τὰς Μοῦσας ἐρίζουσα· ἄδει δὲ τὴν
 μάχην τῶν Γιγάντων πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐν ἣ λέγει ὅτι
 οὗτοι ἀποδειλιάσαντες ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖ
 μετεβλήθησαν εἰς εἶδος ἄλλου ἄλλος ζῴου. 318) Sine
 sorte, ἀνευ κλήρου· τοῦτο δὲ δηλοῖ ἀλαζονείαν. Certare ἀντί certatu-
 ram esse ὡς ἐξαρτῶμενον ἐκ τοῦ professa est. 319) Bella superum, τὸν
 πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Γιγάντας. Gigantas, οἱ Γιγάντες ἔθνος ἀνθρώπων
 ἦσαν τὸ σῶμα ὑπερφυσίς, τὴν δὲ ψυχὴν ἄσβεστὴς καὶ βίαιοι· οὗτοι πέ-
 τρας καὶ δένδρων στελέχη ἀνα χειρας ἔχοντες κατὰ τοῦ Διὸς καὶ τῶν Ὀ-
 λυμπίων θεῶν ἐπετέθησαν θέλοντες νὰ κυριεύσωσι τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἡτ-
 τηθέντες ἀπώλοντο. 321) Typhoea, οὗτος ἦτο γίγας φοβερός καὶ τερα-
 τώδης, τέκνον τοῦ Ταρτάρου καὶ τῆς γῆς πολυεσχάας κατὰ τῶν θεῶν ὑπὲρ
 τῆς βασιλείας τοῦ παντός. 322) Fecisse, ἐκ τοῦ canit ἐξαρτᾶται.
 324) Ceperit=exceperit. 326) Mentitis, ἡ μετοχή ἔχει παθητικὴν ση-
 μασίαν. 327) Duxque gregis, κριὸς ἡγεμῶν ποιμνίων γίνεται ὁ Ζεὺς.
 329) Delius, ὁ Ἀπόλλων Δήλιος καλεῖται, ὅτε ἐν Δήλῳ γεννηθεῖς. Οὗτος
 εἰς κόρακα μετεμορφώθη· ὁ δὲ κόραξ οἰωνιστικὸς ὢν ἱερὸς ἦτο τῷ Δη-
 λίῳ. 2, 514 ales phoebeius. Ὁ δὲ Νικάνδρος λέγει ὅτι αὐτὸς μετεμορ-
 φώθη εἰς ἱέρακα Semeleia proles, ὁ Βάκχος, υἱὸς τῆς Σεμέλης. 330) So-
 ror phoebi, ἡ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ἱερὰ ἦτο ἡ γαλῆ. Saturnia, ἡ Ἥρα εἰς
 βοῦν μετεμορφώθη· αὕτη δὲ ἡ μεταμόρφωσις ὑπομνησκει ἡμῶς τὴν
 Αἴγυπτιαν ὅταν Ἴσιν βοὸς κέρατα ἔχουσαν. 332) Ad citharam moverat,
 συμφῶνως πρὸς τὴν κιθάραν ἐκίνησε. 10, 40 talia dicentem nervosque
 ad verba moventem.

Poscimus Aonides — sed forsitan otia non sint,
 Nec nostris praebere vacet tibi cantibus aures?
 'Ne dubita, vestrumque mihi refer ordine carmen'
 Pallas ait, nemorisque levi consedit in umbra.
 Musa refert: 'dedimus summam certaminis uni.
 Surgit, et inmissos hedera collecta capillos
 Calliope querulas praetemptat pollice chordas,
 Atque haec percussis subiungit carmina nervis.
 'Prima Ceres unco glaebam dimovit aratro,
 Prima dedit fruges alimenta que milia terris,
 Prima dedit leges: Cereris sunt omnia munus.
 Illa canenda mihi est. utinam modo dicere possem

333) Poscimus Aonides, παύσασα τὸ ἄσμα ἡ μία τῶν θυγατέρων τοῦ Πιέρου διέταξεν ἡμᾶς νὰ ἄσωμεν τὸ παθ. poscor=προκαλεῖται μέ τις, εἴτε προκαλοῦντίς με, κελεύομαι, (ἄσαι, εἰπεῖν, ποιῆσαι) 4, 274 poscitur Alcithoe. 'Aonides δὲ λέγονται αἱ Μοῦσαι, διότι ἐν 'Aονίδι, δηλ. ἐν Βοιωτίᾳ εἶχον τὴν ἐδραν. 334) Vacet tibi, σχολή σοι ὑπάρχει. 335) Ordine, ἐξῆς, ἔλην τὴν αἰοδὴν καὶ πλήρη. 9, 5 referam tamen ordine.

337—408 Διαδέχεται τὴν Περσίδα ἡ Καλλιόπη, μόνη παρὰ πασῶν τῶν Μουσῶν τὸν ἀγῶνα ἐπιτραπεῖσα. Πολλοὺς δὲ πρὸς ἐκείνην ἐρίζουσα συνείρει μύθους τὴν τε γὰρ Περσεφόνης ὑπὲρ Πλούτωνος ἀρπαγὴν ἄδει καὶ τὴν τῆς νύμφης Κλυμένης εἰς πηγὴν μεταμόρφωσιν, καὶ τὴν πλάνην τῆς Δήμητρος, πανταχόθεν τὴν ἀφανῆ γενομένην κόρην ἀναζητοῦσης καὶ τὴν τῆς θεᾶς ὀδύνην τε καὶ ὀργὴν, δι' ἣν τῇ γῇ ἀπέπεσε μηκέτι φέρειν καρπούς, καὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς Ἀρεθούσης τῇ Δήμητρι μὴ νύσασθαι τὸν ἀρπαγα, καὶ τὴν τῆς κόρης εἰς ἄδου ἀπαγωγὴν. 337) Unī, εἰς μίαν μόνην τὴν Καλλιόπην. Summam certaminis, τὸ ὅλον τοῦ ἀγῶνος. 338) Inmissos capillos, ἀνεμνήν, ἡμελημένην κόμην. 6, 168 Cum capite inmissos humerum per utrumque capillos. Hedera, ὁ κιστὸς ἦτο ἱερὸς τῶν Μουσῶν. 'Οστ. 'Ωδ. 1, 1, 29 doctarum hederarum praemia frontium. 'Εστέφοντο δὲ οἱ βακχεύοντες καὶ οἱ ποιηταὶ ἐν τῷ ᾄδειν. 339) Calliope, ἡ Καλλιόπη ἄδει ὑπὲρ τὰς ἄλλας Μούσας, διότι αὕτη ἦτο ἐξοχωτάτη πασῶν καὶ ἐτιμᾶτο μάλιστα ὡς ἔφορος τῆς ἐπικῆς ποιήσεως. Querulas chordas, λιγυραὶ χορδαί· τὸ querulus δὲν καίται μόνον περὶ τῶν ὀδυρομένων, ἀλλὰ καὶ γενικῶς περὶ τῶν ἡδέων ἡχῶν, καθὼς καὶ περὶ τοῦ κλαδῆματος τῶν πτηνῶν. 342) Alimenta milia, σιτία ἡμέρα, διότι πρότερον οἱ ἄνθρωποι ἐτρέφοντο βαλάνοις καὶ ἄλλαις ἀγρίαις τροφαῖς. 343) Dedit leges, Βίγγ. 4, 58 legiserae Cereri. 'Ἡ Δημήτηρ ἐτιμᾶτο ὡς ἱερὸς νόμος καὶ θεσμούς φέρουσα, διὸ καὶ Θεσμοφόρος καλεῖται.

Carmina digna dea : certe dea carmine digna est. 345
 Vasta Giganteis ingesta est insula membris
 Trinacris, et magnis subiectum molibus urguet
 Aetherias ausum sperare Typhoëa sedes.
 Nititur ille quidem, pugnatque resurgere saepe :
 Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro, 350
 Laeva, Pachyne, tibi : Lilybaeo crura premuntur :
 Degravat Aetna caput. Sub qua resupinus harenas
 Eiectat, flammamque ferox vomit ore Typhoeus.
 Saepe remoliri luctatur pondera terrae,
 Oppidaque et magnos devolvere corpore montes : 355
 Inde tremit tellus et rex pavet ipse silentum,
 Ne pateat, latoque solum retegatur hiatu,
 Inmissusque dies trepidantes terreat umbras.
 Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
 Exierat, curruque atrorum vectus equorum 360

346) Giganteis membris, ὅσοις γίγαντος, τοῦ Τυφώεως. Οὗτος δὲ δὲν εἶνε γίγας τις, ἀλλ' υἱὸς Γῆς καὶ Ταρτάρου μετὰ τὴν τῶν Τιτάνων ὑπὸ Διὸς καταταρτάρωσιν γεννηθείς. Καὶ οὗτος δὲ πληγείς ὑπὸ Διὸς κεραυνοῖς εἰς Τάρταρον ἐρρίφθη. Ἡσιόδ. Θεογ. 820 καὶ 862. Καθ' Ὁμήρον δὲ (Ιλ. 6. 782) ἐν Ἀρίμοις τῆς Κιλικίας κεῖται ὁ Τυφώεως κατακεχωσμένος : στένει δὲ ἡ κατέχουσα αὐτὸν γῆ ὑπὸ Διὸς πληττομένη. Ὁ μῦθος τοῦ Τυφώεως φυσιολογικῶς εἶνε, ἐμφαίνων τοὺς γηγενεῖς ἀνθρώπους καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις καὶ τοὺς σεισμούς καὶ τὰς ἀναδιδομένας ἐκ τῆς γῆς φλόγας διὸ ἡ ὑπόγειος τοῦ Τυφώεως εἰρκτη εἰς τὴν πυρίπνοον Αἴτνην μετετέθη ὑπ' Αἰσχύλου (στίχ. 361 ἐν Προμηθεῖ). 347) Trinacris, ἡ Σικελία οὕτως ὀνομάζεται ἀπὸ τῶν τριῶν αὐτῆς ἀκρωτηρίων, ὧν τὸ μὲν πῆνοτις τῆς Ἰταλίας ἀκρὰ ἐγγύτατον Πέλωρος ἢ Πελωρίας ἢ Πελωριάς ἀκρὰ, τὸ δὲ πρὸς νοταπηλώτην ἀνεμον νεῦον Πάχυνος, τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς Αἰλύβιον ὀνομάζεται. 349) Pugnatque, ἐξαρτᾶται ἡ ἀπαρέμφοτος resurgere, ἐκ τοῦτου τοῦ ῥήματος τοῦ σημαίνοντος προσπαθεῖν πρὸς τι. 350) Ausonio, ὁ Πέλωρος ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν Αὐσονίος ἐνεκα τῆς ἐπωνυμίας τῆς Ἰταλίας, ἥτις ὀνομάζεται καὶ Αὐσονία. 351) Crura=pedes. 356) Rex silentum,, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀναύδων, τῶν νεκρῶν, ὁ Ἄδης. 6, 25) Aeacus hic pater est qui iura silentibus (ταῖς ἀναύδοις σκιάται, τοῖς νεκροῖς) ἢ δὲ γεν. silentium ποιητικῶς εἶνε ἀντὶ silentium. Ὁμ. Ιλ. 20. 51. ἔδδοισαι δ' ὑπὲρ ῥόδον ἀναξ' ἐνέρων. Αἰδωνεύς, μὴ οἱ ὑπερθεῖν Γαίαν ἀναρρήξειε Πασειδάων ἐνοσίγθων, οἰκία δὲ ὀνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη. 358) Inmissusque dies, ἐπεισδύς· ὁ ἥλιος. 359) Tyraunus, ὁ Πλούτων. 360) Atrorum equorum, γένι τῆς ιδιότητος. Μέλιννα δὲ πάντα τὰ συντείνοντα εἰς τοὺς ἐν Ἄδου.

Ambibat Siculae cautus fundamina terrae.

Postquam exploratum satis est, loca nulla labare,

Depositique metus, videt hunc Erycina vagantem

Monte suo residens, natumque amplexa volucrem

“Arma manusque meae, mea, nate, potentia,” dixit 365

“Illa quibus superas omnes, cape tela, Cupido,

Inque dei pectus celeres molire sagittas,

Cui triplicis cessit fortuna novissima regni.

Tu superos ipsumque Iovem, tu numina ponti

Victa domas ipsumque. regit qui numina ponti. 370

Tartara quid cessant? cur non matrisque tuumque

Imperium profers? agitur pars tertia mundi.

Et tamen in caelo, quae iam patientia nostra est,

Spernimur ac mecum vires minuuntur Amoris.

Pallada nonne vides iaculatricemque Dianam 375

Abscessisse mihi? Cereris quoque filia virgo,

Si patiemur, erit: nam spes affectat easdem.

At tu pro socio, siqua est ea gratia, regno

363) Erycina, Ἐρυκίνη. Οὕτως ἐπονομάζεται ἡ Ἀφροδίτη ἀπὸ Ἑρμῆος ὄρουσ τῆς Σικελίας, ἐνθα ναὸς μεγαλοπρεπῆς ὑπῆρχε πρὸς τιμὴν αὐτῆς. 364) Natum volucrem, περρωτὴν υἱὸν τὸν Ἑρωτα λέγει ὁ ποιητὴς κατ' ἀντανομοσίαν. Πτερὰ δὲ τοῦτω περιῆσαν οἱ ποιηταὶ τὴν τε δῶναιμιν αὐτοῦ καὶ τὴν κορυφότητα θέλοντες νὰ σημάνωσι. 365) Arma manusque meae, mea potentia, καὶ τὰ τρία ἀπόδος εἰς τὸ nate=ὦ τέκνον, ὅπλον, χεῖρ καὶ ἐμὴ ἰσχὺς. Bery. Aίν. 1, 664 nate, meae vires, mea magna potentia solus. nate, patris summi qui tela Typhoea temais. 366) Molire, προστακτικὴ ἀντὶ τοῦ mitte. Σημαίνει ὅμως πρὸς moliri ἐντασιν τινα καὶ ἀγῶνα. 2, 135 nec summum molire per aethera cursum. 368) Fortuna=sors. novissima regni, τὸ ἔσχατον, ὕστατον τριμεροῦς ἀρχῆς Ἐξωσθέντος τοῦ Κρόνου οἱ υἱοὶ διατρουοῦσι τὴν βασιλείαν καὶ ὁ μὲν Ζεὺς ἄρχει τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ Ποσειδῶν δὲ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ Πλούτων τοῦ ᾄδου. 371) Matris, δηλ. tuae. 372) Profers, ἐκτείνεις, εὐρύνεις. Agitur, πρόκειται, ὁ ἀγὼν εἶνε περὶ τοῦ τρίτου μέρους τοῦ κόσμου. 373) Patientia, ἀνοχή, νωθρότης. 374) Mecum=cum meis viribus. Vires Amoris=vires tuae. 375) Iaculatrix Diana, ἀκοντοβόλος, ἰσχυαίρα Ἄρτεμις. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἄρτεμις εἶνε παρθέναι, διὸ καλεῖται αὐτάς ἀρσεσθηκούσας. 376) Filia, ἡ Περσεφόνη. Virgo, δηλ. erit. 377) Affectat, τρέφει ὁμοίαν ἐλπίδα ὅτι θὰ μείνῃ παρθένος ὡς ἡ Παλλὰς καὶ ἡ Ἄρτεμις 378) Pro socio regno, ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀρχῆς.

Iunge deam patruo." dixit Venus. ille pharetram
 Solvit et arbitrio matris de mille sagittis 380
 Unam seposuit, sed qua nec acutior ulla
 Nec minus incerta est, nec quae magis audiat arcus;
 Oppositoque genu curvavit flexile cornum
 Inque cor hamata percussit harundine Ditem.
 Haud procul Hennaeis lacus est a moenibus altae, 385
 Nomine Pergus, aquae. non illo plura Caystros
 Carmina cynorum labentibus audit in undis.
 Silva coronat aquas cingens latus omne, suisque
 Frondibus ut velo Phoebeos summovet ignes.
 Frigora dant rami, Tyrios humus umida flores : 390
 Perpetuum ver est. quo dum Proserpina luco
 Ludit, et aut violas aut candida lilia carpit,
 Dumque puellari studio calathosque sinumque
 Implet, et aequales certat superare legendo,
 Paene simul visa est dilectaue raptaue Diti : 395
 Usque adeo est properatus amor. dea territa maesto
 Et matrem et comites, sed matrem saepius, ore
 Clamat; et ut summa vestem laniarat ab ora,

379) Iunge deam patruo. παρακαλεῖται ὁ Ἔρως διὰ γάμου νὰ συνάψῃ τὴν Περσεφόνην μετὰ τοῦ Πλούτωνος, ὅστις πρὸς πατέρα ἦτο θεὸς αὐτῆς ὅτε ἀδελφὸς τοῦ Διὸς τοῦ γεννήσαντος αὐτὴν ἐκ τῆς Δήμητρος. 382) Audiat, πειθεται, ὑπακούει. Βίγγ Γεωρ. 1, 5'4' currus non audit habenas=δὲν δύναται νὰ διευθυνθῇ. Πίνδ. Πύθ. 2, 21 ἄρματα πεισχαλίνε. 384) Arundo, κάλαμος, μετωνυμικῶς δὲ βέλος. 385) Hennaeis, ἡ Ἑννα πόλις ἀρχαίᾳ τῆς Σικελίας εἶνε, ἔνθα καὶ ναὸς ἐπίσημος τῆς Δήμητρος. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι συνέβη ἡ ἀρπαγὴ τῆς Περσεφόνης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος. 386) Caystros, ποταμὸς Λυδίας. Οἱ ποιηταὶ συχνάκις ἀναφέρουσι περὶ τῶν πολλῶν κύκνων τῶν ἐπὶ τοῦτο τοῦ ποταμοῦ εὕρισκομένων. 389) Velo, vela ἐλέγετο ἐν τοῖς θεάτροις τὰ παραπετάσματα τὰ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν βροχὴν. Phoebeos ignes, ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. 394) Aequales, ἐν τῷ Ὀμηρικῷ εἰς Δήμητραν ὕμνῳ ἀναγιγνώσκομεν ὅτι αἱ Ὠκεανίδες εἶνε αἱ συμπαίζουσαι τῇ Περσεφόνῃ. Ἐν δὲ στίχ. 555 ὁ Ὀβιδίος καὶ Σειρήνας ἀκολούθους τῆς κόρης ἀναφέρει. Certat, στίχ. 349. Legendo, δηλ. violas aut litia=κατὰ τὸ συλλέγειν ἢ ἢ κρίνα=κατὰ τὸ ἀνθολογεῖν. 395) Visa est dilectaue raptaue, τοῦτο ὑπενθυμίζει τὸ τοῦ Καίσαρος veni, vidi, vici. Καὶ ὁ ρυθμὸς ἀκόμη δηλοῖ τὴν ταχύτητα τῆς πράξεως. 398) Ut laniarat, καθὼς διέσρηξε τὴν ἐσθῆτα ἀπὸ τοῦ ἀ-

Collecti flores tunicis cecidere remissis.
 Tantaque simplicitas puerilibus affuit annis,
 Haec quoque virginum movit iactura dolorem.
 Raptor agit currus, et nomine quemque vocatos
 Exhortatur equos, quorum per colla iubasque
 Excudit obscura tinctas ferrugine habenas;
 Perque lacus sacros et olentia sulphure fertur
 Stagna Palicorum, rupta ferventia terra,
 Et qua Bacchiadae, bimari gens orta Corinθο,
 Inter inaequales posuerunt moenia portus.

Est medium Cyanes et Pisaeae Arethusae,
 Quod coit angustis inclusum cornibus aequor.

πρώτον μέρος = ἄνωθεν. 401) Iactura, ἡ ἀπώλεια τούτων τῶν ἀνθρώπων. Haec movit, αὕτη ἡ ἀσυνήτος πρόστασις εἰνὲ ἰσχυροτέρα καὶ ζωηροτέρα ἢ ἡ κανονικὴ tanta simplicitas affuit ut haec iactura moveret. 404) Habenae, τοὺς χαλινούς, tinctas βεβαμμένους, obscura ferrugine δια κελαινοῦ ἰοῦ. Obscura στίχ. 360. 406) Palicorum stagna, Παλικῶν τίσις. Λίμνη τις μικρὰ, ἀλλὰ βαθεῖα ἐγγὺς τῆς πόλεως Παλικῆς μεταξύ Ἐννης καὶ Συρακουσῶν. Ἐνταῦθα πηγαὶ δύο θερμοῦ ὕδατος (ferventia) σὺν βοίξω πολλῶν καὶ ὁμοῦ θεῖου ἀναδιδόσκει κρατῆρες ὑπὸ τῶν πάλαι προσαγορευόμεναι. Παλικά, δὲ ἦσαν ἀδελφοί, υἱοὶ δὲ τοῦ Διὸς καὶ Θάλειας ὁπόθεν ἡ πόλις τῆς Σικελίας Παλικὴ καὶ λίμνη ἡ ὁμώνυμος. 407) Bacchiadae, καλοῦνται οἱ ἀπόγονοί τοῦ Βάκχιδος τοῦ Ἡρακλείδου, γένος βασιλικὸν ἐν Κορίνθῳ, οὗς ὁ Κύπελος ἐξήλασεν ἐκ τῆς ἀρχῆς (Ἡρόδ. βιβλ. ε. 92). Ὑδροὺς δὲ ἐν Σικελίᾳ Ἀρχίας βακχιδῆς τὸ γένος πόλιν Κορινθίαν ἀποκίδα τὰς Συρακούσας. Bimaris Corinthus, ἀμφιθάλαστος Κόρινθος, διότι περιρρέεται ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Ἰονίου. 408) Inter inaequales portus, μεταξύ δύο λιμένων ἀνίσων. Αἱ Συρακούσαι εἶχον δύο λιμένας ὁ μὲν πρὸς τὴν δύσιν στενότερος ἐλέγετο Λάκκιος λιμὴν, ὁ δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν μέγας λιμὴν, καίμενος μεταξύ τῆς Ὀρτυγίας καὶ τοῦ Πλημμυρίου ἀκρωτηρίου.

409—437. Τὰς ἐν εἰρημένους συνείρει τὴν Μοῦσα τὴν τῆς νόμφης Κυάνης μεταμάρφωσιν· αὕτη μὲν γὰρ τῶ Πιλοῦτων· τὴν δὲ ὁδὸν ἀπορραῖαι πετραῖται· ὁ δὲ κατὰ μέσσαν τὸ ὕδωρ τὴν γῆν διαρρήξας σὺν τῇ ἀρπαγείᾳ καὶ τῇ διὰ τῆς φωγμῆς εἰς τὰ ὀποχθόνια καταδύει (πάρβ. Διόδ. Σικελ. ε. 49)· ἡ δὲ νόμφη δάκρυσι διαλειβομένη εἰς πῆγην μεταβάλλεται. 409) Arethusae, Ἀρέθουσα πηγὴ τῆς Ὀρτυγίας· νόσσοι καίμενης πλησίον τῶν Συρακουσῶν. Διὰ τὴν Pisaeae ὀνομάζεται ἡδε στίχ. 437. Σύνταξον δὲ οὕτω· est aequor medium Cyanes quod· τὸ medium μετὰ γενικῆς καθὼς 564, 644· ὅρα δὲ τὴν χαρμωδίαν Pisaeae Arethusae. ὡς καὶ 342 εὐρηται. 440) Cornuas σημαίνει ἀκρωτήρια.

Hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,
 Inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas.
 Gurgite quae medio summa tenus extitit alvo,
 Agnovitque deam. "nec longius ibitis" inquit
 "Non potes invitae Cereris gener esse : roganda,
 Non rapienda fuit, quodsi componere magnis
 Parva mihi fas est, et me dilexit Anapis ;
 Exorata tamen, nec, ut haec, exterrita nupsi."
 Dixit, et in partes diversas brachia tendens
 Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram,
 Terribilesque hortatus equos in gurgitis ima
 Contortum valido sceptrum regale lacerto
 Condedit. icta viam tellus in Tartara fecit
 Et pronos currus medio cratere recepit.
 At Cyane raptamque deam contemptaque fontis

415

420

425

411) Hic, εἰς ταύτην τὴν θέσιν, εἰς τοῦτο τὸ μέρος. Σύνταξιν δὲ οὕτω· hic fuit Cyane, celeberrima inter Sicelidas Nymphas, a cuius nomine stagnum quoque dictum est· ἡ ἐν Σικελίᾳ πηγὴ Κυάνη τῷ ποταμῷ Ἀνάπῳ τὸ ὕδωρ συμμείγνυσιν ὅς εἰς τὸν μέγαν λιμένα παρὰ ταῖς Συρακούσαις ἐκβάλλει. 413) Quae, ἡ Κυάνη. Medio gurgite, ἐκ τοῦ μέσου τῆς θαλάσσης. 414) Deam, Περσεφόνην. Nec longius ibitis inquit = et "non longius ibitis" inquit. Εἶνε δὲ μία τολμηροτέρα ἔνωσις τῶν λόγων καὶ λέξεων, αἵτινες παρουσιάζονται· καθὼς εἰς 1, 456. quidque "tibi, lascive puer, cum fortibus armis dixerat ἀντὶ et dixerat. 735, 753. 757. 2, 33 καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ ἄρνησις λοιπὸν μόνον ἀνήκει εἰς τὴν πρῶτασιν, ὃ δὲ σύνδεσμος εἰς τὸ inquit. 416) Rapienda, δηλ. tibi Proserpina a Cerere matre reganda fuit non rapienda = ἐπρεπε ταύτην νὰ ζητήσῃς παρὰ τῆς μητρὸς οὐχὶ νὰ ἀρπάσῃς. Quod si, Βιργ. Γεωρ. 4. 176 si parva licet componere magnis. Ἐκλογ. 1, 24 sic parvis componere magna solebam. Ἡρόδ. 2, 10 ὥς εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοις συμβάλλειν. Θουκυδ. 4, 36 ὥς μικρὴν μεγάλῳ εἰκάσαι. 417) Anapis καὶ συνηθέστερον Anapus εἶνε ποταμὸς τῆς Σικελίας ἐκβάλλων εἰς τὴν Κυάνην λιμνὴν. Οὐκ εἶναι καὶ τὸ μῦθος περὶ γάμου. 418) Exterrita, ἀντὶ vī coacta = βίῃ ἀνάγκασθεῖσα, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ exorata. 420) Saturnius, ὁ Πλούτων υἱὸς τοῦ Κρόνου. 421) In gurgitis ima, τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς ὡς ardua montis, caerulea coeli. 422) Contortum = libratum. 424) Cratere, οἱ μυθολόγοι, οἵτινες ἀναφέρουσιν ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῆς Περσεφόνης ἐγένετο πλησίον τῆς Ἀττικῆς ὑποθέτουσιν ὅτι εἰς τῶν κρατήρων τοῦ ἡφαιστείου ἦν· ἔξω ἀπὸ τοῦ κύττημα τοῦ σκήπτρου τοῦ Πλούτωνος.

Iura sui maerens, inconsolabile vulnus
 Mente gerit tacita, lacrimisque absumitur omnis:
 Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
 Extenuatur aquas. molliri membra videres,
 Ossa pati flexus, ungues posuisse rigorem: 430
 Primaque de tota tenuissima quaeque liquescunt,
 Caerulei crines digitique et crura pedesque;
 Nam brevis in gelidas membris exilibus undas
 Transitus est. post haec umeri tergusque latusque
 Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos. 435
 Denique pro vivo vitiatas sanguine venas
 Lympha subit, restatque nihil, quod prendere possis:

Interea pavidæ, nequiquam filia matri
 Omnibus est terris, omni quaesita profundo.
 Illan non udis veniens Aurora capillis 440
 Cessantem vidit, non Hesperus. illa duabus
 Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna
 Perque pruinosas tulit inrequieta tenebras:
 Rursus ubi alma dies hebetarat sidera, natam

428) Quarum, δηλ. aquarum, καὶ ὧν ὑδάτων ἦτο μεγάλη θεός. 429) Ex tenuatur in illas aquas, μεταμορφοῦται δηλ. εἰς τὴν ὑμῶν μιν πηγὴν
 435) Abeunt, τρέπονται, μεταβαλλονται.

438—461. Προστίθῃσιν ἡ Μοῦσα ὅτι τὴν κόρην ἡ Δημήτηρ ζητοῦσα πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν διεσέυει παῖδα δὲ τινὰ ἐν Ἀττικῇ τωβάζοντα αὐτὴν καὶ διαμωκώμενον εἰς σαῦρον μετατρέπει. 438) Filia, ἡ Περσεφὼνῃ Matri, ἡ Δημήτηρ. 429) Profundum, βῆθος θαλάσσης, ἐνὶ στήθεϊ θαλάσσης ἀγάνης. 1, 331 supraque profundum. 2, 267 summo profundo. 440) Non aurora non Hesperus=οὔτε ἡ Ἥως οὔτε ὁ Ἑσπερος. Udis capillis, διάδροχος εἶνε ἡ κόμη τῆς Ἥως, διότι ἐκ τοῦ Ὁκεανοῦ ἀνατέλλει. 441) Cessantem, ἀναπαυομένην. Duabus manibus, εἰς ἑκάστην χεῖρα εἶχε δῶδα. 442) Flammiferas pinus, καὶ ἐν τῷ Ὀμηρικῷ ὕμνῳ τὴν ἐκυτῆς κόρην ζητεῖ ἡ Δημήτηρ «αἰθουμένας δαΐδας μετὰ χερσὶν εἰχούσας» pinus, ἀντὶ laedas μετωνυμικῶς. Ab Aetna ἀπὸ τῆς πυρᾶς τῆς Αἴτνης. 444) Alma, τὸ almus (alo) σημαίνει κυρίως πᾶν ὅ,τι τοῖς φέει ὡς τὸ γάλα, σῖτος κτλ. ἐπομένως ὅσα εἶνε καλὰ, εὐεργετικά, ὠφέλιμα κτλ. "Θθεν λέγεται περὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἀγρῶν (Bery. Γεωρ. 2, 330 almu ager), περὶ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φωτός (Ain. 1, 305 lux alma). περὶ τοῦ ὕδατος. Εἴτα δὲ εἶνε σταθερὸν ἐπιθετον τῶν θεῶν (alma Ceres) καὶ τῶν

- Solis ab ocaasu solis quarebat ad ortus. 445
 Fessa labore sitim collegerat, oraque nulli
 Colluerant fontes: cum tectam stramine vidit
 Forte casam, parvasque fores pulsavit. at inde
 Prodit anus, divamque videt, lymphamque roganti
 Dulce dedit, tosta quod texerat ante polenta. 450
 Dum bibit illa datum, duri puer oris et audax
 Constitit ante deam, risitque, avidamque vocavit.
 Offensa est, neque adhuc epota parte loquentem
 Cum liquido mixta perfudit diva polenta.
 Combibit os maculas, et quae modo bracchia gessit, 455
 Crura gerit; cauda est mutatis addita membris:
 Inque brevem formam, ne sit vis magna nocendi,
 Contrahitur. parvaque minor mensura lacerta est.
 Mirantem flentemque et tangere monstra parantem
 Fugit anum, latebramque petit; aptumque pudori 460

ἱερῶν καὶ μάντεων. Alma δὲ dies=ἡμέρα, ἥτις ζωογονεῖ, τρέφει, ἐπο-
 μένως ἡδεῖα, ἱερά, εὐχάριστος. Τὸ dies δὲ οἱ ποιηταὶ μεταχειρίζονται
 θηλυκῶς ὡς ἐνταῦθα καὶ ἀρσενικῶς. Hebelarat, ἤμβλυνεν ἡ ἡμέρα διὰ
 τοῦ φωτός της. 445) Ab occasu, ἐκδεκτέον τὰς λέξεις occasu καὶ ortum,
 οὐχὶ χρονικῶς, ἀλλὰ τοπικῶς. Ἡ δὲ ἔννοια εἶναι, ὅτι ἡ Δημήτηρ ἀρξα-
 μένη ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μερῶν τῆς γῆς, ἐνθα καὶ ἡ ἀρπαγὴ τῆς κόρης
 ἐγένετο, ἐπὶ τὰ ἐθωνιώτερα χωροῦσα ἀνεζητεῖ αὐτήν. 446) Sitim col-
 ligere=λαμβάνειν, ἔχειν ἰσχυρὰν διψᾶν. Ἐπομένως τὸ colligere ση-
 μαίνει τὴν ἀρχὴν ἰσχυροῦ τινός αἰσθήματος, ὅπερ τις ἐν ἐκρυτῷ συνάγει
 καὶ ἀποκτᾷ πρῶτοντος τοῦ χρόνου περισσώτερον. 1, 234 colligit os ra-
 biem. 9, 212 utque dolor rabiem collegerat omnem. Βιργ. Γεωρ. 3,
 327 ubi quarta sitim coeli collegerit hora. 449) Anus, γραῖα. Αὕτη
 παρὰ Νικάνδρῳ καλεῖται Μίσμη οἰκοῦσα ἐν Ἀθήναις. 450) Dulce, οὐ-
 σιαστικῶς ἐτίθη σημαίνον εἶδος ποτοῦ. Τὸ δοθὲν τῇ θεᾷ ποτὸν ἦτο εἶδος
 τὸ κυκωδὸς ἐξ ἀλφίτων παρασκευαζόμενον, ἀπλούστερον ὅμως τοῦ ἐν
 Ἰλιάδι (λ. 638). Ὡς ἐκεῖ ἡ Ἑκαμήδη ἐπὶ ἀλφίτα λευκὰ πάλυεν, οὕ-
 τως ἐνταῦθα ἡ γραῖα ἀλφειπὸν φρυκτὸν ἐψουσα παρασκευάζει τὸ ποτόν.
 452) Avidam, λαίμαργον. 453) Neque adhuc=et mundum. 454) Cum
 liquido=cum liquore. 458) Contrahitur, δηλ. ὁ παῖς. 459) Monstra,
 τὰ τέρας, τὰ εἰς στυγρὰν μεταμορφωθέν. 460) Nomen aptum colori=ῥ-
 νομα κατάλληλον τῇ χροίῃ. Ταῦτα ὁρθῶς λέγονται περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ
 ὀνόματος τοῦ ζώου, ὃ εἶχε κατὰ νοῦν ὁ Ὀβίδιος γράφων διότι ὁ παῖς
 εἰς εἶδος σκύρου (κατὰ δὲ Νίκανδρον εἰς ἀσκάλαδον) μετεμορφώθη, ὃ
 stellio (=stellatus) παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. Ποικιλόδερμος δὲ εἶναι ὁ
 ἀσκάλαδος καὶ οἷον εἶπεν ἀστερόνωτος.

Nomen habet, variis stillatus corpora guttis.

Quas dea per terras et quas erraverit undas,

Dicere longa mora est: quaerenti defuit orbis.

Sicaniam repetit: dumque omnia lustrat eundo,

Venit et ad Cyanen: ea ni mutata fuisset,

465

Omnia narrasset: sed et os et lingua volenti

Dicere non aderant, nec quo loqueretur, habebat.

Signa tamen manifesta dedit, notamque parenti

Illo forte loco delapsam in gurgite sacro

Persephones zonam summis ostendit in undis,

470

Quam simul agnovit, tamquam tunc denique raptam

Scisset, inornatos laniavit diva capillos,

Et repetita suis percussit pectora palmis.

Nescit adhuc, ubi sit: terras tamen increpat omnes

Ingratasque vocat nec frugum munere dignas,

475

Trinacriam ante alias, in qua vestigia damni

462—508. Ἐχομένως ἄδει ἡ Μοῦσα, ὡς ἡ Δημήτηρ ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Κυάνης τὴν τῆς Περσεφόνης ζώνην εὐροῦσα, ὑποταπήσασα ἐν τῇ γῇ που κρύπτεσθαι αὐτὴν ἀρπαγεῖσαν, ὀργισθεῖσα φθείρει τὴν γεωργίαν καὶ τὴν γῆν ἀφαιρεῖται τὸ φέρειν καρπούς· ἡ δὲ νύμφη Ἀρεθούσα τὴν θεὰν ἰκτετεύουσα πρᾶννει πειρᾶται καὶ μνησκει αὐτῇ τὴν κόρην βασιλεύειν ἐν Ἄδου (463) Quaerenti δηλ. filiam—εἰς τὴν Δήμητρα τὴν ζητοῦσαν τὴν θυγατέρα, ἔλειψεν ἡ σικουμένη=οὐδὲν μέρος ἐμμένειν εἰς ὃ νὰ μὴ ἐξήτησε τὴ θυγατέρα. 3, 237 iam loca vulneribus desunt. 464) Sicaniam, εἰς τὴν Σικανίαν ἐπανῆλθεν ὅπθεν εἶχεν ἀναχωρήσει (442) καὶ ἐνθα ἡρπάγη ἡ Περσεφόνη. Σικανία δὲ ἡ νῦν Σικελία ὀνομάζεται ἀπὸ τῶν παλαιῶν αὐτὴν οἰκησάντων Σικανῶν. (465) Ha, αὐτὴ· ἡ νύμφη Κυάνη ἢ δὲν εἶχε μεταμορφωθῇ. Στιχ. 428 εἰς πηγὴν. 467) Quo, ὄργανον, δι' οὗ νὰ ὁμολήσῃ. 470) Summis in undis, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. 473) Repetita pectora percussit, ἐπληξε τὸ στήθος δι' ἐπανελημμένων χτυπημάτων. 4, 734 ter quaterque exegit repetita per ilia ferrum. 6, 20 repetita vellera. 8, 769 repetita robora, 12, 287 novat repetitum vulnus. 474) Increpat terras, ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ ὕμνου μανθάνομεν ὅτι· Δημήτηρ λῆπην συνεχομένην καὶ τῇ γῇ ὀργίζουμένη ἀφορίαν καρπῶν ἐπὶ νεγκεν. Ὁ δὲ Ὀβίδιος τὴν ἀμφοράν ταύτην εἰς μόνην τὴν Σικελίαν περιώρισεν, ἵνα οὕτω προπαρασκευάσῃ τὴν περὶ Ἀρεθούσης διήγησιν (476) Trinacriam, στιχ. 347. Vestigia damni, σημεῖα τῆς ζημίας, ποῦ στρυγίματος.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῦλας

Repperit. ergo illic saeva vertentia glaebas
 Fregit aratra manu, pariliq; irata colonos
 Ruricolasque boves leto dedit, arvaq; iussit
 Fallere depositum, vitiataque semina fecit. 480
 Fertilitas terrae latum vulgata per orbem
 Falsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis,
 Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber;
 Sideraque ventique nocent, avidaeque volucres
 Semina iacta legunt; folium tribulique fatigant 585
 Triticeas messes et inexpugnabile gramen.
 Tum caput Eleis Alpheias extulit undis,
 Rorantesque comas a fronte removit ad aures,
 Atque ait "o toto quaesitae virginis orbe
 Et frugum genetrix, immensos siste labores, 490
 Neve tibi fidae violenta irascere terrae.
 Terra nihil meruit, patuitque invita rapinae.
 Nec sum pro patria supplex: huc hospita veni.
 Pisa mihi patria est, et ab Elide ducimus ortus:
 Sicaniam peregrina colo. sed gratior omni 495
 Haec mihi terra solo est. hos nunc Arethusa penates,
 Hanc habeo sedem: quam tu, mitissima, serva.

477) Saeva, ὀργιζομένη. 480) Fallere depositum, ἀρνεῖσθαι τὸν κα-
 τατεθέντα σπέρρον. Vitiata semina fecit=καὶ τὰ σπέρματα κατέστησεν
 ἐφθαρμένα=διέφθισεν. 481) Terrae, τῆς Σικελίας. Vulgata per orbem,
 ὁ Κικέρων κατὰ Verres 2, 2 quando illa (Sicilia) frumentum, quod debe-
 ret, non ad diem dedit,—itaque ille M. Cato sapiens cellam pena-
 riam rei publicae nostrae, nutricem plebis Romanae, Siciliam nomi-
 navit. 483) Corripit, ἀρπάζει, καταστρέφει. 484) Sidera, τὰ ἄστρον,
 ὧν ἡ ἀνατολὴ ἢ ἡ δύσις φέρουσι τὸν θερμὸν ἢ ὑγρὸν καιρὸν. 487) Eleis,
 λέγεται ἡ Ἀρεθούσα, διότι ποτὲ νύμφη τῆς Ἥλιδος ἐν Ἑλλάδι ἦτο. Ἀλ-
 φειδὲ δὲ διότι ὁ ποταμὸς τῆς Ἥλιδος Ἀλφειδὲς ἡγάγησε ταύτην καὶ φυ-
 γοῦσάν ὑπὸ τὴν θάλασσαν εἰς Σικελίαν ἠκολούθησε καὶ τὰ ὕδατα αὐτοῦ
 ἀνέμιξε μετὰ τῶν τῆς Ἀρεθούσης. 490) Siste labores, ἀπόληξον τῶν
 πόνων. 491) Tibi, εἰς τὸ fidae ἀπίδος. 492) Patuit invita στίχ. 419-
 493) Huc, ἐνταῦθα εἰς τὴν Σικελίαν. Οὕτω δὲ ὁ ποιητὴς προλειπίνει
 τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἀδιηγηθῆναι τὰ τῆς Ἀρεθούσης. 494) Pisa, πόλις Ἡ-
 λιδος παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν. 496) Penates sedem, οἶκον καὶ ἐστίαν.
 497) Mitissima, ὡ ἡπιόθυμος, ὡ πραοτάτη. Οὕτω δὲ προσαγορεύεται ἡ
 Δημήτηρ, διότι καρποὺς καὶ ἀπαλὰς τροφὰς (656) ἀντὶ τῶν ἀγρίων ἐ-

Mota loco cur sim tantique per aequoris undas
 Advehar Ortygiam, veniet narratibus hora
 Tempestiva meis, cum tu cura que levata 500
 Et vultus melioris eris. mihi pervia tellus
 Praebet iter, subterque imas ablata cavernas
 Hic caput attollo desuetaque sidera cerno.
 Ergo dum Stygio sub terris gurgite labor,
 Visa tua est oculis illic Proserpina nostris: 505
 Illa quidem tristis, neque adhuc interrta vultu,
 Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
 Sed tamen interni pollens matrona tyranni.
 Mater ad auditas stupuit ceu saxeas voces,
 Attonitaeque diu similis fuit, utque dolore 510
 Pulsa gravi gravis est amentia, curribus oras
 Exit in aetherias. ibi toto nubila vultu

δωκε τοῖς ἀνθρώποις (498) Mota sim loco, ἐκινήθην ἐκ τῆς πατρίδος μου, ἐγκατέλιπον τὴν ἐμὴν πατρίδα. 499) Ortygiam, μικρὰ νῆσος ἀπέναντι τῶν ἀντολικῶν παραλίων τῆς Σικελίας σχηματίζουσα μέρος τῆς πόλεως τῶν Συρακουσῶν. Hora, ἡ ἐνταῦθα ἀγγελλομένη διήγησις ἐν στίχ. 572 ἔπεται. 503 Hic=ἐν Ὀρτυγίᾳ. Desueta sidera, ἀήθη ἄστρα. Ἀήθη, δὲ λέγει τὰ ἄστρα, διότι πολὺν χρόνον ἡ Ἀρέθουσα ῥέουσα ὑπὸ τὴν γῆν ἀπέθεσε τὰ βλέπειν αὐτά. 6, 645 vocesque videbar exaudire, iam mihi desuetas. 507) Sed, ὁ σύνδεσμος μετὰ δυνάμειος ἐπαναλαμβάνεται. Opaci mundi, τοῦ ζοφεροῦ κόσμου, τοῦ Ἄδου. 508) Inferni tyranni, τοῦ ὑποχθονίου τυράννου, τοῦ Πλούτωνος.

509—511. Ἐξ ἧς ἡ Μοῦσα προστίθῃσιν ἄδουσα τὰ δε.
 Ἡ Δημήτηρ τὸν Δία ποτνιωμένη ἰκέτευσε τὴν κόρην
 κελευσάσθαι ἐκ τῶν ὑποχθονίων εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας
 ἐπαναχθῆναι· ὁ δὲ Ζεὺς ποιήσῃν τοῦτο κατὰ τὰ δε-
 δογμένα τῇ Μοῖρᾳ ὑπέσχετο, εἴ γ' εὐρεθῇ ἡ κόρη μη-
 δενός πω ἐν Ἄδου ἐδέσματος ἀψαμένη. Τοῦ δ' Ἀσκα-
 λάφου μαρτυρήσαντος ἐωρακέναι αὐτὴν κόκκους βοί-
 ας προσενεγκάμενην, τοῦτον εἰς βῦαν ἡ θεὰ μετέβλεπεν
 ὀργισθεῖσα. Αἱ δὲ Ἀχελωΐδες αἱ τῆς Περσεφόνης
 συμπαίκτηραι μάτην ταύτην ἀναζητήσασαι ἐπὶ γῆς
 ὑψάντο ἐχγυνέσθαι αὐτάς καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων πο-
 ρεύεσθαι· οἱ δὲ θεοὶ τῆς εὐχῆς ἐπακούσαντες εἰς ὄρ-
 νεις αὐτὰς μετέμorfωσαν, παρθένους ὁμοίᾳ τηρού-
 σας ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ἄνω τοῦ σώματος. Τέ-
 λος ὁ Ζεὺς ἴσα τῷ Πλούτῳ καὶ τῇ Δημήτρει χαρίζο-
 μενος, εἴ μὲν μῆνας ἐν Ἄδου, ἴσους δὲ ἐπὶ γῆς τὴν
 Περσεφόνην μένειν διέγνω. 512) Nubila toto vultu, νεφελώ-

Ante Iovem passis stetit invidiosa capillis,
 "Pro' que 'meo veni supplex tibi, Iuppiter,' inquit
 'Sanguine, proque tuo. si nulla est gratia matris, 518
 Nata patrem moveat. neu sit tibi cura precamur,
 Vilior illius, quod nostro est edita partu.
 En quaesita diu tandem mihi nata reperta est:
 Si reperire vocas amittere certius, aut si
 Scire, ubi sit, reperire vocas. quod rapta, feremus, 520
 Dummodo reddat eam. neque enim praedone marito
 Filia digna tua est — si iam mea filia non est.'"
 Iuppiter exceptit "commune est pignus onusque
 Nata mihi tecum. sed si modo nomina rebus
 Addere vera placet, non hoc iniuria factum, 525
 Verum amor est. neque erit nobis gener ille pudori,
 Tu modo, diva, velis. ut desint cetera, quantum est
 Esse Iovis fratrem! quid quod non cetera desunt
 Nec cedit nisi sorte mihi. sed tanta cupido
 Si tibi discidii est, repetet I'roserpina caelum, 530

λώδης, νενεφωμένη καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον, κατάθυμος οὔσα ἔνεκα τῆς λύπης. 513) Invidiosa, πλήρης μίσους κατὰ τοῦ Πλούτωνος. passis capillis, ἀνειμένη τῇ κόμῃ, λυτῇ, διερριμμένη. 515) Proque tuo ἢ Περσεφόνῃ ἢ τοῦ θυγατρὸς τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διὸς. 517) Illius, ἐκείνης ἀνήκει δὲ ἡ γενικὴ εἰς τὴν cura ὡς συντακτικῇ. Nostro est edita partu = ex me parta est, non ex Iunone. 518) Tandem, τέλος μετὰ πολλοὺς κόπους οὗς ὑπέστην ἀναζητοῦσα αὐτήν. 520) Quod rapta δηλ. est. feremus = θά ὑποφέρωμεν τὴν ἀρπαγὴν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀποδώσῃ ταύτην = θὰ λησμονήσω ὅτι ὁ Πλούτων ἔσχε τὴν τέλῃ, ἣν νὰ ἀρπάξῃ αὐτήν. O6:δ. Fast. 4, 591 at neque Persephone digna est praedone marito, nec gener hoc nobis more parandus erat — verum inipune ferat' nos haec patiemur inultae, reddat et emendet facta priora novis. 523) Exceptit στίχ. 260. Pignus, πιστευμα δηλ. τέκνα, ἔκγονοι, συγγενεῖς. 3, 134 tot natos natusque et pignora cara nepotes. 525) Non hoc factum, 'O6:δ. Fast. 4, 597 iuppiter hanc lenit factumque excusat amore, 'nec gener est nobis ille pudendus' ait. 'non eg. nobilior, posita est mihi regia caelo, possidet alter aquas, alter inane chaos, 526) Pudori, πρὸς ὄνειδος. 527) Tu velis, νὰ γείνη δηλ. οὗτος γαμβρός. Cetera, τὰ ἄλλα πλεονεκτήματα δηλ. τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν. 528) Iovis, ἑμοῦ δηλ. Οὐχὶ σπανίως τίθεται τὸ ὄνομα ἀντὶ τῆς ἀντωνυμίας δυνάμεως καὶ ἐμφάσεως χάριν. Βιργ. Αἰν. 1, 48 quisquam numen Iunonis adorat. 530) Discidii, τοῦ χωρισμοῦ, διχασμοῦ τοῦ Πλούτωνος καὶ Περσεφόνης.

Lege tamen certa, si nullos contigit illic
 Ore cibos, nam sic Parcarum foedere cantum est.
 Dixerat, at Cereri certum est educere natam.
 Non ita fata sinunt, quoniam ieiunia virgo
 Solverat et cultis dum simplex errat in hortis, 535
 Poeniceum curva decerpserat arbore pomum,
 Gluptaque callenti septem de cortice grana
 Presserat ore suo: solusque ex omnibus illud
 Ascalaphus vidit, quem quondam dicitur Orphne,
 Inter Avernales haud ignotissima nymphas, 540
 Ex Acheronte suo silvis peperisse sub atris;
 Vidit, et indicio reditum crudelis ademit.
 Ingemuit regina Erebi, testemque profanam

531) Illic, ἐν ᾧδου. 532) Sic Parcarum, οὕτω δέδοται ταῖς Μοίραις. Τὰ δὲ ταῖς Μοίραις δεδογμένα οὐδὲ οἱ θεοὶ ἰσχυρὸν νὰ μεταβάλωσι. Αἱ Μοῖραι ἦσαν θυγατέρες τῆς Νυκτὸς ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θεμίδος, ἡ Κλωθὸ παριστανομένη ὡς ἔχουσα ἀτρακτοὺς εἰς τὴν χεῖρα, δι' ἧς πλέκει τὸ νῆμα ἐκάστου ἀνθρώπου, ἡ Λάχεσις (λάχος, λαχὺς) σημειοῦσα ἐπὶ σφαίρας τὸ πεπρωμένον, ἡ Ἀτροπὰς κόπτουσα διὰ ψαλίδος τὸ νῆμα, ὅτε ὁ ἀνθρώπος ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ. Κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν δὲ διάλεκτον ὠνομάζοντο Nona, Decima, Morta. Parcae δὲ (ἐκ τοῦ parere φεῖσθαι), διότι καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἵνα φεισθῶσι τῆς ζωῆς αὐτῶν. "Ἄλλοι δὲ παράγουσι τὴν λέξιν ἐκ τοῦ pars, ὡς αἱ Μοῖραι ἐκαστοῦ μέρος. 533) Certum est βέβαιον εἶνε=ἐπιθυμεῖ· educere, ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Πλούτωνος. 534) Ieiunia, τὴν ἀσιτίαν, ἣν ὁ Ζεὺς (στῆχ. 531) εἶπε. 535) Simplex, ἀπλῆ, ἀφελὴς ἢ ἐπιρρηματικῶς ἀπλῶς, ἀφελὼς μηδεμίαν δηλ. ἀπάτην ὑποπτεύουσα. Curva arbore, οὕτω λέγεται τὸ δένδρον, ὅπερ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καρπῶν ἐκαμπτε-. 539) Orphne, Ὀρφνῆ ἢ ἡ μήτηρ τοῦ Ἀσκαλάφου κατὰ τὸν Ὀβίδιον, Γοργύρα δὲ κατὰ τὸν Ἀπολλοδώρην. 540) Avernales nymphas, μεταξὺ τῶν Ἀορνίδων νυμφῶν. Ἀορνοὶ λέγονται τόποι δηλητηριώδεις ἀναπέμποντες ἀναθυμιάσεις, ὅφ' ὧν αἱ ὑπεριπτάμεναι ὄρνεις ἐθνησκον. Αἰμναί τοιζῶνται καὶ σπῆλαια πολλαχού ἦσαν, ὅπου οἱ παλαιοὶ ἐπίστευον ὅτι εἶνε ἡ εἰς ἄδου καθόδος. Ὀνομαστοτάτη δὲ εἶνε ἡ παρὰ τὴν Κύμην ἐν Καμπανίᾳ, ἐνθα ὁ Οὐτρίγιλος (Αἰν. βιβλ. στ. 339) τίθησι τὴν εἰς ἄδου κατάβασιν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ποιεῖται ἐκτείνοντες τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος Avernum καλοῦσι καὶ τὴν ἐν ἄδου λίμνην καὶ τὸν ἄδην αὐτόν. Ὅθεν Ἀορνίδες νύμφαι=ὑποχθόνιοι. 541) Acheronte suo, ἐκ τοῦ Ἀχέροντός της, τοῦ σιζύγου της. Ἀχέρων ἐνταῦθα δὲν εἶνε ὁ ὑποχθόνιος ἐκείνος ποταμός, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτοῦ. 542) Vidit, ἐπινύληψις τοῦ ἐν στίχ. 536-ῥήματος. Indicio, διὰ τῆς μηνύσεως δηλ. μηνύσας ὅτι ἔφαγεν ἐπτά (536—537) κόκκους. Reditum=τὴν εἰς οὐρανὸν ἐπάνοδον τῆς Περσεφόνης. 543) Regina Erebi, ἡ Περσεφόνη.

Fecit avem, sparsumque caput Phlegethontide lymphā
 In rostrum et plumas et grandia lumina vertit. 545
 Ille sibi ablatu fulvis amicitur in alis,
 Inque caput crescit, longosque reflectitur ungues,
 Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
 Foedaque sit volucris, venturi nuntia luctus,
 Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. 550

Hic tamen indicio poenam linguaue videri
 Commeruisse potest: vobis, Acheloides, unde
 Pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?
 An quia, cum legeret vernos Proserpina flores,
 In comitum numero, doctae Sirenes, eratis? 555
 Quam postquam toto frustra quaesistis in orbe,
 Protinus ut vestram sentirent aequora curam,
 Posse super fluctus alarum insistere remis
 Optastis, facilesque deos habuistis, et artus
 Vidistis vestros subitis flavescere pennis. 560
 Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures

Testem, τὸν μηνυτήν. Profanam avem, βέβηλον πτηνόν, (6, 431 profanus bubo) δηλ. κακοῦ οἰωνοῦ. 544) Phlegethontide lymphā, ὕδατι Φλεγέθοντος. Φλεγέθων δὲ καὶ Πυριφλεγέθων εἶνε ὁ αὐτὸς ἐν ἄδου ποταμός, ῥεύμα φλογὸς καὶ πυρός (φλέγω). 546) Sibi ablatu, τῆς φύσεώς του καὶ τῆς προτέρας μορφῆς στερηθείς. 550) Dirum omen, Plinius nat. hist. 10, 12, 16. bubo funebris et maxime abominatus publicis praecipue auspiciis deserta incolit, nec tantum desolata, sed dira etiam et inaccessa, noctis monstrum nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu itaque in urbibus aut omnino in luce visus diram ostentum est. ὁ μονήρης βῦας εἶνε ὄρνις ἐκ τῶν νυκτερινῶν, τὴν μὲν ἰδέαν ὁμοίως γλαυκί, τὸ δὲ μέγεθος οὐδὲν ἄσπου ἐλάσσων· οὗτος δὲν ᾄδει, ἀλλὰ γοερῶν φωνεῖ, ὃ δὲ βῦζειν οἱ Ἕλληνες λέγουσι. καὶ ἐφ' ἧς ἂν οἰκίας ἐπιπτάς ἐπιδύσει, θάνατον προσσημαίνει τινὸς τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ. 552) Commercio poenam, ὀφλισκάνω, τίω ποινήν. Acheloides, θυγατέρες τοῦ ἐν Αἰτωλίᾳ ποταμοῦ Ἀχελώου. Καὶ παρ' Ἀπολλοδώρῳ δὲ (4, 3, 4) καὶ ἐτι παρ' Ἰγνίω θυγατέρες Ἀχελώου αἱ Σειρήνες εἶνε. Unde, πῶθεν, διατί. 554) An, τίθεται ὅταν, προηγουμένης τινὸς ἐρωτήσεως, ἢ ἀπόκρισις ἢ πιθανότης προστίθεται ἐν εἰδεί δευτέρας τινὸς προτάσεως. Ἡ πλήρης ἐρώτησις θά ᾔστο utrum propter aliam causam, an, quia. 555) Doctae, τὸ ἐπίθετον σημαίνει τὴν περὶ τὸ ᾄδειν τέχνην τῶν Σειρήνων, διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι αὗται κατοικοῦσαι μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας διὰ τῆς θαλασσιωτάτης αὐτῶν ᾠδῆς εἰλκων τοὺς παραπλέοντας. 559) Faciles, εὐμενείς, εὐνοϊκοί.

Tantaque dos oris linguae deperderet usum,
Virginei vultus et vox humana remansit.

At medius fratrisque sui maestaeque sororis
Iuppiter ex aequo volventem dividit annum:
Nunc dea, regnorum numen commune duorum,
Cum matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
Vertitur extemplo facies et mentis et oris;
Nam modo quae poterat Diti quoque maesta videri,
Laeta deae frons est, ut sol, qui tectus aquosis
Nubibus ante fuit, victis e nubibus exit.

Exigit alma Ceres, nata secura recepta,
Quae tibi causa fugae, cur sis, Arethusa, sacer fons?
Conticuere undae, quarum dea sustulit alto
Fonte caput, viridesque manu siccata capillos

563) Remansit, τὸ ῥῆμα συνερῶνῃσε πρὸς τὸ πλησιέστερον vox humana. Αἱ δὲ Ξειρῆνες παρίστανόντο· τὰ μὲν ἄνω εὐεῖδασταται παρθένοι, καὶ δὲ κάτω πτηνὰ ἢ ἰχθῆς. 564) Medius, μέσρος καὶ μεσίτης· στίχ. 644, 409 μετὰ γενικῆς. Fratrīs, τοῦ Πλούτωνος. Sororis, τῆς Δήμητρος. 565) Volventem annum, (se) ἔτος περιπλούμενον· Βίργ. Αἰν. 1, 234· volventibus (se) annis, περιπλούμενων ἐνιαυτῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ὀμηρικὸν εἰς Δήμητρα ὕμνον (στίχ. 425) δὲν ἐχάρισεν ὁ Ζεὺς ἑσὸν χρόνον τῷ Πλούτωνι καὶ Δήμητρι, ἀλλὰ τὴν μὲν τρίτην τοῦ ἔτους μοῖραν (τὴν τοῦ χειμῶνος) ἀπεφάσιζε νὰ κατοικήῃ ἡ Κόρη ἐν ἔδρῳ, τὰς δ' ἄλλας δύο μοῖρας νὰ ἀναφαίνηται ἐπὶ τῆς γῆς. 568) Vertitur, τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγονται Fast. 4, 615 tam demum vultusque ceres animamque recepit. 569) Quae, δηλ. frons. 570) Deae, Περσεφόνῃ.

572—661. Τοῖς εἰρημένοις μύθοις προσφυῶς προσυφαίνει ἡ Μοῦσα τὸν τῆς νύμφης Ἀρεθούσης καὶ τὴν τοῦ Τριπτόλεμου καὶ Λύγκου. Ἡ μὲν Ἀρεθούσα τὸν Ἀλφειὸν ἐν Ἡλιδι ἐρῶντα καὶ διώκοντα φεύγουσα τὴν τῆς Ἀρτέμιδος ἡγήσατο ἀρωγὴν· ὑπὲρ δὲ ταύτης εἰς ὄθωρ μεταβληθεῖσα καὶ καταδύσα εἰς γῆν φεύγει ἀφανῆς δι' ὑπογείων ῥωγμῶν· ὑπὲρ δὲ τὴν νῆσον Ὀρτογίαν ἀσικομένη ἐκ τῆς γῆς αὐθις ἀναφαίνεται· ὁ δὲ Τριπτόλεμος σπεῖρειν τὴν γῆν καὶ καρποῦσθαι ὑπὲρ Δήμητρος διδάχθεις, ἀεροπόρῳ ἔποχος ἀρμασι εἰς Σκοθίαν ἀπέρχεται τοῖς ἐκεῖ λαοῖς τὰ τῆς θῆρας ὄθωρα κομιζών· ὁ δὲ ἐν Σκοθία βασιλεύων Λύγκος ἐπιβουλεύσας αὐτῷ διὰ φθόνον εἰς λύγκα τὸ ζῶον μεταμορφοῦται. 572) Alma, στίχ. 444. Nata recepta, ἀνευροῦσα τὴν θυγατέρα. 575) Virides capillos, τοιοῦτον εἶνε δηλ. γλαυκὸν τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν τῶν θαλασσιῶν θεῶν· 3, 12 virides siccare capillos· Ὅστ.

Fluminis Elei veteres narravit amores.

“Pars ego nympharum, quae sunt in Achaïde,” dixit

‘Una fui: nec me studiosius altera saltus

Legit, nec posuit studiosius altera casses.

Sed quamvis formae numquam mihi fama petita est, 580

Quamvis fortis eram, formosae nomen habebam.

Nec mea me facies nimium laudata iuvabat;

Quaque aliae gaudere solent, ego rustica dote

Corporis erubui, crimenque placere putavi.

Lassa revertabar, memini, Stympthalide silva: 585

Aestus erat, magnumque labor geminaverat aestum.

Invenio sine vertice aquas, sine murmure euntes,

Perspicuas ad humum, per quas numerabilis alte

Calculus omnis erat, quas tu vix ire putares.

Cana salicta dabant nutritaque populus [unda 590

Sponte sua natas ripis declivibus] umbras.

Accessi, primumque pedis vestigia tinxī,

Poplite deinde tenuis: neque eo contenta, recingor,

Molliaque inpono salici velamina curvae,

3. 28, 10 virides Nereidum comas. 576) Fluminis Elei, τοῦ Ἠλείου ποταμοῦ, τοῦ Ἀλφειοῦ. Περί δὲ Ὀρτυγίας καὶ Ἀρεθούσης μυθολογεῖται ὅτι ὁ ἐν Ἠλίδι ποταμὸς Ἀλφειὸς εἰς τὴν Ἰόνιον θάλασσαν ἐκδιδοῦς, βύθιος ὑπὸ τὸ κύμα διανηχόμενος αἰμιγρὸς φέρει τὸ βεῖθρον εἰς Σικελίαν, κακεῖ πάλιν ἐκ βάθους ἀνατέλλων τὴν Ἀρεθούσαν παράγει πηγὴν. Ὁ δὲ Ὀβίδιος ἐνταῦθα ποιεῖ τὴν Ἀρεθούσαν φεύγουσαν διὰ θαλάσσης τὸν Ἀλφειόν, ὃς ἔρωτι αὐτὴν ἐδίωκε, καὶ εἰς Σικελίαν διαπορθμεύουσαν καθαρῶ καὶ συνεστηκότε τῷ ρέματι. 578) Studiosius, μετὰ πλείονος σπουδῆς (με ἀφαιρ.) ἐμοῦ. 579) Legit saltus, διέρχεται ἄλσιν, δρυμῶνας. Studiosius, πολὺ ἀγκυρὰ τὰς ἐπαναλήψεις ὁ ποιητής. 6, 419, 420. 9, 488, 489. Quam bene κτλ. 581) Quamvis fortis eram, ἂν καὶ ἤμην εὐσαρκός. 583) Quaque δηλ. facie, σημαίνει δὲ τὸ αἶτιον ἢ πτωσίς αὐτῇ. 585) Stympthalide silva, Στυμφαλίδι ὕλη λέγεται ἢ παρὰ τὴν λίμνην Στύμφαλον, ἣ κατὰ τὴν πρὸς Μῆσσην ἀνεμον ἄκραν τῆς Ἀρκαδίας καίται. Ἐκ τῆς λίμνης ταύτης τὸ ὕδωρ δι' ὑπογείου αὐτοποιήτου ὀχετοῦ ὑπὸ τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος φερόμενον ἐν τῇ Ἀργαλίδι αὐθις ἀναδίδωσι κατὰ τοὺς ἀρχαίους κακεῖ τὸν ποταμὸν Ἐρασῖνον παράγει. 588) Ad humum, μέχρι πυθμένος. 591) Sponte sua natas umbras, πρὸς τὰς σκιὰς μεταφέρει τὸ sponte sua, ὅπερ εἶνε ἴδιον τῶν δένδρων. 592) Vestigia pedis, πέλμα ποδός, παρσός. 2, 871 pedum vestigia.

Nudaque mergor aquis, quas dum ferioque trahoque
 Mille modis labens, excussaque bracchia iacto,
 Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur,
 Territaque insisto propioris margine ripae.
 "Quo properas, Arethusa?" suis Alpheus ab undis,
 'Quo properas?' iterum raucō mihi dixerat ore. 600
 Sicut eram, fugio sine vestibus: altera vestes
 Ripa meas habuit, tanto magis instat et ardet,
 Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
 Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
 Ut fugere accipitrem penna trepidante columbae, 605
 Ut solet accipiter trepidas urguere columbas.
 Usque sub Orchomenon Psophidaque Cyllenenque
 Maenaltiosque sinus gelidumque Erymanthon et Elin
 Currere sustinui; nec me velocior ille.
 Sed tolerare diu cursus ego, viribus inpar, 610
 Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
 Per tamen et campos, per opertos arbore montes,
 Saxa quoque et rupes et qua via nulla, cucurri.
 Sol erat a tergo: vidi praecedere longam
 Ante pedes umbram— nisi si timor illa videbat— 615
 Sed certe sonitusque pedum terrebat, et ingens
 Crinales vittas afflabat anhelitus oris.
 Fessa labore fugae "fer opem, deprendimur," inquam,
 'Armigeræ, Dictynna, tuæ, cui saepe dedisti

600) Raucō ore, βραγγυῇ φωνῇ. 601) Sine vestibus, ἐπεξήγησις τοῦ
 sicut eram. 605) Ut fugere, Ὀμ. Ἰλ. 21, 493 δακρυέσσας δ' ὑπαίθα θεῶ
 φύγων ὡς τε πέλεια, ἢ ῥά θ' ὑπ' ἱρηνος κοίλην εἰσέπτατο πέτρην, χηρα-
 μόν· οὐδ' ἄρα τῇ γε ἀλώμεναι αἰσιμον ἦεν. 607) Usque sub, ὁ Ὀρχομενός,
 ἢ Ψωφίς, ἢ Ἥλις πόλεις εἶνε τῆς Πελοποννήσου, ἢ Κυλλήνη, Μαίναλον καὶ
 Ἐρύμανθός ὄρη τῆς Ἀρκαδίας· ὅρα δὲ ὅτι καταλέγων ἐνταῦθα τὰς πόλεις
 καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἀρκαδίας, δι' ὧν ἡ Ἀρέθουσα ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ ἐδιώ-
 κετο, οὔτε περὶ τῆς θέσεως οὔτε περὶ τῆς ἀποστάσεως φροντίζει, καθὼς
 καὶ ἀνωτέρω (στίχ. 585) ἔθηκε τὸν Ἀλφειὸν ἐγγὺς τῆς Στυμφαλίδος λί-
 μνης. 608) Sinus, λέγονται αἱ κμπαί, ὡς ποιοῦσι τὰ ὄρη. 609) Me,
 ἀραιρ. εἰς τὸ velocior=ταχύτερος ἐμοῦ. 614) Umbram, ἐννοεῖ τὴν σκιάν
 τοῦ ἀκολουθοῦντος Ἀλφειοῦ. 619) Dictynna, Δίκτυννα λέγεται ἡ Ἀρ-

Ferre tuos arcus inclusaque tela pharetra.⁶²⁰
 Mota dea est, spissisque ferens e nubibus unam
 Me super iniecit. Iustrat caligine tectum,
 [Amnis, et ignarus circum cava nubila quaerit :]
 Bisque locum, quo me dea texerat, inscius ambit,
 Et bis "io Arethusa, io Arethusa!" vocavit.⁶²⁵
 Quid mihi tunc animi miserae fuit? anne quod agnae est,
 Siqua lupos audit circum stabula alta frementes?
 Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
 Ora canum, nullosque audet dare corpore motus?
 Non tamen abscedit; neque enim vestigia cernit.⁶³⁰
 Longius ulla pedum: servat nubemque locumque.
 Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus,
 Caeruleaeque cadunt toto de corpore guttae:
 Quaque pedem movi, manat lacus, eque capillis
 Ros cadit; et citius, quam nunc tibi facta renarro,⁶³⁵
 In latices mutor. sed enim cognoscit amatas
 Ampis aquas, positoque viri, quod sumpserat, ore
 Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
 Delia rupit humum, caecisque ego mersa cavernis

τερμς· ἐκ τοῦ δίκτυον δὲ παράγεται ἡ λέξις. 2, 441 suo camitata choro
 Dietyhna per altum. 620) Dedisti ferre, τὸ dare μετ' ἀπαρεμφότου
 εὔρηται συνεταγμένον καὶ σημαίνει ἐπιτρέπειν. Βιργ. Αἰν. 6, 66-67
 Latio considerare. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ διδόναι συντάσσουσιν. Ὁμοί.
 Ἰλ. Α, 348 δῶκεν ἄγειν, δῶκεν ἀνέμοις φέρεσθαι. 621) Mota est, ἀντι-
 commota est=συνεκινήθη ἡ θεά. 626) anne δηλ. quid animi quod est,
 οὐχὶ ἄρ' ἔγωγε θυμὸς ὅστις ὑπάρχει. 628) aut lepori, νόησαν οὕτω αὐτὴ
 quid animi est lepori ἢ θάρρος, ὅπερ ὑπάρχει. 629) dare motus, ἔρα-
 σται διὰ τοῦ dare σχηματίζεται περιφρασς. 3, 599 dare saltus, 4, 552
 datura saltum. 636) sed enim, ὅπως παρ' Ἑλλήνων «ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν
 ἀλλὰ εἶνε ἐναντιωματικὸς, ὁ δὲ γὰρ αἰτιολογικὸς καὶ τὸ ῥήμα τοῦ ἀλλὰ
 ἢ λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἢ ἐννοεῖται ἔξωθεν ἄλλο ἀνάλογον (Πλάτ.
 καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμεν ἂν εἰ ἡπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι
 =ἀλλ' οὐ καλλύνομαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι), οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Ῥο-
 μαίοις. Βιργ. Αἰν. 1, 49 progeniem sed enim=sed timebat, audierat
 enim. 637) Positoque ore viri, καὶ ἀποβυσάμενος τὸ εἶδος τοῦ ἀνδρός.
 639) Delia, Δηλία καλεῖται ἡ Ἀρτεμις ὡς γεννηθεῖσα ἐπὶ τῆς νήσου
 Δήλου, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Ἀπόλλων Delius=Δήλιος προσωνομα-
 ζεται. Rupit, διέσπασεν, ἥνοιξεν. Ἦν δυνήθω γὰρ αὐτῶν. Caecus, πολλὰ

Advehor Ortygiam, quae me, cognomine divae 640
Grata meae, superas eduxit prima sub auras."

Hac Arethusa tenus. geminos dea fertilis angues
Curribus admovit, frenisque coërcuit ora;
Et medium caeli terraeque per aëra vecta est
Atque levem currum Tritonida misit in urbem 645
Triptolemo : partimque rudi data semina iussit
Spargere humo, partim post tempora longa recultae.
Iam super Europen sublimis et Asida terram
Vectus erat juvenis : Scythicas advertitur oras.
Rex ibi Lynceus erat. regis subit ille penates. 650
Qua veniat, causamque viae nomenque rogatus
Et patriam "patria est clarae mihi" dixit 'Athenae,
Triptolemus nomen. veni nec puppe per undas,

ἐπιθετα ἔχουσι καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν σημασίαν (Bury, Aiv. 2, 19 caeco lateri. 3, 203 caligo caeca) ὡς τὸ securus, ignarus, incautus, incertus, certus, tacitus, falsus, ignotus. "Ὅθεν caecus=ὁ μὴ βλέπων καὶ obscurus=ὁ ἀόρατος, σκοτεινός, κεκρυμμένος· οὕτω καὶ παρ' Ἑλλήσι. Πλούτ. χωρία δυσόρυμα καὶ τυφλά. Ξεν. Κ. Π. γ', γ, 20 τὰ τυφλά τοῦ σώματος=τὰ μὴ βλέπομενα=τὰ ὀπίσθεν. 640) Advehor, δηλ., ex Arcadia. Quae, ἥτις 'Ορτυγία εἶνε ἐμοὶ φίλη καὶ ἡδεῖα cognomine divae meae, ἕνεκα τῆς ἐπωνυμίας τῆς ἐμῆς θεᾶς,=διότι ἔχει τὴν αὐτὴν τῇ θεᾷ 'Αρτέμιδι ἐπωνυμίαν. ἐπειδὴ καὶ αὕτη, ὡς ἡ νῆσος 'Ορτυγία, καλεῖται Diana Ortygia' 1, 694 et Ortygiam deam colobat. 642) Hac Arethusa tenus,=Arethusa dixit hactenus=τόσα εἶπεν ἡ 'Αρεθούσα. Bury. Aiv. 6, 62 hac Troiana tenus fuerit. 5, 603 hac celebrata tenus· ὅρα δὲ τὴν τμησίαν ἐν τούτοις. Dea fertilis, ἡ καρποδοτικὴ θεά.=ἡ Δημήτηρ. Geminos angues, οὐδὲν παρὰ τοῖς παλαιότεροις ἀναγινώσκεται περὶ ἄρματος τῆς Δήμητρος ὑπ' ὅρων ἐλκομένου, ἐφ' οὗ ἡ θεὰ ἐποχομένη διημέριος φέρεται, ἀλλὰ εἶνε ἐπίνοια τῶν μετὰ τοὺς τραγικοὺς χρόνων. 645) Tritonida in urbem, εἰς Ἀθήνας. 646) Triptolemo, ὁ Τριπτόλεμος υἱὸς τοῦ Κελεοῦ βασιλέως ἐν Ἐλευσίνι καὶ Μετανείρας ἦτο· εἰς τὴν πατρικὴν τοῦτου οἰκίαν ἔλθοῦσα ἡ Δήμητρα ὅτε ἐκλανᾷτο ζητοῦσα τὴν Περσεφόνην καὶ φιλοσηνηθεῖσα ἡθέλησε πρὸς εὐνομοσύνην νὰ ἀποκαταστήσῃ ταῦτον ἀθάνατον καίωσα τὴν θνητὴν σάρκα, ἀλλ' ἐμποδισθεῖσα ὑπὸ τῶν γονέων τοῦ παίδος ἔδωκεν ἄμαζαν εἰς τὸν Τριπτόλεμον ἐλκομένην ὑπὸ δράκόντων, ἵνα περιεργόμενος τὴν οἰκουμένην διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τὴν τέχνην τοῦ γεωργεῖν καὶ σπεῖρειν τὸν σῖτον. Data semina, τοὺς δοθέντας πυρούς, διότι ἐκτός τοῦ ἄρματος ἔδωκεν αὐτῷ καὶ πυρούς. Rudi humo, εἰς χέρσον, ἀγεωργητὸν γῆν. 649) Advertitur oras, 3 598 addueor litora. 636 Naxos cursus advertite. 650) Subit penates, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἶκον. 651) Qua, δηλ., via.

Nec pede per terras cepatuit mihi pervius aether.
 Dona fero Cereris, lato quae sparsa per agros
 Frugiferas messes alimenta que mitia reddant.
 Barbarus invidit: tantique ut muneris auctor
 Ipse sit, hospitio recipit, somnoque gravatum
 Adgreditur ferro. conantem figere pectus
 Lynca Ceres fecit: rursusque per aëra iussit
 Mopsopium juvenem sacros agitare iugales. 660

Finierat dictos e nobis maxima cantus:
 At nymphe vicisse deas Helicon colentes
 Concordi dixere sono. convicia victae
 Cum iacerent, "quoniam" dixit "certamine vobis
 Supplicium meruisse parum est, maledictaque culpae
 Additis, et non est patientia libera nobis,
 Ibimus in poenas, et qua vocat ira, sequemur."
 Rident Emathides, spernuntque minacia verba:
 Conataeque loqui et magno clamore protervas
 Intentare manus, pennas exire per ungues
 Aspexere suos, operiri brachia plumis:
 Alteraque alterius rigido concreescere rostro
 Ora videt, volucresque novas accedere silvis. 670

656) Mitia alimenta, 497 στίχ. 658) Somnoque gravatum, Βιργ. Αίν. 6, 520 somnoque gravatum=ὕπνῳ βεβαρημένον. Ὅβιδ. 1, 224 gravis somno. 661) Mopsopium juvenem, τὸν Μοψόπιον νέον=τὸν Ἀττικόν. Μοψόπιος δὲ νέος λέγεται ὁ Τριπτόλεμος. Μοψοπία δὲ ἡ Ἀττικὴ ἐκλήθη ἐκ Μόψοπος ἀρχαίου αὐτῆς βασιλέως. Mopsopios muros 6, 423. Sacros iugales (equos), τοὺς ἱεροὺς ζυγίους ἵππους=τὸ ἱερὸν ἄρμα. Ἱερὸν δὲ διότι ὑπὸ τῆς Δήμητρος αὐτῶς θεᾶς οὗσης ἐδόθη, 645 στίχ.

662—678. Τοσαῦτα ἀντασάσεις τῆς Καλλιόπης, ταῖς δικάζουσais νύμφαις ἐδοξε τὰς Μούσας νικᾶν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ Πιέρου θυγατέρες νικηθεῖσαι εἰς ὕβρεις ἐτρέποντο εἰς χίσσας μεταμορφοῦνται. 662) E nobis maxima, ἡ Καλλιόπη στίχ. 337—339. Ἡαῖδ. Θεογ. 69 Καλλιόπη ὅ' ἦτε προσφερσσότεῃ ἐστὶν ἀπασέων. 663) Nymphae 314, 317 στίχ. deae Helicon colentes=αἱ Μούσαι. 665) Dixit, ἡ Καλλιόπη. 668) Ibimus in poenas, ire in (ad, adversus, contra) ἵεναι, ἔρχεσθαι, χωρεῖν πρὸς, Qua vocat ira, sequemur=ea via, qua ut sequamur ira vocat, sequemur. 669) Emathides, αἱ Ἡμαθίδες, αἱ κόραι τοῦ Πιέρου ὄντος βασιλέως τῆς Ἡμαθίας 313, 303 στίχ.

Dumque volunt plangi, per brachia mota levatae 675
 Aëre pendebant, nemorum convicia, picæ.
 Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit
 Raucaque garrulitas studiumque immane loquendi.

675) Plangi, εἰς παθητικὸν μέσον=se plangere ἢ pectora=πλήτ-
 τεσθαι, κόπτεσθαι, στερνοκοπεῖσθαι. 8, 528 matres planguntur=plan-
 gunt se.

LIBER SEXTUS.

Praebuerat dictis Tritonia talibus aures,
Carminaque Aonidum iustamque probaverat iram.
Tum secum 'laudare parum est; laudemur et ipsae,
Numina nec sperni sine poena nostra sinamus'
Maeoniaeque animum satis intendit Arachnes,
Quam sibi lanificae non cedere laudibus artis
Andierat, non illa loco nec origine gentis
Clara, sed arte fuit: pater huic Colophonius Idmon
Phocaïco bibulas tinguebat murice lanas:

1—145. Ἡ Ἀθηνᾶ τὴν Ἀράχνην ἐπὶ ταλασιουργίᾳ ἐ-
παίρουμένην εἰς ἄγωνα ὑφάντικῆς προκαλεῖ. Ἀρξάμε-
νός δὲ τοῦ ἀγῶνος ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐξύφανε τὸν πρὸς τὸν
Πόσειδῶνά περὶ τῆς ὀνομασίας καὶ κατοχῆς τῶν Ἀ-
θηνῶν ἄγωνα, τὴν εἰς τὰ θυμῶνυμα ὄρη μεταμύρω-
σιν τῆς Ῥοδόπης καὶ Αἰμονος, ἡ δὲ Ἀράχνη τὰ διὰ
ποικίλων μεταμορφώσεων τῶν διαφόρων θεῶν αἵσχη.
Τοῦ ἔργου δὲ ἐπιτελεσθέντος καὶ καταδειχθείσης
τῆς δεξιότητος τῆς Ἀράχνης ἐκ φόβου καὶ ζηλοτυ-
πίας ἡ Ἀθηνᾶ μεταβάλλει αὐτὴν εἰς ἀράχνην. 1) Talibus
dictis, εἰς ὅσα αἱ Μοῦσαι εἶπον 5, 334—378. Tritonia, 5, 250. Aonidum,
5, 333: iram 5, 662. "Ενεκα δὲ τῆς δικαίας ὀργῆς αἱ Μοῦσαι μετέβαλον
τὰς Περσίδας εἰς κίσσας. 3) Secum, δηλ. dixit καθ' ἑαυτὴν εἰπε. Parum
est, ὀλίγον εἶναι νὰ ἐπαίνῃ τὰς Μοῦσας καὶ τὴν δικαίαν αὐτῶν ὀργὴν νὰ
ἐπιδιοικιμάζω. Laudemur, εὐχὴν μετὰ προτροπῆς σημαίνει ἡ ἐγκλισις
αὐτῇ. 4) Nec sinamus, οὐδὲ ἂν ἐπιτρέψωμεν νὰ καταφρανηται ἀτιμω-
ρηταί ἡ ἡμετέρα θεότης. 5) Maeoniae, τῆς Αὐδίας. Μαίονια δὲ ὠνόμα-
ζτο ἡ Αὐδία. Int. an. satis, ἐνέτεινε τὸν προσοχὴν τῷ θανάτῳ τῆς Ἀ-
ράχνης=ἀπεφάσισε νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐκ Αὐδίας Ἀράχνην. 6) Sibi, τῇ
Ἀθηνᾶ. Ἀποδοτῆς ἡ πτώσις εἰς τὰ cedere. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐλατρεύετο ὡς ἐ-
φευρέτρια διαφόρων χρησίων ἔργασιων, ἰδίως δὲ τῆς ταλασιουργίας.
7) Loco, 13 στίχ. 8) Idmon, (εἰδέναι). Ἡ Κολοφῶν ἦτο ἐπίση-
μος πόλις τῆς Ἰωνίας. 9) Tinguebat. ἔθηκε διὰ ποσούρας ἔρια ἀνάπτι-

Occiderat mater; sed et haec de plebe suoque 10
 Aequa viro fuerat. Lydas tamen illa per urbes
 Quaesierat studio nomen memorabile, quamvis
 Orta domo parva parvis habitabat Hypaepis.
 Huius ut aspicerent opus admirabile, saepe
 Deseruere sui nymphae vineta Timoli, 15
 Deseruere suas nymphae Pactolides undas.
 Nec factas solum vestes spectare iuvabat;
 Tum quoque, cum fierent: tantus decor affuit arti.
 Sive rudem primos lanam glomerabat in orbes,
 Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo 20
 Vellera molliabat nebulas aequantia tractu,
 Sive levi teretem versabat pollice fusum,
 Seu pingebat acu: scires a Pallade doctam.

νοντα τὸ χρῶμα. Ἡ Φώκαια ἦτο παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ἰωνίας, ἐν ᾗ εὗρίσκετο πορφύρα. Bibulus, λέγεται περὶ πάντων τῶν θυναιμένων εὐκόλως νὰ ἀπορροφῶσι τὰ ὑγρά. Bery. Γεωρ. 2, 348 bibulus lapis. 4, 114 bibula arena καὶ bibula favilla Aiv. 6, 227. Murex, κογχύλιον ἐκ τοῦ χυμοῦ, τοῦ ὁποίου κατεσκεύαζον τὸ πορφυροῦν χρῶμα. Πολλάκις δὲ murex λέγεται καὶ αὐτὸ τὸ πορφυροῦν χρῶμα, ὡς ἐνταῦθα καὶ 4, 462 Bery. Aiv. 10) Sed et—fuerat=ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ μήτηρ καταγομένη ἐκ τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ ἦτο ἴση πρὸς τὸν σύζυγόν της=ἦτο δηλ. τῆς αὐτῆς καταγωγῆς. 11) Lydas illa, ἐκείνη ἡ Λυδία. Εὗρηται δὲ Lydus, α, um καὶ Lydius, 12) Studio, ἐκ τῆς ἐπιμελείας πρὸς τὴν θαλασσιουργίαν. Quamvis, 5, 580. Quaesierat ἀντὶ τοῦ συνθέτου acquisiverat. 13) Hypaepa, Ὑπαιπα μικρὰ ἦτο πόλις τῆς Λυδίας καὶ ἄσμος μεταξὺ τοῦ ὄρους Τρώλου ἢ Τομώλου καὶ τοῦ ποταμοῦ Καῦστρου, 15) Vin. sui Tmoli, τοὺς ἀμπελῶνας τοῦ ἐαυτῶν Τρώλου. 11, 86. Fast. 2, 313 Tmolē vinea. 16) Deseruere, περὶ τῆς ἐπαναλήψεως 5, 578, 6, 449. Πакτωλὸς δὲ εἶνε ὃ διὰ τὰ τεμάχια τοῦ χρυσοῦ συμπαρασύρων πείρημος ποταμὸς τῆς Λυδίας πηγάζων ἐκ τοῦ Τρώλου καὶ ῥέων πλησίον τῶν Σάρδεων εἰς βάλλει εἰς τὸν Ἑρμόν. 17) Nec iuvabat, δηλ. eas Nymphas, οὐδὲ νῦχαριστοῦντο νὰ παρατηρῶσι μόνον τὰς ἐσθῆτας τετελεσμένας=ἐντελῶς ὑφασμένας. Factas=perfectas. 18) Tum, δηλ. spectare iuvabat cum fierent, νῦχαριστοῦντο νὰ βλέπωσιν αὐτάς καὶ τότε ὅτε κατεσκευάζοντο. Decor, χάρις. 19) Ἐνταῦθεν γίνεται ἀπαριθμησις τῶν μερῶν τῆς τέχνης. Orbes, αἱ ἐξ ἑρίων σφαῖραι. 20) Repetita vel. 5, 473 vellera δὲ εἶνε τὰ ἀργὰ ἑρία. 21) Molliabat ἀντὶ mollebat. Mollire=ἀποκαθιστάναι τὰ vellera, λεπτὰ. 22) Levi pollice, εὐκινήτῳ ἀντιχειρί. 23) Scires, ἤθυνας νὰ μάθῃς ὅτι ὑπὸ τῆς Παλλάδος ἐδιδάχθη. Τὸ ὅ πρόσωπον ἔχει ὡς ὑπαικείμενον ἀφριστόν τι=ἡδυνάτό τις. 4, 162 scires a sanguine natos. 5, 589, Σοφοκλ. εὐκ ἂν αἰῶνα ἐκμάθοις βροτῶν=ἐκμάθοι; τις ἂν.

Quod tamen ipsa negat, tantaque offensa magistra
 'Certet' ait 'mecum: nihil est, quod victa recusem.'
 Pallas anum simulat, falsosque in tempora canos
 Addit et infirmos, baculum, quod sustinet artus.
 Tum sic orsa loqui: 'non omnia grandior aetas,
 Quae fugiamus, habet, seris venit usus ab annis.
 Consilium ne sperne meum: tibi fama potatur
 Inter mortales faciendae maxima laetae;
 Cede deae, veniamque tuis, temeraria, dictis
 Supplice voce roga: veniam dabit, illa roganti.
 Aspicit hanc torvis, inceptaque fila relinquit,
 Vixque manum retinens, confessaque vultibus iram
 Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
 'Mentis inops longaue venis confecta senecta,
 Et nimium vixisse diu nocet. audiat istas,
 Siqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, voces.
 Consilii satis est in me mihi, neve monendo
 Profecisse putes, eadem est sententia nobis.
 Cur non ipsa venit? cur haec certamina vitat?
 Tum dea 'venit!' ait, formamque removit anilem,
 Palladaque exhibuit, venerantur numina nymphae,
 Mygdonidesque nurus. sola est non territa virgo,

24) Οπου, τοῦτο τὸ γενέσθαι δηλ. αὐτὴν μαθήτριαν τῆς Παλλάδος.
 Offensa, ὑβρισθεῖσα, προσβληθεῖσα, διότι ἐνομιζέτο, ὅτι ὑβρίσῃ μαθήτρια
 τῆς Παλλάδος, ἃν καὶ αὐτὴ ἐγένετο (tanta) πρόσω μεγάλη, περὶ τὰ τοιαῦτα
 διδασκαλος. 26) Canos δηλ. capillos. 28) Grandior aetas, τὸ φθῆρας.
 29) Usus, πείρα. Εὐρίπ. Φοίν. 531 ὦ τέκνον, αὖθις ἅπαντα τὰ γῆρας κακὰ.
 'Ετεόκληις, πρόσσετιν, ἀλλ' ἡμπερία ἔχει τι δεῖσαι τῶν νέων σοφώτεραν.
 34) Torvis δηλ. oculis. 35) Confiteri iram ἀντὶ prodece iram. Trist.
 1, 4, 14 navita confessus gelidam pallore timorem κτλ. Vix manum
 retinens, μόλις κρατήσασα τὴν χεῖρα, ἥτις διηυθύνετο πρὸς ἐπιθεσίαν.
 36) 'Ἡ Παλλὰς λέγεται obscura, διότι μορφήν γράζει ὕλας. Resquoque
 aliquem aliquare = ἀποκρίνομαι τινὶ τι. 8, 866. 43, 749 his resquecula
 natum. 38) Nimium, ἀπόδος εἰς τὸ διῶ. 39) Istas voces, τὰς αὐτὰς φη-
 σίας. 42) Ipsa, ἡ 'Αθηνᾶ. 43) Venit, μετ' ὀργῆς ἀποκρινομένη ἡ Παλ-
 λὰς λέγει «ἦθ' ἢ ἤλθ'». 45) Mygdonides, Μυγδονίδες, ἑσθλαὶ Θρακικαὶ
 εἰς Μυγδονίαν τὴν ἐν Ἀσίᾳ μετοικήσας εἰς τὸ μέρος τῆς Φρυγίας πρὸς
 τὴν Τριώδα. 'Επομένως Μυγδονίδης λέγεται ὁ Λυδὸς Νυκτῆς, ὅτι ὁ
 διδῶν σημαίνει τὰς νέας γυναῖκας 588. 2. 366. 3. 529. 4. 9.

Sed tamen exsiluit, subitusque invita notavit
 Ora rubor, rursusque evanuit: ut solet aër
 Purpureus fieri, cum primum aurora movetur,
 Et breve post tempus candescere solis ab ortu.
 Perstat in incepto, stolidaeque cupidine palmae
 In sua fata ruit. neque enim Iove nata recusat
 Nec monet ulterius nec iam certamina differt.
 Haud mora, constituunt diversis partibus ambae
 Et gracili geminas intendunt stamine telas.
 Tela iugo vincta est, stamen secernit harundo,
 Inseritur medium radiis subtemen acutis,
 Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
 Percusso feriant insecti pectine dentes.
 Utraque festinant cinctaeque ad pectora vestes
 Bracchia docta movent, studio fallente laborem.

50) Stolidae cup. palmae, ἀντὶ stolidā cupidine palmae. Μετέφερε δὲ τὴν ἰδιότητα τῆς παρθένου εἰς τὴν δάφνην. Ἀνότητος δὲ ἐπιθυμία δάφνης λέγεται, διότι αὐτὴ γυνὴ θνητὴ οὖσα ἐζητεῖ δάφνην πρὸς θεῶν ἀγωνιζομένη. 51) Nata Iove, ἡ Ἀθηνᾶ. 53) Haud mora, οὐδεμία βραδύτης, ἀμέσως. Consistunt, ἴστανται. Οἱ παλαιοὶ ἰστάμενοι ὕφαινον καὶ οὐχὶ καταθέμενοι. 54) Tela (ἐκ τοῦ texo ἀντὶ texela), σημαίνει αὐτὸ τὸ ὕφασμα, ἐν στίγ. 55) τὸ ἐκτεινόμενον νῆμα. Geminae δὲ telae, ἐνταῦθα εἶνε οἱ δύο ὕφαντικοὶ ἴστοι τῶν ἀγωνιζομένων. 55) Iugum, (ζυγὸς) λέγεται τὸ πλάγιον ξύλον τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τιθέμενον, ὅπως συναπτῇ τοὺς δύο ἀντιστάτας τοῦ ἴστου. Stamen, ὁ στήμων ἢ τὰ νήματα τοῦ στήμονος ἐκτεινόμενα καθέτως ἐκ τοῦ ἐνὸς ἀντίου εἰς τὸ ἄλλο. Arundo, εἶνε φυτὸν πρὸς κατασκευὴν διαφόρων ἀντικειμένων, ἰδίᾳ δὲ λέγεται ὁ ἐν τῇ ὕφαντικῇ κάλαμος πρὸς ἀποχωρισμὸν τῶν νημάτων τοῦ στήμονος πρὸ τοῦ οἱ μῖτοι νὰ συνδεθῶσιν. Διέρχεται δὲ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν ἐκάστου νήματος οὕτως ὥστε τὸ ὅλον νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο διακεκριμένα μέρη, ὧν τὰ νήματα ἀνερχόμενα ἢ καταρχόμενα παρεγγὺν διοδὸν ἐλευθερὰν εἰς τὴν κερκίδα (σαγίταν). 56) Subtemen εἶτε subtegmen (ἐκ τοῦ subtexo οἰοῖσι subteximen) = κρόκη, ἐφοφή (ὑφάδιον). Οὕτω δὲ λέγεται τὸ νῆμα, ὅπερ κάμνει τις νὰ διέλθῃ ἐναλλάξ ἀνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ στήμονος διὰ νὰ κατασκευασθῇ τὸ ὕφασμα. Radius, κερκίς (σαγίτα). Εἶνε δὲ ὕφαντικὸν ὄργανον, ὅπερ μετεχειρίζοντο διὰ νὰ κάμωσι νὰ διέρχεται τὸ νῆμα τοῦ ὑφάδιου μεταξὺ τῶν νημάτων τοῦ στήμονος, εἴτα δὲ διὰ νὰ συσφιγῶσι τὸ ὕφασμα. 58) Pecten, ὕφαντικὸς κτεῖς. 59) Utraque, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀράχνη. Cin' ad p. vestes, περιεζωσμένοι τὰς ἐσθῆτας εἰς τὸ στήθος, ἀντὶ habentes cinctas vestes = ἔχουσαι περιεζωσμένας εἰς τὸ στήθος τὰς ἐσθῆτας. 60) Studio fal. laborem, τῆς σπουδῆς (ἐπιθυμίας) πρὸς τὸ νικᾶν ἀφαιρούσης (ἀνακουφίζούσης) τὸν κόπον. Fallere = ποιεῖν τι ἵνα μὴ γίνηται

Illic et Tyrium quae purpura sensit aënum
 Textitur, et tenues parvi discriminis umbrae ;
 Qualis ab imbre solet percussis solibus arcus
 Inficere ingenti longum curvamine caelum :
 In quo diversi niteant cum mille colores, 65
 Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit :
 Usque adeo quod tangit idem est ; tamen ultima distant.
 Illic et lentum filis inmittitur aurum,
 Et vetus in tela deducitur argumentum.
 Cecropia Pallas scopulum Mavortis in arce 70
 Pingit et antiquam de terrae nomine litem.
 Bis sex caelestes medio Iove sedibus altis
 Augusta gravitate sedent. sua quemque deorum

ἐπισιοητόν, ἀνακουφίζεῖν, ἀραιεῖν. 8, 578 Spatium discrimina fallit. 651 fallunt sermonibus moram. 61) Purpura, πορφυροῦν χρώμα, πορφυρὰ ἐσθῆς. Quae s. Tyr. aenum, ἥτις αἰσθάνεται (βάφεται, χρωματίζεται) εἰς Τύριον λέβητα. 62) Tenuēs umbrae (texuntur illic) par. disc. = καὶ ἑλαφραί σκιαὶ (παρὰλλαχαὶ χρώματος) μικρᾶς διακρίσεως δηλ. αἱ παρὰλλαχαὶ τῶν χρωμάτων καὶ αἱ μεταβάσεις εἰς ἄλλα χρώματα τοιαῦται ἦσαν, ὥστε μόλις ἡδύνατό τις νὰ διακρίνῃ αὐτάς. 63) Solibus, τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. 64) Inficere, χρωματίζειν. 66) Lumina, οἱ ὀφθαλμοί. 67) Distant, διαφέρουσιν. 69) Vetus arg. ἀρχαία ὑπόθεσις, μῦθος. argū/mēntūm σπονδαῖος.

70—82. Ἡ Ἀθηνᾶ ζωγραφίζει εἰς τὸ ὕψωμα τὸν θρίαμβον κατὰ τοῦ Ποσειδῶνος περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν Ἀθηνῶν. 70) Cetr. in arce, ἐν τῇ πόλει τοῦ Κέκροπος. Scop. Mavortis, ὁ Ἄρειος πάγος κείμενος πλησίον τῆς ἀκροπόλεως, ἂλλ' ἀνακριβῶς ὁ ποιητῆς τίθησιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. 71) Antiquam lis. Ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν κατὰ τὴν παράδοσιν ἦρισαν περὶ τῆς ὀνομασίας καὶ τῆς κατοχῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Κέκροπος κτισθείσης νέας πόλεως. Ὁ Ζεὺς δ' ἀπεφάσισε νὰ δοθῇ τῇ πόλει τὸ ὄνομα ἐκείνης τῆς θεότητος, ἥτις ἤθελε παραγάγῃ τὸ ὠφελιμώτατον τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὁ μὲν Ποσειδῶν διὰ τῆς τριαίνης παρήγαγε πηγὴν θαλασσίου ὕδατος καὶ ἔκαμε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς ἵππος σύμβολον τοῦ πολέμου, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ἑλάναν σύμβολον εἰρήνης. Διὸ τὸ συμβούλιον τῶν θεῶν ἀπεράνθη ὑπὲρ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως (Ἀθῆνη). 72) Bis sex, δώδεκα θεοὶ ἀπετάλεσαν τὸ συμβούλιον ἢ Ἡρᾶ, Ἑστία, Ἀθηνᾶ, Δημήτηρ, Ἄρτεμις, Ἀφροδίτη, Ἄρης, Ἑρμῆς, Ζεὺς, Ποσειδῶν, Ἥφαιστος, Ἀπόλλων. 73) Sedent, δηλ. in iudiciūm=κάθονται εἰς συμβούλιον. 43, 4 consedere (in iudiciūm) duces. Πολλάκις τὸ sedere τίθεται ἀπολύτως σημαῖνον κάθῃσθαι ἐν συνεδρίῳ, δικαστηρίῳ, συνεδριάχειν. Ὅμοιως οἱ Ἕλληνες τῷ κάθῃσθαι χρῶνται. Ὁδ. π., 264. Δημ. πρὸς Λεπτ. 387, sua—facies, ὁ ἐνυπὼν χρῶ-

Inscribit facies, Iovis est regalis imago.
 Stare deum pelagi longoque ferire tridente
 Aspera saxa facit; medioque e vulnere saxi
 Exiluisse fretum; quo pigaore vindicet urbem.
 At sibi dat clipeum; dat acutae cuspidis hastam,
 Dat galeam capiti; defenditur aegide pectus:
 Percussamque sua simulat de cuspide terram
 Edere cum bacis fetum canentis olivae:
 Mirarique deos: operi victoria finis.
 Ut tamen exemplis intellegat aemula laudis,

κτῆρ περιγράφει (ἡ ἐξωτερικὴ μορφή) σημαίνει, ὅλοι ἐκαστὸν ἐκ τῶν θεῶν. Τοσοῦτον δηλ. ἀκριβοῦς ἦσαν οἱ χαρκτηῖρες ὥστε εὐκὺλος ἦτο ἡ ἀναγνώρισις ἐκαστοῦ τῶν θεῶν, ἂν καὶ δὲν ἦτο προσγεγραμμένον τὸ ὄνομα. 74) Iovis—imago, ὁ Ζεὺς παρίστατο ἐν τῇ εἰκόνι μετὰ τοῦ σκῆπτρου καὶ τῆς βασιλικῆς ἐνδυμασίας. 75) Deus pelagi, ὁ Ποσειδῶν. Stare, οἱ μὲν κρατὰ ἐκάθηντο, ὁ δὲ Ποσειδῶν ἵστατο ὡς κρινόμενος. Tridens, τριδούς, τρίαινα. Εἶνε ἴδιως ὄργανον μετὰ τριῶν ὀδόντων πρὸς τὸ καμακεύειν τοὺς ἰχθύας χρήσιμον. 1, 330 tricusptide telo. Παρὰ τῷ Ὀμήρῳ δὲ εἶνε ὅπλον συμβολικόν τῆς ἰσχύος τοῦ Ποσειδῶνος, δι' οὗ διεγείρει καὶ θαμβάζει τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Επομένως ὁ Ποσειδῶν λέγεται tridentifer 8, 696 καὶ tridentiger 11, 202. ἐννοσιγαιος, ἐνοσίγῳων. 76) Facit, πλάττει, παρίσχει 108. Vulnus, τραῦμα, χάσμα. 77) Fretum, πορθμός καὶ ἀντὶ τοῦ mare=θάλασσα. Ἀπολλεῖδ. πληγὰς τῇ τριτίνῃ κατὰ μέσῃν τὴν ἀκρόπολιν ἀνέφηνε θάλασσαν, ἣν νῦν Ἐρεχθίδαι καλοῦσι. Παρβ. στίχ. 71. Quo—urbem, δι' οὗ τεκμηρίου περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἀντιποιεῖται τὴν πόλιν=ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν πόλιν ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ προστασίαν. 78) At—dat, ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ δίδωσιν ἑαυτῇ, λαμβάνει τὰ ἐπόμενα ὅπλα, διότι ἦτο θεὰ τοῦ πολέμου dea bellica 2, 752. Clipeum, ἀσπίς περιφερὴς ἐκ χαλκοῦ ἀλλ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κοίλῃ. Acutae, 5, 9. 79) Aegide, ἡ αἰγίς ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι (O, 310) ἀσπίς τοῦ Διὸς ἦτο ὑπὲρ Ἡφαίστου κεχαλκευμένη ἣν ὁ Ζεὺς δίδωσι τῷ Ἀπόλλωνι καὶ Ἀθηνᾷ. Παρὰ τοῖς ὁστέρον δὲ ἦτο ἴδιον σκεπαστήριον ὅπλον τῆς Ἀθηνᾶς ἡ τῶν ὤμων περιβλήμα, συνηθέστερον δὲ θώραξ φωλιδωτὸς ἔχων ἐν τῇ μέσῳ τὴν ἀεραλὴν τῆς Μεδοῦσης. 80) Simulat ἀπεικάζει, ζωγραφίζει ἐν τῷ ὕψισματι. Hor: Ars. poet. 19 fortasse cupressum scis simulare; 81) Fetum ὀφλ. arborem, δένδρον μεστόν. Canens ol. πολιὰ λέγεται ἡ ἐλαία, ἐπεὶ δὲ τὰ φύλλα αὐτῆς ἔχουσιν ὑποπράσινον τὸ χρῶμα. 82) Victoria (est)—operi, ἡ νίκη ἡ ὑπὸ τῶν θεῶν τῇ Ἀθηνᾷ κριθεῖσα ἐτελείωσε τὴν μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα.

83—102. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ὕψισματος ἡ θεὰ ζωγραφίζει τὰς μετὰ μαρψώσεις, δι' ὧν οἱ θεοὶ ἐτιμώρησαν τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀλαζονείαν. 83) Ut—intel. ἵνα διὰ παραδειγματῶν κατανοήσῃ ἡ Ἀράχνη. Aemulus (ἐκ τοῦ aemulare πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀμιλλᾶσθαι) λέγεται καὶ ὁ σπουδαῖος νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τινα κατὰ

Quod pretium speret pro tam furialibus ausis,
 Quattuor in partes certamina quattuor addit 85
 Clara colore suo, brevibus distincta sigillis.
 Threïciam Rhodopen habet angulus unus et Haemon,
 Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
 Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
 Altera Pygmaeae fatum miserabile matris 90
 Pars habet. hanc Iuno victam certamine iussit
 Esse gruem populisque suis indicere bellum.
 Pinxit et Antigonem ausam contendere quondam
 Cum magni consorte Iovis, quam regia Iuno
 In volucrem vertit; nec profuit Ilion illi 95
 Laomedonve pater, sumptis quin candida pennis
 Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
 Qui superest solus, Cinyran habet angulus orbem;
 Isque gradus templi, natarum membra suarum,

τι, καὶ ὁ μισθὸν τινε, διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς ἀδυνατεῖ νὰ κατορθώσῃ. Ὅθεν σημαίνει καὶ τὸν ζηλωτὴν καὶ τὸν φθονερόν. 84) Pretium, ἀμοιβή, ποινή. 85) In—quat, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ὑφάσματος. Cert. ἀγῶνας ἀνθρώπων πρὸς τοὺς θεοὺς. 86) Sigillum, ὑποκοριστ. τοῦ signum=σημάτιον, ἐκτύπωμα. Distincta cer. hr. sig=ἀγῶνας διακρινομένους διὰ πρὸ μικροτέρων (ἀναλόγως τῆς ὑποθέσεως) εἰκόνων. 87) Rhodopen, Ῥοδόπη ἡτο θυγάτηρ τοῦ Πόντου καὶ τῆς θαλάσσης, γυνὴ δὲ τοῦ Αἰῆμου ἢ Αἰμόνος βασιλέως τῆς Θράκης, λέγεται δὲ ὅτι οὗτοι μετεμορφώθησαν εἰς τὰ δρυῖνυμα ὄρη, διότι ἤθελον νὰ ὀνομάζωνται ὁ μὲν Ζεὺς, ἡ δὲ Ἥρα. Ῥοδόπη δὲ εἶνε ὄρος τῆς Θράκης ἀποτελοῦν συνέχειαν τοῦ Αἰῆμου, τοῦ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινομένου καὶ χωρίζοντος τὴν Θράκην ἀπὸ τῆς Μοισίας. Ang. unus, ἡ μία πλευρὰ τοῦ ὑφάσματος. 90) Alt. pars, τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ὑφάσματος παρουσιάζει τὴν μεταμόρφωσιν εἰς γέρανον τῆς Γεράνης, ἐπαιρομένης ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ καταφρονούσης τὰς θεάς. Ἡ δὲ Γεράνη ἡτο βασίλισσα τῶν Πυγμαίων (πυγμή) ἔθνους τῆς Ἀφρικῆς μικροῦ ἀναστήματος ἀεὶ πολεμοῦντων κατὰ τῶν γερανῶν, ὅτε οὗτοι ἐφέροντο ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς. 92) Indicere bellum alicui, ἐπαγγέλλειν, κηρύσσειν πόλεμον. 93) Ant. Ἡ Ἀντιγόνη θυγάτηρ τοῦ Λαομέδοντος βασιλέως τῆς Τροίας ἐπαιρομένη ἐπὶ τῷ κάλλει μετεμορφώθη ὑπὸ τῆς Ἥρας εἰς πελαργόν. 95) Nec pro. quin pl. οὐδὲ ὥφειλεν ὥστε νὰ μὴ ἐπικροτήσῃ πρὸς ἐπιδοκιμασίαν ἑαυτῆς. 98) Qui,—ang. ἡ γωνία τοῦ ὑφάσματος ἣτις μόνη superest ὑπολείπεται habet περιετῆ. Cinyram, Κινύρας βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων. Orbem, ὄρσαν, στερομένην. Τοῦτου τὰς θυγατέρας μετεμορφώσαν ἡ Ἥρα εἰς βάθρα τοῦ

Amplectens saxoque iacens lacrimare videtur. 100

Circuit extremas oleis pacalibus oras.

Is modus est, operisque sua facit arbore finem.

Maeonis clusam designat imagine tauri

Europam : verum taurum, freta vera putares :

Ipsa videbatur terras spectare relictas 105

Et comites clamare suas, tactumque vereri

Assilientis aquae timidasque reducere plantas.

Fecit et Asterien aquila luctante teneri :

Fecit olorinis Ledam recubare sub alis :

Addidit, ut Satyri celatus imagine pulchram 110

Iuppiter implevit gemino Nycteïda fetu,

Amphitryon fuerit, cum te, Tirynthia, cepit,

Aureus ut Danaën, Asopida luserit ignis,

101) Circuit—oras, ἡ Ἀθηνᾶ περιβάλλει (περικλωνοῦσι) τὰς ἐσχάτας προφερίας (ἄρκους) τοῦ ὄφραματος διὰ κλάδων εἰρηνικῆς ἐλαίας. Pacalis = εἰρηνικός. Ἀπαντᾷ μόνον παρ' Ὀβιδίῳ ἡ λέξις. Ἡ δὲ ἐλαία εἶνε σύμβολον τῆς εἰρήνης.

103—128. Ἡ Ἀράχνη ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ Διὸς ἐργάζεται ἐπὶ τοῦ ὄφραματος τὰς τῶν θεῶν αἰσχρότητας. 103) Maeonis, ἡ Ἀράχνη στίχ. 5. designat, παριστᾷ διὰ τοῦ ζωγραφήματος. Im. tauri, λαβὼν μορφήν ταύρου. Εὐρώπῃ δὲ εἶνε θυγάτηρ τοῦ Φοίνικος ἢ τοῦ Ἀγήνορος καὶ Τηλεφάσσης. Ταύτην ὁ Ζεὺς ἀγαπήσας καὶ μεταμορφωθείς εἰς ταῦρον ἔφερεν εἰς τὴν Κρήτην, ἐνθα ὕστερον ὕπανδρευθεῖσα μετὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ἀστυνοῦ ἐγέννησε τὸν Μίνωα, Σαρπηδόνα, καὶ Ραδάμανθυον. Τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην διηγέεται ὁ Ὀβιδίος (βιβλ. 2, στίχ. 833—875). Putares 23 στίχ. 106) Clamare = πομπῇ vocare = ἐξ ὀνόματος καλεῖν τινα. 2, 443. 3, 244. 5, 398. 6, 525.

108) Fecit στίχ. 76. Ἡ δὲ Ἀστερία ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κοῖου καὶ τῆς Φοιβῆς μίᾳ τῶν Τιτανίδων. Ἀποφύγουσα δὲ τὸν Δία εἰς ἀστὸν μεταβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν μεταμορφωθείσα εἰς ὄρυγα. 109) Ledam, ἡ Λήδα ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θεστίου καὶ τῆς Λαοφόντης συζύγου τοῦ Τυνδαρέως βασιλέως τῆς Σπάρτης. Ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς μεταμορφωθείς εἰς κύκνον ἐγέννησε τὸν Κάστορα καὶ Πολυδεύκην (Δίωσκουροι). 111) Ἡ Ἀντιόπη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Νυκτεῖως, διὸ λέγεται Nycteïs. Ἐκ ταύτης ὁ Ζεὺς ὑπὸ μορφήν Σατύρου ἐγέννησε τὸν Ζῆθον καὶ Ἀμφίονα. 112) Οὕτω σύνταξεν addidit Arachne ut (Iuppiter) fuerit Amp. cum cepit = προσέθηκεν ἐν τῷ ζωγραφῆματι τοῦ ὄφραματος ἡ Ἀράχνη ὅτι ὁ Ζεὺς ἐγένετο Ἀμφιτρίων ὅτε. Ὁ Ζεὺς ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἀμφιτρίωνος συζύγου τῆς Ἀλκμήνης ὑπεισελθὼν ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἡρακλέα. Tirynthia λέγεται ἡ Ἀλκμήνη, ἐνεκα τοῦ αὐτῆς συζύγου Ἀμφιτρίωνος βασιλέως τῆς ἐν Ἀργολίδι Τίρυνθος. 113) Οὕτω σύνταξεν addidit ut Jupiter aureus

Mnemosynem pastor, varius Deoïda serpens.
 Te quoque mutatum torvo, Neptune, iuvenco 115
 Virgine in Aeolia posuit. tu visus Enipeus
 Gignis Aloïdas, aries Bisaltida fallis;
 Et te flava comas frugum mitissima mater
 Sensit equum, sensit volucrem crinita colubris
 Mater equi volucris, sensit delphina Melantho. 120
 Omnibus his faciemque suam faciemque locorum
 Reddidit. est illic agrestis imagine Phoebus,
 Utque modo accipitris pennas, modo terga leonis
 Gesserit, ut pastor Macareïda luserit Issen:
 Liber ut Erigonen falsa deceperit uva, 125

fuerit cum cepit Danaën. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Ζεὺς μεταμορφωθείς εἰς χρυσὴν βροχὴν (aureus) συνῆλθε μετὰ τῆς Δανάης 4, 611. 5, 1—5. Asopis, Ἰδῖς, τὴν Αἰγυπτίαν θυγατέρα τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ ὁ Ζεὺς ὑπὸ μορφὴν πυρὸς ἀγαπήσας μετέφερεν ἐπὶ τῆς νήσου Αἰγίνης, ἔνθα ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Αἰακὸν. 7, 474, 616. Mnemosynen, 5, 268. Deois, εἶνε ἡ Περσεφόνη θυγάτηρ τῆς Δήμητρος. 115) Mut. tor. iuv. μεταμορφωθέντα εἰς ταῦρον ἀγριωπόν. Τὸ mutari μετ' ἀφ' αὐτοῦ. καὶ μετ' αὐτ. ἐμπροσθ. συντάσσεται 4, 397. 9, 81. 11, 742. Aeolia virgo, εἶνε ἡ Κανὰκη ἡ θυγάτηρ τοῦ Αἰόλου καὶ τῆς Ἑνάρετης, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ Ποσειδῶν μεταμορφωθείς εἰς ταῦρον ἐγέννησε πέντε παῖδας. 117) Aloïdas, ὁ Ποσειδῶν ὑπὸ μορφὴν τοῦ Ἑνιπέως ποταμοῦ τῆς Θεσσαλίας ἐγέννησεν ἐκ τῆς Ἰφιμεδίας συζύγου τοῦ Γίγαντος Ἀλκίως τοὺς Ἀλωεΐδας, τὸν Ὠτὸν καὶ Ἐπιόλτην. Bisaltida, τὴν Θεοφάνην τὴν θυγατέρα τοῦ Βισάλτου ἐκ Θράκης, ἐξ ἧς ὁ Ποσειδῶν ὑπὸ μορφὴν κριοῦ (aries) ἐγέννησε τὸν Χρυσόμαλλον. 118) Fr. mit. mater, ἡ Δημήτηρ 5, 340, 437. 119) Et te sensit, καὶ σὲ, ὦ Ποσειδῶν, ἡσθάνθη ἵππον. Ἡ Δημήτηρ ἀποφύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαβε μορφὴν ἵππου. Ἀλλ' ὁ Ποσειδῶν καὶ αὐτὸς εἰς ἵππον μεταμορφωθείς συνῆλθε μετ' αὐτῆς. Sensit δηλ. te (Neptunum) volucrem, ἡσθάνθη σὲ τὸν Ποσειδῶνα ὡς πτηνόν. Crin. vol, εἶνε ἡ Μέδουσα (4, 783), ἐξ ἧς ὁ Ποσειδῶν ὑπὸ μορφὴν πτηνοῦ ἐγέννησε τὸν Πήγασον. 120) Ἡ Μελανθὼ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Δευκαλίωνος. 121) Faciem suam, καὶ τὴν μορφὴν, ὑπ' ἣν τὰς γυναῖκας ἠπάτα. 122) Reddidit, ἡ Ἀράχνη. Im. agrestis, ἐν μορφῇ χωρικοῦ, ποιμένος. Phoebus, ὁ Ἀπόλλων φρονέουσα τοὺς Κύκλωπας κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Διὸς γὰ ὕπηρετῇ ὡς θνητὸς παρ' Ἀδμήτῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Θεσσαλίας βάσκειν τὰς ἀγέλας αὐτοῦ (agrestis) ἐπὶ ἐννέα μῆνας, ὅτε ἔσχε καὶ τοῦπους τοὺς ἔρωτας. 124) Issen, τὴν Ἰσσην τὴν τοῦ Μακαρέως θυγατέρα, μεθ' ἧς ὁ Ἀπόλλων ὑπὸ μορφὴν ποιμένος συνευρέθη. 125) Ἡ σύνταξις οὕτω est illic ut liber, ὑπάρχει ἐκεῖ ἐν τῷ ὑφάσματι πῶς ὁ Διόνυσος. Erigonen, ἡ Πριγόνη θυγάτηρ τοῦ Ἰκαρίου ὑποδεδυμένη εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν τὸν Διόνυσον καὶ ἀγαπηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ μεταμορφωθέντος εἰς ἀταφύλην

Ut Saturnus equo geminum Chirona creavit.
 Ultima pars telae tenui circumdata limbo
 Nexilibus flores hederis habet intertextos.
 Non illud Pallas, non illud carpere Livor
 Possit opus. doluit successu flava virago, 130
 Et rupit pictas, caelestia crimina, vestes.
 Utque Cytoriaco radium de monte tenebat,
 Ter quater Idmoniae frontem percussit Arachnes.
 Non tulit infelix. laqueoque animosa ligavit
 Guttura. pendentem Pallas miserata levavit, 135
 Atque ita 'vive quidem, pende tamen, improba,' dixit
 'Lexque eadem poenae, ne sis secura futuri,
 Dicta tuo generi serisque nepotibus esto'
 [Post ea discedens sucis Hecateïdos herbae]
 Sparsit et extemplo tristi medicamine. tactae 140
 Defluxere comae, cum quis et naris et aures,
 Fitque caput minimum, toto quoque corpore parva est;
 In latere exiles digiti pro cruribus haerent,
 Cetera venter habet: de quo tamen illa remittit
 Stamen, et antiquas exercet aranea telas. 145

(falsa uva) ἐγέννησεν τὸν Στάφυλον. 126) Chirona, τὸν Χείρωνα ἐγέννησεν ὁ Κρόνος ἐκ τῆς Φιλύρας ὑπὸ μορφήν ἵππου· διὸ ὁ Χείρων λέγεται geminus equo εἰκονιζόμενος ὡς Κένταυρος ἔχων σῶμα ἀνδρὸς καὶ ἵππου. 128) Ὁ πέμπτος ποῦς εἶναι σπονδαῖος. 129) Carpere, σκώπτειν, ἀπ' φαυλίζειν. Livor, φθόνος, ζηλοτυπία. Εἶναι δὲ προσωποποιήσις ὡς 2, 760 Invidia. 130) Virago καὶ virgo λέγεται ἡ ἀνδρῶσα ἡλικία τῶν γυναικῶν, ἵδιαι δὲ virago εἶναι ἐπικλησις τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἀρτέμιδος ὡς παρθένων ἀρρενωπῶν. 131) Pictas rapit, διέρρηξε τὸν ἱστόν, ἐν ᾧ ἦσαν ἐξυφασμένα τὰ τῶν θεῶν αἵσχη. 132) Cylorus, ὅρος Παφλαγονίας ἐπισημον διὰ τὴν πύξον, ἐξ ἧς κατεσκευάζετο αὐλός, κτεῖς, στρόμβος. 133) Idmoniae 8 στιχ. 137) Ne—futuri, ἵνα μὴ ἡ ἄφροντις τοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ εἰς τὸ μέλλον λυπησάι. 139) Herba Hec, γλῶη μαγικῇ. Ἡ δὲ Ἑκάτη 7, 194, 74 ἦτο θεὰ τῆς μαγικῆς. 140) Medicamen, λέγεται πᾶς γυμὸς μαγικὸς, δι' οὗ βλάπτεται τι. 2, 122. 7, 116.

146—312. Ἡ Νιδόβη ἡ τοῦ Ταντάλου θυγάτηρ βασιλέως τῆς Αὐδίας καὶ σύζυγος τοῦ Ἀμφίονος βασιλέως τῶν Θηβῶν ἐγέννησεν ἐξ υἱοῦς καὶ ἐξ θυγατέρας (ὁ ἀριθμὸς τούτων ὑπὸ διαφόρων διαφόρων παραδίδεται). Ἐπαι-

Lydia tota fremit, Phrygiaeque per oppida facti
 Rumor it et magnum sermonibus occupat orbem.
 Ante suos Niobe thalamos cognoverat illam,
 Tum cum Maeoniam virgo Sipylumque colebat :
 Nec tamen admonita est poena popularis Arachnes 150
 Cedere caelitibus, verbisque minoribus uti.
 Multa dabant animos, sed enim nec coniugis artes
 Nec genus amborum magnique potentia regni
 Sic placuere illi, quamvis ea cuncta placerent,
 Ut sua progenies. et felicissima matrum 155
 Dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset.

παρὰ βλήθη ἡ πρὸς τὴν Ἀητώ γεννήσασαν μόνον τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀρτεμιν τοσοῦτον ταύτην κατεφρόνησεν ὥστε καὶ τὰς Θηβαίδας τελοῦσας θυσίαν αὐτῇ κατ' ἐπιταγὴν τῆς Μαντοῦς ἐκώλυσε. Τότε οἱ μὲν υἱοὶ ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, αἱ δὲ θυγατέρες ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτὴ δὲ ἡ Νιόβη ἐξ ὑπερβολικῆς λύπης παγώσασα μετεβλήθη εἰς λίθον, ὅστις ἐκ Θηβῶν εἰς Σίφυλον ἀρπαγεί· ἵσταται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦτου τοῦ ὄρους δακρύων. 146) Lydia, ἡ Λυδία, ἐνθα ταῦτα συνέβησαν. Fremere λέγεται περὶ ἱππων, λεόντων, περὶ τῶν θασυδῶν ὁρέων, περὶ τῶν κυμάτων καὶ περὶ τοῦ θορύβου τοῦ ἐγειρομένου ἐκ πένθους, ὡς ἐνταῦθα καὶ Birg. Αἰν. 4, 668 femineo ululata tecta fremunt. Μετιφορικῶς λέγεται καὶ τὸ βρέμειν παρ' Ἑλλήσιν ἐπὶ δυσαρρεστήσεως, ἀγανακτήσεως, μανίας, ὀργῆς ἢ ἐπιθυμίας πρὸς πόλεμον. Πινδ. Ὀλ. 6, 55 ἄφροντον βρέμει. Facti, τῆς μεταμορφώσεως τῆς Ἀράχνης. 148) Ante thal., πρὸ τοῦ γάμου τῆς. Thalamos, ὡς καὶ παρ' Ἑλλήσιν θάλαμος=γάμος. Illam, τὴν Ἀράχνην. 149) Maeoniam 103. Sipylus, ὄρος καὶ πόλις Λυδίας. 151) Verbis minoribus utor=χρῶμαι λόγοις μικροτέροις=γίνομαι μετριώτερος εἰς τὰς ἐκφράσεις μου· τὸ ἀντιθέτον τοῦτου εἶνε magna loquor. 152) animos, ὑπερφάνειαν. 5, 184 artes conjugis, ἡ δεξιότης τοῦ συζύγου. Τῆς Ἀντιόπης καὶ τοῦ Διὸς διδυμοὶ υἱοὶ ἦσαν ὁ Ζῆθος καὶ ὁ Ἀμφίων ὁ τῆς Νιόβης σύζυγος· τούτων ὁ μὲν Ζῆθος ἐγένετο δυνατός, σκληρὸς ποιμὴν καὶ κυνηγός, ὁ δὲ Ἀμφίων φίλος τῶν ἁσμάτων. Οὗτοι ἤρπασαν τὴν βασιλείαν τοῦ Λύκου βασιλέως τῶν Θηβῶν καὶ περιτείχισαν τὴν κάτω πόλιν, ὅτε, ἐνῶ ὁ Ζῆθος διὰ τῆς ὑπερμεγέθους αὐτοῦ δυνάμεως καὶ μετὰ μεγάλου κόπου ἐπισώρευε λίθον ἐπὶ λίθου, ὁ Ἀμφίων ἐκίνει αὐτοὺς διὰ τῆς κιθάρης ἄνευ κόπου, ὥστε οἱ λίθοι καλῶς καὶ τεχνικῶς ἐνηρμόζοντο ἀφ' ἐαυτῶν καὶ ἀπετέλουν ἀλόγον τεύχος. 153) Genus amb., ὁ Ἀμφίων καὶ ὁ Τάνταλος ὁ τῆς Νιόβης πατὴρ ἦσαν τέκνα τοῦ Διός. 156) Si=fulsset, δηλ. felicissima matrum=ἂν δὲν ᾔθελεν ἐπαρθεῖ ὅτι εἶνε εὐτυχιστάτη

Nam sala Tiresia venturi praescia Manto
 Per medias fuerat, divino concita motu,
 Vaticinata vias. Ismenides, ite frequentes
 Et date Latonae Latonigenisque duobus 160
 Cum prece tura pia, lauroque innectite crinem :
 Ore meo Latona iubet. paretur, et omnes
 Thebaïdes iussis sua tempora frondibus ornant,
 Turaque dant sanctis et verba precantia flammis.
 Ecce venit comitum Niobe celeberrima turba, 165
 Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro
 Et, quantum ira sinit, formosa movensque decoro
 Cum capite innissos umerum per utrumque capillos.
 Constitit : utque oculos circumtulit alta superbos,
 'Quis furor, auditos' inquit 'praeponere visis 170
 Caelestes ? aut cur colitur Latona per aras,
 Numen adhuc sine ture meum est ? mihi Tantalus auctor,
 Cui licuit soli superiorum tangere mensas.
 Pleïadum soror est genetrix mea. maximus Atlas
 Est avus, aetherium qui fert cervicibus axem : 175
 Iuppiter alter avus. socero quoque gloriior illo.

159) Ismenides, 163 Thebaïdes. Ἰσμενίδες δὲ καλοῦνται οἱ Θηβαῖ-
 δες ἀπὸ τοῦ Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ ῥέοντος πλησίον τῶν Θηβῶν. 160) La-
 tona, Ἀητώ ἡτο θυγάτηρ τοῦ Τιτῆως Κοίου καὶ τῆς Φοίβης. Ἐκ ταύ-
 τῆς ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὸν Ἀπὸλλωνα καὶ τὴν Ἀρτέμιδα. 161) Lauro, ἡ
 θαύρη ἡτο ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. 165) Celeb.=stipata=συνοδευομένη.
 Αἱ διακεκρυμμένοι γυναῖκες τῆς ἀρχιτέττος ἐξήρχοντο πάντοτε μετ' ἁ-
 κολουθίας μιᾶς ἢ πολλῶν ὑπηρετριῶν. 167) Movens, σείουσα. Ἐδήλου
 δὲ τοῦτο ἀγανάκτησιν καὶ ὀργήν. 179) Iuppiter terrificam capitis
 concussit terque quaterque caesariem. 170) Auditos=caelestus=
 ποία μανία νὰ προτιμάτε τοὺς θεοὺς (τὴν Ἀητώ) οὐς δὲν γνωρίζετε
 εἰμὶ ἐξ ἀκοῆς καὶ παραδόσεως (auditos) τῶν visis caelestibus τῶν
 θεῶν οὓς βλέπετε (ἐμὲ τὴν Νιόβην). 173) Sup. tang. mensas, παρακά-
 θησθαι εἰς τὴν τράπεζαν τῶν θεῶν, γενέσθαι σύνδεικνον τοῖς θεοῖς.
 Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Τάνταλος ὁ τοῦ Διὸς υἱός, βασιλεὺς δὲ τῆς Φρυ-
 γίας τοσοῦτον ἡγαπήθη ὑπὸ τοῦ Διὸς ὥστε καὶ σύνδεικνος αὐτοῦ ἐγέν-
 ητο. Hor. 1, 28, 7 occidit et Tantalus conviva decorum. 174) Ὁ
 Ὀβείδιος ἀκολούθει τὴν παράδοσιν καθ' ἣν ἡ Διώνη ἡτο θυγάτηρ τοῦ
 Ἀτλαντοῦ, ἐπομένως ἀδελφὴ τῶν Πλειάδων καὶ μήτηρ τῆς Νιόβης.
 176) Socero, ὁ Ζεὺς ἡτο πατὴρ τοῦ Ἀμείωνος συζύγου τῆς Νιόβης.

Me gentes metuunt Phrygiae, me regia Cadmi
 Sub domina est, fidibusque mei commissa mariti
 Moenia cum populis a meque viroque reguntur.
 In quamcumque domus adverti lumina partem, 180
 Immensae spectantur opes: accedit eodem
 Digna dea facies. huc natas adice septem
 Et totidem iuvenes, et mox generosque nurusque.
 Quaerite nunc, habeat quam nostra superbia causam,
 Nescio quoque audete satam Titanida Coeo 185
 Latonam praeferre mihi, cui maxima quondam
 Exiguam sedem pariturae terra negavit.
 Nec caelo nec humo nec aquis dea vestra recepta est.
 Exsul erat mundi, donec miserata vagantem
 "Hospita tu terris erras, ego" dixit "in undis," 190
 Instabilemque locum Delos dedit. illa duorum
 Facta parens: uteri pars haec est septima nostri.
 Sum felix: quis enim neget hoc? felixque manebo.
 Hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
 Maior sum, quam cui possit Fortuna nocere; 195
 Multaque ut eripiat, multo mihi plura relinquet.
 Excessere metum mea iam bona, fingite demi
 Huic aliquid populo natorum posse meorum,

Juppiter, ὁ Τάνταλος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς. "Ὅθεν ἡ Νιόβη τὸν Ἀμφιάκω
 καὶ πάππον καὶ πενθερὸν εἶχε. 178) Fidibus 152 στίχ. 185) Nescio=
 nescio quo modo. 186) Latonam, ἡ Ἀητώ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τιτάνω
 Κοίου καὶ τῆς Φοίβης, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἀρτέμιδα καὶ Ἀπόλ-
 λωνα. Καταδιωκομένη δὲ ὑπὸ τῆς Ζηλοτύπου Ἦρας ἐγγυρᾷ ἐκί-
 ούσα καὶ μὴ εὐρίσκουσα μέρος ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν γεννήσῃ, ἀπὸ ἐπλανήθη
 πολλὸν χρόνον, ἔρχασε τέλος ἐπὶ τῆς Δήλου, ἣν τότε πρῶτον ἔκαμε νῆα
 ἀναφανῇ ὁ Ποσειδῶν. Maxima—exiguam, ἀντίθεσις λέξεων. 190) Ego
 δηλ. εγώ=ἐγὼ πλανῶμαι ἐπὶ τῶν κυμάτων. Πρὸ τούτου τοῦ χρόνου
 λέγεται ὅτι ἡ Δήλος ἐπέπλεεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. 191) Illa, ἡ Δήλος
 ἐγένετο μῆτηρ δύο τέκνων, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. 192)
 prima, ἐπὶ τὰ θυγατέρας καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς εἶχεν ἡ Νιόβη. 194) Coria, ἡ δὲ
 natorum, τὸ πλῆθος τῶν τέκνων. 196) Ut, ἔχει ὑποθετ. σημασίαν=ἵνα
 μεν, ἔστω ὅτι ἡ τύχη ἤθελε ἀρπάσῃ. 197) Ego—bona, ἡ ἐμὴ ἡδυσ-
 τυχία τόσῳ μεγάλῃ εἶνε ὥστε δένφοβοῦμαι νὰ γίνω δυστυχής. 198) Po-
 pulus, καὶ turba Latonae εἶνε σιρωνικὴ ἀντίθεσις.

Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum,
 Latonae turbam : qua quantum distat ab orba ? 200
 Ite, satis, propere ite sacri est, laurumque capillis
 Ponite.' deponunt, infectaque sacra relinquunt,
 Quodque licet, tacito venerantur murmure numen
 Indignata dea est, summoque in vertice Cynthi
 Talibus est dictis gemina cum prole locuta : 205
 'En ego vestra parens, vobis animosa creatis,
 Et, nisi Iunoni, nulli cessura dearum,
 An dea sim, dubitor. perque omnia saecula cultis
 Arceor, o nati nisi vos succurritis, aris.
 Nec dolor hic solus : diro convicia facto 210
 Tantalus adiecit, vosque est postponere natis
 Ansa suis, et me, quod in ipsam reccidat, orbam
 Dixit, et exhibuit linguam scelerata paternam.'
 Adiectura preces erat his Latona relatis :
 'Desine!' Phoebus ait 'poenae mora longa querella est.' 215
 Dixit idem Phoebe. celerique per aëra lapsu
 Contigerant tecti Cadmeïda nubibus arcem.

200) Qua δηλ. turba, δι' οὗ πλήθους ὑπόσαν διαφέρει ab orba ἀπὸ ὁραμένην τέκνων—διὰ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ δύο τέκνων αὕτη ἡ Λητώ ὀλίγον διαφέρει ἀτέκνου γυναικός. 201) Ἄλλοι ἄλλως παραδίδουσι τὸν στίχον τοῦτον. ἡμεῖς δὲ παρεδέχθημεν ταύτην τὴν γραφὴν, ἣν προκρίνει ὁ Haupt. Τὸ ἀσύνδετον δὲ ταχύτητα μετ' ἀγανακτήσεως δηλοῖ. Laurum, 151, 163 στίχ. 202) Ponite ἀντὶ deponite ἀπόθεσθε. 203) Quodque licet—καὶ ὃ ἔξεστιν. Tac. murm, ἡσύχω φωνῇ. Numen δηλ. Latonae, τὴν τῆς Λητοῦς θεότητα. 204) Indignata, ἀπηξίωσεν. Κύνθος δὲ εἶνα ὅρος τῆς Δήλου, ἐξ οὗ Cynthius ὁ Ἀπόλλων καὶ Cynthia ἡ Ἀρτέμις ὡς γεννηθέντες ἐνταῦθα. 205) Gem. prole, τῷ διττῷ γόνῳ, τῇ Ἀρτέμιδι καὶ Ἀπόλλωνι. 206) Vobis—creatis, μέγα φρονούσα ἐπὶ τῷ τεκεῖν ὑμᾶς. 208) Dub—an, ἀμφιβάλλομαι, ἀμφισβητήσιμος γίγνομαι, ἂν εἶμαι θεά. Ἡ Νιόβη δὲν ὠμίλησε μὲν κατηγορηματικῶς περὶ τῆς θεότητος τῆς Λητοῦς, ἀλλ' (170—185) ὑπεδήλωσε τοῦτο. 209) Arceor cultis aris, ἀποκλείομαι τῶν τιμωμένων βωμῶν. 211) Tantalus, ἡ Νιόβη θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου. 212) Reccidat (re-cado) ποιητικῶς ἀντὶ recidat—εἴθε νὰ ἐπιπέσῃ τοῦτο (τὸ ἀτέκνον) κατ' αὐτῆς. 213) Exh—paternam, παρὲς πατρικὴν γλῶσσαν. Ὁ Τάνταλος ὁ πατὴρ τῆς Νιόβης ἡμάρτησε πρὸς τοὺς θεοὺς κοινοποιήσας τοῖς ἀνθρώποις τὰ μυστήρια αὐτῶν. 216) Phoebe, ἡ Ἀρτέμις.

Planus erat lateque patens prope moenia campus,
 Assiduus pulsatus equis, ubi turba rotarum
 Duraque mollierat subiectas ungula glaebas. 220
 Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
 Conscendunt in equos, Tyrioque rubentia suco
 Terga premunt, auroque graves moderantur habenas.
 E quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
 Prima suae fuerat, dum certum flectit in orbem 225
 Quadrupedis cursus, spumantiaque ora coercet,
 'Ei mihi!' conclamat, medioque in pectore fixa
 Tela gerit, frenisque manu moriente remissis
 In latus a dextro paulatim defluit armo. \
 Proximus, audito sonitu per inane pharetræ, 230
 Frena dabat Sipylus: veluti cum praescius imbris
 Nube fugit visa, pendentiaque undique rector
 Carbasa deducit, ne qua levis effluat aura.
 Frena dabat: dantem non evitabile telum
 Consequitur, summaque tremens cervice sagitta 235
 Haesit, et extabat nudum de gutture ferrum.
 Ille, ut erat, pronus per colla admissa iubasque
 Volvitur, et calido tellurem sanguine foedat.
 Phaedimus infelix et aviti nominis heres

219) Assiduus ἀντὶ assidue. Τὰ χρονικά ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἐπιρρήματα πολλάκις. 222) Tyrio suco, Τυρία πορφύρα 61 στίχ. 225) Orbis certus, λέγεται ὁ ὁρισμένος κύκλος ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ. 228) Frenis — remissis, χαλάσας τὰς ἡνίας ἀπονήσκουσα χειρὶ. 229) Defluit, κατέρρευσε. Τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἡρέμα καὶ βραδεῖαν πτώσιν τοῦ ἀπονήσκοντος. 230) Proximus, πλησίον δὲ τοῦ Ἰσμηνοῦ. Inane, κενόν, ἀήρ. Pharetræ, τοῦ Ἀπόλλωνος θηλ. 231) Frena do ἢ remitto, δίδωμι, χαλῶ, ἀνίημι τὸν χαλινόν. 232) Rector θηλ. navis, κυβερνήτης πλοίου. pend—deducit, καὶ τὰ ἱστία πάντοθεν ἀπλωρημένα ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀνοίγει. 233) Qua θηλ. parte=δηλουθέν=ἐκ τινος μέρους. Carbasa δε, ἡ κάρπασος εἶνε εἶδος λεπτοῦ λίνου τῆς Ταρρακενσιᾶς καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ πεποιημένα ἱμάτια, ἱστία. 234) Dantem, δι.λ. frena. 237) Pronus, πρηνής. Εἰς τὸ ταχὺ κυνήγιον οἱ κυνήγοι οἱ ἐφιπποι ἐφρόντιζον νὰ κεῖνται πρηνεῖς ἐπὶ τῶν ἵππων. Colla admissa=admissi=inclinati equi=ἀνὰ τὸν τράχηλον ἵππου κεντωμένου διὰ πτερνιστήρος, ταχέως τρέχοντος. Admitto equum, ἀνίημι τὸν ἵππον, ἐὼς αὐτὸν τρέχειν.

Tantalus, ut solito finem inposuere labori, 240
 Transierant ad opus nitidae iuvenale palaestrae :
 Et iam contulerant arto luctantia nexu
 Pectora pectoribus, cum tento concita nervo,
 Sicut erant iuncti, traiecit utrumque sagitta.
 Ingemuere simul, simul incurvata dolore 245
 Membra solo posuere ; simul suprema iacentes
 Lumina versarunt, animam simul exhalant.
 Aspieit Alphenor, laniataque pectora plangens
 Advolat, ut gelidos complexibus allevet artus,
 Inque pio cadit officio ; nam Delius illi 250
 Intima fatifero rupit praecordia ferro.
 Quod simul eductum, pars est pulmonis in hamis
 Eruta, cumque anima cruor est effusus in auras.
 At non intonsum simplex Damasichthona vulnus
 Afficit. ictus erat, qua crus esse incipit, et qua 255
 Molliia nervosus facit internodia poples.
 Dumque manu temptat trahere exitiabile telum,
 Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
 Expulit hanc sanguis, seque eiaculatus in altum
 Emicat, et longe terebrata prosilit aura. 260

240) Labori, τῷ πόνῳ τῆς ἱππασίας. 241) Nitidae pal., παλαιστράς καθαράς. Θεόκρ. 2, 51 λιπαράς παλαιστράς. Τὸ ἐπίθ. Nitidae ὁ ποιητὴς ἀποδίδει εἰς τὸ palaestrae, ἐνῶ ἀρμόζει εἰς τὸ ἔλαστον δι' οὗ ἡλείφοντο οἱ ἀγωνιζόμενοι· διὰ τὰ εἶνε εὐλύγιστοι. 242) Contulerant, συνῆψαν. 246) Sup. lum. versarunt, ἐστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τελευταία ἦτο αὐτῇ ἡ στροφή. 7, 579 Lassa versantes supremo lumina motu. 247) Ὁ πέμπτος ποῦς εἶνε σπονδεῖος. 248) Laniata=ita plangens ut lanientur. 250) Delius 191, 204 στίχ. 252) Simul=simul ac=ἀμὺ ὡς. 254) Ἡ ἀρνήσις ποῦ ἀναφέρεται εἰς τὸ simplex=οὐχὶ ἀπλοῦν. Intonsum, ἀερσεκόμεν. Ἀλλαγὴ εὐρηται intonsum comas. Οἱ παῖδες κατ' ἔθος ἔφερον τὴν κόμην μέχρι τῆς εἰς γάμον ἡλικίας. 258) Tenus pennis, μέχρι τῶν πτερύγων. Οἱ οἷστοι πρὸς τὰ ἄνω εἶχον πτέρυγας ἵνα ταχύτερον εἰς τὸν αἴρα φέρονται. 259) Hanc, δηλ. sagittam. Ὅρα δὲ τὴν ἀφρονίαν τῶν ἐκράσεων αἰτίνας δηλοῦσι ἐκάστῳ μίαν νέαν ἰδέαν, sanguis se ejaculatur, in altum emicat, longe prosilit, terebrat auram. 260) Terebrare auram, τιτραίνειν, τρυπᾶν τὴν αἶσαν. 4, 424 ietibus aëra

Ultimus Ilioneus non profectura precando
 Bracchia sustulerat, 'di' que 'o communiter omnes,'
 Dixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
 'Parcite!' motus erat, cum iam revocabile telum
 Non fuit, arcitenens. minimo tamen occidit ille 265
 Vulnere, non alte percusso corde sagitta.
 Fama mali populiue dolor lacrimaeque suorum
 Tam subitae matrem certam fecere ruinae
 Mirantem potuisse, irascentemque quod ausi
 Hoc essent, superi quod tantum iuris haberent. 270
 Nam pater Amphion ferro per pectus adacto
 Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
 Heu quantum hacc Niobe Niobe distabat ab illa,
 Quae modo Latois populum summoſerat aris
 Et mediam tulerat gressus resupina per urbem, 275
 Invidiosa suis; at nunc miseranda vel hosti.
 Corporibus gelidis incumbit, et ordine nullo
 Oscula dispensat natos suprema per omnes.
 A quibus ad caelum liventia bracchia tollens
 'Pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore, 280
 [Pascere' ait, 'satiague meo tua pectora luctu:']
 Corque ferum satia! dixit 'per funera septem

261) Precando, πρὸς ἱκεσίαν. 263) Ignarus—rogandos, ἀγνοῶν ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπικαλεσθῇ θεοὺς τοὺς θεοὺς ἀλλὰ μόνον τὴν Ἀπόλλωνα. 264) Motus, ἀντὶ commotus erat=ἐκάμην. 265) Arcitenens, ὁ τοξοφόρος Ἀπόλλων. Παρ' Ὁμήρῳ λέγεται κλυτότοξος, ἀργυρότοξος, ἐκατηβόλος, ἐκηβόλος. 266) Min vulnere, περιπαίζει ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων τούτων ὡς ἂν ἡ κινηθεῖσα συμπαθεῖ τοῦ θεοῦ νὰ ἡλάττωσε τὴν δύναμιν τοῦ τραύματος. Non—sagitta, τῆς καρδίας οὐ πληγείσης τῷ βέλει βροθείας. 268) Matrem, τὴν Νιόβην. Ruinae, τοῦ ἐλῆθρου τῶν τέκνων. 269) Potuisse, δηλ. superos (ὕπερ.) Hoc (ἀντικ.), ὅτι οἱ θεοὶ ἡδυνήθησαν τοῦτο. 270) Quod haberent, ὅτι αἱ θεοὶ τοσοῦτον δίκης ἔχουσι. 272) Luce=vita. 274) Summoſerat Lat. aris, μετέστησε τῶν Ἀητῶν βωμῶν 201 καὶ 165 στίχ. 275) Ὁ στίχος οὗτος δεικνύει τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς Νιόβης. 276) Invidiosa suis, ἐπίσθονος τοῖς οἰκείοις δηλ. καὶ οἱ φίλοι ἐρρόδουν αὐτὴν διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ λαμπρότητα. 282) Τὸν στίχον τοῦτον ὁ Haupt παραλείπει νομίζων ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἡδύνατο νὰ μεταγχειρισθῇ μετὰ τοῦ προηγουμένου στίχου τοιοῦτον ταῦ-

Efflor. exulta, victrixque inimica triumphā.
 Cur autem victrix? miserae mihi plura supersunt,
 Quam tibi felici. post tot quoque funera vineo. 285
 Dixerat, et sonuit contento nervus ab arcu:
 Qui praeter Nioben unam conterruit omnes.
 Illa malo est audax. stabant cum vestibus atris
 Ante toros fratrum demisso crine sorores:
 E quibus una trahens haerentia viscere tela 290
 Inposito fratri moribunda relanguit ore:
 Altera solari miseram conata parentem
 Conticuit subito, duplicataque vulnere caeco est:
 [Oraque compressit, nisi postquam spiritus ibat.] 295
 Haec frustra fugiens collabitor: illa sorori
 Inmoritur: latet haec: illam trepidare videres.
 Sexque datis leto diversaue vulnera passis
 Ultima restabat: quam toto corpore mater,
 Tota veste tegens 'unam minimamque relinque!
 De multis minimam posco' clavavit 'et unam.' 300
 Dumque rogat, pro qua rogat, occidit. orba resedit
 Exanimes inter natos natasque virumque,
 Deriguitque malis. nullos movet aura capillos,
 In vultu color est sine sanguine, lumina maestis
 Stant inmota genis: nihil est in imagine vivum. 305
 Ipsa quoque interius cum duro lingua palato
 Congelat, et venae desistunt posse moveri;

τολογίαν. Ὁ δὲ Loers παρεδίξατο αὐτὸν ὡς ἐπαυξάνοντα μᾶλλον τὸ πᾶ-
 ρος, ἄλλως τε καὶ τοῦ ποιητοῦ ἀρεσκομένου εἰς τοιαύτας ὑπερβολὰς 9,
 176, 177. Efflor φέρομαι εἰς τὸν τάφον, ὄλωλα. 284) Plura snp., αἱ
 ἐπὶ θυγατέρες ὑπολείπονται. 286) Ab arcu, ἀπὸ τοῦ τόξου τῆς Ἀρτέ-
 μηδος φονευσάσης τὰς θυγατέρας τῆς Νιόβης. 288) Stabant—atris, ἵσταντο
 μελαναιμονοῦσαι. 289) Ante toros δηλ. ferales, πρὸ τῶν νεκρικῶν προσ-
 κεφαλῶν. 290) Viscere δηλ. fratris. 293) Duplicata est, ἔπεσε διπλω-
 θήσα εἰς δύο, ἐκάμθη. "Ομ. 13, 618 ἰδνῶθη πεσών. Ὁμοίως χρῶνται
 οἱ Ἕλληνες τῇ πτύσεσθαι. Caecum λέγεται τὸ τραῦμα, τὸ ὁποῖον δὲν
 γνωρίζει τις πόθεν ἔρχεται. 303) Deriguit, καταπέπηγεν, μετεβλήθη
 εἰς πέτραν. 306) Cum—congelat, μετὰ τῆς σκληρυνθείσης ὑπέρφας (σύ-
 σφαιρας) ἐπὶ τῇ σκλήρυνσιν.

Nec flecti cervix nec brachia reddere motus
 Nec pes ire potest : intra quoque viscera saxum est.
 Flet tamen, et validi circumdata turbine venti 310
 In patriam rapta est, ibi fixa cacumine montis
 Liquitur, et lacrimas etiam nunc marmora manant.

Tum vero cuncti manifestam numinis iram
 Femina virque timent, cultuque impensius omnes
 Magna gemelliparae venerantur numina divae. 315
 Utque sit, a facto propiore priora renarrant.
 E quibus unus ait: Lyciae quoque fertilis agris
 Non inipune deam veteres sprevere coloni.
 Res obscura quidem est ignobilitate virorum,
 Mira tamen. vidi praesens stagnumque locumque 320
 Prodigio notum, nam me iam grandior aevo
 Inpatiensque viae genitor deducere lectos
 Iusserat inde boves, gentisque illius eunti
 Ipse ducem dederat, cum quo dum pascua lustro,

311) In patriam, εἰς τὴν Φρυγίαν ἀνηπάργη, ἐκ τῶν Θηβῶν, ἔνθα τὴ γεγονὸς συνέβη. Montis, τοῦ Σιπύλου. Κατὰ τὸν Πausanίαν εἰς βράχος τοῦ ὄρους τούτου παρέχει ὁμοιότητά τινα πρὸς γυναικὰ ἐκ λύπης ὀδυρομένην. 312) Liquitur, λείβεται. Ἰσως διὰ τινος τομῆς ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου ῥέει ὕδωρ οὕτως, ὥστε φαίνεται ὅτι κλαίει. Manare, σπανίως ὡς ἐνταῦθα ἔχει μεταβατικὴν σημασίαν.

313—381. Ἡ Λητώ μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος φεύγοντες ἕνεκα τῆς ὀργῆς τῆς Ἥρας ἐρῶσαν εἰς Λυκίαν, ἔνθα εἰς βατράχους μεταμorfώσαν τοὺς χωρικοὺς ἐμποδίσαντας νὰ κορέσωσι τὴν ἐαυτῶν δίψαν ἔν τινι λίμνῃ. 313) Numinis, τῆς θεᾶς Λητοῦς. Manif. iram, τὴν δι' ἔργων (διὰ τῆς μεταμorfώσεως τῆς Νιόβης) δηλωθεῖσαν ἄρηγην. 315) Gemelliparae (gemellus διδυμος—paro) διδυμοτόκου θεᾶς τῆς Λητοῦς γεννησάσης τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀρτέμιδα. Magna num. τὴν μεγάλην θεότητα. Ὁ πληθ. ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν ἐνότητα τῶν πολλῶν διαθίσεων τῆς θεότητος. 316) Utque sit, ὡς συμβαίνει. a — renarrant, ἐκ τοῦ πληττιστέρου συμβάντος (τῆς τιμωρίας τῆς Νιόβης) πάλιν διηγοῦνται τὰ πρότερον, δηλ. ἡ διήγησις τοῦ τελευταίου συμβάντος ὅπως θυμίζει παλαιότερα γεγονότα. 320) Vidi praesens καὶ 8, 624 ipse vidi, αὐτὸς εἶδον μὲ τὰ μιάτιά μου. Locum δηλ. stagni, τὴν θέσιν τῆς λίμνης, ἐν ᾗ τὸ πρᾶγμα συνέβη. 322) Imp. viae, μὴ καρτερῶν πρὸς ὁδοπορίαν. 323) Inde, ἐκ τῆς Λυκίας. Genitor—dederat, αὐτὸς ὁ πατὴρ ἔδωκε μοι ἀπὸντι ἡγεμόνα τῆς ὁδοῦ ἕνα ἐξ ἐκείνου τοῦ ἔθνους.

Ecce lacu medio sacrorum nigra favilla 325
 Ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis.
 Restitit, et pavidō 'faveas mihi' murmure dixit
 Dux meus; et simili 'faveas' ego murmure dixi.
 Naiadum, Faunine foret tamen ara, rogabam,
 Indigenaeve dei: cum talia rettulit hospes: 330
 "Non hac, o iuvenis, montanum numen in ara est.
 Illa suam vocat hanc, cui quondam regia coniunx
 Orbe interdixit; quam vix erratica Delos
 Errantem accepit, tum cum levis insula nabat.
 Illic incumbens cum Palladis arbore palmae 335
 Edidit invita geminos Latona noverca.
 Hinc quoque Iunonem fugisse puerpera fertur
 Inque suo portasse sinu, duo numina, natos.
 Iamque Chimaeriferae, cum sol gravis ureret arva,
 Finibus in Lyciae longo dea fessa labore 340
 Sidereo siccata sitim collegit ab aestu:
 Ubraque ebiberant avidi lactantia nati.
 Forte lacum mediocris aquae prospexit in imis

327) Faveas mihi ἑλαθί μοι. 329) Οὕτω σύνταξον· ego rog. (utrum)
 ara f. N. an Fauni vel ind. dei—ἐγὼ ὅμως ἡρώτων πότερον ὁ βωμός.
 Νομίζει δὲ ὁ ποιητὴς ὅτι ὁ βωμὸς οὗτος θὰ ἦτο τῶν Ναϊάδων νυμφῶν
 τῶν ὑδάτων, διότι εὕρισκετο in medio lacu 325. Faunus Φαῦνος ἦτο
 θεὸς ἀγροτικῆς τῶν πάλαι Ἰταλῶν καὶ μαντιπόλεως θεός. Κατὰ δὲ τὸν
 Βιργίλιον 7, 48 ἀρχαῖος τοῦ Λατίου β-σιλεύς, Πίκου υἱός, Σατούρνου δὲ
 ἑγγονός. 332) Illa, ἡ Αἰτώ, hanc, τὸν βωμόν. Coniunx, ἡ Ἥρα. 333) Orbe
 interdixit, ἀπηγόρευσε τὸν κόσμον 186—192. Delos, 190 στίχ. 334) Er-
 ratica errantem, ἡ ὁμοφωνία τῶν λέξεων δηλοῦ καὶ ἐξωτερικῶς ὅτι τὸ
 πεπρωμένον ἀμφοτέρων εἶνε ὁμοίον. 335) Inc. pal. cum=palladae et ar-
 bore Palladis=ἐπηρεισαμένη ἐπὶ φοῖνικος καὶ δένδρου τῆς Παλλάδος.
 Ἡ ἐλαία λέγεται arbor palladis ὡς ἰσὶ τῇ Ἀθηνᾷ ἀνακειμένη. Ὁ δὲ
 Καλλιμαχὸς εἰς ὕμνον πρὸς τὴν Δῆλον 209 λέγει περὶ τῆς Αἰτῆς, ἀπὸ
 δ' ἐκλήθη ἑμπαλιν ὤμοις φοῖνικος ποτὶ πρέμνον. 336) Edidit=peperit=
 ἐγέννησεν. Invita πόν., ἀκούσης τῆς μητρικῆς ἐκείνου τοῦ Ἀπόλλωνος
 καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Μητροῖά δὲ ταύτων λέγεται ἡ Ἥρα, διότι ταύτους
 ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Αἰτῆς. 337) Hinc. ἐκ τῆς Δῆλου. 339) Ἡ Λυ-
 κία λέγεται Chimerifera, διότι παρήγαγε τὸ τέρας τὴν Χίμαιραν. Ὁμ.
 Ἰλ. 6, 169. 341) Sidereus aestus, ἡλιακὸς καύσων. Collegit, 5, 446.
 343) Lacum med., λάκκον ὕδατος μετρίου, οὐχὶ δὴλ. μεγάλου ὥστε νὰ
 δύναται νὰ ταρᾷ 363 στίχ.

Vallibus : agrestes illic fruticosa legebant
 Vimina cum iuncis gratamque paludibus ulvam. 345
 Accessit, positoque genu Titania terram
 Pressit, ut hauriret gelidos potura liquores.
 Rustica turba vetant. dea sic affata vetantes :
 "Quid prohibetis aquis ? usus communis aquarum est.
 Nec solem proprium natura nec aëra fecit 350
 Nec tenues undas : ad publica munera veni,
 Quae tamen ut detis, supplex peto. non ego nostros
 Abluere hic artus lassataque membra parabam,
 Sed relevare sitim. caret os umore loquentis
 Et fauces arent, vixque est via vocis in illis. 355
 Haustus aquae mihi nectar erit, vitamque fatebor
 Accepisse simul : vitam dederitis in unda.
 Hi quoque vos moveant, qui nostro brachia tendunt
 Parva sinu." et casu tendebant brachia nati.
 Quem non blanda deae potuissent verba movere ? 360
 Hi tamen orantem perstant prohibere, minasque,
 Ni procul abscedat, conviciaque insuper addunt.
 Nec satis est, ipsos etiam pedibusque manuque
 Turbavere lacus, imoque e gurgite mollem
 Huc illuc limum saltu movere maligno. 365
 Distulit ira sitim : neque enim iam filia Coei
 Supplicat indignis, nec dicere sustinet ultra
 Verba minora dea ; tollensque ad sidera palmas
 "Aeternum stagno" dixit "vivatis in isto."

346) Titania, ἡ Αἰγτώ. 349) Communis, ὡς 350) publicus, κοινός.
 350) Proprium κατ' ἀντίθεσιν εἰς τὸ publica. 351) Munera δηλ. natu-
 rae. 352) Tamen (quamquam ad publica munera veni) supplex peto ut
 ea mihi detis, ὅμως, ἂν καὶ προσῆλθον εἰς κοινὰ δῶρα ἰκέτης παρακαλῶ,
 ἵνα ἐπιτρέψῃτέ μοι τὴν χρῆσιν τούτων. 354) Loquentis δηλ. mei.
 357) Dederitis, τὸ ἰ τῆς καταλήξεως is, imus, itis εἰς τὸν τετελεσμένον
 μέλλοντα καὶ τὴν ὑπότ. τοῦ παρακειμένου εἶνε ἀρχικῶς μακρόν. In unda,
 διὰ τοῦ ὕδατος. 366) Filia Coei, 185 στίχ. 368) Verba minora dea, λό-
 γους ἥσσοντας, μὴ ἀρμόζοντας τῇ θεᾷ. 370) Juvat δηλ. eos=ευχαριστοῦν-
 ται· νὰ εἶνε οἱ χωρικοὶ ὑπὸ τὰ ὕδατα=μετεμορφώθησαν εἰς θαλάσσους.

Eveniunt optata deae. iuvat esse sub undis, 370
 Et modo tota cava submergere membra palude,
 Nunc proferre caput; summo modo gurgite nare,
 Saepe super ripam stagni consistere, saepe
 In gelidos resiliire lacus: sed nunc quoque turpes
 Litibus exercent linguas, pulsoque pudore, 375
 Quamvis sint sub aqua, sub aqua maledicere temptant.
 Vox quoque iam rauca est, inflataque colla tumescunt,
 Ipsaque dilatant patulos convicia rictus.
 Terga caput tangunt, colla intercepta videntur;
 Spina virescit; venter, pars maxima corporis, albet: 380
 Limosoque novae saliunt in gurgite ranae."

Sic ubi nescio quis Lycia de gente virorum
 Rettulit exitium, satyri reminiscitur alter,
 Quem Tritoniaca Latous harundine victum
 Affecit poena. 'quid me mihi detrahis?' inquit: 385
 'A! piget, a! non est' clamabat 'tibia tanti!
 Clamanti cutis est summos direpta per artus,
 Nec quicquam nisi vulnus erat. cruor undique manat,

382—400. Ὁ Μαρσύας Σάτυρος Φρύγιος εὐρών τὸν αὐλόν, ὃν ἡ Ἀθηνᾶ ἔρριψε, διότι καθίστα δύσμορφον τὸ πρόσωπον αὐτῆς τὸ φύσημα, ἐπεχείρησε μουσικὴν ἀγωνίαν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ δυνικηθεῖς νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ νικητοῦ. Ὁ θεὸς νικήσας τὸν Μαρσύαν ἀπεδεράματ' αὐτόν. Ἐκ τῶν δακρύων δὲ τῶν Φαύνων, Σατύρων καὶ τῶν Νυμφῶν ἐσχηματίσθη ποταμὸς ἐν Φρυγίᾳ Μαρσύας καλούμενος. 382) Lycia—exitium=exitium Lyciorum virorum=ἐξέλεον (μεταμόρφωσιν εἰς βατράχους) ἀνδρῶν ἐκ τῆς Λυκίας. 383) Satyri, τοῦ Μαρσύου. 384) Trit. har., τριτωνιακῶ δόνακι, αὐλῶ, ὃν ἡ Τριτωνίς (Ἀθηνᾶ) πρώτη ἐρεῦσε. Latous, ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς, ὁ Ἀπόλλων 385) Quid—detrahis, διατί ἐμέ ἐξ ἑμοῦ ἐξίλεως, διατί δηλ. στέρεις ἐμέ τῆς φύσεώς μου καὶ τῆς μορφῆς μου. To me ἐτέθη κατ' ἀστείσμεν=τὸ ἐμὸν δέρμα. Ὁ ποιητὴς ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀστείσμοῦ, καθ' ὃ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς ἐμφανίσεις τοῦ μεταχειρίζεται ὡς δύο πρόσωπα καὶ πάλιν συνάμα ὡς ἐν. 5, 546 sibi ablatas. 2, 704 me mihi prodidis. 8, 862 et a se se quaeri κτλ. inquit, ὁ Μαρσύας. 386) Piget δηλ. me tecum certasse, μεταμύλλομαι, διδοι ἡγωνίσθην πρὸς σέ. Non—tanti, δὲν ἀξίζει τόσον πολὺ ὁ αὐλὸς ὥστε ἐγὼ νὰ ὑφίσταμαι τοιαύτην τιμωρίαν. Tanti, γεν. τῆς τιμῆς.

Detectique patent nervi, trepidaeque sine ulla
 Pelle micant venae; salientia viscera possis 890
 Et perlucentes numerare in pectore fibras.
 Illum ruricolae, silvarum numina, Fauni
 Et satyri fratres et tunc quoque carus Olympus
 Et nymphae flerunt, et quisquis montibus illis
 Lanigerosque greges armentaque bucera pavit. 895
 Fertilis inmaduit, madefactaque terra caducas
 Concepit lacrimas ac venis perbibit imis:
 Quas ubi fecit aquam, vacuas emisit in auras.
 Inde petens rapidum ripis declivibus aequor
 Marsya nomen habet, Phrygiae liquidissimus amnis. 400
 Talibus extemplo redit ad praesentia dictis
 Vulgus, et extinctum cum stirpe Amphiona luget.

392) Fauni, ὁ Φαῦνος ἀγροτικὸς ἦτο καὶ μαντιπóλος θεὸς τῶν Ἰταλῶν. Μετὰ τὴν διáδοσιν δὲ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας εἰς Ἰταλίαν ἑταυτίσθη ὁ Φαῦνος μετὰ τοῦ Πανὸς ἀρχαϊκοῦ θεοῦ τῶν ὕλῶν καὶ ποιμνίων. Καὶ ὡς ὁ Πᾶν εἰς Πῖνας καὶ Πανίσκους ἐπολλαπλασιάσθη, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ Φαῦνου ἀνεπλάσθησαν πολλοὶ θεοὶ ἀγροτικοὶ Φαῦνοι καλούμενοι μετὰ τραγείων κεράτων καὶ μικρᾶς οὐρᾶς. 393) Οἱ Σάτυροι τοῦ Βάχχου ὄντες ἀκόλουθοι παρὰ τοῖς ἑπειτα Ρωμαίοις ποιηταῖς ἐξομοιωθέντες τοῖς Φαῦνοις εἰς ἓν εἶδος θεῶν συνεμίγησαν μετὰ τούτων. Tum quoque, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τιμωρίαν ἀκόμη τοῦ Μαρσύου. Olympus, εἶνε μαθητῆς τοῦ Μαρσύου. 396) Inmaduit—made facta. Οἱ ποιητὰὶ θέτουσι τὴν μετοχὴν ἀμέσως προηγούμενου ῥήματος διὰ νὰ αἰσθητοποιησῶσιν ἐπὶ τὸ ζωηρότερον τὴν ταχέϊαν ἀκολουθίαν τῶν πράξεων 7, 168, 260. 9, 56. Caducas=cadentes. 398) In vacuas auras=εἰς τὸ φῶς. Vacuae aerae κατ' ἀντίθεσιν εἰς τὸ venae imae. 399) Inde=ex illo loco ubi emittitur aqua. 400) Marsya εἶνε τύπος ἀντὶ τῆς ὀνομαστικῆς Marsyas 7, 170. Aeeta.

401—411. Ὁ Πέλοψ κλαίει τὴν ἐαυτοῦ ἀδελφὴν Νιδέην. Ὁ Ὀδίδος παρεμβάλλει τοῦτο ἐξοπότηδες διὰ νὰ διηγηθῇ τὸ γεγονός περὶ τοῦ ἐλεφαντίνου ὤμου τοῦ Πέλοπος. Γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ Τάνταλος διὰ νὰ δοκιμάσῃ τοὺς θεοὺς παρέθηκε τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ὡς τροφήν. Οἱ δὲ θεοὶ ἐννοήσαντες τὴν ἀπάτην συνήνωσαν τὰ διάφορα μέλη καὶ ἐπανάφερον εἰς τὸν βίον τὸν Πέλοπα. Εἰς ὅμως ὤμος ἐλλείπων (διότι ἔφαγεν αὐτὸν ἐξ ἀπροσεξίας ἡ Δημήτηρ) ἀντεκατεστάθη δι' ἐλέφαντος. 401) Talibus dictis, ἐκ τῶν τοιούτων διηγήσεων περὶ τῆς εἰς βτραχους μεταμορφώσεως τῶν χωρικῶν τῆς Λυκίας καὶ περὶ τοῦ Μαρσύου. 402) Cum—luget, θρηνεῖ τὸν Ἀμφίονα καὶ τοὺς παῖδας.

Mater in invidia est. hanc tunc quoque dicitur unus
Flesse Pelops, umeroque, suas a pectore postquam
Diduxit vestes, ebur ostendisse sinistro.

405

Concolor hicumerus nascendi tempore dextro
Corporeusque fuit. manibus mox caesa paternis
Membra ferunt iunxisse deos. aliisque repertis,
Qui locus est iuguli medius summique lacerti,
Defuit. inpositum est non comparentis in usum
Partis ebur; factoque Pelops fuit integer illo

410

Finitimi proceres coeunt. urbesque propinquae
Oravere suos ire ad solacia reges,
Argosque et Spartē Pelopeiadesque Mycenae,

403) Mater, ἡ Νόβη. In invidia=in odio. Tunc quoque, κατ' αὐστη-
ροτέρην ἀκρίβειαν δὲν συνδέεται μετὰ τοῦ flesse! διότι πρὸ τοῦ ἐπισυμ-
βάντος κακοῦ δὲν εἶχεν ἀπορρυήν ὁ Πέλοψ νὰ κλαίῃ τὴν ἀδελφὴν του·
ἀλλ' ἡ ἔννοια ἔγκειται εἰς τὸ βάθος τῆς ἐκφράσεως «καὶ τὴν ἀδελ-
φὴν, ἣν καὶ αὐτὴ διὰ τῆς ὑπερηφανείας τῆς προὔξεν ὥστε ταῦτα κακὰ
εἰς τοὺς οἰκιστοὺς, εἰς ἀγάπητὴν εἰς τὸν Πέλοπα, ὥστε αὐτὸς νὰ θρηνῇ
αὐτήν. 404) Suas=vestes, ὁ Πέλοψ κατεβίβουσε τὴν ἐσθῆτα καὶ ἐκτύπα
τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐξ ὑπερβολικῆς λύπης. 406) Hic, οὗτος ὁ ἀριστέρος
ἄνθρωπος ἐκ τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως. 407) Pat.
πατρ., δ' ἅ τῶν πατρικῶν χειρῶν (τοῦ Ταντάλου). 408) Aliis=ceteris
(membris), καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν εὐρεθίντων. 409) Οὗτος ὁ στίχος πε-
ριφραστικῶς σημαίνει τὸν ὄμον. Medius, 5. 644. 410) Non=usum,
εἰς χρῆσιν τοῦ μὴ φαινομένου (ἀνευρεθέντος) μέρους. 411) Facto=illico,
καὶ γενομένου ἐκείνου (ἐπιτεθέντος δηλ. τοῦ ἐλέφαντος) ὁ Πέλοψ ἐγένετο
ἀκέραιος =δὲν τῷ ἔλειπεν οὐδὲν πλέον μέρος.

412—674. Ὁ Τηρεὺς υἱὸς τοῦ Ἀρεως, καὶ τῆς Βιστω-
νίδος νόμφης βασιλεὺς τῆς Θράκης βοηθήσας τὸν Παν-
δίονα τὸν βασιλέα τῆς Ἀττικῆς κατὰ τοῦ Λαβδάκου
πολέμου, εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ
Πρόκνην, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἴπουν. Ὑστερον ὁμοῦς Ἀ-
τιμάσας τὴν ἀδελφὴν τῆς Πρόκνης Φιλομήλαν ἐξέ-
κοψε τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, ἵνα μὴ εἴπῃ τὸ ἔγκλημα.
Ἡ δὲ Πρόκνη μαθοῦσα τὸ συμβάν δι' ἐνδύματα ἱ-
στοροῦντος τὸ γεγονός καὶ ἐκδικουμένη τὸν Τηρέα
ἐσφαξε τὸν Ἴπουν, ὃν παρέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἀ-
ποφεύγουσαι δὲ τὴν ὀργὴν τοῦ Τηρέως καταδιώκοντες
αὐτὰς μετεμορφώθησαν ἡ μὲν Πρόκνη εἰς χελιδόνα,
ἡ δὲ Φιλομήλα εἰς ἀηδόνα καὶ ὁ Τηρεὺς εἰς ἔποπα.
418) Ad solacia, πρὸς παρηγορίαν τοῦ Πέλοπος. 414) Ὁμι. Πλ. 2,
605 Ἄργος τε Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγεια Μυκῆνη. Pelop.=Πελοπηιάδας
Μυκῆναι. Αἱ Μυκῆναι δὲ οὕτω καλοῦνται, διότι οἱ βασιλεῖς τῶν Μυ-

Et nondum torvae Calydon invisa Dianae;
Orchomenosque ferox et nobilis aere Corinthus,
Messeneque ferox Patraeque humilesque Cleonae
Et Nelea Pylos, nequae adhuc Pittheia Troezen,
Quaeque urbes aliae bimari clauduntur ab Isthmo
Exteriusque sitae bimari spectantur ab Isthmo
Credere quis posset? solae cessastis Athenae.
Obstitit officio bellum; subvectaque ponto
Barbara Mopsopios terrebant agmina muros,
Threicius Tereus haec auxiliaribus armis
Fuderat, et clarum vivendo nomen habebat.

κηνῶν ἔσχον τὴν καταγωγὴν ἐκ τοῦ Πέλοπος, οὗ υἱὸς ἦτο ὁ Ἀτρεὺς βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, τοῦτου δὲ υἱὸς ὁ Πλεισθένης; οὗ υἱὸς ὁ Ἀγαμέμνων. Ὁ Ὀβίδιος ὀνομάζει τὰς Μυκῆνας διὰ τὸν ἐπιθῆτον, ὅπερ δὲν ἤδυνάτο νῦν ἀναφέρειται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἀναπερομένου ἐν ταύτῃ συμβάντος, καθὼς καὶ τὸ nobilis aere Cor. καὶ τὸ Messene ferox προηγούμεναι τοῦ χρόνου. 415) Calydon, πόλις τῆς Αἰτωλίας ἐπὶ τοῦ Ἑβένου ποταμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς ταύτης Οἰνεὺς ἐκ περιτροπῆς παρῆλθει νὰ θυσίῃσιν πρὸς τὴν Ἀρτέμιδα, ἡ θεὰ παροργισθεῖσα κατὰ τοῦτου ἐπέμψεν τὸν Καλυδώνιον κάπρον ἐρημόντα οὐ μόνον τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζοντα τοὺς κατοικοῦς νὰ μὴ ἐξέρχονται τῆς πόλεως, 8, 270. Τούτῃ ὁδῶν, ἀγροικῇ, ἐξηργισμένη Ἀρτεμις. 416) Ὀρχομενὸς ἦτο πόλις τῆς Ἀργολίδος εὐφοροτάτη (ferax). Ἐντεῦθεν Ὀμ. 11, 2, 605 Ὀρχομενὸς πολὺμηλος. Πίνδ. Ὀλυμπ. 14, 4 λιπαρὰ Ἀπόλλ. Πέδ. 3 ἀρνείας. Nobilis aere, ἡ Κόρινθος ἐρημίσθητο πολὺ διὰ τὸν χαλκόν. 417) Ἡ Μεσσηνία λέγεται ferox ἕνεκα τῶν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους πολέμων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας. Αἱ Πάτραι πόλις τῆς Ἀχαΐας. Αἱ δὲ Κλεωναὶ κεινταί μεταξὺ Κορίνθου καὶ Ἀργεως. Τὸ δὲ humilis δεικνύου τὴν σμικρότητά καὶ ἀδυσίαν τῆς χώρας. 418) Ἡ Πύλος λέγεται Nelea ἐκ τοῦ Νηλέως βασιλέως τῆς χώρας. Ἡ δὲ Τροίη ἐναι πόλις Ἀργολικῇ, ἥς μετὰ ταῦτα ἐβασίλευσαν ὁ Πηλεΐδης ὁ πάππος τοῦ Θησέως. 419) Καὶ οἱ ἄλλαι πόλεις αἱ μεσημεριναὶ τοῦ Ἰσθμοῦ κείμεναι, καὶ αἱ πρὸς βορρᾶν. Ὁ Ἰσθμὸς περικλείων τὴν Πελοπόννησον εἰνα τὸ κλειδί αὐτῆς. Vellejus Paternulus 4, 3, 3 Corinthum claustra Peloponnesi tenentem. Bimari, 5, 407, 7, 405. Αἱ δὲ ἐπαναλήψεις Isthmo—Isthmo εἶναι ἀρεσταὶ παρ' Ὀβιδίω. 484, 485. 421) Cessastis, ἀπολυπάνεσθε, ἐλλείπετα. 422) Officio, τῷ καθήκοντι τῆς πρᾶξις. Bellum, δὲν πρέπει νὰ νοησώμεν τὸν πόλεμον, ὃν ὁ Πανδίων εἶχε μετὰ τοῦ Λαδδάκου βασιλέως τῶν Βοιωτῶν περὶ τῶν ὀρίων αὐτῆς χώρας, διότι ἡ διήγησις αὕτη παντελῶς δὲν ὠφελεῖ τὸν Ὀβίδιον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Νείδης, ἀλλὰ τοὺς πολέμους οὓς εἶχον κατὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ βάρβαροι οἱ πρὸς τὸν Πόντον κατοικοῦντες. 423) Μοψοπίους πύργους (τείχη) λέγει τοὺς Ἀττικοὺς ἐκ τοῦ Μόψοπος ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Quem sibi Pandion opibusque virisque potentem
 Et genus a magno ducentem forte Gradivo
 Conubio Progenes iunxit, non pronuba Iuno,
 Non Hymenaeus adest, non illi Gratia lecto.
 Eumenides tenere faces de funere raptas;
 Eumenides stravere torum, tectoque profanus
 Incubuit bubo thalamique in culmine sedit.
 Hac ave coniuncti Progne Terensque, parentes
 Hac ave sunt facti, gratata est scilicet illis
 Thracia, disque ipsi grates egerunt diemque,
 Quaque data est claro Pandionē nata tyranno,
 Quaque erat ortus Itys, festum iussere vocari.
 Usque adeo latet utilitas, iam tempora Titan
 Quinque per autumnos repetiti duxerat anni:
 Cum blandita viro Progne 'si gratia' dixit.

426) Ὁ Πανδίων ἦτο υἱὸς τοῦ Ἐριχθονίου βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, πατὴρ τοῦ ὑπερὸν βασιλεύσαντος Ἐρεχθέως. 427) Gradivus καὶ grādivus (Θούριος) εἶναι ἐπιθετὸν τοῦ Ἄρεως ἢ ἐκ τοῦ gradior καὶ σημαίνει τὴν μεγάλους βήμασι εἰς τὰς μάχας βαδίζοντα ἐχθρὸν ἢ ἐκ τοῦ gravis deus (ὡσεὶ gravidivus) καὶ σημαίνει τὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν θεόν. 428) Ἡ γραφὴ conubio εἶναι ὁρατότερα, ὡς καὶ conectere, coniti καὶ cenivere πρέπει νὰ γράφηται. Διότι τὸ con εἰς ταύτας τὰς λέξεις ὡς καὶ εἰς τὰς cognatus, cognoscere, cognomen εἶναι μακρόν. Εἶναι δὲ κατὰ συνήθειαν ἐκ τοῦ conubio. Ἡ δὲ Ἡρα προστατεύουσα τοὺς γάμους ἐλέγχετο Iugalis, pronuba, ζυγία, γαμηλία. 429) Ὑμὴν καὶ Ὑμέναιος ἦτο υἱὸς τῆς Καλλιόπης καὶ θεὸς τοῦ γάμου. Gratia, ὁ ἐνίκος καίται ἀντὶ πληθύν. ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν, αἵτινες εἶναι πολλοί (ἡ Μοῦσα, ἡ Μοῖρα, ἡ Ἐρινύς ἀντὶ πληθ.). Αἱ δὲ Χάριτες ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἡρας λατρευόμεναι ὡς θεαὶ πάσης ἡδονῆς καὶ νοερᾶς ἢ ὀφθαλμικῆς τέρψεως τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι δὲ κατὰ τὸν Ἡσιόδον πρεσβύη Εὐφροσύνη, Ἀγλαΐα καὶ Θάλεια ἢ Θαλία. Ὅρα Ἐγχειρίδιον τῆς Ὁμηρικῆς καὶ μυθολογίας ὑπὸ Π. Ἰασσεμίδου σελ. 93. 430) Αἱ Ἐρινύες εἶναι θεαὶ τιμωροῦσαι τοὺς παραβαίνοντας θεῶι τε καὶ ἀνθρώποινα δίκαια. Ἐξελικνοῦσθαι δὲ εἶτα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς γίνονται Εὐμενίδες. Ὅρα Ἐγχειρ. Ὁμηρ. καὶ μυθ. Ἰασσεμίδου σελ. 175. 432) Bubo, 5, 543. 550, 7, 269. 433) Ave hac, ὑπὸ ταύτουτον οἰωνόν. 434) Scilicet, ὁθόν. Οἱ ὄρakes προσεποιηθήσαν χαρὰν ἐπὶ τοιοῦτοις γάμοις. 438) Titan. Τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν Τίτάν, Φοῖβη, Ἀμφικτῆτη κατὰ προσωποποιίαν σημαίνουσι τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ Τίτᾶνες εἶναι, τῶν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς ὁ δὲ ἥλιος ἀλλοτρίως Τίτᾶν, ἀπὸ ἐκείνου Τιτὰς ὡς Ἰπποκρίτης γινώσκει.

*Ulla mea est, vel me visendam mitte sorori,
 Vel soror huc veniat: redituram tempore parvo
 Promittes socero: magni mihi muneris instar
 Germanam vidisse dabis: iubet ille carinas
 In freta deduci, veloque et remige portus 445
 Cecropios intrat Piraeaeque litora tangit.
 Ut primum soceri data copia, dextera dextrae
 Iungitur, et fausto committitur omine sermo.
 Coeperat adventus causam, mandata referre
 Coniugis, et celeres missae spondere recursus: 450
 Ecce venit magno dives Philomela paratu,
 Divitior forma. [quales audire solemus
 Naidas et dryadas mediis incedere silvis;
 Si modo des illis cultus similesque paratus.]
 Non secus exarsit conspecta virgine Terens, 455
 Quam si quis canis ignem subponat aristis,
 Aut frondem positasque cremet faenilibus herbas.
 Digna quidem facies; sed et hunc innata libido
 Exstimulat. prouumque genus regionibus illis
 In Venerem est: flagrat vitio gentisque suoque. 460

441) Sorori, τὴν Φιλομήλαν. 443) Οὕτω σύνταξον. Prom. soc. (eam sororem) red. (esse) par. temp. υποσχέσθῃτι δὲ τῷ πενήτῳ (Πανδίονι) ὅτι αὐτὴ ἡ ἀδελφὴ Φιλομήλα θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ βραχὺν χρόνον. 445) Deduci, λέγονται: κυρίως τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια δι' ὑποκειμένων μηχανῶν καθέλκονται εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ ἀντίθετον εἶναι subduci. 6, 104. Veloque remige, σὺν τοῖς ιστίοις καὶ εἰρεσίαι ἐποιῶντο, ἵνα ταχύτερον φθάσωσιν. 446) Cecropios, 70. Piraeus καὶ piraeus ἐπιθετικῶς τίθεται ὡς παρ' Ἑλλήσι τὸ Πειραιὸς. 447) Copia δηλ. adeundi εὐκαίρια τοῦ προσελθεῖν (ἰδεῖν) πρὸς τὸν πενήτην Πανδίονα. 448) Fausto omine, κακοδαίμονι οἰωνῷ. Λέγεται κυρίως ἡ φράσις αὕτη ἐπὶ ἀκοιδαίου καὶ φιλικῷ χαιρετισμοῦ ὑποσχεμένου καλὰ καὶ εὐτοχῇ. Ἐνταῦθα βεβαίως ὁ διάλογος (sermo) ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῶν μεγίστων κακῶν. 453) Naidas et dryadas, αἱ μὲν Ναΐδες νύμφαι εἶναι τῶν ὀδύτων αἱ καὶ Ὑδριάδες καλοῦμεναι, αἱ δὲ Δρυάδες τῶν δένδρων. Τὸ δὲ incedere σημαίνει ἄξιωμα τι καὶ εὐρέπειαν. 458) Digna fac, ὅξιν βεβίως λόγου εἶναι τὸ κάλλος. Τρεῖς αἰτίαι ἀναφέρει ὁ ποιητὴς δ' ὧν ὁ Τηρέας ἐξοκαυθεῖς ἔρωτα τῆς Φιλομήλας, πρῶτην τὸ κάλλος, τὴν ἐμφύτον ἀκολασίαν τοῦ Τηρέως, καὶ τὴν ἐμφύτον ῥοπὴν τῶν Θρακῶν πρὸς ἔρωτα. Hunc, τὸν Τηρέα. 459) Regionibus, εἰς τὰς χώρας τῆς Θράκης. 460) Flagrat

Impetus est illi, comitum corrumpere curam
 Nutricisque fidem, nec non ingentibus ipsam
 Sollicitare datis, totumque impendere regnum;
 Aut rapere et saevo raptam defendere bello;
Et nihil est, quod non effreno captus amore 465
 Ausit; nec capiunt inclusas pectora flammās.
 Iamque moras male fert, cupidoque revertitur ore
 Ad mandata Prognēs, et agit sua vota sub illa.
 Facundum faciebat amor; quotiensque rogabat,
Ulterius iusto, Prognēs ita velle ferebat. 470
 Addidit et lacrimas, tamquam mandasset et illas.
 Pro superi, quantum mortalia pectora caecae
 Noctis habent! ipso sceleris molimine Tereus
 Creditur esse pius laudemque a crimine sumit.
 Quid, quod idem Philomela cupit, patriosque lacertis 475
 Blanda tenens umeros, ut eat visura sororem,
 Perque suam contraque suam petit ipsa salutem.
 Spectat eam Tereus, praecontrectatque videndo,
 Osculaque et collo circumdata brachia cernens
Omnia pro stimulis facibusque ciboque furoris 480
 Accipit, et quotiens amplectitur illa parentem,
 (Esse parens vellet:—neque enim minus impius esset.
 Vincitur ambaram genitor prece: gaudet agiturque

—suo, ἐκπυροῦται λοιπὸν τῷ τε οἰκείῳ πάθει καὶ τῷ τοῦ γένους.
 461) Impetus 5, 287. 462) Nutricis, καὶ τὴν πίστιν τῆς τροφῆς. Ἐν μέ-
 γαλῃ τιμῇ παρὰ τοῖς πάλαι ἦσαν καὶ πιστάτατοι ἐνομινοῦντο αἱ τοῦ γένους.
 462) Nec non δηλ. impetus est sollicitare. Τὸ nec non καὶ συνθη-
 σπρον nec non et σημαίνει καὶ μὴν, καὶ δὴ καὶ, πρὸς ταῦτοις. Βιργ.
 Αἰν. 4, 140 nec non et Phrygii comites. 463) Sollicitare aliquam,
 donis ἢ datis πειρᾶν τινα γυναῖκα δώροις. 7, 721. 467) Cupido ore,
 μεταφέρει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Τηρέως εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα. 508. Rever-
 titur, ad—ἀναστρέφεται πρὸς τὰς τῆς Πρόκνης ἐντολὰς. Agit—sub illa
 (prognēs, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἔφρσιν πληροῦ δι' ἑκείνης. 470) Ferebat,
 ἔλεγε. 472) Caecae noctis, ὅπως ἀρροσύνης, πλάνης. Εἶνε δὲ γενηκὴ
 μεριστικῇ. 474) Pius εὐσεβής (πιστός) πρὸς τὴν σύζυγον Πρόκνην.
 482) Neque—esset, ὅπως εὐχόμενος νὰ εἶναι πατὴρ διὰ νὰ δέχεται τὰς
 περιπτύξεις τῆς Φιλομήλας, οὐχ ἕττον ἀνέστος, ὡς ἔστο.

Illa patri grates, et successisse duabus
 Id putat infelix, quod erit lugubre duabus. 485
 Iam labor exiguus Phoebo restabat, equique
 Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi:
 Regales epulae mēsis et Bacchus in auro
 Ponitur. hinc placido dantur sua corpora somno.
 [At rex Odrysius, quamvis secessit, in illa 490
 Aestuat; et repetens faciem motusque manusque
 Qualia vult fingit quae nondum vidit, et ignes
 Ipse suos nutrit cura removente soporem.]
 Lux erat, et generi dextram complexus euntis
 Pandion comitem lacrimis commendat obortis: 495
 Hanc ego, care gener, quoniam pia causa coegit,
 Et voluere ambae, voluisti tu quoque, Terea,
 Do tibi, perque fidem cognataque pectora supplex,
 Per superos oro, patrio ut tuearis amore,
 Et mihi sollicitae lenimen dulce senectae 500
 Quam primum—omnis erit nobis mora longa—remittas.
 Tu quoque quam primum—satis est procul esse sororem—
 Si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.
 Mandabat, pariterque suae dabat oscula natae,
 Et lacrimae dites inter mandata cadebant. 505
 Utque fide pignus dextras utriusque poposcit,

486) Phoebo, τῇ ἡλίῳ. 487) Declivis, τοῦ ἐπικλινέος. Olympus, παρὰ τοῖς
 μεθ' Ὀμηρον σημαίνει τὸν Οὐρανόν. 488) Bacchus, αἶνος. In auro, ἐν χρυσῷ
 ποτηρίῳ. 490) Odrysius=Thracius. Ὀδρύσαι δὲ γένος Θράκης. Rex, ὁ
 Τηρεὺς. 491) Tō aestuare (θερμαίνεισθαι) καὶ τὸ aestus (καύμα) λέγεται
 καὶ ἐπὶ σφοδρῶν ἐπιθυμιῶν καὶ διαθέσεων τῆς ψυχῆς. Repetens faciem,
 ἀναμνησκόμενος τὸ πρόσωπον. Tō repeto aliquid memoria εὔρηται
 καὶ ἀπολύτως repeto aliquid=ἀναλαμβάνω τι εἰς τὴν μνήμην, ἀναπολῶ
 τι, ἀναμνησκομαι. 493) Cura=amor. Ἐτέθη τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἶδους.
 Ὁ ἔρως δὲ cura λέγεται ὡς παρέχων πολλὰς φροντίδας. Birg. Αἰν. 4,
 1 at regina sancita cura. 495) Comitē, τὴν Φιλομήλαν. 496) Pia
 causa, εὐσεβὲς αἰτία εἶναι αἱ παρακλήσεις τῆς Πράκκης, τῆς Φιλομήλας
 καὶ αὐτοῦ τοῦ Τηρέως. 502) Οὕτω σύνταξιν. Salis est, sororem (tuam)
 esse procul (a me), ἀρκετὴν εἶναι ὅτι ἡ σὴ ἀδελφὴ εἶναι μακρὰν ἐμοῦ.
 505) Ὀμ. Ἰλ. 3, 142 τέρεν κατὰ δάκρυ γέουσας. 506) Fide, εἰναι γὰρ
 pignus fide ἐνέχυρον πίστεως.

Inter seque datas iunxit, natamque nepotemque
 Absentes pro se memori rogat ore salutent ;
 Supremumque vale pleno singultibus ore
 Vix dixit, timuitque suae praesagia mentis. 510
 Ut semel inposita est pictae Philomela carinae,
 Admotumque fretum remis tellusque repulsa est,
 'Vicimus ! exclamat 'mecum mea vota feruntur !'
 Exultatque et vix animo sua gaudia differt
 Barbarus, et nusquam lumen detorquet ab illa : 515
 Non aliter, quam cum pedibus praedator obuncis
 Deposuit nido leporem Iovis ales in alto ;
 Nulla fuga est capto, spectat sua praemia raptor.
 Iamque iter effectum, iamque in sua litora fessis
 Puppibus exierant, cum rex Pandione natam. 520
 In stabula alta trahit silvis obscura vetustis,
 Atque ibi pallendem trepidamque et cuncta timentem
 Et iam cum lacrimis, ubi sit germana, rogantem,
 Includit, fassusque nefas et virginem et unam
 Vi superat, frustra clamato saepe parente, 525
 Saepe sorore sua, magnis super omnia divis.
 Illa tremit, velut agna pavens, quae saucia cani
 Ore excussa lupi nondum sibi tuta videtur ;
 Utque columba suo madefactis sanguine plumis
 Horret adhuc, avidosque timet, quibus haeserat, unguis. 530
 Mox ubi mens rediit, passos laniata capillos,
 [Lugenti similis, caesis plangore lacertis.]

507) Nepotemque, ἀντὶς ὑπέρμετρος ὁ στίχος, ὥστε τὸ quo ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου δι' ἐκθλίψεως ἐνοῦται μετὰ τοῦ α φωνήεντος τοῦ ἐπομένου στίχου οὕτως· nē/rūtēm/qu' absēn/lēs mēmō/rī κτλ. 514) Carinae, τὰ πλοῖα (carina μετωνομικῶς ἀντὶ πλοίου) ἤλθισοντο μετὰ μίλτου. Il. 2, 637 νῆες μίλτοπαρροι. Εἰς δὲ τὸ ἐμπροσθεν μέρος ἐζωγράφουν ἢ τὸν θεὸν τὴν προστάτην τοῦ πλοίου ἢ ἄλλην τινὰ εἰκόνα. 514) Exclamat, ὁ Τηρεὺς. 517) Ales Iovis, ὁ ἀετὸς· ἰερός ἦτο τῷ Διὶ. 520) Rex, ὁ Τηρεὺς. Natam Pand., τὴν Φιλομήλαν. 521) Stabulum, (σπηλιθ. ἐνταῦθα ποιητικῶς κεῖται ἀντὶ ἐν.), σταθμός, ἑπαυλις. Od. 14, 5 αὐλή ὑψηλή. 524) Passus nefas, καὶ ἔχει πᾶν τὸ ἀθέμιτον, τὴν ἀθέμιτον ἡδονήν. Unam, μόνην. 525) Clam. par., μάτην ἐπεκαλεῖτο τὸν πατέρα. 526) Super om., πρὸ πάντων.

Intendens palmas to diris barbare factis!
 O crudelis! ait [nec te mandata parentis
 Cum lacrimis movere piis, nec cura sororis
 Nec mea virginitas nec coniugalia iura?
 Omnia turbasti. [pelex ego facta sororis,
 Tu geminus coniunx. hostis mihi debita poena.]
 Quin animam hanc, ne quod facinus tibi, perfide, restet,
 Eripis? atque utinam fecisses ante nefandos
 Concubitus! vacuas habuissem criminis umbras.
 Si tamen haec superi cernunt, si numina divum
 Sunt aliquid, si non perierunt omnia mecum,
 Quandocumque mihi poenas dabis, ipsa pudore
 Proiecto tua facta loquar, si copia detur.
 In populos veniam: si silvis clausa tenebor,
 Implebo silvas, et conscia saxa movebo.
 Audiat haec aether, et si deus ullus in illo est,
 Talibus ira feri postquam commota tyranni,
 Nec minor hac metus est, causa stimulatus utraque
 Quo fuit accinctus, vagina liberat ense,
 Arreptamque coma flexis post terga lacertis
 Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat,
 Spemque suae mortis viso conceperat ense.
 Ille indignantem [et nomen patris usque vocantem
 Luctantemque loqui] comprehensam forcipe linguam
 Abstulit ense fero. [radix micat ultima linguae,
 Ipsa iacet, terraeque tremens inmurmurat atrae.
 Utque salire solet mutilatae cauda colubrae,
 Palpitat, et moriens dominae vestigia quaerit.]
 Hoc quoque post facinus—vix ausim credere—fertur

539) Quin=quinc, cur non=διατί δὲν ἀρπάξεις; 541) Umbras. Ἡ ἔννοια οὕτω. Ἀνευ ἐγκλήματος θὰ ἐπορευόμην εἰς τὴν Ἀθῆν, τῶρα ὅμως ὑβρισμένη καὶ ἡτιμωμένη εἶμι. 550) Hac δηλ. ira. 551) Liberat ense vag, ἀρπάξει τὸ ξίφος ἐκ τοῦ κολοῦ. 554) Viso ense, ἰδοῦσα τὸ ξίφος. 559) Κοίνας Σκυρν. 11, 74 ἀτε βλοσυροῦτο δράκοντας οὐρῇ ἀποτρυθεῖσα ἀναπλάττεται. 560) Dominae, τῆς Φιλομήλας.

Saepe sua lacerum repetisse libidine corpus, atq. undantem
 Sustinet ad Prognem post talia facta reverti,
 Coniuge quae viso germanam quaerit, at ille
 Dat gemitus fictos, commentaque funera narrat;
 Et lacrimae fecere fidem, velamina Progne
 Diripit ex umeris auro fulgentia lato,
 Induiturque atrae vestes, et inane sepulchrum
 Constituit, falsisque piacula manibus infert,
 Et luget non sic lugendae fata sororis.
 Signa deus his sex acto dustraverat anno,
 Quid faciat Philomela? fugam custodia clauditis
 Structa rigent solido stabulorum moenia saxo,
 Os mutum facti caret indice, grande doloris
 Ingenium est, miserisque venit sollertia rebus
 Stamina barbarica suspendit Pallade telae,
 Purpureasque notas filis intexuit albis,
 Indicium sceleris; perfectaue tradidit ungi,
 Utque ferat dominae gestu rogat illa, rogata

561) Saepe—corpus, λέγεται ὅτι ὁ Τηρεὺς πολλάκις ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀσελ-
 γίας ἐπῆλθε (κατήσχυνε) κατὰ τοῦ σώματος τοῦ ἡρώδῃ τριατημένου τὴν
 γλῶσσαν 566 linguam abstulit, 565) Comm. funera, ἐπινοημένους, ψευ-
 δεῖς φόνους δηλ. διηγείται ψευδῶς ὅτι ἀπέθανεν ἡ Φιλομήλα. 568) Inane
 sep., κενόταφιον. Οἱ ἀρχαῖοι κενόταφια ἀνέγειρον διὰ τοὺς θνητοὺς ὥν
 τὰ σώματα μὴ εὐρεθέντα δὲν ἐτάφησαν. Piacula, ἐναγίσματα (μαλὶ γι-
 νάται) λέγονται αἱ πρὸς τοὺς νεκροὺς θυσίαι, δι' ὧν ἐνομιζέτο παρὰ τῶν
 παλαιῶν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων εὐμενῶς πρὸς αὐτοὺς διεκινετο.
 Inferre κυρίως λέγεται περὶ τῶν εἰς τοὺς νεκροὺς σπονδῶν διὰ τοῦ ὕδα-
 τος, γάλακτος, οἴνου καὶ αἵματος. Οἱ δὲ Ἕλληνες χράνται τῷ ἐπιφέ-
 ρεσθαι χοῆς. Αἱ manes λέγονται falsi διότι ὁ θάνατος τῆς Φιλομήλας
 ἦτο ψευδὴς 565 στίχ. 570) Non sic lugendae, οὐχὶ οὕτως ἀξίας πέν-
 θους, διότι δὲν ἀπέθανε, 571) deus ὁ θεὸς ("Ἥλιος) τὰ δώδεκα σημεῖα
 τοῦ ζωδιακοῦ περιῆλθε τοῦ ἑνιαυτοῦ ἐξήκοντος δηλ. ἐν ἔτος ἐτελείωσεν.
 13, 618 cum Sol duodena peregit signa. 573) Rigent, πεπληγασί,
 ἴστανται. 574) Caret indice f., στερεῖται τοῦ μηνυτοῦ τῆς πράξεως=
 στερεῖται γλῶσσης δι' ἧς νὰ δηλώσῃ τὴν πράξιν. 575) Ingenium, ἐπινό-
 ησις, μηχανή. Miseris rebus, τῇ δυστοχίᾳ. 577) Nolas, γράμματα.
 Ἀπολλιδ. ἡ δ' ὕφηνάς ἐν πᾶσι γράμματα διὰ τούτων ἐμνήνυσε Πρὸ-
 κνη τὰς ἰδίας συμφοράς. 578) Unī, ἐνὶ τῶν φυλάκων οὗς ἔθηκεν ὁ Τη-
 ρεὺς 572 στίχ. 579) Gestu rogat, χειρονομία, νεύματι παρακαλεῖ ut
 ferat ἵνα φέρῃ τὰτα τῇ δεσποίνῃ. Rogata αἶτ., πληθ.,=pertulit ea quae

Pertulit ad Prognem, nec scit, quid tradat in illis. 580
 Evolvit vestes sacvī matrona tyranni, Germanaeque suae carmen miserabile legit,
 Et—mirum potuisse—silet. dolor orsa repressit,
 Verbaque quaerenti satis indignantia linguae
 Defuerunt. nec flere vacat, sed fasque nefasque
 Confusura ruit, poenaeque in imagine tota est.
 Tempus erat, quo sacra solent trieterica Bacchi
 Sithoniae celebrare nurus: nox conscia saeris.
 Nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti:
 Nocte sua est egressa domo regina, deique
 Ritibus instruitur, furialiaque accipit arma.
 Vite caput tegitur, lateri cervina sinistro
 Vellera dependent, numero levis incubat hasta.
 Concita per silvas turba comitante suarum
 Terribilis Progne furiisque agitata doloris,
 Bacche, tuas simulat, venit ad stabula avia tandem,
 Exululatque, euhoeque sonat, portasque refringit

ut perferret rogaverat Philomela. 581) Vestes 576 tela. 582) Carmen, Ἐπιγραφή, ἀπὸ ἐξιστορήσεως, διήγησε ἦν ἡ Φιλομήλα θρᾶνεν ἐπὶ τοῦ ὄψασματος. 585) Vacat, τριτοπροσώπως=αχολή εἶσι. 586) Imaginatione=cogitatione. 587) Trieterica, τὰ κατὰ τριετίαν τελούμενα ἱερὰ ὑπὸ γυναικῶν ἐν κατὰ νυκτὸς κραυγαῖς ἀτόποις καὶ κινήμασιν ἀτόποις καλούνται παρὰ Βιργιλίῳ orgia. 588) Αἱ κόραι λέγονται Σιθωνίας Θρακικῆς πέλειος οὕτω ὀνομασθείσης ὑπὸ τοῦ τριτῆς βασιλέως Σιθωνος. Nox (586), ἡ νύξ συνίσταται εἰς ταῖς τελευταῖς. Τὰ δὲ νυκτός τελούμενα ἱερὰ τῷ Βάκχῳ νυκτέλιον λέγονται. 589) Ῥοδόπη ὄρεος Θρακικῆς Tinn. aeris acuti, ῥοῖζω ὀξύτερον χαλκοῦ. Τὰ χαλκὰ κύμβαλα εἰς τὰς τοῦ Βάκχου καὶ τῆς Κοῦβέλης ἑορτάς μετ' αὐτῶν μεταχειρίζοντο οἱ ὀργιάζοντες. 591) Ritibus deī, καὶ κατὰ τὸ ἔθος τοῦ θεοῦ instruitur παρασκευάζεται. Furialia arma, καὶ τὰ ἐνδύματα τῆς μανιώδους λατρείας τοῦ Βάκχου παραλαμβάνει. Armā (598 insignia), ἐπιταί ἀμείσως ἡ ἀπαρίθμησις τούτων. 592) Vite, στέφανος ἐκ φύλλων ἀμπέλου. Cervina vell., ἐλάφεια δέρματα. Οἱ λατρεύοντες τοῦ Βάκχου ἔφερον ὡς φάρμακα δέρματα ἐλάφων καὶ θορκαδῶν. 593) Levis hasta=θύρσος. Οὗτος ἦτο τὸ σύμβολον τῆς Βακχικῆς λατρείας ἥτοι δὲ ῥάβδος μαλακοῦ ξύλου ἢ ἄρθρος κισσῶ καὶ οἰνάρους περιστεμαμένη καὶ ἄνω εἰς κῶνον πίτυος λήγουσα. 596) Thās (furias) simulat, τῆς σῆς μανίας μιμεῖται=τὴν Βακχικὴν μανίαν. Stabula 573. 521. 597) Exululat, καλεῖ μετ' ὀλουγῆς, ὀλοοῦσιν. Ἰδίον τὸ ῥῆμα ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν λατρευουσῶν τὸν Βάκχον καὶ τὸ Εὐοὶ Βάκχε

Germanamque rapit, raptaeque insignia Bacchi
 Induit, et vultus hederarum frondibus abdit,
 Attonitamque trahens intra sua moenia ducit. 600
 Ut sensit tetigisse domum Philomela nefandam,
 Horruit infelix totoque expalluit ore.
 Nacta locum Progne sacrorum pignera demit,
 Oraque develat miserae pudibunda sororis,
 Amplexuque petit, sed non attollere contra. 605
 Sustinet haec oculos, paelex sibi visa sororis
 Deiectoque in humum vultu iurare volenti
 Testarique deos, per vim sibi dedecus illud
 Illatum, pro voce manus fuit, ardet, et iram
 Non capit ipsa suam Progne, fletumque sororis. 610
 Corripuens 'non est lacrimis hoc' inquit 'agendum,
 Sed ferro, sed siquid habes, quod vincere ferrum
 Possit, in omne nefas ego me, germana, paravi.
 Aut ego, cum facibus regalia tecta cremaro,
 Artificem mediis inmittam Terea flammis, 615
 Aut linguam aut oculos et quae tibi membra pudorem
 Abstulerunt, ferro rapiam, aut per vulnera mille
 Sontem animam expellam. magnum quodcumque paravi:
 Quid sit, adhuc dubito.' peragit dum talia Progne,
 Ad matrem veniebat Itys, quid possit, ab illo 620
 Admonita est, oculisque tuens inmitibus 'a, quam
 Es similis patri! dixit. nec plura locuta
 Triste parat facinus tacitaeque exaestuat ira.
 Ut tamen accessit natus, matrique salutem

ὦ Ἰαχὲ Ἰὼ Βάκχε, Εὐοὐσάβοι. 598) Rapt raptae 396 στίχ. insignia
 591 καὶ 603 στίχ. 601) Nefandam λέγει τὸν οἶκον ἐν ᾧ κατώκει ἡ Τη-
 ρεύς. 603) Pignera, τὰ σημεῖα. 606) Pelex 537 στίχ. 608) Illud dede-
 cus sibi per vim inlatum (esse) ὅτι τὸ αἰσχος ἐκεί ἐπηνέχθη αὐτῇ βι-
 αίως. 610) Non capit iram, δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ τὴν ὀργήν.
 611) Corripuens fletum, ἀναστέλλουσα, ἐπιτέμνουσα τὸν θρήνον. 615) Ar-
 tificem, γενικῶς σημαίνει τὸν αἴτιον, τὸν αὐτουργόν. 619) Peragit ta-
 lia, διέρχεται, διέξεισι τοιαῦτα, διηγεῖται. 620) Quid—admonita est,
 ἐξιδάχθη ὅπ' ἐκείνου (ὅπῃ τῆς παρουσίᾳς ἐκείνου) τί δύναται νὰ πράξῃ,

Attulit, et parvis adduxit colla lacertis, 625
 Mixtaque blanditiis puerilibus oscula iunxit,
 Mota quidem est genetrix, infractaque constitit ira:
 Invitique oculi lacrimis maduere coactis.
 Sed simul ex nimia mentem pietate labare
 Sensit, ab hoc iterum est ad vultus versa sororis 630
 Inque vicem spectans ambos: cur admovet inquit
 'Alter blanditias, rapta silet altera lingua?
 Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sororem?
 Cui sis nupta, vide, Pandione nata! marito
 Degeneras? scelus est pietas in coniuge Tereo! 635
 Nec mora, traxit Ityn, veluti Gangelica cervae
 Lactentem fetum per silvas tigris opacas.
 Utque domus altae partem tenuere remotam,
 Tendentemque manus et iam sua fata videntem
 Et 'mater, mater' clamantem et colla petentem 640
 Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhaeret,
 Nec vultum vertit. satis illi ad fata vel unum
 Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resolvit.
 Vivaque adhuc animaeque aliquid retinentia membra
 Dilaniant; pars inde cavis exultat aënis, 645
 Pars veribus stridunt: manant penetralia tabo.

625) Matri sal. attulit, ἀσπασμὸν τῇ μητρὶ προσέφερεν, ἐχαίρεισθε τὴν μητέρα. Adduxit colla, καὶ τὸν τράχηλον τῆς μητρὸς πρὸς ἑαυτὸν ὁ παῖς ἔφερε πρὸς τὸ φιλεῖν αὐτήν. 630) Ab hoc δηλ. filio. 631) In vicem παραλλάξ ἀμοιβῶς. 634) Nata Pandione, ἑαυτὴν καλεῖ ἡ Πρόκνη προτρέπουσα εἰς γενναίαν πράξιν ἐκ τοιαύτου γένους κατ' ἐχόμενῃ. 635) Degeneras, κατασχύνεις τὸ γένος, ἂν δηλ. ἀνέχῃσαι ἀκόμη τοιοῦτον σύζυγον. Tereo, διὰ συναιρέσεως λαμβάνεται ὡς σπονδαῖος Τε/ρεῦ. 636) Gangelica, ἡ Ἰνδικὴ τίγρις Γαγγητικὴ λέγεται ἐκ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ τῆς Ἰνδίας. Αἱ δὲ τῆς Ἰνδίας τίγρεις ἀγριώταται εἶναι. 637) Fetum cervinae, νεβρὸν lactentem θηλάζοντα. 642) Nec—vertit, οὐδὲ τὴν ὄψιν ἀπέστρεψε. Ad fata—erat, πρὸς τὸν θάνατον καὶ μία πληγὴ ἤτο ἀρκετὴ. 645) Pars inde, ἐκ τῶν κατατετριμμένων μελῶν τινα μὲν ἀναπνέουσι (ἀσπείρουσι). Τὸ exultare λέγεται περὶ τοῦ βρασίματος τῶν βραζομένων σαρκῶν, ὡς καὶ 7, 263 περὶ τοῦ ἐν τῷ βράζειν ἀφθόνως ἐκχεομένου ὕδατος. Bury. Αἰν. 7, 464 exsultant aestu latices. 646) His mēsis, τοιαύταις τροπέαις, τοιαύτοις ἐδέεσσι.

His adhibet coniunx ignarum Terea mensis,
 Et patrii moris sacrum mentita, quod uni
 Fas sit adire viro, comites famulosque removit.
 Ipse sedens solio Tereus sublimis avito
 Vescitur, inque suam sua viscera congerit alvum.
 Tantaque nox animi est, 'Ityn huc accersite' dixit,
 Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne:
 [Iamque suae cupiens existere nuntia cladis,]
 'Intus habes, quem pascis' ait, circumspicit ille,
 Atque ubi sit, quaerit, quaerenti iterumque vocanti,
 Sicut erat sparsis furiali caede capillis,
 Prosiluit, Ityosque caput Philomela cruentum
 Misit in ora patris: nec tempore maluit ullo
 Posse loqui et meritis testari gaudia dictis,
 Thracius ingenti mensas clamore repellit,
 Vipereasque ciet Stygia de valle sorores:
 Et modo, si posset, reserato pectore diras
 Egerere inde dapes emersaque viscera gestit:
 Flet modo, seque vocat bustum miserabile nati:
 Nunc sequitur nubo genitas Pandione ferro.
 Corpora Cecropidum pennis pendere putares:
 Pendebant pennis, quarum petit altera silvas,
 Altera tecta subit; neque adhuc de pectore caedis

647) Et—viro=καὶ ψευσαμένη (προσποιουμένη) ὅτι πατρίου ('Ατ-
 τικῆς) ἔθους τοῦτο εἶναι ἱερὸν, πρὸς ὃ μόνῳ τῷ ἀνδρὶ θεμιτὸν εἶναι, νὰ προσ-
 ἔλθῃ. 651) Sua viscera, τὸν ἑαυτοῦ υἱόν. 5, 18. 654) Suae cladis,
 τοῦ ἰδίου ὀλέθρου. 'Ἐξεδικήθη μὲν ἡ Πρόκνη τὴν ἀδελφὴν ἀλλ' ἐθυσίασε
 τὴ ἑαυτῆς τέκνον ὅπερ εἶναι ἰδιαιτέρα δι' αὐτὴν συμφορά. 657) Sparsis
 cap., μὲ τὴν κόμην βεβραγμένην διὰ τοῦ αἵματος (caede) τοῦ στυγεροῦ
 (furiali) φόνου. 661) Thracius, ὁ Τηρεὺς. 662) Sorores vip., τὰς ἐχι-
 νοσπολάμους εἴτε ὀφιοπολάμους εἴτε δράκοντοκόμους ἀδελφάς. (Αἰσχ.
 Χοηφ. 1048 Γοργόνων δίκην φαιοχίτωνες καὶ πεπλεκτανημέναι δράκοντι
 πυκνοίς). Ciet, προσκαλεῖ, ἀνακαλεῖ τὰς Ἑρινύδας, ἵνα τιμωρήσῃσι τὴν
 Πρόκνην φονεύσαντα τὸν Ἴτυν. Vallis Stygia, εἰς ὃ Τάρταρος.
 614) Egerere=evomere. 666) Genitas pand., τὴν Πρόκνην καὶ Φιλομή-
 λαν. 667) Corp. Cecrop., αἱ θυγατέρες τοῦ Πανδίωνος. Pennis pend.,
 μετεωρίζεσθαι διὰ πτερύγων. Putares, 23. 668) Altera, ἡ μὲν Φιλομήλα
 μετεμορφώθη εἰς ἀηδόνα, ἡ δὲ Πρόκνη (altera) εἰς γελιδόνα.

Excessere notae, signataque sanguine pluma est, 670
 Ille dolore suo poenaeque cupidine velox
 Vertitur in volucrem, cui stant in vertice cristae,
 Prominet inmodicum praelonga cuspide rostrum
 Nomen Epops volucris, facies armata videtur

Hic dolor ante diem longaeque extrema senectus 675
 Tempora Tartareas Pandionia misit ad umbras
 Sceptra loci rerumque capit moderamen Erechtheus,
 Iustitia dubium, validisne potentior armis.
 Quattuor ille quidem iuvenes totidemque crearat
 Femineae sortis: sed erat par forma duarum, 680
 E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix,
 Procri, fuit: Boreae Tereus Thracesque nocebant,
 Dilectaque diu caruit deus Orithyia,
 Dum rogat et precibus mavult quam viribus uti.
 Ast ubi blanditiis agitur nihil, horridus ira, 685
 Quae solita est illi nimiumque domestica vento,
 Et merito! dixit quid enim mea tela reliqui,

670) Notae caedis, τὰ σημεῖα τοῦ φόνου. Ἡ χελιδὼν ἔχει μακρὴν ὀφθαλμοὺς ὡς κατὰ τὸν ποιητὴν σημεῖον τοῦ φόνου. Τὰ δὲ ἐρυθρὰ πτερὰ τῆς χελιδὼνος ὁ ποιητὴς παραδίδωκεν αἰμασιν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ φόνου. 673) Pro longa cuspidē, ἀντὶ τοῦ μακροῦ ὅψους δι' οὗ κατεδίωκε τὰς γυναῖκας. 674) Epops, ἐπὶ ψ=ἀγρίαεστίνος. Facies, ὁ λόφος τῆς κεφαλῆς καὶ αἱ πτέρυγες τοῦ ἐπὶ ποσὶ εἶναι ὡς περικεφαλαία.

675—721. Ἡ Ὀρεΐθυια θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθεὺς τοῦ διαδεξαμένου τὸν θρόνον τῆς Ἀττικῆς παρὰ τοῦ πατρὸς Πανδίωνος ἀρπαγέστα ὑπὸ τοῦ Βορέου ἐγέννησας δύο πτερωτοὺς υἱοὺς τὸν Ζήτην καὶ Κάλαν. 677) Ὁ Ἐρεχθεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Πανδίωνος loci, τῶν Ἀθηνῶν. 678) Dubium δηλ. est. 679) Τέσσαρας υἱοὺς καὶ τέσσαρας θυγατέρας εἶχεν ὁ Ἐρεχθεὺς κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ποιητὴς. (Κέρκωψ, Πάνδαρος, Μητίων, Ὀρεΐθυς, Πρόκρις, Κρέουσα, Χθονία, Ὀρεΐθυια). Sortis=sexus=φύλου. 680) Duarum, ἣ τῶν δύο θυγατέρων τὸ κάλλος (formae) ἦτο ἰσότης τῶν δύο γυναικῶν, τῶν ἀρρένων δηλ. καὶ τῶν θηλέων. 681) Ὁ Κέφαλος ἦτο υἱὸς τοῦ Διόνειος βασιλέως Φωκίδος ἐκγονοῦ τοῦ Αἰόλου (ἐξ Aeolides). 682) Ὁ Βορέας ὁ θεὸς τοῦ ὁμιώνυμου ἀνέμου εἶχε τὴν ἑδραν τοῦ ἐν Θράκῃ. Ὁ Ἐρεχθεὺς δὲ διὰ τὴν κακίαν τοῦ Τηρέως καὶ ἐν γένει τῶν Θρακῶν φοβούμενος καὶ ἀποστρεφόμενος (Tereus Thracesque nocebant) δὲν ᾔθελε νύξαι ὡς γυναῖκα εἰς τὸν Βορέαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Ὀρεΐθυιαν. 683) Deus, ὁ Βορέας. Ὁ πέμπτος ποῦς εἶναι σπανδεδὺς Ὀριθυία.

Saevitiam et vires iramque animosque minaces,
 Admovique preces, quarum me dedecet usus?
 Apta mihi vis est: vi tristia nubila pello,
 Vi freta concutio, nodosaque robora verto,
 Induroque nives et terras grandine pulso.
 Idem ego cum fratres caelo sum nactus aperto—
 Nam mihi campus is est—tanto molimine luctor,
 Ut medius nostris concursibus insonet aether,
 Exiliantque cavis elisi nubibus ignes.
 Idem ego cum subii convexa foramina terrae,
 Subposuique ferox imis mea terga cavernis,
 Sollicito manes totumque tremoribus orbem.
 Hac ope debueram thalamos petiisse; socerque
 Non orandus erat, vi sed faciendus Erechtheus.
 Haec Boreas aut his non inferiora locutus
 Excussit pennas, quarum iactatibus omnis
 Adflata est tellus latumque perhorruit aequor:
 Pulvereamque trahens per summa cacumina pallam
 Verrit humum, pavidamque metu caligine tectus
 Orithyian amans fulvis amplectitur alis,
 Dum volat, arserunt agitati fortius ignes.
 Nec prius aërii cursus suppressit habenas,
 Quam Ciconum tenuit populos et moenia raptor.

689) Quarum usus, ὧν ἡ χρῆσις ἀπρεπής εἶναι εἰς ἐμὲ=αἰσχρὸν εἶναι ἐμὲ. Τὸ δὲ με μετ' ἐμφάσεως=ἐμὲ τὸν βίαιον καὶ ἀγριὸν θεόν. 693) Cum—aperto, τοῦ οὐρανοῦ ἀναπεπταμένου τυχῶν, ὅτε δηλ. οὐδὲν σταματᾷ τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ. Fratres, ἀδελφοὶ ἦσαν τούτου ὁ Ἑσπερος, Ζεφύρος καὶ ὁ Νότος. 696) Exiliant—ignes, καὶ πῦρ βαλλόμενον (ἐξωθούμενον, ἐκδιεσπόμενον) ἐκπεσθῆ—ἐκ τῶν κοίλων νεφελῶν. Κατὰ τὸν Δημόκριτον δὲ οἱ κεραυνοὶ παράγονται τῇ συρροῇ τῶν ἀνέμων καὶ τῇ τῶν νεφῶν συγκρούσει. 699) Τοῖς ἀνέμοις ἀποδίδονται καὶ οἱ σεισμοί. 703) Excussit pennas, ἐξετίναξε τὰς πτέρυγας, βιαίως ἐξετάθη. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ μεθ' Ὀμήρου ποιεῖται καὶ αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι πτέρυγας ἀπένειμαν τοῖς ἀνέμοις ἵνα τὴν ταχύτητα αὐτῶν σημάτωσιν. 708) Ignēs, Ὁ ποιητὴς παίζει ἐν ταῦθα λαμβάνων πῦρ λέγειν ignēs ὡς δηλωτικὴν καὶ τοῦ πυρὸς τοῦ διὰ τῆς ταχείας κινήσεως ἐξεγειρομένου καὶ τοῦ ἐρωτικοῦ πυρὸς. 710) Οἱ Κίκωνες εἶναι λαὸς τῆς Θράκης περὶ τὸν Ἑβρὸν ποταμὸν.

Illic et gelidi coniunx Actaea tyranni
 Et genetrix facta est, partus enixa gemellos,
 Cetera qui matris, pennas genitoris haberent.
 Non tamen has una memorant cum corpore natas;
 Barbaque dum rutilis aberat subnixa capillis, 715
 Implumes Calaisque puer Zetesque fuerunt.
 Mox pariter pennae ritu coepere volucrum
 Cingere utrumque latus, pariter flavescere malae
 Ergo uhi concessit temquē querile iuventae,
 Vellera cum Minyis nitido radiantia villo 720
 Per mare non notum prima petiere carina

711) Actaea, λέγεται ἡ Ὠρείθυια ἡ ἐξ Ἀττικῆς; τὸ γένος ἔλκουσα τὸ πά-
 λαι Ἀκτὴ ἡ Ἀκταίη ὀνομαζομένη. B. p. Γεωργ. 4, 463 Actias Orithyia.
 716) Ἀπολλῶδ. i, 1 ἡ δὲ γεννᾷ υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαιν πτερωτοὺς. Ἀ-
 πολλῶν. Ῥόδ. Ζήτης δὲ αὐτὴ Κάλαις τε Βορήτοι υἱὲς ἔκοντο. 717) Pennae,
 πτέρυγες. 720) Minyae, Μινυαὶ καλοῦνται συγνάκις (7, 115, 120) οἱ
 Ἀργοναῦται ὡς καταγόμενοι ἐκ τοῦ Μινύου βασιλέως Ὀρχομενοῦ ἐν
 Βαιωτίᾳ. Κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλώνιον Ῥόδιον (1, 234) τοῦ Ἰάσονος ἡ μῆ-
 τηρ Ἀλκιμέδην ἦτο ἐγγόνη τοῦ Μινύου. Πιθανώτερον ὅμως οὕτω κα-
 λοῦνται, διότι πινεὶ τῶν ἀρχαίων Μινυῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπῆλθον διὰ τὸ
 χρυσοῦν δέρας. Τὸ ὄνομα δὲ τῶν Μινυῶν ἀπὸ τοῦ Μινύου βασιλέως ὀνομα-
 ζομένη.

711) Actaea, λέγεται ἡ Ὠρείθυια ἡ ἐξ Ἀττικῆς; τὸ γένος ἔλκουσα τὸ πά-
 λαι Ἀκτὴ ἡ Ἀκταίη ὀνομαζομένη. B. p. Γεωργ. 4, 463 Actias Orithyia.
 716) Ἀπολλῶδ. i, 1 ἡ δὲ γεννᾷ υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαιν πτερωτοὺς. Ἀ-
 πολλῶν. Ῥόδ. Ζήτης δὲ αὐτὴ Κάλαις τε Βορήτοι υἱὲς ἔκοντο. 717) Pennae,
 πτέρυγες. 720) Minyae, Μινυαὶ καλοῦνται συγνάκις (7, 115, 120) οἱ
 Ἀργοναῦται ὡς καταγόμενοι ἐκ τοῦ Μινύου βασιλέως Ὀρχομενοῦ ἐν
 Βαιωτίᾳ. Κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλώνιον Ῥόδιον (1, 234) τοῦ Ἰάσονος ἡ μῆ-
 τηρ Ἀλκιμέδην ἦτο ἐγγόνη τοῦ Μινύου. Πιθανώτερον ὅμως οὕτω κα-
 λοῦνται, διότι πινεὶ τῶν ἀρχαίων Μινυῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπῆλθον διὰ τὸ
 χρυσοῦν δέρας. Τὸ ὄνομα δὲ τῶν Μινυῶν ἀπὸ τοῦ Μινύου βασιλέως ὀνομα-
 ζομένη.

Iamque fretum Minyae Pagasaea puppe secabant:
 Perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam
 Phineus visus erat, iuvenesque Aquilone creati
 Virgineas volucres miseri senis ore fugarant:

1—158. Ὁ Ἰάσων φθάνει μετὰ τῶν εἰσαυτοῦ ὁπάδων εἰς Κολχίδα, ἐνθα ἐφυλάσσειτο τὸ χρυσοῦν ἰδέρως πρὸς τὸ ὁπαῖον ἐξαπασχάλη ὑπὸ τοῦ Ἡελίου. Ἡ δὲ Μηδεΐα ἡ τοῦ βασιλέως τῆς Κολχίδος Αἰήτου θυγάτηρ ἔρωτι κυρτεῖται οὐκ ἐπὶ τοῦ Ἰάσωνι φάρμακα μαγικά, δι' ὧν οὗτος ζεύγνυσται τοῖς χαλκίπαδοις καὶ περιπνέουσιν αὐτοὺς εἰς τὸ ἄροτρον καὶ γεωργῶν τὴν γῆν σπείρει ἐκχιδνάριον ὀδόντας. Ἐκ τούτων ἐγεννήθησαν ὠπλισμένοι ἄνδρες καταβάλλοντες καὶ φονεύοντες ἀλλήλους. Τέλει δὲ τῶν μαγικῶν βοτανῶν ἀποκοιμίσας τὸν φυλάσσοντα δράκοντα ἔλαβε τὸ χρυσοῦν δέρας καὶ μετὰ τῆς Μηδεΐας ἀπέπλευσεν εἰς Θεσσαλίαν. 1) Minyae, 6, 720. Pagasaea puppis, οὕτω λέγεται ἡ Ἀργὴ ἐκ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλίας ὁπόθεν ἐξέπλευσαν οἱ Ἀργοναῦται. Secabant fretum, ὡς τὸ τέμνειν λέγεται ἐπὶ τῶν διασχίζοντων τὴν θάλασσαν πλοίων (Ὅμ. Ὀδ. Γ, 175 τέμνειν πέλαγος, Ν, 88 τέμνειν κύματα θαλάσσης. Πίνδ. τέμνειν πέλαγος, ὀδόν, κέλευθον, πλοῦν) οὕτω καὶ τὸ secare. "Ὅθεν εὐρίηται scare viam, ventos, auras, pontum, fretum, mare, aequor. 2) Trahens, trahere senectam ἔλκειν, διάγειν ἀθλίως τὸ γῆρας. Βιργ. Αἰν. 2, 92 vitam traheram in tenebris luctuque. Οὕτω παρ' Ἑλλήσιν, ἔλκειν βίον=ζῆν μετὰ κόπων καὶ ταλαιπωριῶν. 3) Phineus, ὁ Φινεύς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀγῆνορος βασιλέως τῆς Φοινίκης βασιλεύων ἐπὶ τῆς Σαλμυδησοῦ ἐν Θράκῃ. Ἐπειδὴ δὲ, πιστεύσας ταῖς διαβόλαις τῆς ἰδίας γυναίκος Ἰδαίας, ἀπετύφλωσε τοὺς δύο υἱούς, οὓς εἶχεν ἐκ τῆς Κλεοπίτρας ἀπετυφλώθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν θεῶν, (trahens senectam sub perpetua nocte), οἵτινες καὶ τὰς Ἀρπυίας παρθένους δυσειδεῖς καὶ ἀρπακτικὰς καὶ πτερωτάς (virgineas volucres) μετ' ὀνύχων γυπῶν εἰς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας ἔπεμψαν, ἵνα ἀρπάξωσι τὰ παρατιθέμενα φαγητὰ ἀφίνουσαι μόνον ὀλίγην τροφήν. Ἐκ τοῦ ἀτυχήματος τούτου ἠλευθερώθη ὁ Φινεύς ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ Βορέου (juvenes Aquilone creati), οἵτινες ἦσαν ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαις. Visus erat, ὑπὸ τῶν Μινυῶν.

Multaque perpassi claro sub Iasone tandem 5
 Contingerant rapidas limosi Phasidos undas:
 Dumque adeunt regem Phrixæaque vellera poseunt,
 —Lexque datur Minyis magnorum horrenda laborum.
 Concipit interea validos Aetias ignes
 Et luctata diu,, postquam ratione furorem 10
 Vincere non poterat, frustra, Medea, repugnas:
 Nescio quis deus obstat; ait mirumque, nisi hoc est,
 Aut aliquid certe simile huic, quod amare vocatur. S
 — Nam cur iussa patris nimium mihi dura videntur?
 Sunt quoque dura nimis. cur, quem modo denique vidi, 15
 Ne pereat, timeo? quæ tanti causa timoris?
 Excute virgineo conceptas pectore flammæ,
 Si potes, infelix, si possem sanior essem.
 Sed gravat invitam nova vis, aliudque cupido,
 Mens aliud suadet. video meliora proboque, 20
 Deteriora sequor. Quid in hospite, regia virgo,
 Ureris, et thalamos alieni concipis orbis?
 Haec quoque terra potest, quod ames, dare. vivat, an ille

5) Claro sub Iasone, ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἐπιφανοῦς Ἰάσονος. Οὐ-
 τρε ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰσάνου ἐξ Ἰωλκοῦ πόλεως Θεσσαλικῆς, ὅστις κατ' ἐπι-
 παγὴν τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος Πηλίου βασιλεὺς τῆς Ἰωλκοῦ ἐπεχείρησε τὴν
 Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατεῖαν διὰ τὴν λάβῃ τὸ χρυσοῦν δέρας. Perpassi
 multa, πολλὰ παθόντες οἱ Ἀργοναῦται. 6) Contingerant undas, ἀφί-
 κοντο εἰς τὰ ὕδατα. Phasis ποταμὸς Κολχίδος. Τὸ δὲ rapidas εἶνε κοσμη-
 τικὸν ἐπίθετον. 7) Regem, Αἰήτην βασιλέα Κολχίδος. Phrixæaque vel-
 lera, Φρίξιον δέρας. Φρίξος δὲ υἱὸς τοῦ Ἀθάμαντος βασιλεὺς τῆς Βοιω-
 τίας καὶ τῆς Νεφέλης ὑπὸ τῆς μητρικῆς αὐτοῦ Ἰνοῦς διαβληθεὶς πρὸς
 τὸν πατέρα καὶ μέλλων ὑπ' αὐτοῦ νὰ φονευθῇ ἐφυγεν ἐκ Βοιωτίας μετὰ
 τῆς ἀδελφῆς Ἑλλῆς ἐφ' ἐνὸς χρυσομάλλου κριοῦ. Ἀλλ' ἡ μὲν Ἑλλή τις
 σοῦσα ἐκ τοῦ κριοῦ ἐπνίγη ἐξ ἧς ὠνομάσθη ὁ Ἑλλησποντος, ὁ δὲ Φρί-
 ξος φθάσας εὐτυχῶς εἰς Κολχίδα ἀνέθηκε τὸ δέρας τοῦ κριοῦ εἰς τὸ ἱερὸν
 τοῦ Ἀρεως. 8) Lexque, νόμον τὸ dum=καὶ ἐνῷ προτείνεται τοῖς Ἀρ-
 γοναῦταις συνθήκη. 9) Aetias, ἡ Μήδεια ἡ τοῦ Αἰήτου θυγάτηρ. Ignis
 καὶ ἀλλαχοῦ flamma σημαίνει τὸν ἔρωτα. Βεργ. Αἰν. 4, 2 carpitur
 igni caeco. 19) Cupido=ἔρως. 20) mens=λόγος. (στίχ. 10 ratione).
 21) Αἱ λέξεις hospes καὶ regia virgo ἀντιτίθενται. 22) Concipio ali-
 quid animo ἢ mente ἢ ἀπλῶς concipio aliquid=παραλαμβάνω τι τῇ
 διανοίᾳ=ἐννοῶ τι.

- Occidat, in dis est. vivat tamen: idque precari
 Vel sine amore licet. quid enim commisit Iason? 25
 Quem, nisi crudelem, non tangat Iasonis aetas
 Et genus et virtus? quem non, ut cetera desint,
 Ore movere potest? certe mea pectora movit. +
 → At nisi opem tulero, taurorum adflabitur igne,
 Concurretque suae segeti tellure creatis 30
 Hostibus, aut avido dabitur fera praeda draconi.
 Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
 Tum ferrum et scopulos gestare in corde fatebor.
 Cur non et specto pereuntem, oculosque videndo
 Consclero? cur non tauros exhortor in illum 35
 Terrigenasque feros insopitumque draconem?
 Di meliora velint, quamquam non ista precanda,
 Sed facienda mihi. prodamae ego regna parentis,
 Atque ope nescio quis servabitur advena nostra,
 Ut per me sospes sine me det lintea ventis, 40
 Virque sit alterius, poenae Medea relinquit?

24) In dis est, ἐκ τῶν θεῶν ἐξαρτᾶται. Esse in dis=καθεστῆαι ἐν γούνασι θεῶν, εἶναι ἐν θεοῖς=ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῶν θεῶν. Πίνδ. Ὀλυμπ. 13, 147 νῦν δ' ἔλπομαι μὲν, ἐν θεῷ γε μὴν τέλος. Vivat tamen, εἴθε ὁμῶς νάξῃσιν. Μετὰ τὴν προσποιητὴν ἀδιανοήσιαν ἣν ἐκφράζουσιν αἱ προηγούμεναι λέξεις ἀναφαίνεται πάλιν τὸ ὑπὲρ τοῦ Ἰάσονος ἐνδιαφέρον τῆς Μηδείας οὐχὶ μὲν ὡς ἔρωσ, ἀλλ' ὡς καθήκον φιλάνθρωπις. 26) Quem non tangat, ποῖαν δὲν ἀπειται, δὲν πληττεῖ, δὲν θίγει. 27) Ut cetera desint, ἔστω νὰ ἔλειπον τὰ ἄλλα, δηλ. τὸ genus, aetas, virtus. 28) Ore, τῇ ὥραιότητι τοῦ προσώπου. Τὸ δὲ movere καὶ movit ἀντὶ τοῦ commovere καὶ commovit. 29) Adflabitur ore, θὰ καταπυρσθηθῇ διὰ τοῦ πυρός. 30) Concurretque suae segeti, καὶ θὰ συμπλακῇ πρὸς τὴν αὐτοῦ σιάν. Tellure creatis hostibus, εἰς παράθεσις τοῦ suae segeti. 31) Fera, θηρία, σκληρά. 32) Οὕτω σύνταξον tum fatebor me natam (esse) de tigride et (me) gestare in corde ferrum et scopulos=τότε θὰ ὑπολογίσω ὅτι ἐγεννήθην ἐκ τигριδος καὶ ὅτι φέρω ἐν τῇ καρδίᾳ σίδηρον καὶ σκοπέλους. Ἡ ἐκφρασις αὕτη εἶνε συγχωτάτη (9, 613. 8, 121) περὶ τῶν σκληρὰν καρδίαν ἔχόντων ἀνθρώπων. 33) Quamquam, ἀν καὶ δὲν πρέπει νὰ εὐχῶμαι ταῦτα, ἀλλὰ νὰ πράττω. 34) Ope nostra, τῇ ἐμῇ βοήθειᾳ. 40) Per me sospes, ἔ: ἐμοῦ σωθεῖς. Ὅρα δὲ τὴν ἀντίθεσιν per me—sine me. Dare lintea ventis καὶ dare vela ventis εἶνε ἐκφορὰς ἐπὶ τοῖς ἁπλοῦς τὸν ἀπόπλου. 8, 175, 13, 401. 14, 437. Τὸ δὲ lintea ἀντὶ τοῦ vela. 41) Vir=maritus=σύζυγος. 8, 325 ο felix, si

Si facere hoc, aliamve potest praeponere nobis,
 Occidat ingratus. sed non is vultus in illo,
 Non ea nobilitas animo est, ea gratia formae,
 Ut timeam fraudem meritique oblivia nostri. ✕ 45
 Et dabit ante fidem. cogamque in foedera testes
 Esse deos. quin tuta times! accingere et omnem
 Pelle moram! tibi se semper debebit Iason,
 Te face sollemni iunget sibi, perque Pelasgas
 Servatrix urbes matrum celebrabere turba. 50
 Ergo ego germanam fratremque patremque deosque
 Et natale solum, ventis ablata, relinquam?
 Nempe pater saevus, nempe est mea barbara tellus,
 Frater adhuc infans. stant mecum rota sororis:
 Maximus intra me deus est. non magna relinquam: 55
 Magna sequar: titulum servatae pubis Achivae,
 Notitiamque loci melioris, et oppida, quorum
 Hic quoque fama viget, cultusque artesque locorum;

quem dignabitur, inquit, ista virum. Βιργ. Αἰν. 4, 192 et Dido dignetur iungere viro. 41) Ποικίλῃ Medea (ἀντί ego) relinquer, καὶ ἡ Μήδεια τὰ ἐγκαταλείψω εἰς τὴν τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν δηλ. ὁ ἐμὸς πατὴρ θὰ ἐπιβίβῃ. 42) Facere, ἐκ τοῦ potest ἐξαρτᾶται. 43) Is vultus, ἡ ἀντωνυμία ἰς καὶ ἐὰν σημαίνει ἀναφορὰν καὶ οὐχὶ δεῖξιν. 44) Fidem, πίστιν, ἐγγύησιν περὶ συγγείας. 45) Tuta, εἶνε θελήσει γένους=διὰ τί φοβεῖσθαι ἀσφαλὲς οὐσα. Accingere, παρασκευάσθητι. Εἶνε προστ. πρὸς. μετὰ μέσης σημασίας. Accingor ἢ accingo me ad aliquid ἢ αὐτοῦ ἢ ἀπλῶς accingor=παρασκευάζομαι πρὸς τι, καταγίνομαι περὶ τι, ἀνακλιπίζω. 48) Se=suam vitam. 49) Face sollemni=νενομισμένῳ γάμῳ. Fax καὶ ἀλλὰ τοῦ φαεῖα μετωνομασμένως σημαίνει τὸν γάμον. Perque Pelasgas=ἀνὰ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις. Πελασγοὶ δὲ οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι ἦσαν τῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν Πελασγοὶ ὀνομάζονται οἱ Ἕλληνες. 50) Celebrabere, θὰ ἐξυμνήσῃ ὑπὸ τῆς πληθύνος τῶν μητέρων (turba matrum) ὡς σώτερα τῶν τέκνων· στιχ. 56 servatae pubis Achivae. 51) Ergo, θαυμασμόν τινα μετὰ λύπης σημαίνει. Verus mihi nuntius ergo venerat (Βιργ. Αἰν. 6, 456). Germanam, ἀδελφὴν, τὴν Χαλκιόπην. Fratrem, Ἀψυρτον. Deos δηλ. patrios. 53) Nempe τὸ quippe ἐκ τοῦ quid=πε, οὕτω τὸ nempe=λίγηθῶς, δηλαδή, βεβαίως, ἐκ τοῦ nam=πε. 55) Deus, ὁ Ἐρως. 56) Titulum δηλ. σέμαρ, θὰ ἀποκηρῶ δόξαν ὅτι ἔσωσα τὴν Ἀχαικὴν νεολαίαν. Achivus ἀντί Graecus ὡς Achaia ἀντί Graecia. 57) Notitiam δηλ. sequar, καὶ τὴν γνώσιν καλλιτέρου ἐδάφους. Κατ' ἀντίθεσιν ταῦτα λέγονται πρὸς τὸ mea tellus barbara. 58) Hic, ἐν Κολχίδι. Cultus, γενικῶς σημαίνει τὰ ἥθη, τὰς

Quemque ego cum rebus, quas totus pos.
 Aesoniden mutasse velim, quo coniuge f
 Et dis cara ferar et vertice sidera tang
 Quid, quod nescio qui mediis incurrere
 Dicuntur montes, ratibusque inimica Cl
 Nunc sorbere fretum, nunc reddere, cine
 Scylla rapax canibus Siculo latrare pre
 Nempe tenens quod amo, gremioque in
 Per freta longa ferar. nihil illum ample
 Aut, siquid metuam, metuam de coniu
 Coniugiumne putas, speciosaque nomini
 Inponis, Medea, tuae? quin aspice, qua
 Aggrediare nefas, et dum licet, effuge o

τρόπον τοῦ ζῆν. 59) Quemque. Ἡ σύνταξις οὕτ
 quar) quem ego velim mutasse cum rebus quas
 Αἰσονίδης δὲ λέγεται ὁ Ἰάσων ὡς υἱὸς Αἰσωνος.
 ἐνεστῶτος. Mutare δὲ aliquid alia re ἢ cum alia
 τι ἀντί τινος. 60) Quo coniuge felix, δι' ὃν
 πτωσίς quo σημαίνει τὸ αἴτιον τοῦ felix. 61) Fe
 καὶ θὰ φέρωμαι ἀνὰ τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων
 lice, εἶνε ἔκφρασις δηλοῦσαι τὴν ὑψηλὴν δόξαν κα
 τὴν πέραν τοῦ συνήθους ὑψουμένην. Ὁράτ, 1,
 de ca vertice. 62) Quid quod, προστίθεται ἄλλ
 κινδύνων τοῦ ταξιδίου, ἣν ἀνασκευάζει κατωτέρω
 ὅρη εἶνε αἱ κυάνει πύτραι ἢ Συμπληγάδες ἐν
 τινες κατὰ τὸν μῦθον ἐκινούνο καὶ συνεκρούου
 τι. Ἐπειδὴ αὐτὶς εἰμὶν ἀκίνητος, ὅταν ἡ Ἀ
 Μῆδαια δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ φοβηθῇ. Σημε
 Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις δηλοῦσι γενικῶς τοῦ
 Ratibus. Οὕτω ἡ σύνταξις. Charybdis inimica
 sorbere fretum, nunc reddere. Ἡ Χάρυβδις
 δύο ἀπέτομοι καὶ ἐπικίνδυνοι βράχοι τοῖς πλέ
 πορθμόν. Ἡ δὲ Σκύλλα ἐπλάσσετο ὅτι εἶχεν
 δώδεκα ὀφθαλμοὺς καὶ ἐξέχοντας ὀδόντας, περὶ δὲ τὰ
 κερταλὰ κυνῶν καὶ ἄλλα φοβερά τεράστια κατὰ
 αἰχλόντα. 64) Οὕτω σύνταξιν alique Scylla r
 bus (dicitur) latrare. Siculo profundo (ἀρ. τ
 οος, ποιητικῶς ἡ θάλασσα, πύλαχος. 69) Conju
 φέρεται κατηγορία κατ' αὐτῆς. Bigg. Aen. 4, 1
 praetexerit nomine culpam. 70) Quin aspice
 ῥησιν. 71) Aggrediare δηλ. aggrediaris=πρό
 αἰχλόντα: dum licet δηλ. effugere, καὶ ἀνὰ

[Erubuere genae, totoque recanduit ore,
 Utque solet ventis alimenta assumere, quaeque
 Parva sub inducta latuit scintilla favilla,
 Crescere et in veteres agitata resurgere vires,
 Sic iam lentus amor, iam quem languere potares,
 Ut vidit iuvenem, specie praesentis inarsit.]

80

Et casu solito formosior Aesone natus
 Illa luce fuit : posses ignoscere amanti.

85

Spectat, et in vultu veluti tum denique viso
 Lumina fixa tenet, nec se mortalia demens
 Ora videre putat, nec se declinat ab illo. /

Ut vero coepitque loqui dextramque prehendit
 Hospes, et auxilium summissa voce rogavit,

90

Promisitque torum, lacrimis ait illa profusis :
 'Quid faciam, video : nec me ignorantia veri
 Decipiet, sed amor. servabere munere nostro :
 Servatus promissa dato.' per sacra triformis
 Ille deae, lucoque foret quod numen in illo,

95

73) Dare terga, εἶνε στρατιωτικὴ ἐκποικίσις. 74) Ibat, ἡ Μήδεια. Hecates, εἶνε μορφή 'Ελληνικῆς γενικῆς Hecate, es' ἦτο δὲ ἡ Ἐκάτη θεὰ τῆς μαγικῆς θυγάτηρ τοῦ Πέρσου (ἔσεν Perseis) καὶ τῆς Ἀστειρίας. 76) Fortis erat, εὐσταθὲς ἦτο ἡ Μήδεια κατὰ τοῦ ἔρωτος. Ardor, στιχ. 9 καὶ 17=ἔρως, πῶρ. 79) Οὕτω σύνταξον. Utque parva scintilla solet assumere alimenta atque, quae latuit sub inducta favilla, agitata (solet) crescere et resurgere in veteres vires sic. 84) Et casu= καὶ κατὰ τύχην. Natus Aesone ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Αἰσῶνος (ὁ Ἰάσων) fuit ἦτο ὠραιότερος τοῦ συνήθους (solito) κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 85) Posses ignoscere ἡδύνασο νὰ συγχωρήσῃς τὴν ἐρώσαν. 89) Coepit, ὁ hospes. 91) Torum=conjugium. 93) Servabere, μέλλ. παθ. servaberis=ὀλεῖσθαι σωθῆ διὰ τῶν ἐμῶν δώρων. 94) Dato, προσε.=δός. 95) Triformis deae, τῆς τριμέρους θεᾶς (Hecates). Οὕτω δὲ πλεῖστοι

Perque patrem soceri cernentem cuncta futurū,
 Eventusque suos et tanta pericula iurat.
 Creditus accepit cantatas protinus herbas,
 Edidicitque usum, laetusque in tecta recessit.

Postera depulerat stellas aurora micantes : 100
 Conveniunt populi sacrum Mavortis in arvom,
 Consistuntque iugis. medio rex ipse resedit
 Agmine purpureus sceptroque insignis eburno. /
 Ecce adamanteis vulcanum naribus efflant
 Aeripedes tauri, tactaeque vaporibus herbae 105
 Ardent. utque solent pleni resonare camini,
 Aut ubi terrena silices fornace soluti

διότι ἐλατρεύετο εἰς τὰς τριόδους διὰ τρικεφάλων ἀνδριάντων (στ. 94). Κατ' ἄλλους δὲ διότι εἰς τριπλὴν κεφαλὴν κυνός, λέοντος, καὶ ἵππου. Ἦτο δὲ καὶ τριφυρῆς θεότης ἐν οὐρανῷ μὲν ὡς Σελήνῃ λατοεομένην, ἐπὶ γῆς ὡς Ἀρτέμις καὶ ὑπὸ γῆν ὡς Περσεφόνῃ. *Lucosque=et (per) numen, quod foret in illo luco=καὶ εἰς τὴν θεότητα ἣτις ἦεν εἰσβαλὼν ἐν ἐκείνῳ τῷ ἄλσει.* 96) *Patrem soceri futuri=καὶ εἰς τὸν πατέρα τοῦ μέλλοντος πενθεροῦ.* Πατήρ τοῦ Αἰήτου ἦτο ὁ Ἥλιος ὁ τὰ πάντα βλέπων (cernentem cuncta). 97) *Eventusque=et per eventus et per tanta, καὶ εἰς τὰς συνεπείας τῆς ἐπιχειρήσεως του.* Τὸ δὲ *jurare* συντάσσεται ἢ αἰτ. ἀπλῆ Βιργ. Αἰν. 6, 324 *jurare numen.* 351 *maria aspera juro,* ἢ ἐμπροσθέν ὡς ἐνταῦθα. 98) *Cantatas herbas, τὰς διὰ μαχικοῦ ποιήματος ἐπαρθείσας βοτάνας.* 99) *Recessit in tecta* Ἀπολλ. 3, 1147 ἦτοι Ἰήσων εἰς ἐτάρους καὶ νῆα κεχρημένος ὥρτο νέεσθαι. *Tecta* δὲ εἶνε τὰ πλοῖα ἐνθα διέμενον οἱ Ἀργοναῦται. 104) *Populi, οἱ κάτοικοι τῆς Κολχίδος in arvom sacrum, Ἀπολλών.* 3, 495, 1270 πεδίον Ἀρηϊόν. 102) *Jugis, ἀφαιρ. τόπου.* Νοοῦνται δὲ ἐνταῦθα αἱ ἀκρώσεις τοῦ ὄρους Καυκάσου, δι' ὧν περιελκίστο ἡ προκειμένη πεδιάς. 103) *Purpureus, πορφύρεον ἐσθῆτα ἐνδεδυμένος.* 104) *ecce ada[mante]is vul[canum] naribus efflant, =ἰδοὺ δέ. Adamanteis naribus ἐκ τῶν ἀδαμαντίνων μυκτήρων.* Ἀδάμας δὲ λέγεται σφυγμῆς ὁ σιδήρεος. 4, 453. 281. Ὁμ. Ἰλ. 7, 412. 9, 645. *Vulcanum, =πῦρ κατὰ μετανομήν.* Οὐτως *Thetis* ἀντὶ *mare,* *Jupiter* ἀντὶ *coelum,* *Ceres* ἀντὶ *frumentum,* *Bacchus* ἀντὶ *vinum,* *Venus* ἀντὶ *amor,* *Mars* ἀντὶ *bellum-ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες Ἡραίοτος=πῦρ. Βίγκος ἢ Διόνυσος=οἶνος.* Ποσειδῶν=θάλασσα, Ἀρης=πόλεμος. *Efflant.* Ἀπολλώνιος 3, 496 ταυρῷ χαλκὸ ποδός, στόματι φλόγα φυσίωντες. 105) *Herbae, καὶ αἱ γλῆβαι αἱ ἀρθεῖσαι=ὡν οἱ ταῦροι ἤπιοντο, καίουσιν διὰ τοῦ ἀτμοῦ=πυρώδους ἀναπνοῆς.* 106) *Camini pleni (igne)=κάμινοι πλήρεις πυρός.* 107) *Aut (ut) silices soluti fornace terrena (solent resonare) ubi concipiunt. Silices* δὲ γενικωτέρα ἐκφράσις σημαίνουσα ἰδιαιτέρως τὰς ἀσβεστοπέτρας. So-

Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum ;
 Pectora sic intus clausas volventia flammās
 Gutturaque usta sonant. tamen illis Aesone natus 110
 Obvius it. vertere truces venientis ad ora
 Terribiles vultus praefixaque cornua ferro,
 Pulvereumque solum pede pulsare bisulco,
 Fumificisque locum mugitibus impleverunt.
 Deriguere metu Minyae. subit ille, nec ignes 115
 Sentit anhelatos—tantum medicamina possunt—
 Pendulaque audaci mulcet palearia dextra,
 Subpositosque iugo pondus grave cogit aratri
 Ducere et insuetum ferro proscindere campum.
 Mirantur Colchi : Minyae clamoribus augent 120
 Adiciuntque animos. galea tum sumit aëna
 Vipereos dentes, et aratos spargit in agros.
 Semina mollit humus valido praetincta veneno,
 Et crescunt fiuntque sati nova corpora dentes. —
 Utque hominis speciem materna sumit in alvo, 125
 Perque suos intus numeros componitur infans,

lutī (in) terrena fornace, διαλυθεῖσαι (ἀσβεστίπετραι) = ἀραιότεραι
 γινόμεναι ἐν πλυνθίνῳ κλιβάνῳ = τίτῃνος γινόμεναι. 108) Concipiunt
 ignem, βράζουσιν. Τὸ δὲ ἐπιθετὸν liquidarum εἰς τὸ aquarum εἶνε κο-
 σμητικόν. 110) Guttura (taurorum) καὶ οἱ φάρυγγες τῶν ταύρων. Aesone
 natus, ὁ Ἴάσων. 111) Obvius it illis, παρέύεται κατ' ἐκείνων ἢ φράσις
 obvius it εἶνε ποιητικῶς ἰσχυροτέρα τῆς συνήθους obviam it. Ἐχθρικῶς
 δὲ ἡ φράσις obviam ire alicui = ὑπαντᾶν τινι, ἀντίον ἵσταναι τινί. Truces
 δηλ. tauri = οἱ ἄγριοι ταῦροι. Venientis, τοῦ ἐρχομένου Ἰάσωνος.
 113) Pulvereumque, κατὰ πρόληψιν. Τὸ δὲ pulsare pede solum = τὸ
 πλήττειν τὸ ἔδαφος τοῖς ποσὶ καὶ ἐγείρειν κονιορτὸν δηλοῖ τὴν ὀργήν
 καὶ τὴν θυμὸν τῶν ταύρων. 114) Imple|verunt, ἰστέμπτους ποῦς τοῦ στι-
 χου εἶνε σπονδεῖς. 115) Minyae, (στίχ. 1) οἱ Ἀργοναῦται. 116) Medi-
 camina, δὲ φάρμακα (στίχ. 96 herbae cantatae). 117) Audaci dextra,
 τολμηρὰ δεξιᾷ = θαρραλῶς 119) Insuetum (ἡ πεδὶς αὐτῇ εἶνε ἀσυνεί-
 θιστος, διότι ἦτο τῷ θεῷ Ἄρει ἀφιερωμένη (στίχ. 101 sacrum Mavortis
 argum 122). Vipereos τοὺς ὀδόντας τοῦ δράκοντιδος ἐκείνου δηλ. τοῦ
 δράκοντος τοῦ ὑπὸ Κάδμου φονευθέντος ἐκ τῶν ὀδόντων τοῦ ὁποίου μέρος
 ἔδωκεν ἡ Ἀθηνᾷ τῷ Αἰήτῃ (Ἀπολλῶν. Ρόδ. 3, 1176). 124) Corpora δηλ.
 virorum. 125) Sumit, ὑποκειμ. infans = βρέφος. 126) Per suos numeros,
 καὶ κατὰ τὰ ἑαυτοῦ μέτρα. Numerus = μέρος, μέρος ὧν ὠρισμένος ἀριθ-

Nec nisi maturus communes exit in auras
 Sic ubi visceribus gravidæ telluris imago
 Effecta est hominis, feto consurgit in arvo;
 Quodque magis mirum est, simul edita concutit arma. 130
 Quos ubi viderunt præcutæ cuspidis hastas
 In caput Haemonii juvenis torquere parantes,
 Demisere metu vultumque animumque Pelasgi.
 Ipsa quoque extimuit, quæ tutum fecerat illum,
 Utque peti vidit iuvenem tot ab hostibus unum, 135
 Palluit et subito sine sanguine frigida sedit;
 Neve parum valeant a se data gramina, carmen
 Auxiliare canit, secretasque advocat artes.
 Ille gravem medios silicem iaculatus in hostes
 A se depulsum Martem convertit in ipsos. 140
 Terrigenæ pereunt per mutua vulnera fratres,
 Civilique cadunt acie. gratantur Achivi,
 Victoremque tenent avidisque amplexibus haerent.
 Tu quoque victorem complecti, barbaræ, velles;
 [Obstitit incoepto pudor. at complexa fuisses; 145
 Sed te, ne faceres, tenuit reverentia famæ.]
 Quod licet, aspectu tacito laetaris, agisque
 Carminibus grates et dis auctoribus horum.

μὲν ζητεῖται ἵνα τὰ σώματα ἀποτελεσθῶσιν 1, 427 suis numeris. 127) Nisi maturus (infans) ἂν μὴ ὥριμον εἶνε, = ἐντελῶς διαπεπλασμένον. 131) Quos, τοὺτους τοὺς νεωστὶ καὶ προσφάτως γεννηθέντας ἀνθρώπους. Μετὰ τὸν προηγούμενον ἐνικὸν ἀριθμὸν (128—129) δι' οὗ ἐν φαινόμενον μόνον περιγράφεται, ἔπεται πληθυντικὸς (quos) εἰς δῆλωσιν τῶν πολλῶν ἐκ τῆς γῆς ἐξελθόντων ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ ὑποδηλωθεὶς πῶς διὰ τοῦ (124 nova corpora). Hastas præcutæ cuspidis, (γεν. ιδιότητος), δόρατα ὀξυτάτης αἰχμῆς. 132) Haemonii juvenis, τοῦ Αἰμονίου = Θεσσαλοῦ νέου Ἰάσονος. Αἰμονία δὲ εἶναι ὄνομα ἀρχαῖον τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ Αἰμόνος βασιλέως πατρὸς Θεσσαλοῦ. 133) Pelasgi, οἱ Ἕλληνες (στίχ. 49). 134) Ipsa ἡ Μήδεια. 137) Neve = et ne = καὶ ἵνα μὴ ὀλίγον ἰσχύσωσι. Gramina (στίχ. 98, 116) αἱ βοτάναι. 142) Civilis acies, ἐμφύλιος πόλεμος. Nec te civilibus inserte bellis (3, 117). Gratantur Achivi (Iasoni) = συγχαίρουσι δὲ οἱ Ἀχαιοὶ τὸν Ἰάσονα. 144) Barbaræ, ἡ Μήδεια ὡς μὴ Ἕλληνίς (στίχ. 276) καὶ Hor. Epod. V, 61 cur dira barbaræ minus venena Medææ valent. 148) Dis au-

Pervigilem superest herbis sopire draconem.
 [Qui crista linguisque tribus praesignis et uncis 150
 Dentibus horrendus custos erat arietis aureae.]
 Hunc postquam sparsit Lethaei gramine suci
 Verbaque ter dixit placidos facientia somnos,
 Quae mare turbatum, quae concita flumina sistunt,
 Somnus in ignotos oculos sibi venit, et auro 155
 Heros Aesonius potitur, spolioque superbus
 Muneris auctorem secum, spolia altera, portans
 Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus.

Haemoniae matres pro gnatis dona receptis
 Grandaevique ferunt patres, congestaque flamma 160

ctoribus horum (carminum) τοῖς θεοῖς τοῖς αἰτίαις (τοῖς προσήτοις) τούτων τῶν μαγικῶν ἐπωδῶν ὡς ἦτο ἡ Ἑκάτη. 151) Arietis aurei, τοῦ χρυσοῦ δέρατος. 152) Lethaei suci, χωρὶς Ληθαῖος λέγεται ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα μετὰ τοῦ ποταμοῦ τῆς Λήθης. ὥστε καὶ λήθην καὶ ὕπνον ἐπιφέρει. Biry. Γεωργ. 4, 545 papavera Lethaea. Λήθη δὲ ἦτο ποταμὸς καταχθόνιος. 153) Ter, ὁ ἀριθμὸς τρεῖς ἐθεωρεῖτο ἱερὸς εἰς τὰς μαγείας. 154) Quae sistunt. Ἀπολλών. 3, 530 λέγει περὶ Μηδείας. «Ταῖσι (φαρμάκοις) καὶ ἀκομάτοις πυρὸς μελίσσεται αὐτῇν, καὶ ποταμοὺς ἴσθησιν ἄφαρ κελαδεῖν ῥέοντα, ἄστρα τε καὶ μήνης ἱερῆς ἐπέδωκε κελεύθους. 1:5) In ignotos, εἰς ἀβυσσους οἷτινες ἀγνωστοὶ τὸν ὕπνον. Auro, τοῦ χρυσοῦ δέρατος. 156) Potitur, ἐνίοτε παρὰ ποιηταῖς λέγεται potitur, potimur κατὰ τὴν γ'. συζυγίαν ἀντὶ potitur, potimur. Superbus δὲ λέγεται συνήθως περὶ τῶν νικητῶν καὶ θριαμβευόντων εἰς τι. Biry. Αἰν. 4, 21 hinc populum late regem belloque superbum. 157) Muneris auctorem, τὴν Μηδείαν τὴν αἰτίαν τοῦ δώρου. Ὅρα ὅτι τὸ auctor καὶ εἰς γυναῖκα ἐπιφέρεται. 158) Iolciacos portus. Ἡσιόδ. Θεογ. 997 εἰς Ἰωλκῶν ἀρίκετο ἐπὶ νηὸς ἄγων ἐλικώπιδα κούρην. Ἰωλκὸς δὲ πόλις ἀρχαία τῆς Μαγνησίας χώρας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου.

159—203. Ὁ Ἰάσων παρακαλεῖ τὴν Μηδείαν νὰ παρατείνῃ τὸν βίον τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς. Αὕτη δὲ ἀνοίξασα τὴν λαίμην τοῦ Αἴσωνος ἐπιχύνει μῆγμα μαγικὴν δύναμιν ἔχον, δι' οὗ κατορθοῦται ἡ ἀνάνεωσις. Ἡ διήγησις αὕτη εἰν εἰδὴ γνωστὴ εἰς τοὺς Νόστους (ποίημα ἐπικὸν ἀναφύοντα τὰ συμβάντα τῶν Ἑλληνικῶν κατὰ τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδον) «Αὐτίκα δ' Αἴσωνα θῆκε φίλῳ κόρον ἠδ' ὠντα, γῆρας ἀποξύσασ' εἰδυῖσιν πρᾶπίδασσιν, φάρμακα πᾶλλ' ἐψουσ' ἐνὶ χρυσεῖοισι λέβησι. 159) Haemoniae stix. 1 καὶ 132. Gnatis, ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ matris ἐκ τοῦ gnascor (γεννάω) ἐξ οὗ δι' ἀραιρέσεως τοῦ g εὐρηται nascor dona, θυσίαι. Ὀρίζεται δὲ ἡ λέξις στενότερον διὰ τῶν ἐπομένων λέξεων. 160) Congesta fl. tura liquefaciunt, καὶ ἐπισσυνεμμένα θυμώματα καίονται ἐπὶ τοῦ πυρὸς.

Tura liquefaciunt, inductaque cornibus aurum
 Victima vota litat. sed abest gratantibus Aeson,
 Iam propior leto fessusque senilibus annis.
 Cum sic Aesonides: 'o cui debere salutem
 Confiteor, coniunx, quamquam mihi cuncta dedisti, 165
 Excessitque fidem meritorum summa tuorum:
 Si tamen hoc possunt,—quid enim non carmina possunt?—
 Deme meis annis, et demptos adde parenti.'
 Nec tenuit lacrimas. mota est pietate rogantis,
 Dissimilemque animum subiit Aeeta relictus. 170
 Nec tamen affectus tales confessa 'quod' inquit
 'Excidit ore tuo, coniunx, scelus? ergo ego cuiquam
 Posse tuae videor spatium transcribere vitae?
 Nec sinat hoc Hecate, nec tu petis aequa. sed isto,
 Quod petis, experiar maius dare munus, Iason. 175
 Arte mea soceri longum temptabimus aevum,
 Non annis renovare tuis; modo diva triformis

161) Inductaque cornibus aurum victima=καὶ ἱερῆα περιβεβλημένα κατὰ τὰ κέρατα χρυσὸν (κεχυρωμένα κατὰ τὰ κέρατα). Ὡς δὲ λέγεται inducor vestem, οὕτω καὶ inducor aurum τῆς αἰτιατικῆς σημασιώσεως τὸ πρᾶγμα, ὅπερ τις μεταχειρίζεται, τῆς δ' ἀραιρετικῆς (cornibus) τὸ μέρος τοῦ σώματος εἰς ὃ τὸ ἐνδύμα εἶνε· Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ ἐχρυσόουντο τὰ κέρατα τῶν ἱερῶν 'Ομ. 'Οδ. 3. 382 σοὶ δ' αὐτῷ ῥέξω βούν' ἦνιν, εὐρυμέτωπον, ἀδμήτην, ἣν οὕτω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἄνθρωπος· τὴν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιγέυας. 162) Vota (diis) ὑποσχεθέντα τοῖς θεοῖς. 164) Sic δηλ. αἰ. 166) Excessitque=καὶ τὸ σύνολον τῶν σῶν εὐεργεσιῶν ὑπερέβη πᾶσαν πίστιν. 167) Si possunt δηλ. carmina. 168) Demptos, δηλ. annos. 169) Tenuit, ὁ 'Ιάσων. Motā est=commota est=συνεινέθη ἡ Μήδεια. 170) Οὕτω σύνταξον Et Aeeta relictus (lase) subiit animum (Medeae) dissimilem (pio animo Iasonis)=καὶ ὁ Αἰήτης ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ὑπ' αὐτῆς ὑπεσῆλθεν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἀνομοῖαν πρὸς τὴν τοῦ 'Ιάσωνος μὴ δυνηθέντος νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα ἐπὶ τοῖς παθήμασι τοῦ ἰδίου πατρός. Subire animum ἢ mentem ἢ ἀπλῶς subire=ὑπελθεῖν, ἐπελθεῖν, εἰσένει, ἐργεσθαι ἐν τῷ νῷ, ἐνθυμεῖσθαι. Aeeta 6, 400. 171) Nec conf. aff. (suos) tales, ἀλλ' ὁμως μὴ δηλώσασα τὴν τοιαύτην αὐτῆς ψυχικὴν κατάστασιν. 173) Transcribere, μεταγράφειν. Λέγεται δὲ περὶ τῶν τραπέζιων αἰτίνας ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλα βιβλίον μεταγράφουσι χρηματικόν τι ποσόν. Μεταφορικῶς δὲ σημαίνει μεταφέρειν, μεταβιβάζειν, μεταδιδόναι. 174) Hecate 74, 94. Isto εἰς τὸ majus ἀποδοτέον. 176) Arte mea—non annis, τῇ ἐμῇ τέχνῃ οὐχὶ δὲ τοῖς σοῖς ἔτεσι. 178) Quae dicitur triformis. 179) Triformis δὲ 'Hecate 94, 104

Adiuvet et praesens ingentibus annuat ausis.
 Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent
 Efficerentque orbem. postquam plenissima fulsit 180
 Ac solida terras spectavit imagine luna,
 Egreditur tectis vestes induta recinctas,
 Nuda pedem, nubis umeros infusa capillis,
 Fertque vagos mediae per muta silentia noctis
 Incomitata gradus. homines volucresque ferasque 185
 Solverat alta quies : nullo cum murmure saepes,
 Immotaeque silent frondes ; silet umidus aër :
 Sidera sola micant. ad quae sua brachia tendens
 Ter se convertit, ter sumptis flumine crinem
 Inroravit aquis, ternisque ululatibus ora 190
 Solvit, et in dura summisso poplite terra
 'Nox' ait 'arcanis fidissima, quaeque diurnis
 Aurea cum luna succeditis ignibus, astra,
 Tuque triceps Hecate, quae coeptis conscia nostris
 Adiutrixque venis cantusque artisque magorum, 195
 Quaeque magos, Tellus, pollentibus instruis herbis,
 Auraeque et venti montesque amnesque lacusque,
 Dique omnes nemorum, dique omnes noctis adeste :
 Quorum ope, cum volui, ripis mirantibus amnes

Praesens, παρούσα εἶνε ἡ Θεὰ ἥτις μετὰ τῆς ἐκυτῆς δυνάμεως δηλοῦται ὡς ἐνεργοῦσα. 178) Annuare, τῇ πρὸς τὰ κάτω νύσσει τῆς κεφαλῆς ὑπισχυρίζεσθαι τι, κατανύειν. 179) Cornua δηλ. Lunae, τὰ κέρατα τῆς Σελήνης. Tota, ὡς ἐπὶ τῷ ἀποδοτέον εἰς τὸ coirent=τὴν ὅλως συνελθῶσι. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐνομιζέτο ἡ πανσέληνος εὐνοϊκὴ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν μαγικῶν βοτανῶν καὶ εἰς τὴν μαγείαν. 181) Solida imag, προσώπω ἀνερχίῳ, πλήρει. 182) Egreditur, ἡ Μήδεια. Vestes=recinctas, ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα λελυμένην. Ὅρα τὴν σύνταξιν τοῦ induta μετ' αὐτ. ὡς παρ' Ἑλλήσι. 183) Nuda pedem. Γυμνῇ ποδὶ καὶ λελυμένη ἐσθῆτι ἔθος ἦτο νὰ εὐχώνται τῇ Ἑκάτῃ. Nudi capilli κεχυμένη κόμη, μὴ διὰ παινίας δεδεμένη. 184) Fertque vagos gradus, καὶ φέρει περιπλανώμενα βήματα=περιπλανᾶται. 190) Sumptis aquis flum, λαβοῦσα ὕδωρ ἐκ ποταμοῦ. 191) Sum. poplite in terra, καὶ γονατίσασα εἰς τὴν γῆν. 193) Aurea astra quae, χρυσᾷ ἄστρον τὰ ὅποια. diurnis ignibus=soli=ἡμερινῶς ἄστροις=ἡλίῳ. Οἱ ἐπικαλούμενοι δ' ἐνταῦθα θεοὶ λέγονται μαγικοί. 194) Triceps ὅλ. conscia μετὰ δότ. τοῦ πρίγκυτος.

In fontes rediere suos, concussaue sisto; 200
 Stantia conceutio cantu freta, nubila pello
 Nubilaque induco, ventos abigoque vocoque,
 Vipereas rumpo verbis et carmine fauces,
 Vivaque saxa sua convulsaque robora terra
 Et silvas moveo, iubeoque tremescere montes 205
 Et mugire solum, manesque exire sepulchris.
 Te quoque, Luna, traho, quamvis Temesaea labores
 Aera tuos minuant: currus quoque carmine nostro
 Pallet avi; pallet nostris Aurora venenis.
 Vos mihi taurorum flammās hebetastis, et unco 210
 Inpatiens oneris collum pressistis aratro!
 Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,
 Custodemque rudem somni sopistis, et aurum
 Vindice decepto Graias misistis in urbes.
 Nunc opus est sucis, per quos renovata senectus 215
 In florem redeat, primosque recolligat annos.
 Et dabitis. neque enim micuerunt sidera frustra,
 Nec frustra volucrum tractus cervice draconum.
 Currus adest. aderat demissus ab aethere currus.
 Quo simul ascendit, frenataque colla draconum 220

203) Verbis et carmine ἀντὶ ῥημάτων καὶ ποιήσεως. Ὑψίμα ἐν διὰ τοῦτον
 207) Traho, καθέλκω, κατάγω. Τοῦτο δὲ ἐποιοῦν οἱ μάγοι ἵνα διὰ τῆς
 ἑαυτῆς δυνάμεως ἢ σελήνην βρέξῃ τὰς βοτάνας. Temesaea aera, τὰ ἐκ
 τῆς Τεμείσης γαλκίνα ἀγγεῖα. Τεμείση δὲ εἶναι πόλις τῆς Βρετανίας, Ἰτα-
 λικῆς ἐπαρχίας, ἢ ὑστέρον Τέμψα καλουμένη περίφημος διὰ τὰ μεταλλεῖα.
 Ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐπίθeton εἶναι κοσμητικὸν εἰλημμένον ἐκ τῆς Ὀμηρικῆς
 ποιήσεως, ὅνθα ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἢ Ἀθηνῶν ἢ ὑπὸ μορφῇ Μέντορος πα-
 ρουσιζομένη λέγει· νῦν δ' ὦδε ἐὼν νηὶ κατήλυθον ἡδ' ἐτάροισιν, πλείων
 ἐπὶ αἶνονα πόντον ἐπ' ἄλλοθρόους ἀνθρώπους, ἐς Τεμείσσην μετὰ χαλκόν.
 ἄγω δὲ αἶθονα σίδηρον. 209) Avi, τοῦ πάππου μου, τοῦ Ἡλίου δηλ. διότι
 ὁ πατὴρ τῆς Μηδείας ὁ Αἰήτης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἡλίου, ἐπομένως οὗτος ἦτο
 πάππος τῆς Μηδείας. 210) Vos, ἡμεῖς (carmen et venena) hebetastis f.
 — ἡμβλύνετε, κατεστήσατε ἀβληχεῖς καὶ ἐξησθενημέναι τὰς φλόγας.
 Unco, κοσμητικὸν ἐπίθeton. 212) In se, ἐναντίον ἑαυτῶν, κατ' ἀλλή-
 λων. 213) Rudem somni, ἄπιτρον ὕπνου. Aurum, τὸ χρυσοῦν δέρα.
 214) Vindice dec, τοῦ φύλακος, δράκοντος ἱπατηθέντος. 217) Dabitis,
 καὶ θὰ δώσητε τοὺς χυμοὺς τούτους. Ἡ δὲ λάμφις τῶν ἀστέρων (micue-
 runt sidera) εἶναι σημεῖον ὅτι ἡ δέξια εἰσπύεται.

Permulsit, manibusque leves agitavit habenas,
 Sublimis rapitur, subiectaque Thessala Tempe
 Dispicit, et Threcces regionibus applicat angues:
 Et quas Ossa tulit, quas altum Pelion herbas,
 Othrys quas Pindusque et Pindo maior Olympus, 225
 Perspicit, et placitas partim radice revellit,
 Partim succidit curvamine falcis aënae.
 Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis;
 Multa quoque Amphrysi; neque eras immunis, Enipeu
 Nec non Penëus, nec non Spercheïdes undae 230
 Contribuere aliquid, iuncosaque litora Boebes.
 Carpsit et Euboica vivax Anthedone gramen,
 Nondum mutato vulgatum corpore Glauci.
 Et iam nona dies curru pennisque draconum
 Nonaque nox omnes lustrantem viderat agros; 235
 Cum rediit, neque erant lacti, nisi odore, dracones;
 Et tamen annosae pellem posuere senectae.
 Constitit adveniens citra limenque foresque,

223) Threcces, es, Θρᾶκη. Ἡ Μῆδεια διεuthύνει τὸ ἄρμα εἰς τὰ Θεσσα-
 λικά Τέμπε (μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσα) πρὸς τὰς Θεσσαλικὰς χώρας,
 διότι ἡ Μακεδονία, ἥτις χωρίζεται τῆς Θεσσαλίας διὰ τοῦ Ὀλύμπου,
 παλαιστὴν ἦτο γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Θρᾶκη. Ἰωνικῶς δὲ Θρᾶκη. Τὰ δὲ
 ὄρη Ὀσσα, Πήλιον, Ὀρθρυς, Πίνδος, Ὀλυμπος χρησιμεύουσι παρ' Ὀ-
 βιδίῳ πρὸς περιγραφὴν ὁλοκλήρου τοῦ κύκλου τῆς Θεσσαλίας. 228) Pla-
 cuerunt δηλ. εἰ=ἤρεσαν αὐτῇ. Ὁ Ἀπιδανὸς δὲ εἶνε ποταμὸς τῆς Θεσ-
 σαλίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Πηνειὸν πλησίον τῆς Λαρίσης. Ἀμφρυσιὸς δὲ
 καὶ οὗτος εἶνε ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Παγασητικὸν
 κόλπον. 229) Neque eras immunis (in-munus), οὐδὲ σὺ, ὦ Ἐνιπεῦ, ἦσο
 ἀπορολόγητος, ἀσυμβολός. Ἡ Μῆδεια ἔλαβε καὶ παρὰ τοῦ Ἐνιπεῖος βο-
 τάνης. Ὁ δὲ Ἐνιπεὺς ποταμὸς εἶνε τῆς Θεσσαλίας. 230) Nec non καὶ
 nec non ei=οὐδὲ ὄχι=προστίτε. Τὰ μέρη ταῦτα σημεινοῦσιν ὅτι προσ-
 τίθεται καὶ ἄλλο τι καὶ ἐπομένως αἱ δύο ἀρνήσεις ἰσοδυναμοῦσι πρὸς κα-
 τάφασιν. Ὁ δὲ Σπερχεῖδης ἐπὶ τοῦ ὄρους Γουερρηστοῦ τὰς πηγὰς ἔχων
 εἰς τὸν Μαλιακὸν ἐκβάλλει κόλπον. 231) Boebes, Βοίβη, πόλις τῆς Θεσ-
 σαλίας παρὰ τὴν Βοιδοῆδαν λίμνην. 232) Vivax gramen, βοτάνη ἔχουσα
 ζωοποιὸν δόξαν. Ἡ δὲ Ἀνθηδὼν εἶνε παραθαλάσσιος πόλις τῆς Βοιω-
 τίας. 233) Vulgatus, γνωστὸς εἰς τὸ πλῆθος. 4, 276 vulgatus amores.
 235) Viderat, εἶδε τὴν Μῆδειαν δηλ. περιερχομένην. Ὁρᾷ τὴν μετὰ με-
 τοχῆς σύνταξιν τοῦ viderat. 236) Odore δηλ. herbarum. 237) Posuere
 ἀντὶ deponere, ἀπὸθεν, ἀπεβάλον. Ann. sen. γυν. τῆς ἰδίτης.

Et tantum caelo tegitur : refugitque viriles
 Contactus. statuitque aras e caespite binas, 241
 Dexterio Hecates, ast laeva parte Iuventae,
 Has ubi verbenis silvaque inciavit agresti,
 Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
 Sacra facit, cultrosque in guttura velleris atri
 Conicit, et patulas perfundit sanguine fossas. 243
 Tum super invergens liquidi carchesia bacchi
 Aeneaque invergens tepidi carchesia lactis
 Verba simul sudit, terrenaque numina civit,
 Umbrarumque rogat rapta cum coniuge regem,
 Ne properent artus anima fraudare senili. 250
 Quos ubi placavit precibusque et murmure longo,
 Aesonis effetum proferri corpus ad auras
 Iussit, et in plenos resolutum carmine somnos
 Exanimi similem stratis porrexit in herbis.
 Hinc procul Aesoniden, procul hinc iubet ire ministros, 255

239) Tan. tegitur, καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ καλύπτεται, δὲν εἰσέρχεται δηλ. εἰς οἰκίαν, ὑπὸ στέγην. Ref.—contactus, καὶ ἀποφεύγει ἀνδρικός ἐπαφάς, συγχαίνωνιαν μετ' ἀνθρώπων. Τοῦτο δὲ ἦτο ἔθος τῶν μελλόντων νὰ θυσιάζωσι. 241) Dext. δηλ. parte, πρὸς τὰ δεξιὰ (aram) τοῦ βωμοῦ τῆς Ἑκάτης. Ast—at, καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἥρας. 242) Has δηλ. aras, τούτους τοὺς βωμούς. Verbenae, αὐαὶ καὶ verbenae, arum, λέγονται θάλλοι εἴτε κλάδοι δάφνης, ἐλαίας, μυρσίνης καὶ ἄλλων ἱερῶν δένδρων. Silva, δένδρον, κλάδος. 243) Egesta tellure, ἀφαιρ. ἀπόλ.=ἐκφορήσασα, ἐκκομίσασα χοῦν. Scrobibus, ἀφ. τόπου=εἰς δύο λάκκους, ἐξ ὧν ὁ εἰς διὰ τὸν Πλούτωνα, ὁ ἕτερος διὰ τὴν Περσεφόνην. Εἰς τοὺς θεοὺς τούτους τελοῦντες θυσίαι· οἱ ἀρχαῖοι ἐσκαπτον ἀνά ἓνα λάκκον, ἐν ᾧ τὸ αἷμα τῶν μαύρων θυμάτων ἔρρεεν. Ὀδύσ. 11, 24 ἐγὼ δὲ ἄορ δ'εὖ ἐρυσσάμενος παρ μηροῦ βίβρον ὄρυξ' ὄσσον τε πυγούσιον ἐνθα καὶ ἐνθα, ἀμφ' αὐτῷ δὲ χοῦν χέομην πῖσιν νεκύεσσιν, πρῶτα μελικρήτω, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἶνω, τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι ἐπὶ δ' ἄλφειτ' λευκὰ πάλυον. 244) Velleris atri=avis velleris atri=προβάτου μέλανος δέρματος. Τοιούτου δὲ χρώματος οὖματα ἐθυσιάζοντο τοῖς καταχθονίοις θεοῖς. 246) Carchesia, καρχήσιον εἶνε εἶδος ποτηρίου. 248) Fundere verba, ἐκφέειν, προφέρειν λέξεις. Terrena, τοὺς ἐπιχθονίους θεοὺς. Civit δηλ. ad sacra. 249) Regem umbr., τὸν Πλούτωνα. Coniuge, Περσεφόνην. 250) Properent, ὁ Πλούτων καὶ ἡ Περσεφόνη. Artus, τὰ μέλη τοῦ Αἴσωνος. 251) Placare=ζητεῖν τὴν εὐνοίαν τῶν θεῶν εὐχαῖς καὶ θυσίαις. 255) Aesoniden, τὸν Ἴάσονα.

Et monet arcanis oculos remove profanos.
 Diffugiunt iussi. passis Medea capillis
 Bacchantum ritu flagrantem circuit aras,
 Multifidasque faces in fossa sanguinis atra
 Tinguunt, et infectas geminis accendit in aris: 260
 Terque senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.
 Interea validum posito medicamen aëno
 Fervet et exultat spumisque tumentibus albet.
 Illic Haemonia radices valle resectas
 Seminaque floresque et sucos incoquit acres. 265
 Adicit extremo lapides oriente petitos
 Et quas Oceani refluxum mare lavit, harenas;
 Addit et exceptas luna pernocte pruinas
 Et strigis infames ipsis cum carnibus alas,
 Inque virum soliti vultus mutare serinos 270
 Ambigui prosecta lupi; nec defuit illic
 Squamea Cinyphii tenuis membrana chelydri
 Vivacisque iecur cervi, quibus insuper addit
 Ora caputque novem cornicis saecula passae.
 His et mille aliis postquam sine nomine rebus 275

261) Lustrat, περιγνίζει. 262) Posito aëno, ἐν ἀγγείῳ χαλκίῳ ἐπὶ τῆς πυρρᾶς ἐπιτεθειμένῳ. 263) Exultare 6, 645. 264) Illic ἐν τῷ ἀγγείῳ. 267) Refluxum, παλίσροον, παλιρρόθιον. 269) Strigis, στριγγίδες. Τοῦτου τοῦ πτηνοῦ τὰ πτερὰ, ὥς καὶ κρέας ἦσαν ἐν χρήσει ἐν τοῖς μαγικοῖς· τὸ δὲ ἄσμα ταύτης εἶνε κακὸς οἰωνός. 271) Amb. lupi, λύκου μορφήν ἀμφιβολοῦντος. Παλαιὰ δὲ δεισιδαιμονία ἦτο ὅτι ἡδύναντό τινες νὰ λαμβάνωσι ἄλλοτε μὲν τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν ἀνθρώπου, ἄλλοτε δὲ λύκου ὀνομαζόμενοι λυκάνθρωποι. Illic, ἐν τῷ ἀγγείῳ. 272) Cinyphius Κύνυφιος. Κύνυφος δὲ εἶνε ποταμὸς καὶ γῶρα τῆς Λιβύης. Chelydri, χελυδρος· δὲ εἶνε ὄφις ἀμφίδιος δυσωδίαν ἐκπέμπων. 273) Vivacis, πολυχροίου. Οἱ παλαιοὶ ἐδόξαζον ὅτι ἐννέα μὲν γενεάς ζῆ ἡ κορώνη, τετρακτίς δὲ τόσας ἡ ἔλαφος. Ἡσιόδ. ἀποσπ. ἐννέα ζωὴν γενεάς λακέρουσα κορώνη ἀνδρῶν ἡδυνῶντων, ἔλαφος δὲ τετρακτόρωνος. 274) Novem—passae, κορώνης βιωσάσης ἐννέα γενεάς. 275) Οὕτω σύνταξιν. Postq. bar. his et mille al. sine nom. mort. reb. munus prop. inst.—ἄφου ἢ βάρβαρος (Μήδεια) διὰ τούτων καὶ διὰ μυρίων ἄλλων ἀνευ θνητοῦ ὀνόματος εἰδῶν (ἄπερ δηλ. παρὰ τοῖς ἀνθρώποις δὲν ἔχουσιν ὄνομα) τὸ δῶρον (τὸ φάρμακον) τὸ προσδιορισμένον (διὰ τὸν Ἀἴσονα) παρεσκευαστὸς, ὑπάρχει καὶ γραφὴ mains ἀντὶ munus καὶ οὕτω ἐρμηνευτέον mains mortali μείζον

Propositum instruxit mortali barbarâ munus,
 Arenti ramo iampridem mitis olivæ
 Omnia confudit summisque immiscuit ima.
 Ecce vetus calido versatus stipes æno
 Fit viridis primo, nec longo tempore frondes
 Induit, et subito gravidis oneratur olivis.
 At quacumque cavo spumas eiecit æno
 Ignis, et in terram guttæ cecidere calentes,
 Vernat humus, floresque et mollia pabula surgunt.
 Quæ simul ac vidit, stricto Medea recludit
 Ense senis iugulum, veteremque exire cruorem
 Passa, replet sucis, quos postquam confibit Aeson
 Aut ore acceptos aut vulnere, barba comæque
 Canitie posita nigrum rapuere colorem.
 Pulsa fugit macies, abeunt pallorque situsque,
 Adiectoque cavæ suppleantur corpore rugæ,
 Membraque luxuriant. Aeson miratur et olim
 Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
 * Viderat ex alto tanti miracula monstri
 Liber, et admonitus iuvenes nutricibus annos
 Posse suis reddi, capit hoc a Colchide munus.

ἢ ὅσον δύναται θνητῇ δύναμις. 279) Vetus stipes, ὁ παλαιὸς κλάδος ὁ ἐν στίχ. 278 iampridem arenti ramo. 287) Replet sucis, ἀναπληροῖ τὸ ἐκρεῦσαν αἷμα διὰ χυμῶν. Quos post, ἀπὸ τούτους τοὺς χυμοὺς. 288) Vulnere, διὰ τοῦ τραύματος στίχ. 285 Medea recludit iugulum. 289) Canitie pos, ἀποθέσασαι τὴν λευκότητα. Rapuere διὰ τοῦ ῥήματος τούτου σημαίνεται ἡ ταχέως καὶ αἰφνιδια μεταβολὴ τῆς λευκότητος εἰς τὸ μέλαν χροῖμα. 291) Rug. sup, αἱ φλέβες πληροῦνται ἐκ τοῦ προστεθέντος σώματος. ὅμα δὲ προστεθὲν εἶνε κρίατα καὶ ὁ χυμὸς. στίχ. 287 replet sucis. 292) Luxuriare λέγεται περὶ πολυχύμων καὶ εὐκρινῶν μελῶν. 293) Reminiscitur ἀναμνησκέσται (se fuisse) ὅτι ὑπῆρξεν ποτὶ ποιεύτος (hunc), τῶς δὲ ἀκαίως καὶ ζωηρῶς πρὶν τεσσαράκοντα ἔσων. 295) Nutricibus, αἱ Νυσηίδες νύμφαι λέγονται ὅτι ἦσαν τροφὸι τοῦ Αἰσώνου ἀπὸ Νύσης ὅρας ἐν Θράκῃ mir. tant. mon, τὸ θαῦμα τοσούτου τέρατος, τῆς μεταμορφώσεως δηλ. τοῦ Αἰσῶνος 296) A Colchide, παρὰ τῆς Μηδείας.

277—349. Ἡ Μηδεία ὑποκρινομένη μῖσος κατὰ τοῦ συζύγου Αἰσῶνος καταφεύγει εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ηελίου. Παυροῦργως δὲ ἀνακινεῖ εἰς τὰς θυγατέρας τοῦτου τὴν ἐλ-

Neve doli cessent, odium cum coniuge falsum
 Phasias assimulat, Peliaeque ad limina supplex
 Confugit. atque illam, quoniam gravis ipse senecta est,
 Excipiunt natae. quas tempore callida parvo 300
 Colchis amicitiae mendacis imagine cepit,
 Dumque refert inter meritorum maxima, demptos
 Aesonis esse situs, atque hac in parte moratur,
 Spes est virginibus Pelia subiecta creatis,
 Arte suum parili revirescere posse parentem. 305
 Iamque petunt, pretiumque iubent sine fine pacisci.
 Illa brevi spatio silet et dubitare videtur,
 Suspenditque animos ficta gravitate rogantum.
 Mox ubi pollicita est, 'quo sit fiducia maior
 Muneris huius,' ait 'qui vestras maximus aevo est 310
 Dux gregis inter oves, agaus medicamine fiet.'
 Protinus innumeris effetus laniger annis
 Attrahitur, flexo circum cava tempora cornu:

πίδα ὅτι δύναται καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν νά ἀνηθῇ σὴ ὡς ὁ
 Λῆσων. Πεισθεῖσαι δὲ εἰς τὴν ἀναζωαγόνην καὶ ἀνα-
 νέωσιν ἐνὸς φονευθέντος κριοῦ φονεύουσι τὸν ἑαυτῶν
 πατέρα, οὗτινος τὸ σῶμα ἢ Μῆδεϊα τίθῃσιν εἰς τινα λεί-
 βητα πλήρη ὕδατος καὶ ἀνωφελῶν βοτανῶν. 297) Cum eon,
 κατὰ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου. 298) Φασίαις λέγεται ἡ Μῆδεϊα ἐκ τοῦ ἐν
 Κολχίδι ποταμοῦ Φάσιδος ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.
 299) Illam, τὴν Μῆδειαν. Gr. (erat) sen. ἦτο βαρὺς ἐκ τοῦ γήρατος,
 ἔδραυνετο. 300) Excipiunt, ὑποδέχονται αἱ θυγατέρες τοῦ Πελίου.
 301) Cepit ἀντι decepit, ἐξηπάτησεν. 302) Inter—maxima, μετὰ τῶν
 μεγίστων πρὸς τὸν Ἰάσονα εὐεργεσιῶν της. Dam. esse situs, ὅτι
 ὁ μαρκαμὸς, τὸ γῆρας τοῦ Αἰσονος ἐξηλείφθη. 304) Sub. est spes, ὅπως
 ἔλθῃ ἢ ἐλπίς. Ἡ sub σημαίνει τὸ λεληθότως καὶ κατ' ὀλίγον.
 305) Suum par, ὁ ἑαυτῶν πατήρ. 306) Pret. sine fine, ἀτελεύτητον,
 αἰδιόνην εὐγνωμοσύνην. Tò sine μετὰ ὀνόματος ὀσιαστικοῦ καίται ἀντὶ
 ἐπιθέτου. 275 sine nomine. 308) Ficta grav, διὰ προσποιημένης το-
 βαρότητος, ὥσάν δῆθεν νά ἐσκέπτετο ἂν τοῦτο ἦτο δυνατόν νά γίνῃ.
 309) Quo, ἵνα ὑπάρξῃ (ἵνα ἔχητε) μειζων πεποιθήσεως περὶ τούτου τοῦ
 δώρου. 310) Maximus aevo, παλαιότατος 312) Laniger (lana-gero)
 ἐριπόρος, κριός. 313) Tò trahere καὶ attrahere λέγεται περὶ τῶν ἀκου-
 σιῶν συρομένων αἰχμηλῶτων, (Biry. Αἰν. 2, 58 trahabant pastores ju-
 venem), καὶ γενικῶς ἐπὶ τῶν ἀδυνατούντων ἐνεκὰ γήραος ἢ ἄλλης ἀφρο-
 μῆς νά ἀκολουθῶσι. (Biry. Αἰν. 2, 321. Parvum nepotem ipse trahit),
 Ἐνταῦθα δὲ τὸ ῥῆμα ἐτέθη, διότι ὁ κριὸς ὡν effetus innum' ἀν=καταπε-

Cuius ut Haemonio marcentia guttura cultro
 Fodit, et exiguo maculavit sanguine ferrum, 315
 Membra simul pecudis validosque venefica sucos
 Mergit in aere cavo: [minuunt ea corporis artus,
 Cornuaque exurunt, nec non cum cornibus annos:
 Et tener auditur medio balatus aëno.
 Nec mora, balatum] mirantibus exilit agnus, 320
 Lascivitque fuga, lactantiaque ubera quaerit.
 Obstipuere satae Pelia: promissaque postquam
 Exhibuere fidem, tum vero inpensius instant.
 Ter iuga Phoebus equis in Hiberno flumine mersis
 Dempserat, et quarta radiantia nocte micabant 325
 Sidera, cum rapido fallax Aetias igni
 Inponit purum laticem et sine viribus herbas.
 Iamque neci similis resoluta corpore regem
 Et cum rege suo custodes somnus habebat,
 Quem dederant cantus magicaeque potentia linguae. 330
 Intrarant iussae cum Colchide limina natae,
 Ambierantque torum. 'quid nunc dubitatis inertes?
 Stringite' ait 'gladios, veteremque haurite cruorem,
 Ut repleam vacuas iuvenali sanguine venas.
 In manibus vestris vita est aetasque parentis. 335
 [Si pietas ulla est, nec spes agitatatis inanes,]

πονημένος ὑπὸ ἀναριθμητῶν ἑτῶν ἡδυνάτῃ ν' ἀκολουθήσῃ. 315) Exig. sang., τὸ αἷμα ἦτο ὀλίγον, διότι ὁ κριὸς ἦτο παλαιός. 316) Venefica, ἡ φαρμακεύτρια Μήδεια. (ὁποῦ. τοῦ Fodit καὶ mergit). 320) Nec mora· ἀμέσως. Mirantibus, ἐνῶ θαυμάζουσιν οἱ παριστάμενοι τὸν βρυχηθῆν (ἀφ. ἀπόλ.). 321) Lascivire σημαίνει ποιεῖν ἐν τῷ τρέχειν κινήσεις εὐχαρίστους καὶ ὕδριστικὰς. 323) Inp. instant, σφοδρότερον ἐπίκεινται. Τὸ instare εὐρῆται καὶ ἀπολύτως σημαῖον προθυμίαν καὶ σπουδὴν πρὸς τι ἀντὶ τοῦ συνήθως εὐρισκομένου instare operi. Bery. Αἰν. 1, 504 Dido instans operi. 324) Ὁ στίχος οὗτος σημαίνει τὸ διὰστημα τριῶν ἡμερῶν = μετὰ τρεῖς ἡμέρας. Hib. fl. Ἰβηρικὴν (Ἰσπανικὴν) ποταμὸν καλεῖ τὸν Ὠκεανόν. 326) Ἡ Αἰθιπιάς εἶνε ἡ Μήδεια θυγάτηρ τοῦ Αἰήτου. 331) Col. στίχ. 296. Natæ, αἱ θυγατέρες τοῦ Ἡλίου. 332) Amb. torum, περιεκύκλωσαν τὴν κλίνην. Quid, διατὶ νῦν ὅτε ἔχετε πρόδηλον τὴν δύναμιν τῶν φαρμάκων. 333) Stringere gladium καὶ ensem σημαίνει σπᾶσθαι τὴν μάχαιραν, τὸ ξίφος. 335) Aetas, ἡ νεότης, ἡ ἡλικία.

Officium praestare patri, telisque senectam
 Exigite, et saniem coniecto emittite ferro.
 His, ut quaeque pia est, hortatibus impia prima est,
 [Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus 340
 Ulla suos spectare potest, oculosque reflectunt,]
 Caecaque dant saevis aversae vulnura dextris.
 Ille, cruore fluens, cubito tamen allevat artus,
 Semilacerque toro temptat consurgere, et inter
 Tot medius gladios pallentia brachia tendens 343
 'Quid facitis, gnatae? quid vos in fata parentis
 Armat?' ait. cecidere illis animique manusque.
 Plura locuturo cum verbis guttura Colehis
 Abstulit, et calidis laniatum mersit in undis.

Quod nisi pennatis serpentibus isset in auras, 350
 Non exempla foret poenae. fugit alta superque
 Pelion umbrosum, Philyreia tecta, superque
 Othryn et eventu veteris loca nota Cerambi.

338) Saniem, ἰχωρῶδες αἷμα, τὸ παλαιὸν καὶ διεσθαρμένον αἷμα.
 339) His. Ὁξύμωρον τὸ σχῆμα. Quae pia est, ἥτις ποτὲ εὐσεβὴς εἶναι
 (διότι θέλει νὰ ἀνανέωσιν τὸν πατέρα) his hort, διὰ τούτων τῶν παρακι-
 νήσεων τῆς Μηδείας, impia ἀσεβὴς ἤδη γίνεται (διότι τὸν πατέρα φο-
 νεύει) et ne sit scel. καὶ διὰ τὴν μὴ εἶναι ἐνοχος (διότι αὐτὴ δηλ. παρα-
 λείπει τὴν ἀνανέωσιν τοῦ πατρὸς) Facit scelus ποιεῖ ἔγκλημα. 341) Ulla
 =nulla. ictus suos, τὰς πληγὰς ἃς ἐπιφέρει ἐκάστη. Avert. ἐστραμμέναι
 ἵνα μὴ βλέπωσι τὰ τραύματα, ἅπερ καὶ διὰ τοῦτο λέγονται caeca.
 347) Cecid. animique manus. Ἰδίου τρόπος τοῦ Ὁβιδίου εἶναι ῥημά τι
 ἴδιον ὃν ἐπὶ συγκεκριμένων νὰ θέτῃ μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ ἀφρημένων ὀνο-
 μάτων. Ὁμοίως 349 abstulit guttura cum verbis. 348) Loc. (Peliae)
 plura, ἐνῶ ἐμελλεν ὁ Πελίας νὰ εἴπῃ πλείονα. 349) Laniatum (Peliam)
 κατασπαρχθέντα Πελίαν.

350—403. Ἡ Μῆδεια φεύγει ἐκ τῆς Ἰωλκοῦ καὶ πολλοὺς
 τόπους διελθοῦσα φθάνει τέλος εἰς τὴν Κόρινθον, ἐνθα
 ἀποπεμπομένη ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος φονεύει τὴν σύζυγον
 τοῦτο Γλαύκην καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῆς καὶ τέλος ἀφικνεῖ-
 ται εἰς Ἀθήνας. 352) Pelion, Πήλιον ὄρος τῆς Θεσσαλίας. 224.
 Phil. tecta, εἶναι παράσεις εἰς τὸ Pelion. Οὕτω δὲ λέγεται τὸ ἄντρον τοῦ
 Χείρωνος, ὃν ὁ Κρόνος ἐγέννησεν ἐκ Φιλύρας θυγατρὸς τοῦ Ὀκεανοῦ. Διὸς
 2, 676 ὁ Χείρων λέγεται philyreus heros. Οὗτος κατοικῶν ἐπὶ τοῦ Πη-
 λίου ὄρους ἐπιδέσσει τὸν Ἀχιλλεῦα καὶ τὸν Ἰάσωνα καὶ πολλοὺς ἄλλους
 ἥρωας. 353) Ὁδρος εἶναι ὄρος Θεσσαλίας. Eventus, συμβάν, μοῖρα, κατα-
 στροφή, θάνατος. Ὁ Κεραμβός δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ κατακλισμοῦ

Hic ope nympharum sublatus in aëra pennis,
 Cum gravis infuso tellus foret obruta ponto, 355
 Deucalionēas effugit inobrutus undas.
 Aeoliam Pitānen a laeva parte relinquit
 Factaque de saxo longi simulacra draconis :
 Idaeumque nemus, quo nati furla, iuvenum
 Occuluit Liber falsi sub imagine cervi : 360
 Quaque pater Corythi parva tumulatus harena :
 Et quos Maera novo latratu terruit agros :
 Eurypylique urbem, qua Coae cornua matres
 Gesserunt tum cum discederet Herculis agmen :
 Phoebeamque Rhodon et Ialysios Telchinas, 365
 Quorum oculos ipso vitiantes omnia yisu
 Iuppiter exosus fraternis subdidit undis.
 Transit et antiquae Carthēia moenia Ceae,
 Qua pater Alcidas placidam de corpore natae

τοῦ Δευκαλίωνος (ἐντεσθεν τελεῖς) υἱὸς τοῦ Εὐραίου καὶ τῆς νύμφης Ὀρ-
 θρηίδος ψάλλων ἐντέχνως ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Πανός καὶ τῶν Νυμφῶν ἀλλὰ
 ἀπειθὲς φανεῖς εἰς τὰς συμβουλὰς αὐτῶν μετεμάρθρωθ' εἰς μέγαν κἀνθαρον
 κεράμβυκα καλούμενον. 354) Hic, ὁ Κέραμβος. 357) Pitane πόλις Αἰολί-
 δος. Relinquit ἡ Μήδεα. 358) Sim. draconis, πιθανῶς νομίζεται ὅ ἐν
 11, 56 ἀναφερόμενος εἰς ἐπὶ τῆς νήσου Λέσθου, ὃν ὁ Ἀπόλλων μετέβα-
 λεν εἰς λίθον θελήσκειν νὰ δείξῃ τὴν ἐπὶ τῆς Λέσθου ἐπιπλεύσαν κερ-
 λήν τοῦ Ὀρρεῖος. Ὅτι δὲ ὁ ἀναχρονισμὸς τῆς διηγέσεως οὐδεμίαν σημα-
 σίαν ἔχει πρὸς ταύτην τὴν ἐρμηνεῖαν δείκνυσιν ἡ ἐπομένη μνεία τοῦ Πά-
 ριδος. 359) Idaeum. Λέγεται ὅτι ὁ Θωωνεὺς υἱὸς τοῦ Βάκχου ἤρπασε
 παρὰ ποιμένων Φρυγῶν μίαν βοῦν, ἣν ὁ Βάκχος μετέβαλεν εἰς ἔλαφον,
 τὸν δὲ νέον εἰς κυνηγόν. Furla nati παρθέσις τοῦ iuvenum. 361) Pater
 Cor. ὁ Hάρις εἶχεν υἱὸν Κόρυθον ἐκ τῆς Οἰνάνης. 363) Πόλις τοῦ Εὐρυ-
 πύλου εἶνε ἡ Κῶς ("Ομ. 11. 2, 677 Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν), ἐνθα ὁ Εὐρύ-
 πυλος υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἐβασίλευε καὶ ἐνθα αἱ γυναῖκες μετεβλήθησαν
 εἰς βοῦς ἐπειδὴ προετίμων τὴν ἑαυτῶν ὠριότητα ἀπὸ τὴν τῆς Ἀφροδι-
 τῆς. Πλάττει δὲ ὁ ποιητὴς ὅτι τοῦτο ἐγένετο καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἡρακλῆς
 μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας ἐπανάργετο ("Δ. 14, 250) οἱ καὶ. 365) Τὸ
 μέτρον τοῦ στίχου ἔχει οὕτω phoe| beam que Rhodon et i| alysios Tel|
 chinas. Φοῖβεια λέγεται ἡ Ῥόδος ὡς ἱερὰ τοῦ Φοῖβου τῶν ἀκτίων τοῦ ὁ-
 ποίου οὐδέποτε ἐστερεῖται. Ἰάλυσος πόλις τῆς Ῥόδου. Οἱ δὲ Τελχῖνες ἦσαν
 ἀρχαῖοτατοι κάτοικοι τῆς Ῥόδου περίφημοι ἐπὶ μαγείαις καὶ γοητείαις.
 367) Frat. undis, εἰς τὰ κύματα τοῦ ἀδελφοῦ Ποσειδῶνος. 368) Cart.
 maen, τὰ εἰρήνη τῆς Καρθαίας πόλεως τῆς νήσου Κέω. 369) Natae, τῆς
 θυγατρὸς. Θυγάτηρ δὲ τοῦ Ἀλκιδάμαντος ἦτο ἡ Κτησύλλα, ἣν ἀγαπήσας

Miraturus erat nasci potuisse columbam. 370
 Inde lacus Hyries videt et Cyneia Tempe,
 Quae subitus celebravit olor. nam Phyllius illic
 Imperio pueri volucresque ferumque leonem
 Tradiderat domitos. taurum quoque vincere iussus
 Vicerat, et spreto tolliens iratus amore 375
 Praemia poscenti taurum suprema negabat.
 Ille indignatus 'cupies dare' dixit, et alto
 Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
 Factus olor niveis pendebat in aera pennis.
 At genetrix Hyrie, servati nescia, flendo 380
 Dilicuit, stagnumque suo de nomine fecit.
 Adiacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis
 Ophias effugit natorum vulnera Combe.
 Inde Galaureae Letoidos aspicit arva,
 In volucrem versi cum coniuge conscia regis. 385
 Dexterâ Cyllene est, in qua cum matre Menephron
 Concubiturus erat saeviarum more ferarum.
 Cephison procul hinc deslentem fata nepotis
 Respicit in tumidam phocen ab Apolline versi:
 Eumelique domum lugentis in aëre natum. 390
 Tandem vipereis Ephyreū Pirenida pennis

Ἀθηναῖός τις Ἑρμοχάρης ἔφερεν εἰς Ἀθήνας. Μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανεν αὕτη ἐν Ἀθήναις καὶ ὅτε ἐφέρετο εἰς τὸν τάφον λέγεται, ὅτι ἐπήδησεν ἐκ τοῦ νεκρικοῦ κραδίου περιστερὰ πετώσα εἰς τὸν ἀέρα. 371) Hyrie, ἢ Ὑρία πολίχνη τῆς Βοιωτίας. Cye. Tempe, οὕτως ὠνομάσθησαν ἐκ τοῦ Κύκνου υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Θυρίας ἢ Ὑρίας ἀγαπηθέντος ἀπὸ πολλῶν διὰ τὴν ὠραιότητά του, εἴτα ὅπως ἐγκαταλειφέντος διὰ τὰ ἀτοπὰ καὶ αἰσχροῦ ἦθη του. Τελευταῖον δὲ μετεμορφώθη εἰς κύκνον 373) Impr. pueri, κατὰ διχταγὴν τοῦ παιδὸς Κύκνου. 379) Pend. in aëra, βραχυλογικὴ ἔκφρασις ἀντὶ pendebat sublatus in aëra. 380) Nescia servati, ἀγνοοῦσα ἀνέστη. 382) Πλευρῶν πόλις ἀρχαία τῆς Αἰτωλίας. 383) Κόμβη θεωρεῖται μῆτηρ τῶν Κουρήτων, ἥτις εἰς πτηνὸν μετεμορφώθη φρυγούσα τὰς ἐνέδρας τῶν υἱῶν. 388) Κηρισθὲς ποταμὸς τῆς Φωκίδος, οὗ ἡ θυγάτηρ Πραξιθέα σύζυγος τοῦ βασιλέως Ἐρεχθίδος ὁκτὼ εἶχε τέκνα, ἐξ ὧν ἐν μετεμορφώθῃ ὑπὲρ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς φώκην. 389) Versi, μεταμορφωθέντος. 391) Ἐφύρα εἶνε ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κορίνθου ἀπὸ Ἐφύρας θυγατρὸς τοῦ Ὀκεανοῦ. Pirenis, Ἰδὶς, Πειρηνίς, Πειρηνηία. Παιρήνη δὲ ἦτο

Contigit. hic aevo veteres mortalia primo
 Corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
 Sed postquam Colchis arsit nova nupta venenis,
 Flagrantemque domum regis mare vidit utrumque, 395
 Sanguine natorum perfunditur impius ensis,
 Ultaque se male mater Iasonis effugit arma.
 Hinc Titaniacis ablata draconibus intrat
 Palladas arces: quae te, iustissima Phene,
 Teque, senex Peripha, pariter videre volantes, 400
 Innixamque novis neptem Polypemonis alis.
 Excipit hanc Aegeus — facto damnandus in uno, —
 Nec satis hospitium est: thalami quoque foedere iungit.

πηγή της Κορίνθου. Vir. pen. 350 στίχ. 394) Nova nupta, ή νέα σύζυγος του 'Ιάσονος ή Γλαύκη, ήτις ήτο θυγάτηρ του βασιλέως της Κορίνθου Κρέοντος. Arsit, εκάη υπό των Κολχικῶν φαρμάκων. 'Η Μήδεια ἐγκαταλείφθησα υπό του 'Ιάσονος λαθόντος γυναίκα την Γλαύκην ἐπεμψεν αὐτῇ ὡς δῶρον ἐν ἔνδυμα καί χρυσοῦν στέφανον διὰ μαγείας πεποιημένον υπό του ὁποίου αὐτῇ μετὰ του 'Ιάσονος καί Κρέοντος ἐκάησαν. Colchis ἀντὶ Colchicis. 395) Utrumque mare, καί ἐκατέρα θάλασσα (ὕπομ. του vidit) δηλ. ὁ Κορινθιακός καί ὁ Σαρωνικός κόλπος μετὰ τῶν ὁποίων κεῖται ή Κορίνθος. 405. 5, 407. dom. fl. regis, τὸ ἀνάκτορον του βασιλέως καίονμενον. 396) Ensis, τὸ ξίφος της Μηδείας καταβρέχεται ἐκ του αἵματος τῶν τέκνων, δηλ. ή Μήδεια φονεύει τὰ ἴδια τέκνα (τὸν Μέρμερον καί Φέρητα). 397) Mater, ή Μήδεια. Ulta se ἐκδικηθεῖσα male ἀνοσιῶς διότι ἔσφαξε τὰ ἴδια τέκνα. 398) Tit. drac. δράκοντι Τιτανικοῖς οὖς παρὰ του Φοίβου ἔλαβεν 219 ὄντος ἑνὸς ἐκ τῶν Τιτάνων. Εὐρ. Μήδ. 1316 λέγ', εἴ τι βούλει, χειρὶ δ' οὐ ψεύσεις ποτὲ τοιόνδ' ὄχημα πατρός, "Ηλιος πατὴρ δίδωσιν ὑμῖν, ἔρμα πολεμίας χειρός. intrat, ή Μήδεια. 399) pal. arces, ἀκροπόλεις 'Αθηνῶν αἱ ἱερὰ ἦσαν τῇ Παλλάδι 'Αθηνᾷ. Phene, Φῆνη σύζυγος του Περύφαντος. iustis, οὕτως ὀνομάζεται ἑνεκα τῆς πρὸς τὸν σύζυγον ἀφασκώσεως. 400) 'Ο Περύφας ήτο αὐτόχθων βασιλεὺς της 'Αττικῆς πρὸ του Κέκροπος ὃν μετεμύρωσαν εἰς αὐτὸν ὁ Ζεὺς, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ δεηθεῖσαν καὶ αὐτὴν ὄρνυα ποιῆσαι σύννομον τῷ Περύφαντι ἐποίησε φῆνην (εἶδος αἵτου). 401) neptem Pol. 'Η 'Αλκυόνη θυγάτηρ του Σκεῖρωνος του περιβοήτου ληστοῦ υἱοῦ του Πολυμήμονος ῥιφθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν υπό του πατρὸς μετεμορφώθη εἰς τὸ ὀμνύμον πτηνὸν ἀλκυώνα. 402) hanc. τὴν Μήδειαν. dam in uno f. καταδικαστέος διὰ μόνην ταύτην τὴν πρᾶξιν, διὰ τὴν φιλοξενίαν δηλ. ἣν αὐτῇ παρέσχεν. 403) iungit δηλ. eam sibi.

404—452. Εἰς τὸν ἐπανελθόντα εἰς 'Αθήνας ἐκ Τροίης ἦνος Θησέας ή Μήδεια προσφέρει πρὸς ὅλεθρον αὐτοῦ φάρμακον. 'Αλλ' ὁ Αἰγέως ἀναγνώρι-

Iamque aderat Theseus, proles ignara parenti,
 Qui virtute sua bimarem pacaverat Isthmon. 405
 Huius in exitium miscet Medea quod olim
 Attulerat secum Scythicis aconiton ab oris.
 Illud Echidneae memorant e dentibus ortum
 Esse canis. specus est tenebroso caecus hiatu
 Et via declivis, per quam Tirynthius heros 410,
 Restantem contraque diem radiosque micantes
 Obliquantem oculos nexis adamante catenis
 Cerberon attraxit; rabida qui concitus ira
 Implevit pariter ternis latratibus auras
 Et sparsit virides spumis albetibus agros. 415
 Has congresse putant, nactasque alimenta feracis
 Fecundique soli vires cepisse nocendi
 Quae quia nascuntur dura vivacia caute,
 Agrestes aconita vocant. ea coniugis astu
 Ipse parens Aegaeus nato porrexit ut hosti. 420
 Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra,
 Cum pater in capulo gladii cognovit eburno.

σας τὸν υἱὸν ἄπωθει ἐκ τοῦ στόματος τὸ ποτήριον·
 ἡ δὲ Μήδεια φεύγει. Ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ λοιπὸν ἐπανόδω
 τοῦ Θησέως τελεῖται ἑορτὴ καὶ ἐξυμνοῦνται τὰ κα-
 τὰ τὴν ὁδοὶ πορίαν ἐνδοξα ἐκείνα κατόρθωματα τοῦ
 ἥρωος. 404) ignara, ἄγνωστος εἰς τὸν πατέρα. Ἐχει δὲ παθητικὴν
 σημασίαν τὸ ἐπίθετον τεθὲν ἀντὶ τοῦ ignotus, ἐν στίχ. 421 ἐπέθη ἐνε-
 γητικῶς. 405) bimarem 5, 407. pacaverat, εἰρήνευσεν τὰ μέρη ταῦτα
 φανεύσας τοὺς ληστὰς. 407) Scythicis ab oris, ἀπὸ τὰς Σκυθικὰς ἀκ-
 τῆς. Τὸ δὲ Scythicis ἐπέθη γενικῶς ἀντὶ Colchicis, διότι ἡ Σκυθία περι-
 ελάμβανε πάσας τὰς βορείους χώρας. aconiton, ἀκόνιτον εἶνε τὸ ἐξότα-
 τον τῶν φαρμάκων. 408) Echidneus canis, Ἐχιδναῖος κύων εἶνε ὁ Κέρ-
 βερὸς ἐκ τῆς Ἐχιδνῆς γεννηθεῖς. 409) tenebroso hiatu, ἄφαρ, τῆς ἰδίας
 τητος. 410) Tirynthius, Τίρυνθιος ἥρωος εἶνε ὁ Ἡρακλῆς ἔλκων τὸ γένος
 ἐκ Τίρυνθος ἀργολικῆς πόλεως. 411) restantes ἀντὶ resistentes, 412)
 obliquare oculos, λοξοῦν τὰ ὄμματα, λοξοβλεπεῖν. Οὕτω δὲ ὁ Κέρβερος
 ἐπράττειν ἵνα μὴ βλέπῃ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. catenis nexis adaman-
 te, δι' ἀλύσεων πεπλεγμένων δι' ἀδάμαντος. Adamas δὲ ἀντὶ ferrum ὡς
 καὶ παρ' Ὀμήρῳ (7, 412. 9, 615) ἀδάμας ἀντὶ σίδηρος. 414) ternis
 latratibus, 4, 450 tria Cerberus extulit ora et tres latratus simul
 edidit. 416) has δηλ. spumas, 419) ea δηλ. ἀκόνιτα. astu coniugis, τῇ
 πανουργίᾳ συζύγου. 420) nato ut hosti, τῷ Θησεί ὡς ἐχθρῷ. 422) in

Signa sui generis, facinusque excussit ab ore.

Effugit illa necem nebulis per carmina motis.

At genitor, quamquam laetatur sospite nato, 425

Attonitus tamen est ingens discrimine parvo

Committi potuisse nefas. Iovet ignibus aras,

Muneribusque deos implet, feriuntque secures

Colla torosa boum victorum cornua vittis.

Nullus Erechthidis fertur celebratior illo 430

Inluxisse dies. agitant convivia patres

Et medium vulgus. nec non et carmina vino

Ingenium faciente canunt. Te, maxime Theseu,

Mirata est Marathon Cretei sanguine tauri:

Quodque suis securus arat Cromyona colonus, 435

Munus opusque tuum est. tellus Epidauria per te

Clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem;

Vidit et inमितem Cephisias ora Procrusten:

Cercyonis letum vidit Cerealis Eleusin.

capulo eburno (ἀντὶ ἐburneo) ἐν τῇ ἐλεφαντίνῃ λαβῇ. 423) facinus, τὸ πῦμα ὅπερ ἐμελλε νὰ ἐπιφέρῃ facinus. 424) illa. ἡ Μήδεια ἐξέφυγε τὸν θάνατον. motis nebulis per carm. (magica) σχηματίζουσα νέφος διὰ τῶν μαγικῶν ποιημάτων. 430) Erechthidis, τοῖς Ἀθηναίοις αὐτῶν ὀνομαζομένων ἐκ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Ἐρεχθίδος. 434) sang. Cret. tauri, τῷ αἵματι τοῦ Κρητικοῦ ταύρου, ὃν ἐρημοῦντα τὰ περὶ τοῦ Μοραῶνος ὁ Ἰησεὺς ἀπέκτεινεν. Ταῦτον τὸν ταῦρον ὁ Ποσειδῶν τῷ Μίνωι βασιλεῖ τῆς Κρήτης καὶ ἐχθρῷ τῶν Ἀθηναίων ἔδωκε. 435) suis, ἡ ὀνομα. suis, τοῖς, ὅς, securus suis μὴ φοβούμενος τὰς βλάβας τῆς ὕλης. Τὸ δὲ Cromyona, οὐκ εὑρεται καὶ Crommyon καὶ Cremyon, Κρομμύων, Κρομμύων καὶ Κρομμυῶν κώμη τῆς Μεγαρίδος καί μεν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Κορίνθου, ἐνθα ὑπῆρχε χοῖρος μεγάλην φθοράν ἐπιφέρει. Οὗτος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰησεῦς. 437) Clavigera proles Vul, ὁ υἱὸς τοῦ Ἡφαίστου (ὁ Περιφύτης) ὁ ὀμπλοφόρος (κορινήτης ὀνομασθεὶς) ἦτο ληστής ἐν τῇ Ἀργολικῇ Ἐπιδαύρῳ φονεύων τοὺς αὐτοὺς διαβαίνοντας. 438) Ceph. ora vidit ium. procr. (occumbere per te), ἡ Κηφισίτις ἀκτὴ εἶδε τὸν Ἀθηναῖον Προκρούστην νὰ πᾶσῃ (ἀποθάνῃ) διὰ τοῦ Προκρούστης (ἐκ τοῦ προκρούειν=ἐκτείνειν) εἶνε ἐπώνυμον τοῦ ληστοῦ Πολυμήμονος ἢ Δαμάστου. Οὗτος διατρίβων περὶ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν τῆς Ἀττικῆς ἐδρανήζεν ἐλεεινῶς τοὺς ὁδοιπόρους θέτων αὐτοὺς ἐπὶ μίαν κλινὴν κατὰ τὸ μήκος τῆς ὁποίας θέλων νὰ ἐξισώσῃ τὸ σῶμα τούτου ἐξέτεινε τὸ ἐλκεῖον ἢ ἐκοπὸν τὸ περιττεῖον. Τοῦτον λοιπὸν ἐφόνευσεν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὁ Ἰησεὺς. 439) Cercyōn ἦτο ληστής ὅστις διατρίβων ἐν Ἐλευ-

Occidit ille Sinis, magnis male viribus usus, 440
 Qui poterat curvare trabes et agebat ab alto
 Ad terram late sparsuras corpora pinus.
 Tutus ad Alcathoën, Lelegeia moenia, limes
 Composito Scirone patet : sparsisque latronis
 Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda : 445
 Quae iactata diu fertur durasse vetustas
 In scopulos : scopulis nomen Scironis inhaeret.
 Si titulos annosque tuos pumerare velimus,
 Facta premant annos. pro te, fortissimo, vota
 Publica suscipimus, bacchi tibi sumimus haustus. 450
 Consonat assensu populi precibusque faventum
 Regia ; nec tota tristis locus ullus in urbe est.

σὶνι ἡνάχαζε τοὺς διαβαίνοντας αὐτόθεν νὰ παλαιώσει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐφένευεν ἀνιλεῶς τοὺς νικημένους μέχρις ὅτου τέλος ἐφενεύθη ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ δὲ Ἑλευσίς ὀνομάζεται Cerealis θίασι ἢ τοῖς εἰς τὴν Δήμητρα ἄφιερωμένῃ. 440) ὁ Σίνις (σίνος=βλαπτικός) υἱὸς τοῦ Πολυμήμονος περιβόητος ληστής διατρίβων περὶ τὸν Κορινθιακὸν ἰσθμὸν. Οὗτος κάμπτων τοὺς κλώνους δύο ὑψηλῶν δένδρων (πιτυοκάμπτης) καὶ δένων ἀπ' αὐτῶν τὰ μέλη τῶν ἐκείθεν διαβαίνοντων μετὰ τῆς βίας εἴτα ἀπέλυνεν τοὺς κλώνους ὥστε κατεσπαράσσοντο ὁδονηρῶς οἱ ἀθλοῖ. trabes, τὰ δένδρα, τοὺς κορμούς τῶν δένδρων. 443) Ἀλκαθῆ λέγονται τὰ Μεγάρα, διότι ὁ Ἀλκάθοος υἱὸς τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Ἰπποδαμείας ὅστις φονεύσας τὸν ἀδελφὸν τοῦ Χρύσιππον καὶ φεύγων ἐκ τῆς πατρίδος ἐβλήναι τῶς κατ' ὁδὸν τὸν λέοντα, ὅστις κατεσπάραζε τὸν Εὐύππον υἱὸν τοῦ Μεγαρέως καὶ εἰς ἀνταμειβὴν ἔλαβε τὴν θυγατέρα τούτου τοῦ βασιλέως καὶ τὴν θρόνον τῶν Μεγάρων. Lelegeia moenia, λεληγηία τείχη ὀνομάζονται τὰ τῶν Μεγάρων τείχη ἀπὸ Λέλεγος βασιλέως τῶν Μεγάρων. 444) Ὁ Σκείρων διατρίβων περὶ τὰς Σκείρωνίδας πέτρας ἐπὶ τῶν παραλίων τῶν Μεγάρων κατακρήνηζε τοὺς ἐκείθεν διαβαίνοντας εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτον ὁμοίῳ τρόπῳ ἐφένευεν ὁ Θησεύς. Composito Scirone, τοῦ Σκείρωνος συντιθεμένου, καταπαύσαντος, φανευέντος. Scirone, δὲν σημαίνει γυμνῶς τὸ πρόσωπον ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους οὓς ἡ ἀγριότης τούτου ἐπέφερε τοῖς ὁδοιπόροις. 446) quae δηλ. ossa. 448) titulos, τὰς ἀνδράξουσ, πράξεις. 449) facta—annos, αἱ πράξεις ἡθελον ὑπερβῇ, ὑπερτερήσῃ τῇ ἔτη, δηλ. ἡ ἀριθμὸς τῶν σῶν πράξεων εἶνε ἄξισημειώτος, ἀνώτερος ἢ τὰ σὰ ἔτη. 450) tibi, ὑπὲρ σοῦ, διὰ τὴν σὴν εὐδαιμονίαν, καὶ σωτηρίαν. sumimus haustus Bacchi, λαμβάνομεν καταπόσεις Βάχχου=πίνομεν πολὺν οἶνον. 451) faventum, ποιητικῶς ἀντὶ faventium.

453—660. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τοῦ Μένεως βασιλέως τῶν Κρητῶν πολεμοῦμενοι, διότι ἐφένευσαν τὸν υἱὸν τοῦ Αὐδρόφειων, ἐζήτησαν βοηθεῖαν παρὰ τοῦ Αἰτῶνος.

Nec tamen — usque adeo nulla est sincera voluptas,
 Sollicitumque aliquid laetis intervenit — Aegeus
 Gaudia percepit nato secura recepto. 455
 Bella parat Minos. qui quamquam milite, quamquam.
 Classe valet, patria tamen est firmissimus ira
 Androgeique necem iustis ulciscitur armis.
 Ante tamen bello vires acquirit amicas,
 Quaque potens habitus, volucris freta classe pererrat. 460
 Hinc Anaphen sibi iungit et Astypaleia regna,
 Promissis Anaphen, regna Astypaleia bello;
 Hinc humilem Myconum cretosaque rura Cimoli
 Florentemque Syron, Cythnum, planamque Seriphon,
 Marmoreamque Paron, quamque impia prodidit Arne 465
 Siphnon et accepto, quod avara poposcerat, auro
 Mutata est in avem, quae nunc quoque diligit aurum,
 Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.
 At non Olios Didymaeque et Tenos et Andros

βασιλέως τῆς Αἰγίνης. 453) sincera, ἀκήρατος, ἀκέραιος, ἀ-
 μιγῆς καθαῦ. Ἐπεξηγείται δὲ ἡ λέξις διὰ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου στίχου.
 456) Μίνως βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ Εὐρώπης.
 Ὁ δὲ Ἀνδρόγεωσ υἱὸς τοῦτου καὶ τῆς Πασίφης ἐξ ἐνέδρας ἐρονεύθη
 εἴτε ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ νικηθέντων εἰς ὅλα τὰ εἶδη κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν
 Παναθηναίων, εἴτε διὰ φονέων μισθωτῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Αἰγέωσ φοβου-
 μένου μήπως οὗτος συμμαχήσας μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Πάλλαντος ἐχθροῦ
 τοῦ ἀρπάσῃ τὸν Ὀρόν. 457) Classe. Θουκυδ. 1, 4 Μίνως γὰρ παλαιτά-
 τος ὢν ἀκοῇ ἴσμεν ναυτικὸν ἐκτέλεσσε, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσ-
 σης ἐπὶ πλείστον ἐκράτησεν, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἤρξεν τε καὶ οἰκι-
 στῆς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξελάσας καὶ τοὺς ἐκ τού-
 τας παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. patria ira, ἐνεκὰ τῆς ὀργῆς ἣν οὗτος
 εἶχεν ὡς πατήρ. patria δὲ ἀντὶ paterna. 459) ante, ἐμπρ. bello, εἰς
 πόλεμον. 460) habitus δηλ. est. ἐνομήσθη. 461) Ἀνάφη εἶνε μικρὰ νῆ-
 σος πλησίον τῆς Θήρας. 463) humilis (χαμηλός, ταπεινός) λέγεται ἐν-
 ταῦθα ἀνευ πραγματικῆς τιнос σημασίας ἀλλὰ μόνον χάριν ποικιλίας τοῦ
 λόγου προσετέθη τὸ ἐπίθετον, ὅπως καὶ τὰ ἐπόμενα claram, florentem.
 Ὁ δὲ Κίμωλος εἶνε νῆσος περίφημος διὰ τὴν Κίμωλίαν γῆν Creta Cimo-
 lia ἣν οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο εἰς διαφόρους χοείας. 465) ἡ Πάρος
 εἶνε γνωστοτάτη διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρα. Arne, ἡ παράδοσις περὶ τῆς
 εἰς πτηνὸν μεταμορφώσεως τοῦ Ἄρνης, διότι ἐπρόδωκε τὴν Σίφνον εἶνε
 ἄγνωστος. 467) Περὶ τῆς κίσσης (monedula) ἥτις φέρει ἐκουσίως εἰς τὴν
 φωλεὰν ἀστράπτοντα πράγματα λέγει ὁ Plinius nat. hist. 10, 29, 41
 cui soli avi feracitas argenti aurique praecipue mira est. 469) ὁ Ὀβί-

Et Gyaros nitidaeque ferax Peparethos olivae 470
 Gnōsiacas iuvare rates, latere inde sinistro
 Oenopiam Minos petit, Aeacideia regna.
 Oenopiam veteres appellavere, sed ipse
 Aeacus Aeginam genetricis nomine dixit.
 Turba ruit tantaeque virum cognoscere famae 475
 Expetit, occurrunt illi Telamonque, minorque
 Quam Telamon Peleus, et proles tertia Phocus.
 Ipse quoque egreditur tardus gravitate senili
 Aeacus, et quae sit veniendi causa, requirit.
 Admonitus patrii luctus suspirat, et illi 480
 Dicta refert rector populorum talia centum :
 'Arma iuves oro pro gnato sumpta, piaque
 Pars sis militiae : tumulo solacia posco.'
 Huic Asopiades 'petis irrita' dixit 'et urbi
 Non facienda meae; neque enim coniunctior ulla 485
 Cecropidis hac est tellus : ea foedera nobis.'
 Tristis abit 'stabunt' que 'tibi tua foedera magno'
 Dixit, et utilius bellum putat esse minari,

διος πλάττει μόνον χάριν ποικιλίας ἴσως ὅτι αἱ ἐπόμεναι νῆσοι δὲν ἤ-
 κολουῶσαν τὸν στόλον τοῦ Μίνως. 471) Gnōsiacas, τὰς Κρητικὰς ναῦς
 (rates) εἶπε Κνωσσιακὰς ἐκ τῆς Κνωσσαῦ πρωτεύουσας τῆς νήσου Κρή-
 τος. 472) Νῆσον Οἰνοπίαν καὶ ὁ Πίνδ. 'Ισομ. 8, 43 καλεῖ τὴν ἐπειτα
 Αἰγίαν ὀνομασθεῖσαν ἐξ Αἰγίνης θυγατρὸς τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ' (6,
 113). Ὁ δὲ Αἰακὸς υἱὸς ὦν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης ἐδρασίλευσεν ἐπὶ
 τῆς νήσου Αἰγίνης μετὰ πολλῆς σοφίας καὶ δικαιοσύνης. 475) virum,
 τὸν Μίνω, tantae fam. γεν. τῆς ἰδιότητος. 476) expetit, ἐπιθυμεῖ. Παρὰ
 ποιηταῖς μετ' ἀπαρεμρ. συντάσσεται. Οἱ ἀναρροῦμενοι δὲ ἐγκαυῖα τρεῖς
 υἱοὶ τοῦ Αἰακοῦ ἐξῆλθον εἰς συνάντησιν τοῦ Μίνως (occurrunt). 480)
 admonitus p. l, ἐνθυμηθεὶς τὸ πατρικὸν πένθος διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ
 Ἀνδρόγεω, illi, τῷ Αἰακῷ. 481) rector pop. cent. 'Ἰλ. 2, 649 Κρήτην
 ἐκατόμπολιν. refert verba tal. οὕτω ἀποκρίνεται. Εὐρῆται δὲ τὸ re-
 ferre καὶ ἀπλῶς ἀντὶ τοῦ respondere. Βιργ. Διν. 4, 31 Anna refert.
 482) oro (ut) iuves ar. sumpta, παρακαλῶ ἵνα βοηθήσῃς τὰ ὅπλα τὰ
 ὅποια ἐγὼ ὡς πατὴρ ἔλαβον ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ. 483) pars ἀντὶ particeps.
 tumulo, ἀντὶ manibus filii. 484) Ἀσωπιᾶδης λέγεται ὁ Αἰακὸς ὡς
 ἔχωνος τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ πατρὸς τῆς Αἰγίνης. irrita, ἀνωφελῆ,
 μάταια, κενὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐμῆς πόλεως οὐ πρακτέα. 486) hac δηλ. urbe,
 Cecropidis=Atheniensibus. 487) abit, ὁ Μίνως.

Quam gerere atque suas ibi praeconsumere vires.
 Classis ab Oenopiis etiamnum Lyctia muris 490
 Spectari poterat, cum pleno concita velo
 Attica puppis adest in portusque intrat amicos,
 Quae Cephalum patriaeque simul mandata ferebat.
 Aeacidae longo iuvenes post tempore visum
 Agnovere tamen Cephalum, dextrasque dedere, 495
 Inque patris duxere domum. spectabilis heros
 Et veteris retinens etiamnum pignera formae
 Ingreditur, ramumque tenens popularis olivae
 A dextra laevaue duos aetate minores
 Maior habet, Clytôn et Butên, Pallante creatos. 500
 Postquam congressus primi sua verba tulerunt,
 Cecropidum Cephalus peragit mandata, rogatque
 Auxilium, foedusque refert et iura parentum,
 Imperiumque peti totius Achaidos addit.
 Sic ubi mandatam iuvit facundia causam, 505
 Aeacus, in capulo sceptri nitente sinistra,
 'Ne petite auxilium, sed sumite,' dixit 'Athenae;
 Nec dubie vires, quas haec habet insula, vestras
 Ducite : et omnia habet. rerum status iste mearum,
 Robora non desunt ; superat mihi miles et hosti. 510

489) ibi, ἐν Αἰγίνῃ. 490) Lyctia classis, Λύκτιος στόλος ποιητικῶς λέγεται ὁ Κρητικὸς στόλος ἀπὸ Λύκτου πόλεως τῆς Κρήτης. Oenopiis 472. Περὶ δὲ τοῦ Κεφαλοῦ ὕψ. 6, 681. 494) Aeacidae iuv. τὰ τέκνα οἱ υἱοὶ τοῦ Αἰακοῦ ἦσαν Τελαμών, Πηλεὺς καὶ Φῶκος. visum tamen = quamquam visus erat ab iis. 497) pignora, χαρακτηρὲς, σημεῖα τῆς ἀρχαίας ὠραιότητος. 498) popularis, τῆς ἐγχωρίου Ἑλίας. οὕτω δὲ λέγεται ἡ Ἑλᾶδα, διότι τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἀττικῇ τῇ πατρίδι τοῦ Κεφαλοῦ ἀνεβάνη ὡς τῆς Ἀθηνᾶς. Κλάδον δὲ ἑλίας ἐκράτουν οἱ ἀπεισταλμένοι ὡς σημεῖον ἰκεσίας καὶ εἰρήνης. 500) ὁ Πάλλας ἦτο υἱὸς τοῦ Πανδίωνος ἀδελφὸς τοῦ Αἰγέως. 501) congressus γεν. 502) Cecropidum ἀντὶ Cecropidarum. 504) οὕτω σύνταξον et addit imp. tot. Achaidos peti (a Minoe) = καὶ προστίθῃσιν ὅτι ὁ Μίνως ζητεῖ τὴν ἀρχὴν πάσης τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἀχαιὶα χώρα οὕσα τῆς Πελοποννήσου ἐπέθη ἀνταῖθα ἀντὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος. 506) capulus (capio) λέγεται τὸ μέρος τοῦ σκήπτρου ὅπερ ἐκράτουν διὰ τῆς χειρός. 507) ἐθηκε τὴν χώραν (Athenae) ἀντὶ τῶν κατείκων (Athenienses). 508) nec dubie = sine dubitatione. 510) Ro-

Gratia dis, felix et inexcusabile tempus.

'Immo ita sit,' Cephalus 'crescat tua civibus opto

Urbs !' ait 'adveniens equidem modo gaudia cepi,

Cum tam pulchra mihi, tam par aetate iuventus

Obvia processit. multos tamen inde requiro, 515

Quos quondam vidi vestra prius urbe receptus.'

Aeacus ingemuit, tristisque ita voce locutus :

'Flebile principium melior fortuna secuta est.

Hanc utinam possem vobis memorare sine illo !

Ordine nunc repetam. neu longa ambage morer vos : 520

Ossa cinisque iacent, memori quos mente requiris.

Et quota pars illi rerum periere mearum !

Dira lues ira populis Iunonis iniquae

Incidit, exosae dictas a paelice terras.

Dum visum mortale malum, tantaeque latebat 525

Causa nocens cladis, pugnatum est arte medendi.

Exitium superabat opem, quae victa iacebat.

Principio caelum spissa caligine terras

Pressit, et ignavos inclusit noctibus aestus ;

Dumque quater iunctis explevit cornibus orbem 530

bora, στρατιωτικὰ δυνάμεις. mihi, πρὸς ὑπεράσπισίν μου. miles παρι-
κτικῶς ἀντὶ milites στρατιῶται. Hosti ποιητικῶς ἀντὶ in hostem = καὶ
κατὰ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ. 511) Felix et inex. tempus, ἡ κατάστασις τοῦ
βασιλείου τόσω εἶνε εὐτυχῆς ὥστε ἡ ἀρνήσις βοηθείας εἶνε ἀναπολόγη-
τος. 512) Immo ita sit. Διὰ τοῦ immo βεβαιούται τὸ ὑπὲρ ἄλλου λεγό-
μενον. = καὶ δὴ, καὶ μάλιστα, εἴθε οὕτως καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ εἶνε τὰ
τοῦ βασιλείου εὐτυχῆ. opto (ut) crescat, εὐχρηκαί ὥστε. 515) inde
οὐχί ἐπὶ τόπου ἀλλ' ἐπὶ προσώπων = ex iis quos. 521) jacent δηλ. (ii)
ossa et cinis quos, κεῖνται οὗτοι, οὗς ἀναζητεῖς, ὅσῳ καὶ κόνης. Τῆς
Αἰγίνης ποτὲ ἐρημωθείσης ὑπὸ σκληροῦ λοιμοῦ ὁ Ζεὺς μετέβαλε τοὺς
μυρμηκας εἰς ἀνθρώπους ὀνομασθέντας Μυρμηκῶνας. 522) Illi δηλ. quos
requiris. 523) Populis δοτ. = τοῖς λαοῖς. Ira, ἔνεκα τῆς ὀργῆς. 524) a
paelice δηλ. τῆς Αἰγίνης. 525) Dum malum (est) visum mort, ἐνῶ τὸ
κακὸν ἐφάνη κοινόν, φυσικόν. et (dum) causa nocens tan. clad. lat.,
καὶ ἐνῶ ἡ αἰτία ἡ καταστρεπτικὴ (δηλ. ἡ ὀργὴ καὶ τὸ μῖσος τῆς Ἥρας
κατὰ τῆς Αἰγίνης ἥτις ἐγέννησε τὴν Αἰακὸν ἐκ τοῦ Διὸς) τῆς τοσαύτης
συμφορᾶς ἔμενεν ἀγνωστος. 529) Ignavos, τὸ ἐπίθ. ignavos ἀθυμοὺς ἀπε-
δόθη εἰς τὸ aestus (θερμότητα), ἐνῶ ἀρμύζει εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὗς ἡ
θερμότης ἐκνευρίζει καὶ ἀθύμους καθίστα. 530) Dum, διὰ τῶν περιφρά-

Luna, quater plenum tenuata retexit orbem,
 Letiferis calidi spirarunt flatibus austri.
 Constat et in fontes vitium venisse lacusque,
 Miliaque incultos serpentum multa per agros
 Errasse atque suis fluvios temerasse venenis. 535
 Strage canum primo volucrumque oviumque boumque,
 Inque feris subiti deprensa potentia morbi.
 Concidere infelix validos miratur arator
 Inter opus tauros, medioque recumbere sulco.
 Lanigeris gregibus balatus dantibus aegros 540
 Sponte sua lanaeque cadunt et corpora tabent.
 Acer equus quondam magnaeque in pulvere famae
 [Degenerat palmas, veterumque oblitus honorum]
 Ad praesepe gemit leto moriturus inerti.
 Non aper irasci meminit, non fidere cursu 545
 Cerva, nec armentis incurrere fortibus ursi.
 Omnia languor habet: silvisque agrisque viisque
 Corpora foeda iacent: vitiantur odoribus aerae.
 Mira loquar, non illa canes avidaeque volucres,
 Non cani tetigere lupi; dilapsa liquescunt, 550
 Afflatusque nocent et agunt contagia late.
 Pervenit ad miseros damno graviore colonos
 Pestis, et in magnae dominatur moenibus urbis.

σεων τούτων σημαίνεται τὸ διάστημα τριῶν μηνῶν. 531) Retexere, τὸ ῥῆμα ὃν ἴδιον τῆς θαλασσιουργίας ἐτίθη πρὸς δήλωσιν τῆς ἐλαττώσεως τῆς σελήνης. 533) vitium, τὸ κακόν, ἡ καταστροφή, ἡ ἀσθένεια. 537) deprensa ἀντὶ deprehensa = ἀποκαλυφθεῖσα, γνωστὴ γενομένη. 538) Concidere ἐκ τοῦ concido (con-cado). inter opus, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐργασίας. 541) lana, τὸ ἔριον τῶν προβάτων καὶ τῶν ἄλλων ζώων. 542) acer, τραγὺς, ζωήρις. magnae in pul. famae, καὶ μεγίστης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ἣν ἀπέκτησεν ἐν τῷ σταδίῳ καὶ ταῖς μάχαις. 543) degenerat palmas, κατασχύνει, ἀτιμάζει. 544) Ad praesepe, παρὰ τὴν φάτιν. "Ὁρα τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τοῦ praesepe καὶ in pulvere. Ὁ ἵππος ὁ ἄλλοτε ἐν τῷ σταδίῳ καὶ ταῖς μάχαις διαπρεπὴς νῦν στενάζει παρὰ τὴν φάτιν. leto inerti, ἄδοξω θανάτῳ. 549) Illa, δηλ. corpora foeda. 550) Cani, κοσμητικὸν τοῦ lupi ἐπίθετον. Dilapsa δηλ. corpora. 552) Damno graviore, μὴ βλάβην βαρυτέραν ἑκείνης μεθ' ἧς προσέβλεπε τὰ ζῶα. 553) Urbis, Αἰγίνης.

Viscera torrentur primo, flammæque latentis
Indicium rubor est et ductus anhelitus igni 555
Aspera lingua tumet, tepidisque arentia ventis
Ora patent, auraeque graves caplantur hiatu
Non stratum, non ulla pati velamina possunt,
Dura sed terra ponunt praecordia: nec fit
Corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet. 560
Nec moderator adest, inque ipsos saeva medentes
Erumpit clades, obsuntque auctoribus artes.
Quo propior quisque est servitque fidelius aegro,
In partem leti citius venit. utque salutis
Spes abiit, finemque vident in funere morbi, 565
Indulgent animis et nulla, quid utile, cura est;
Utile enim nihil est. passim positoque pudore
Fontibus et fluviis puteisque capacibus haerent.
[Nec sitis est extincta prius quam vita bibendo.]
Inde graves multi nequeunt consurgere, et ipsis 570
Inmoriuntur aquis. aliquis tamen haurit et illas.
Tantaque sunt miseris invisi taedia lecti,

554) Διηγείτῃ ἐντεῦθεν ὁ ποιητὴς τὰ σημεῖα καὶ τὸν βαθμὸν τῆς νόσου. Viscera δηλ. hominum. 555) Igni ἰσοδυναμεῖ ἢ πρὸς τὸ ἐπίθετον igneus ἢ ἐπιρρηματικῶς ἐκληπτέον. Ἡ δὲ ἐννοία εἶνε αὕτη, ἡ ἀναπνοὴ ἀγομένη (φερομένη) μετὰ πυρός, ὡς πῦρ. 556) aspera, τραχεῖα ἦτο ἡ γλῶσσα ἐνεκα τῆς φλογώσεως. 559) praecordia συνεκδοχικῶς ἀντὶ pectas, 560) Humo, ἐκ τῆς γῆς ἐφ' ἧς ἔκειντο. De corpore, ἐνεκα τοῦ σώματος των. 561) Moderator adest, οὐδὲ ὑπάρχει τις ἰατρός δυνάμενος νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακόν, 562) Obsunt artes, τὰ μείσα, τὰ φάρμακα βλάπτουσιν auctoribus (artium) ἐκείνους οἱ ἐφευρίσκουσιν, μεταχειρίζονται αὐτά. 564) In—venit. Τὸ venire in partem alicujus—γίγνεσθαι μέτοχος τινος. In partem leti venit, γίγνεται μέτοχος θανάτου, φονεύεται, θνήσκει. Utque, καὶ ἐπειδὴ. In funere, ἐν τῷ θανάτῳ. 566) Indulgent animis, ἐνδίδουσι, χαρίζονται, δουλεύουσι τῷ θυμῷ, ἱκανοποιοῦσι δηλ. πάσας αὐτῶν τὰς ἰδιοτροπίας καὶ θελήσεις. 567) Passim, ὧδε κάκεῖσε, σποράδην, ἀνευ οὐδεμιᾶς τάξεως. 568) Haerent, ἐμμένουσι, δὲν ἀποσπῶνται, δὲν ἀποχωροῦσι. Οὐχὶ δὲ σπανάει τὸ haerere μετὰ δοτ. συντάσσεται. Τὸ δὲ capacibus εἶνε κοσμητικὸν ἐπίθετον τοῦ puteis 570) Graves δηλ. bibendo. τὸ δὲ inde ἔχει ἐνταῦθα τοπικὴν σημασίαν. 571) Aliquis ὡς παρ' Ἑλλήσι τό τις ἔχει πληθυντικὴν σημασίαν οὕτω καὶ τὸ aliquis. 572) Tanta prosiliunt, ἀντὶ τοῦ συνθησετέρου tanta ut prosili-

Prosiliunt, aut si prohibent consistere vires,
 Corpora devolvunt in humum : fugiuntque penates
 Quisque suos, sua cuique domus funesta videtur. 573
 [Et quia causa latet, locus est in crimine notus.]
 Semianimes errare viis, dum stare valebant,
 Aspiceres ; stantes alios terraque iacentes,
 Lassaque versantes supremo lumina motu
 [Membraque pendentis tendunt ad sidera caeli,] 580
 Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
 • Quid mihi tunc animi fuit ? an quod debuit esse,
 Ut vitam odissem et cuperem pars esse meorum ?
 Quò se cumque acies oculorum flexerat, illic
 Vulgus erat stratum, veluti cum putria motis 585
 Poma cadunt ramis agitataque ilice glandes.
 Templa vides contra gradibus sublimia longis :
 Iuppiter illa tenet : quis non altaribus illis
 Irrita tura tulit ? quotiens pro coniuge coniunx,
 Pro gnato genitor, dum verba precantia dicit, 590

liant ἢ prosilirent. 573) Ὡς τὸ κωλύω, οὐκ ἐπὶ, συντάσσονται μετ' ἀπαρμερόντων, οὕτω τὸ prohibere ἐνταῦθα. 574) In humum=in terram. fugiunt quisque, τὸ ῥῆμα εἰς πληθ. ἀριθμὸν, διότι τὸ quisque ἔχει περιεκτικὴν ἔννοιαν. 576) Causa δηλ. malī, morbi. καὶ ἐπειδὴ ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ κρύπτεται, ὁ τόπος εἶναι γνωστὸς εἰς κατηγορίαν, δηλ. κατηγοροῦσι τὸν τόπον ἐνθα πάσχουσιν. esse in crimine περιφράσις=κατηγορεῖσθαι. Τὸ δὲ notus ἀντιτίθεται πρὸς τὸ latet. 578) Adspiceres ὑποτακτικὴ σημεινύουσα τὸ δυνατόν γινέσθαι. Περὶ τοῦ δευτέρου δὲ προσώπου ἀντὶ τοῦ τρίτου β, 23. Ὅρα δὲ καὶ τὴν τοῦ ῥήματος διττὴν σύνταξιν μετ' ἀπαρμερ. errare καὶ μετὰ μετοχῆς stantes. 579) Lumina ποιητικῶς ἀντὶ oculi. 580) Ἡ φράσις membra tendunt καίται ἀντὶ τῆς συνηθεστάρας brachia tendunt=τὰς χεῖρας, τοὺς βραχίονας τείνουσι. pendentis, τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτῶν ἐπικειμένου, τοῦ πείζοντος αὐτοῦς. 581) Deprenderat ἀντὶ deprehenderat (eos). Εἰς δὲ τὸ exhalantes νόησον τὸ vitam ἢ animam=ἐκπνέοντες, ἀποθνήσκοντες. Ὅμοιως ἀπολύτως τίθεται καὶ τὸ exspirare β, 62. Ὁ δὲ πέμπτος ποῦς εἶναι σπονδῆσις. 582) Mihi, ἐμοὶ τῷ Αἰακῷ τῷ βασιλεῖ τῆς Αἰγίνης. animi, γεν. μεριστική. 584) Oculorum δηλ. τῶν ἐμῶν (Αἰακοῦ) ὀφθαλμῶν. 586) Glandes δηλ. cadunt. 587) Vides, ὁ Αἰακὸς ἀποτείνεται πρὸς τὸν Κέραλον ἐλθόντα ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων ὅπως ζητήσῃ βοήθειαν. templa, ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ templum, διότι θαλόγος ἐνταῦθα περὶ ἐνὸς ναοῦ εἶναι, ὃν ὁ Αἰακὸς ἔδρευε τῷ Πανελληνίῳ. Dif. contra ἐπὶ τῷ = ἐνώπιόν σου

Non exoratis animam finivit in aris,
 Inque manu turis pars inconsumpta reperta est !
 Admoti quotiens templis, dum vota sacerdos
 Concipit et fundit purum inter cornua vinum,
 Haud expectato ceciderunt vulnere tauri ! 595
 Ipse ego sacra Iovi pro me patria^{que} tribusque
 Cum facerem natis mugitus victima diros
 Edidit et subito collapsa sine ictibus ullis
 Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
 Fibra quoque aegra notas veri monitusque deorum 600
 Perdiderat ; tristes penetrant ad viscera morbi.
 Ante sacros vidi proiecta cadavera postes,
 Ante ipsas, quo mors foret invidiosior, aras.
 Pars animam laqueo claudunt, mortisque timorem
 Morte fugant, ultroque vocant venientia fata. 605
 Corpora missa neci nullis de more feruntur
 Funeribus : neque enim capiebant funera portae.
 Aut inhumata premunt terras, aut dantur in altos

591) Ἡ ἄρνησις non ἀναφέρεται εἰς τὸ exoratis. 592) In manu, ἐν τῇ
 χειρὶ τοῦ ἀποθνήσκοντος δηλ. ἐν τῷ βωμῷ συζύγου ἢ γεννήτορος. 593)
 Οὕτως ἡ σύνταξις quotiens tauri adm. templis (δοτ.) ceciderunt vul-
 nere haud expectato (ἀρ. ἀπέλ.) dum sacerdos concipit vota et fun-
 dit purum vinum inter cornua. Τὸ δὲ concipere vota κατὰ παράλει-
 ψιν τοῦ οὐρε σημαίνει λήγειν εὐχάς, δέσσειν, ἱκετεύειν. fundit vinum,
 τὸ χέειν εἶνον μεταξὺ τῶν κεράτων ἀποτελεῖ μέρος τῆς θυσίας. haud
 exsp. vuln., χωρὶς τῆς περιμένῃ τὴν πληγὴν, τὸ τραύμα. 596) Patria-
 que=et pro patria et (pro) tribus natis ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν
 τριῶν τέκνων στιχ. 476. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς 599 subjectos cul-
 tros ἐτέθη ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ. subjectos = subter jugulum=
 ὑπὸ τὸν ζυγόν, ὑπὸ τὸν λάρυγγα. "Εθός δὲ ἦτο τὰ εἰς τοὺς κάτω θεοὺς
 προσφερόμενα σφάγια νὰ σφάζωνται ὑπὸ τὸν λαιμόν. exiguo. Ἡ ῥοή
 ολίγου αἵματος ἦτο κακὸς οἰωνός, τοῦ δὲ πολλοῦ αἵσιος. 600) Fibra καὶ
 πληθ. fibrae, εἶνε ὁ λοβὸς τοῦ ἥπατος, ἐξ οὗ οἱ ἱεροσκόποι ἐμαντεύοντο.
 Monitus, τὰς γνώμας, θελήσεις. 601) Tristes morbi ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ
 τοῦ ἐνικοῦ ἐτέθη, ἀλλὰ σημαίνει τὴν ἀσθένειαν μεθ' ὧν αὐτῆς τῶν
 συνεπειῶν. 604) Pars δηλ. hominum aegrorum = τινὲς τῶν ὑπὸ τῆς
 ἀσθενείας προσβληθέντων ἀνθρώπων. animam, τὴν ἀναπνοήν. 606) Fe-
 rantur ἀντὶ τοῦ συνθέτου efferruntur, ἐκφέρονται, κηδεύονται. funus,
 εἶνε ἡ νεκρική πομπή. neque enim, αἱ πύλαι δὲν ἦσαν τόσῳ εὐρείαι,

Indotata rogos. [et iam reverentia nulla est,
Deque rogis pugnant alienisque ignibus ardent.] 610
Qui lacrimant, desunt. indelletaque vagantur
Natorum queribundae animae iuvenumque senumque :
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.

Attonitus tanto miserarum turbine rerum,
"Iuppiter o ! dixi 'si te non falsa loquuntur 615
Dicta sub amplexus Aeginae Asopidos isse,
Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem :
Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulchro."
Ille notam fulgore dedit tonitruque secundo.
"Accipio, sintque ista, precor, felicia mentis 620
Signa tuae ! dixi 'quod das mihi, pigneror omen."
Forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
Sacra Iovi quereus de semine Dodonaeo.
Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo.
Grande onus exiguo formicas ore gerentes 625
Rugosoque suum servantes cortice callem.
Dum numerum miror, "totidem, pater optime," dixi

humata pr. terras δηλ. τὰ σώματα τῶν θνησκόντων μένουσιν ἄταρα ἐκ-
τεταμένα ἐπὶ τῆς γῆς. 609) Corpora indolata, σώματα ἀδωρήτα, ἀγέ-
ραστα, ἀνευ δηλ. τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων τῶν προσφιλῶν ὄντων ἐν τῇ
ζωῇ. "Εθος δὲ ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ δίδωνται εἰς τοὺς ἀποθνήσκον-
τας ἀρώματα, ἀγγεῖα, ἐπιπλά καὶ πᾶν ὅ,τι ἀγαπητὸν ἦτο αὐτοῖς καθ'
ὃν χρένον ἔζων. 610) Τὰ ξύλα δὲν ἐπαρκοῦσι διὰ τὴν πυρὰν (613 nec
sufficit arbor in ignes). Ἐπομένως πᾶς τις ἠγωνίζετο ἀνευ αἰδοῦς (nul-
la reverentia) νὰ καίῃ τὰ πτώματα τῶν ἑαυτοῦ ἐπὶ ξένης πυρᾶς. Περιέ-
μνέ τις ὡς ὑποκ. τοῦ ardent τὸ mortui, ἀλλ' ὁ Ὀβιδίος καὶ διὰ τῆς
παρὰλειψως ταύτης ἐσήμανε τὴν ταρχὴν καὶ σύγχυσιν περὶ τὴν καὶ-
σιν τῶν πτωμάτων. 611) Vagantur, εἰς τοὺς ἀτάπους δὲν ἦτο συγκεχω-
ρημένον νὰ διαβῶσι τὴν Στύγα καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸν ᾠδόν, ἀλλὰ πε-
ριπλανῶντο εἰς τὰς πύλας τοῦ ᾠδου. 615) Si te, οὕτω ἡ ἔννοια. "Ἄν
δὲν εἶνε μῦθος, ὡ Ζεῦ, ὅτι σὺ ἀγαπήσας τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀσώπου Αἰ-
γίαν ἐκ ταύτης ἐγέννησας ἐμὲ κτλ. 617) Parentem nostri, ἡ γενικὴ τῆς
προσωπικῆς ἀντωνυμίας ποιητικῶς καίται ἀντὶ τῆς κτητικῆς Parentem
nostrum. 619) Τὸ secundo ἀνήκει καὶ εἰς τὸ fulgore. 620) Accipio (δέ-
χομαι) δηλ. omen. 621) Pigneror ἐκλαμβάνω ὡς οἰωνὸν τῆς πρὸς ἐμὲ
σῆς εὐνοίας. 622) Ramis, quereus, ὅρυς ἧς οἱ κλάδοι δὲν εἶνε πυκνοὶ ἀλ-
λὰ πολὺ ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ δὲ Διωδὼν ἔειπε πόλις τῆς Ἡπεί-

'Tu mihi da cives, et inania moenia supple.'
 Intremuit ramisque sonum sine flamine motis
 Alta dedit quercus. pavidō mihi membra timore 630
 Horruerant stabantque comae: tamen oscula terrae
 Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar,
 Sperabam tamen atque animo mea vota fovebam.
 Nox subit, et curis exercita corpora somnus
 Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse 635
 Et promittere idem, totidemque animalia ramis
 Ferre suis visa est, pariterque tremiscere motu,
 Granifei umque agmen subiectis spargere in arvis;
 Crescere quod subito et maius maiusque videri,
 Ac se tollere humo rectoque assistere trunco, 640
 Et maciem numerumque pedum nigrumque colorem
 Ponere, et humanam membris inducere formam:
 Somnus abit: damno vigilans mea visa, querorque
 In superis opis esse nihil at in aedibus ingens
 Murmur erat, vocesque hominum exaudire videbar 645
 'Iam mihi desuetas. dum suspicor has quoque somni,
 Ecce venit Telamon properus, foribusque reclusis
 'Speque fideque, pater,' dixit 'maiora videbis.

ρου περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μαντεῖον τοῦ Δωδωναίου Διὸς κείμενον
 ἐντὸς παλαιοῦ δάσους ἐκ δρυῶν ἐχουσῶν δύναμιν χρησμοδόγον. "Ομ.
 'Οδ. 14, 327 τὸν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὅφρα θεοῖο ἐκ δρυὸς
 ὑφικόμειο Διὸς βουλὴν ἐπακούσαι. 628) Inania moenia, τὰ κενὰ ἀνθρώ-
 πων τείχη. 630) "Ομ. 'Ιλ. 24, 358 εἰδότε δ' αἰνῶς ὁρθαὶ δὲ τρίχας
 ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν' στῆ δὲ ταφῶν. 632) Roboribus ὁ πλη-
 θυντ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ robori. 634) Corpora, —καὶ τὸ ἐμὸν (Αἰακοῦ) σώ-
 μα, exercita καταταπεινωμένον ὑπὸ τῶν φροντίδων. Οὐχὶ σπινθίως τὸ
 exercēre σημαίνει καταπονεῖν. 639) Quod ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀντὶ
 τῆς δεξιτικῆς ἰδέου δηλ. agmen visum est=καὶ τοῦτο τὸ ἄγλημα ἐφάνη
 ὅτι ἤξανε ἀφ' ὧς. 640) Recto trunco=erecto corpore, δι' ἡνωθε-
 μένου σώματος ὡς ἀνθρώποι καὶ οὐχὶ προπτετοῦς ὡς μύρμηκες. Τὸ δὲ
 assistere ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ sistere. 643) Vigilans, ἐξυπνήσας. 645) Vi-
 debar δηλ. mihi. 646) Desuetas, εἶχεν ἀπομάθει τὰς φωνὰς τῶν ἀνθρώ-
 πων, διότι ἡ πόλις ἐστερήθη τῶν κατοίκων ἐνεκὰ τοῦ λοιμοῦ. Has
 δηλ. voces ὅτι αὗται αἱ φωναὶ (esse) εἶνε τοῦ ὕπνου ἀπάτη. 648) Speque
 fideque ἀφαιρ. συγκρίσεως εἰς τὰ maiora. 'Ο δὲ Τελαμὼν ἦτο εἰς τῶν

Egredere !” egredior : qualesque in imagine somni
 Visus eram vidisse viros, ex ordine tales 650
 Aspicio noscoque. adeunt, regemque salutant.
 Vota Iovi solvo, populisque recentibus urbem
 Partior et vacuos priscis cultoribus agros:
 Myrmidonasque voco, nec origine nomina fraudo.
 Corpora vidisti, mores quos ante gerebant, 655
 Nunc quoque habent, parcumque genus patiensque laborum,
 Quaesitique tenax et quod quaesita reservet.
 Hi te ad bella pares annis animisque sequentur,
 Cum primum qui te feliciter attulit, eurus—
 Euris enim attulerat — fuerit mutatus in austros. 660
 Talibus atque alijs longum sermonibus illi
 Implevere diem. lucis pars ultima mensae
 Est data, nox somnis. iubar aureus extulerat sol:
 Flabat adhuc eurus redituraque vela tenebat.
 Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior aetas, 665
 Ad regem Cephalus simul et Pallante creati
 Conveniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
 Excipit Aeacides illos in limine Phocus:

οὐδὲν τοῦ Αἰακοῦ. 649) Imago somni=somnium. 651) Adeunt προσέρχονται πρὸς με. 654) Myrmidonas, Μυρμιδόνες ἐκ τῆς λέξεως μύρμηξ. nec origine, fraudo=δὲν ἀποστερῶ τὰ ὀνόματα τῆς γενέσεως, ἀρχῆς, δηλ. διδῶ αὐτοῖς ὄνομα ὑπομινησκόν τὴν γένεσίν των. 657) Qui=iales ut. 658) Te, ἐμίλει ὁ Αἰακὸς εἰς τὸν Κέφαλον ἐλθόντα νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειάν του. ad bella πρὸς τὸν πόλεμον, ὃς ἐξεργάγη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μίνως.

661—865. Ὁ Κέφαλος πείρᾳται μεταβαλὼν μορφήν νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν τῆς ἰδίας συζύγου Πρόκριτος, ἥτις διὰ πολλῶν δώρων καὶ ὑποσχέσεων πεισθεῖσα ἐγκρατεῖται τοῦτον καὶ καταγίνεται εἰς τὴν θήραν. Εἰτα ὁμοῦς συμφιλιώνονται. Ὁ δὲ κύων, ὃν παρὰ ταύτης ὡς δῶρον ἔλαβε, καταδιώκων ἀλώπεκα μεταμυρφοῦται μετὰ ταύτης εἰς λίθον, αὐτῇ δὲ ἡ Πρόκρις ἀθλιῶς ἀπώλλυται ὑπὸ τοῦ δοθέντος αὐτῇ ὡς δῶρον ἀκοντίου. 662) Lucis, τῆς ἡμέρας. nox δηλ. est data. 664) Tenebat, ἀντὶ retinebat. 665) Sati pallante στίχ. 500. 668) Aeacides, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰακοῦ.

Nam Telamon fraterque viros ad bella legebant.
 Phocus in interius spatium pulchrosque recessus 670
 Cecropidas ducit, cum quis simul ipse resedit.
 Aspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
 Ferre manu iaculum, cuius fuit aurea ensis.
 Pauca prius mediis sermonibus ille locutus
 'Sum nemorum studiosus' ait 'caedisque ferinae ; 675
 Qua tamen e silva teneas hastile recisum,
 Iandudum dubito : certe si fraxinus esset,
 Fulva colore foret ; si cornus, nodus inesset.
 Unde sit, ignoro. sed non formosius isto
 Viderunt oculi telum iaculabile nostri.' 680
 Excipit Actaeis e fratribus alter, et 'usum
 Maiorem specie mirabere' dixit 'in isto
 Consequitur quodcumque petit, fortunaque missum
 Non regit, et revolat nullo referente cruentum.'
 Tum vero iuvenis Nereius omnia quaerit, 685
 Cur sit, et unde datum, quis tanti muneris auctor.
 Quae petit, ille refert: sed enim narrare pudori est,
 Qua tulerit mercede : silet, tactusque dolore
 Coniugis amissae lacrimis ita fatur obortis :
 'Hoc me, nate dea, — quis possit credere?—telum 690
 Flere facit, facietque diu, si vivere nobis
 Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
 Perdidit. hoc utinam caruissem munere semper !
 Procris erat, si forte magis pervenit ad aures.

669) Frater. ὁ Πηλεΐδης. ad bella, ὅπως φέρωσι βοήθειαν τοῖς Ἀθηναίοις. 670) Pulchrosque=et in pulchros. Τὸ δὲ recessus σημαίνει ἀπόκρυφον μέρος τῆς οἰκίας. 671) Quis ἀντὶ quibus. 672) Aspicit ὁ Φῶκος, Aeoliden τὸν Κέφαλον. 676) Silva ποιητικῶς ἀντὶ arbor. 681) Actaeis=Atheniensibus. 683) Consequitur ὡς ὑποκείμεν. νόησον telum. 684) Cruentum, ἀποῦ χτυπήσῃ, πληγῶσῃ καὶ ἐπομένως γίνῃ αἱματηρὸν, ἐπανερχεται εἰς τὰς γεῖρας τοῦ ἐκτοξεύσαντος. 685) juvenis Nereius, ὁ Φῶκος ὁ υἱὸς τοῦ Αἰάκοῦ καὶ τῆς Ψαμῆθης μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Νηρέως. 687) Ille, ὁ Κέφαλος. 690) Nate dea, ὁ Φῶκος υἱὲ, τῆς θεᾶς Ψαμῆθης. 691) Nobis=mihī. 692) Hoc δηλ. telum. 694) Pro-

Orithyia tuas, raptae soror Orithyian; 693
 Si faciem muresque velis conferre duarum,
 Dignior ipsa rapi. pater hanc mihi iunxit Erochtheus,
 Hanc mihi iunxit amor. felix dicebar eramque.
 Non ita dis visum est, aut nunc quoque forsitan essem.
 Alter agebatur post sacra iugalia mensis; 700
 Cum me cornigeris tendentem retia cervis
 Vertice de summo semper florentis Hymetti
 Lutea mane videt pulsus Aurora tenebris,
 Invitumque rapit. liceat mihi vera referre
 Pace deae. quod sit roseo spectabilis ore, 705
 Quod teneat lucis, teneat confinia noctis,
 Nectareis quod alatur aquis — ego Procrin amabam:
 Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
 Sacra tori coitusque novos thalamosque recentes
 Primaque deserti referebam foedera lecti. 710
 Mota dea est, et "siste tuas, ingrate, querellas:
 Procrin habe!" dixit "quodsi mea provida mens est,
 Non habuisse voles" meque illi irata remisit.
 Dum redeo, mecumque deae memorata retracto,
 Esse metus coepit, ne iura iugalia coniunx 715
 Non bene servasset. facies aetasque inebat

cris, Ἰδης, Πρόκρις, θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθίδος βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν καὶ
 τῆς Πραξιθέας, τὴν ὅποιαν λαβὼν γυναικὰ ὁ Κέφαλος ἐφόνευσεν ἐξ
 ἀγνοίας εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὴν δεῖ ἦτο θηρίον τι κεκρυμμένον. Ἡ
 δὲ Ὀρεΐθεια ἦτο καὶ αὐτὴ θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθίδος ἦν ἀρπιάστρις ὁ Βορέας
 ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ζήτην καὶ Κἀλαῖν. 697) Ipsa, ἡ Πρόκρις. 699)
 Non=visum est, "Ομ. 'Οδ. 1, 234 νῦν δ' ἐτέρως ἐδόλοντο θεοί. essem
 δηλ. felix. 700) Post sacra iugalia, δύο μῆνας παρήλθον μετὰ τὸν γά-
 μον. 702) Ὁ Ἰασητὴς εἶνε ὅρος τῆς Ἀττικῆς ἐπίσημον διὰ τὸ μέλι.
 705) Pace deae, μὲ τὴν θέλησιν, συγκατάθεσιν τῆς θεᾶς. quod sit (dea)
 spectabilis ποιητικῶς ἀντὶ quantum ἡ quamvis sit=ὅσον καὶ ἂν ὅλως
 νὰ εἶνε ὠραία ἡ θεᾶ. Ἡ δὲ ἐπαπαγγελία τοῦ quod δύναμιν προσδίδει καὶ
 ἐπισύρει τὴν προσοχὴν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν λεγομένων. 706) Teneat
 δηλ. confinia. 708) Pectore ἐκ τοῦ ἐπαρξένου νόησον τὸ ἰν ἀντὶ ἰν pe-
 ctore. 713) Irata (dea) remisit me illi (Procridi). 714) Mecum=re-
 tracto, καὶ ἀναπολῶ κατ' ἐμχυτὸν τὰ ὑπὸ τῆς ὁδοῦ ἐμοὶ λαχθέντα. 716)
 Esse δηλ. mihi, ἤρξατο νὰ εἶνε φῶδος εἰς ἐαῆ, ἤρξαμην νὰ φοβῶμαι.

Credere adulterium ; prohibebant credere mores.
 Sed tamen afueram : sed et haec erat, unde redibam,
 Criminis exemplum : sed cuncta timemus amantes.
 Quaerere, quod doleam, statuo, donisque pudicam
 Sollicitare fidem. favet huic Aurora timori,
 Inmutatque meam — videor sensisse — figuram.
 Palladias in eo non cognoscendus Athenas,
 Ingrediorque domum. culpa domus ipsa carebat,
 Castaque signa dabat, dominoque erat anxia raptor.
 Vix aditu per mille dolos ad Erechthida facto
 Ut vidi, obstipui, meditataque paene reliqui
 Temptamenta fide. male me, quin vera faterer,
 Continui ; male, quin, ut oportuit, oscula ferrem.
 Tristis erat : sed nulla tamen formosior illa
 Esse potest tristi ; desiderioque calebat
 Coniugis abrepti. tu collige, qualis in illa,
 Phoece, decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat.
 Quid referam, quotiens temptamina nostra pudici
 Reppulerint mores ? quotiens "ego" dixerit "uni
 Servor ; ubicumque est, uni mea gaudia servo" ?
 Cui non ista fide satis experientia sano
 Magna foret ? non sum contentus, et in mea pugno
 Vulnera, dum census dare me pro nocte paciscor,
 Muneraque augendo tandem dubitare coegi.
 Exclamo "male victa rea est ! ego tectus adulter

718) Haec δηλ. dea Aurora. unde=a qua. 719) Criminis δηλ. adul-
 terii. 721) Huic timori δηλ. meo=τόν ἐμὸν φόβον. 723) Palladias, τὰς
 Ἀθῆνας ἡτις ἦτο πύλις τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς. 726) Erechthida, Πρόκριν
 θυγατέρα Ἐρεχθίδως. 727) Meditata μετὰ παύση. σημασίας. fide γεν.
 ἀντὶ fidei. 728) Male μάλιστα. 736) Gaudia mea=gaudia amoris mei=
 amorem. 737) Οὕτω σύνταξιν. Cui sano ista exp. fide (γεν.) non foret
 satis magna. 738) In vulnera, ἢ in σημαίνει σκοπόν=ut mihi sint vul-
 nera. 739) Census, ἀμοιβή, χρήματα, δῶρα. dare ἀντὶ daturum esse
 ὡς ἐξαγορώμενον ἐκ τοῦ paciscor. Ἀλλ' ὁ ἐνεστώτης ἀπαρμυγίτου ση-
 μαίνει τι βεβαιότερον. 740) Coegi δηλ. eam, ἡνάγκασα ταύτην νὰ ἐμ-
 πεισθῇ ἐλπίδος.

Verus eram coniunx me, perfida, teste teneris!
 Illa nihil. tacito tantummodo victa pudore
 Insidiosa malo cum coniuge limina fugit;
 Offensaque mei genus omne perosa virorum 745
 Montibus errabat, studiis operata Dianae.
 Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
 Pervenit. orabam veniam et peccasse fatebar,
 Et potuisse datis simili succumbere culpae
 Me quoque muneribus, si munera tanta darentur. 750
 Haec mihi confesso, laesum prius alta pudorem,
 Redditur, et dulces concorditer exigit annos.
 Dat mihi praeterea, tamquam se parva dedisset
 Dona, canem munus, quem cum sua traderet illi.
 Cynthia, "currendo superabit" dixerat "omnes."
 Dat simul et iaculum, manibus quod, cernis, habemus.
 Muneris alterius quae sit fortuna, requiris?
 Accipe mirandum; novitate movebere facti.

Carmina Laiades non intellecta priorum
 Solverat ingeniis, et praecipitata iacebat 760
 Inmemor ambagum vates obscura suarum.
 Protinus Aoniis inmittitur altera Thebis

746) Operata studiis D, ἐπιμέλειαν ποιουμένη, σπουδάζουσα, κατὰ-
 γινομένη εἰς τὴν θήραν. 747) Mihi deserto, ἐμοὶ μείναντι μόνῳ, ἐγκα-
 τελειωθέντι. 749) Simili culpa, ὁμοίῳ ἁμαρτήματι δηλ. ἡδυνάμην καὶ
 ἐγὼ γὰρ παραβῶ τὰ συζυγικά καθήκοντα. 751) Mihi confesso, ἐμοὶ ὁμο-
 λογήσαντι. 752) Redditur=se mihi redditer exigit (ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ
 agit) annos=αὕτη ἡ Πρόκρις ἀποδίδωσιν ἐμοὶ ἑαυτὴν καὶ διάγει βίον
 ἡδύν=καὶ ζῶμεν ἐν ὁμοιοῖα πολλὰ ἔτη. 755) Sua Cynthia, ἡ ἑαυτῆς
 Κυνθία, ἡ Κυνθία ἦν αὕτη ἑτίμα καὶ ἡγάπα. Κυνθία δὲ λέγεται ἡ Ἀρ-
 τεμις 6, 204. currendo, ἐν τῷ τρέχειν θὰ ὑπερτερήσῃ ὅλους τοὺς κύνας.
 756) Cernis παρενεστικῶς ἐτέθη. 757) Alterius mun, τοῦ ἄλλου δώρου
 δηλ. τοῦ κυνός. accipe, μάθε, ἀκουσον. 759) Laiades, ὁ Οἰδίπους υἱὸς
 τοῦ Λαίου βασιλεῖος τῶν Θηβῶν. Ἡ δὲ Σπίγξ ἦτο τέρας πλησίον τῶν
 Θηβῶν κεφαλὴν καὶ στήθος ἔχον παρθένου σώμα κυνός, πτέρυγας ἀετοῦ,
 δυνάεις λέοντος, οὐράν δράκοντος. Τοῖς προσερχομένοις ἀνιγμένα (carmina
 ὀπθεῖν καὶ vates) προὔτεινεν, ὅπερ ὁ Οἰδίπους ἔλυσσε. Τοῦτου δὲ γενομέ-
 νου τὸ τέρας καταπεσὼν ἐκ τοῦ βράχου ἤρπασθη. 761) Vates obscura,
 ἡ Σπίγξ. ambages, λοξοὶ λόγοι, λοξοὶ χρησμοί, αἰνίγματα σκοτεινά.
 763) Aoniæ Thebae, αἱ Ἀόνιαι Θῆβαι οὕτως ὀνομαζόμεναι ἐξ Ἀονίας

Pestis, et exitio multi pecorumque suoque
 Rurigenae pavere feram. vicina iuventus 765
 Venimus et latos indagine cinximus agros.
 Illa levi velox superabat retia saltu,
 Summaque transibat positarum lina plagarum.
 Copula detrahitur canibus, quas illa sequentes
 Effugit et celeri non segnior alite ludit. 770
 Poscor et ipse meum consensu Laelapa magno :
 Muneris hoc nomen, iandudum vincula pugnat.
 Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit,
 Vix bene missus erat, nec iam poteramus, ubi esset,
 Scire : pedum calidus vestigia pulvis habebat. 775
 Ipse oculis ereptus erat. non ocior illo
 Hasta nec exutae contorto verberare glandes,
 Nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu.
 Collis apex medii subiectis imminet arvis :
 Tollor eo, capioque novi spectacula cursus, 780
 Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso

παλαιᾶς ὀνομασίας τῆς Βοιωτίας. altera pestis, εἶνε ἡ Τελμοσία ἀλώ-
 πηξ, εἰς ἣν οἱ Θηβαῖοι ἐδίδον ἕνα παῖδα πρὸς βράν κατὰ μῆνα. Ὁ Κέ-
 φαλος τότε προσκληθεὶς μετὰ τοῦ κυνὸς τοῦ ἀπῆλλαξε τούτους τοῦ θη-
 ρίου. 764) Οὕτω σύνταξιν. et multi rurigenae pavere (ἐκ τοῦ pascō)
 feram (τὴ θηρίον) exitio et pecorum et suo. 767) Retia et plagae εἶνε
 κυνηγετικά ὄργανα. 769) Copula, τὰ δεσμά. quas δηλ. canes. 770) Lu-
 dit ἀντὶ eludit. 771) Posco, τὸ ἐνεργ. συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς προ-
 σώπου καὶ πράγματος ὡς posco aliquem pretium=αἰτῶ τινα τὸν μισθόν,
 τὴν τιμὴν. Γενόμενον δὲ παθ. (poscor ὡς ἐνταῖθα) συντάσσεται μετὰ
 μόνης αἰτίας. πράγματος meum Laelapa. Τὸ δὲ Laelaps ἐκ τοῦ Ἑλλ.
 λαῖλαψ εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ κυνὸς τοῦ Κεφάλου. 772) Pugnat, ὁ λαῖλαψ.
 Τὸ δὲ pugnare συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου σημεινόν τὴν σπουδὴν
 καὶ προσπάθειαν πρὸς τι. morantia, δηλ. vincula. 774) Bene vix, μάλα
 μόλις. 777) Hasta δηλ. exit. glandes δὲ εἶνε αἱ μολύβδιναί σφαῖραι τῶν
 σφενδονητῶν. verber, ἱμᾶς σφενδόνης. 778) Nec (ocior) οὐδὲ ταχύτε-
 ρον ἐξέρχεται ὁ κάλαμος=τὸ τόξευμα. Gortyniaco συνεχροστικῶς ἀντὶ
 Cretico. Γόρτυς δὲ ἦτο μία τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Κρήτης, ἣς
 οἱ κάτοικοι ἐφημίζοντο ὡς ἄριστοι τοξεῖται 779) Apex collis medii,
 κορυφὴ λόφου μετρίου, οὐχὶ δηλ. πολὺ ὑψηλοῦ. 780) Tollor, παθ. μέ-
 σον=tollo me=ascendo. Τὸ δὲ capio spectacula=specto. Τὸ δὲ no-
 vis cursus=γέος ὁδός, μοναδικός, πρότερον μὴ φανεῖς. quo δηλ.
 cursu, 781) ab ipso vulnere ἀντὶ ab ipsis morsibus=ἀπ' αὐτῶν τῶν

Vulnere visa fera est. nec limite callida recto
 In spatiumque fugit, sed decipit ora sequentis
 Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
 Imminet hic, sequiturque parem, similisque tenenti 785
 Non tenet et vanos exercet in aëra morsus.
 Ad iaculi vertebat opem. quod dextera librat
 Dum mea, dum digitos amentis addere tempto,
 Lumina deflexi: revocataque rursus eodem
 Rettuleram: medio, mirum! duo marmora campo 790
 Aspicio: fugere hoc, illud latrare putares.
 Scilicet invictos ambo certamine cursus
 Esse deus voluit, siquis deus affuit illis.
 Hactenus, et tacuit. iaculo quod crimen in ipso est?
 Phocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille. 795
 'Gaudia principium nostri sunt, Phoece, doloris:
 Illa prius referam. iuvat o meminisse beati
 Temporis, Aeacida, quo primos rite per annos
 Coniuge eram felix, felix erat illa marito.
 Mutua cura duos et amor socialis habebat. 800
 Nec Iovis illa meo thalamos praeferret amor,
 Nec, me quae caperet, non si Venus ipsa veniret,
 Ulla erat. aequales urebant pectora flammae.

δαγμάτων. 782) Callida δηλ. fera. Τὸ δὲ in spatium ἐπεξηγήσεις εἶναι τοῦ recto limite. 783) Sequentis δηλ. canis. redire in gyrū, ἐπ'ανέρχεται εἰς κύκλον=κάνει κύκλους τὸ θηρίον οὕτως ὥστε ὁ κύων καταδιώκων τοῦτο δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὴν συνήθη ὁρμήν. (suum impetum). 785) Parem, ἴσον κατὰ τὴν ταχύτητα δηλ. 788) Amentum, λέγεται ὁ τοῦ ἀκοντίου ἢ τοῦ δόρατος ἱμᾶς εἰς ὃν ἐνέπλεκον τὰς χεῖρας ἵνα ἰσχυρότερον ἀκοντίζωσι. 794) Hactenus δηλ. locutus erat ei, τοσαῦτον ἡμιλήσας ἐσιώπησε. in ipso. Ὁ Φῶκος τὰ μέχρι ταῦδε λεγόμενα περὶ τοῦ δωρηθέντος τῷ Κεφάλῳ κυνὸς ἀκούσας καὶ παρατηρήσας τὸ ἀκόντιον, ὅπερ θεωρεῖ ὡς τὸ κύριον δῶρον τῆς Πρόκριδος, ζητεῖ νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ Κεφάλου ποῖον εἶναι τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ τοῦ ἀκοντίου (in ipso iaculo). Ὁ δὲ Κεφάλος ἐν στίχῳ 690 εἶπεν περὶ τοῦ ἀκοντίου τοῦ τὸ ἀτύχημα προξενήσαντος. 795) Reddidit, διεγήθη. 798) Aeacida, ὦ υἱὲ τοῦ Αἰακοῦ. rite, καθὼς πρέπει νὰ συμβαίνει μετὰ τῶν συζύγων. 800) Socialis=conjugalis.

Sole fere radiis feriente cacumina primis
 Venatum in silvas iuvenaliter ire solebam ; 805
 Nec mecum famulos nec equos nec naribus acres
 Ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam ;
 Tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinae
 Dextera caedis erat, repetebam frigus et umbras
 Et quae de gelidis exhalat vallibus, auram. 810
 Aura petebatur medio mihi lenis in aestu,
 Auram expectabam ; requies erat illa labori.
 "Aura, recordor enim, 'venias,' cantare solebam,
 'Meque iuves, intresque sinus, gratissima, nostros ;
 Utque facis, relevare velis, quibus urimur, aestus.'" 815
 Forsitan addiderim — sic me mea fata trahebant —
 Blanditias plures et "tu mihi magna voluptas,"
 Dicere sim solitus 'tu me reficisque fovesque :
 Tu facis, ut silvas, ut amem loca sola ; meoque
 Spiritus iste tuus semper captatur ab ore." 820
 Vocibus ambiguis deceptam praebuit aurem
 Nescio quis, nomenque aurae tam saepe vocatum
 Esse putans nymphae, nympham mihi credit amari.
 Criminis extemplo ficti temerarius index
 Procrin adit, linguaque refert audita susurra. 825
 Credula res amor est. subito conlapsa dolore,
 Ut sibi narratur, cecidit : longoque reflecta

804) Fere, κανονικῶς συνήθως. 805) iuvenaliter=iuveniliter=μετὰ νεανικῆς σπουδῆς. venatum σουπίνον σημαῖνον τὸν σκοπὸν τοῦ ire. 808) Tutus eram iaculo, ἐξερχόμενος εἰς τὴν θήραν δὲν εἶχον οὔτε ὑπηρετάς οὔτε κυνηγητικούς κύνας, ἤμην ἀρκεύωντας ὥπλισμένους μόνον διὰ τοῦ ἀκοντίου καὶ βέλους περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Τὸ ἐπιθετικὸν satiatus, μετ' ἀφαιρ. συντασσόμενον εὐρηται καὶ μετὰ γενικῆς ὡς ἐνταῦθα. 811) Mihi, ἢ δοτ. τίθεται παρὰ ποιηταῖς εἰς δῆλωσιν ποιητικοῦ αἰτίου ἀντὶ τῆς ἀφαιρ. μετὰ τῆς α' προθέσεως. 812) Παρατήρησον ὅτι ἡ ἐπανάληψις τῆς λέξεως aura ἐτέθη καὶ πρὸς δῆλωσιν τῆς αὔρας καὶ πρὸς δῆλωσιν κυρίου ὀνόματος γυναικὸς Aura. Ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν λέξεων μετὰ ἰδιαιτέρως δυνάμεως εὑρηται καὶ 2, 613. Τὸ δὲ iuvanescent=ἀναζωογονεῖν ἐμέ, δροσιζειν ἐμέ. 819) Sola loca, τοὺς ἐρήμους τόπους. Ἡ τοιαύτη σημασία τοῦ solus εὐρηται καὶ 2, 489. sola silva. 821) Voces ambiguae εἶνα ἡ λέξις (812) aura. 823) Mihi, ποιητ. αἶτιον. 825) Ἡ λέ-

Tempore se miseram, se fati dixit iniqui;
 Deque fide questa est et crimine concita vano
 Quod nihil est, metuit, metuit sine corpore nomen, 830
 Et dolet infelix veluti de paelice vera
 Saepe tamen dubitat, speratque miserrima falli,
 Indicioque fidem negat, et, nisi viderit ipsa,
 Damnaturo sui non est delicta mariti.
 Postera depulerant Aurorae lumina noctem: 835
 Egredior, silvamque peto; victorque pererrans
 "Aura veni," dixi "nostroque medere labori —"
 Et subito gemitus inter mea verba videbar
 Nescio quos audisse. "veni" tamen "optima!" dixi.
 Fronde levem rursus strepitum faciente caduca 840
 Sum ratus esse feram, telumque volatile misi,
 Procris erat; medioque tenens in pectore vulnus
 Ei mihi!" exclamat. vox est ubi cognita fidae
 Coniugis, ad vocem praeceps amensque cucurri.
 Semianimum et sparsas foedantem sanguine vestes 845
 Et sua, me miserum! de vulnere dona trahentem
 Invenio, corpusque meo mihi carius ulnis
 Mollibus attollo, scissaque a pectore veste
 Vulnura saeva ligo, conorque inhibere cruorem,
 Neu me morte sua sceleratum deserat oro. 850

ζεις susurra ἀπαντᾷ ὡς ἐπιθ. μόνον ἐνταῦθα. 828) Fati iniqui, γεν. τῆς ἰδιότητος. 829) De fide=de fide ame laesa=καὶ περὶ τῆς συζυγικῆς πίστεως ὑπ' ἐμοῦ ἐμπαιχθείσης. 830) Sine corpore nomen, περιφρασὶς τῆς λέξεως Aura. 836) Victor δηλ. ferarum. Τὸ δὲ per herbas βραχυλογικῶς κείται ἀντὶ τοῦ per herbas jacens ἢ stratus. 838) Videbar δηλ. μίηι, ἐδόκει μοι, ἐνόμισα. 840) Οὕτω σύνταξιν. Fronde cad. fac. rursus levem strepitum, φύλλου τινός, ὅπερ ἐκ δένδρου ἔπεσε ποιήσαντος πάλιν ἐλαττόν. 841) Telum volatile = jaculum. 842) Tenens = habens. 846) Trahentem sua dona (jaculum) ἔλκουσαν (σύρουσαν) τὰ ἑαυτῆς δῶρα (τὸ ἀκόντιον ὅπερ ἡ Πρόκρις ἐδωρήσατο τῷ Κεφάλῳ 756, 795). Ἐν στίχῳ 684 ὁ ποιητὴς εἶπεν ὅτι τὸ ἀκόντιον μόνον τοῦ πάλιν ἐπανήρχετο ἐκ τοῦ τραύματος, ἐνταῦθα λέγει ὅτι τοῦτο ἡ Πρόκρις ἀπέσπασε. Ὡστε ὁ ποιητὴς ἀντιφάσκει μὲν ἀλλὰ δὲν εἶνε ἄξιος κατακρίσεως. 847) Corpus carius mihi meo δηλ. corpus. 848) Mollibus=molliter=ἄπλῶς, μαλακῶς. veste scissa δηλ. mea = καὶ σήξας τὴν ἐσθῆτά μου.

Viribus illa carens et iam moribunda coegit
 Haec se pauca loqui : "per nostri foedera lecti,
 Perque deos supplex oro superosque meosque,
 Per siquid merui de te bene, perque manentem
 Nunc quoque, cum pereo, causam mihi mortis, amorem, 855
 Ne thalamis Auram patiare innubere nostris."
 Dixit. et errorem tum denique nominis esse
 Et sensi, et docui. sed quid docuisse iuvabat ?
 Labitur, et parvae fugiunt cum sanguine vires.
 Dumque aliquid spectare potest, me spectat, et in me 860
 Infelicem animam nostroque exhalat in ore.
 Sed vultu meliore mori secura videtur.
 Flentibus haec lacrimans heros memorabat : et ecce
 Aeacus ingreditur duplici cum prole novoque
 Milite, quem Cephalus cum fortibus accipit armis. 865

851) Cōegit se ἡνάγκασεν αὐτήν. 853) De mei, λέγονται οἱ κάτω θεοὶ
 πρὸς οὓς ἀποθνήσκουσα θᾶ ἔλθῃ ἡ Πρόκρις 854) Per si, ἀντὶ per id,
 quod de te bene merui, si quid est. 855) Causam mihi mortis ἀντιθε-
 σις πρὸς τὸ manentem nunc quoque amorem. 861) in ore nostro. Συν-
 ῆθεια παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο νᾶ λαμβάνῃ εἰς τῶν συγγενῶν διὰ τοῦ
 στόματός του τὴν ἐσχάτην ἀναπνοὴν τοῦ ἀποθνήσκοντος.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Διόρθώσεις κυριωτέρων παραρτημάτων.

Σελ.	22	στίχ.	366	illas	ἀντί	illa.
"	36	σημ.	265	φύγην	"	φύγων.
"	47	"	87	Μουσίας	"	Μοισίας.
"	48	στίχ.	103	elusam	"	elusam.
"	57	"	273	hacc	"	hacc
"	57	"	275	Et	"	Et
"	58	"	300	clamavit	"	elavavit
"	67	σημ.	446	Πειραιεύς	"	Πειραιδς
"	70	στίχ.	522	pallentem	"	Pallendem
"	73	"	580	Prognen	"	Prognem
"	73	σημ.	597	ὀλολύζει	"	ὀλολόζει
"	74	"	608	ἐκείνα	"	ἐκεῖ
"	76	στίχ.	666	nudo	"	nubo
"	77	σημ.	677	βσιλεύς τῶν Ἀθ. loci	"	loci τῶν Ἀθ.
"	78	στίχ.	695	concursibus	"	corcusibus
"	79	"	719	ub.-tempus-puerile	"	uhi-temqus-querile
"	96	"	287	conbibit	"	conhibit
"	98	"	318	exurunt	"	exuunt
"	111	"	555	anhelitus	"	anhclitus
"	111	"	557	captautur	"	caplantur

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

No 3

800

NA

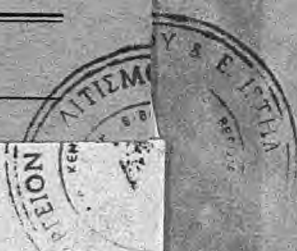
Νάσσονος, 'Οβιδίου.

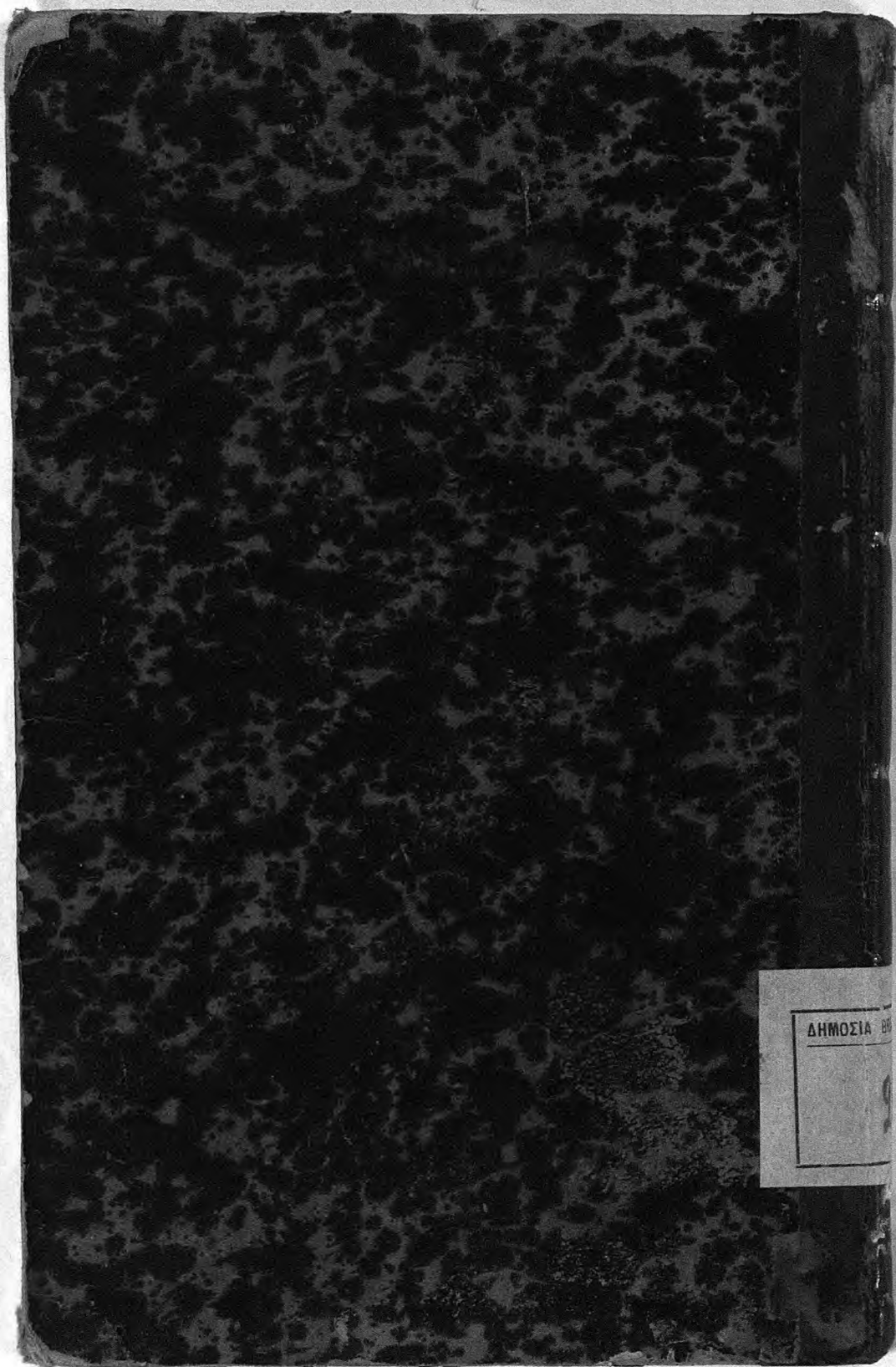
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ

ἀριθ. χρ. 266

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας